

ЭЛЛЕН УУСПЫЛД · АЙНО ВАЛМЕТ

ПОПУЛЯРНАЯ
ГРАММАТИКА
ЭСТОНСКОГО ЯЗЫКА

EESTI KEELE
GRAMMATILINE
VORMISTIK

Предисловие	9
О некоторых характерных чертах эстонского языка.	11
Алфавит.	16
Слогоделение и правила переноса.	18
1. Personaalpronoomenid (I). Verb. Pööramine. Indikatiiv (I). Preesens (I): <i>olema</i> . Личные местоимения (I). Глагол. Спряжение. Изъявительное наклонение (I). Настоящее время (I): <i>olema</i> .	19
2. Adjektiiv. Personaalpronoomenite (II) genitiiv. Имя прилагательное. Генитив личных местоимений (II).	25
3. Pööramine. Indikatiiv (II). Preesens (II). Jaatavad vormid: <i>elama, aru saama</i> . Спряжение. Изъявительное наклонение (II). Настоящее время (II). Утвердительные формы: <i>elama, aru saama</i> .	31
4. Pööramine. Indikatiiv (III). Preesens (III). Eitavad vormid: <i>elama, aru saama, minema</i> . Imperfekt (I). Jaatavad vormid: <i>olema</i> . Спряжение. Изъявительное наклонение (III). Настоящее время (III). Отрицательные формы: <i>elama, aru saama, minema</i> . Имперфект (I). Утвердительные формы: <i>olema</i> .	37
5. Noomen. Käänamine. Genitiiv. Genitiivi tüvevokaal. Genitiivi peamised tarvitamisjuhud. Имя. Склонение. Генитив. Гласный, на который оканчивается генитив. Основные случаи употребления генитива.	43
6. Numeraalid (I). Arvud 1–100. Käänamine. Pluurali nominatiiv. Pööramine. Indikatiiv (IV). Imperfekt (II). Jaatavad vormid: <i>elama</i> . <i>Kui palju kell on? Millal? Mis kell?</i> Числительные (I). Числа 1–100. Склонение. Номинатив множественного числа. Спряжение. Изъявительное наклонение (IV). Имперфект (II). Утвердительные формы: <i>elama</i> . <i>Который час? Когда? В котором часу?</i>	54
7. Käänamine. Partitiiv (I). <i>ma-</i> ja <i>da-</i> infinitiiv (I). Pöördeline vorm + <i>da-</i> infinitiiv. Luuletus “Kõike võib tahta...” Pöördeline vorm + <i>ma-</i> infinitiiv. Склонение. Партитив (I). <i>ma-</i> и <i>da-</i> инфинитив (I). Спрягаемая форма + <i>da-</i> инфинитив. Стихотворение “Kõike võib tahta”. Спрягаемая форма + <i>ma-</i> инфинитив.	62

- 8.** Käänamine. Partitiiv (II). Partitiivi peamised tarvitamisjuhud. Склонение. Партиитив (II). Основные случаи употребления партиитива. 70
- 9.** Astmevaheldus (I): vältevaheldus (I) (klusiiidid). Чередование ступеней (I): чередование долготы (I) (смычные согласные). 79
- 10.** Numeraalid (II). Arvud 100–∞. Liit arvud. Astmevaheldus (II): laadivaheldus (I) (assimilatsioon). Числительные (II). Числа 100–∞. Составные числительные. Чередование ступеней (II): качественное чередование (I) (ассимиляция). 85
- 11.** Astmevaheldus (III): laadivaheldus (II) (kadu, teisenemine). Pööramine. Imperatiiv (I). Jaatavad vormid. Singulari ja pluurali 2. pööre. Laul “Lepalind”. Чередование ступеней (III): качественное чередование (II) (выпадение, изменение). Спряжение. Повелительное наклонение (I). Утвердительные формы. 2-е лицо единственного и множественного числа. Песня “Lepalind”. 90
- 12.** Astmevaheldus (IV): vältevaheldus (II) (välja arvatud klusiidid). Чередование ступеней (IV): чередование долготы (II) (исключая смычные согласные). 96
- 13.** Käänamine. Sisekohakääne (I): illatiiv. Illatiivi moodustamisviisid. Illatiivi peamised tarvitamisjuhud. Väliskohakääne (I): allatiiv. Allatiivi peamised tarvitamisjuhud. Склонение. Внутренне-местный падеж (I): иллатив. Способы образования иллатива. Основные случаи употребления иллатива. Внешне-местный падеж (I): аллатив. Основные случаи употребления аллатива. 100
- 14.** Käänamine. Sisekohakääne (II): inessiiv. Inessiivi peamised tarvitamisjuhud. Väliskohakääne (II): adessiiv. Adessiivi peamised tarvitamisjuhud. Luuletus “Vari”. Склонение. Внутренне-местный падеж (II): инессив. Основные случаи употребления инессива. Внешне-местный падеж (II): адессив. Основные случаи употребления адессива. Стихотворение “Vari”. 109
- 15.** Käänamine. Sisekohakääne (III): elatiiv. Elatiivi peamised tarvitamisjuhud. Väliskohakääne (III): ablatiiv. Ablatiivi peamised tarvitamisjuhud. Склонение. Внутренне-местный падеж (III): элатив. Основные случаи употребления

- элатива. Внешне-местный падеж (III): аблатив. Основные случаи употребления аблатива. 118
- 16.** Kohakäänded (IV). Ülevaade kohakäänetest. Genitiivi rektisiooniga postpositsioonid. Adverb. Местные падежи (IV). Сводная таблица местных падежей. Послелогги, требующие генитива. Наречия места. 127
- 17.** Pööramine. Indikatiiv (V). Imperfekt (III). Jaatavad vormid. Спряжение. Изъявительное наклонение (V). Имперфект (III). Утвердительные формы. 137
- 18.** Pööramine. Indikatiiv (VI). Imperfekt (IV). Jaatavad ja eitavad vormid. *nud* -partitsiir. Спряжение. Изъявительное наклонение (VI). Имперфект (IV). Утвердительные и отрицательные формы. *nud*-партицип. 143
- 19.** Pööramine. Indikatiiv (VII). Perfekt. Perfekt ja preesens. Eitav perfekt ja eitav preesens. Pluskvamperfekt. Pluskvamperfekt ja imperfekt. Pluskvamperfekti eitav vorm ja imperfekti eitav vorm. Liitaeg mitmest verbist. Ühendverb liitajas. Спряжение. Изъявительное наклонение (VII). Перфект. Перфект и презенс. Отрицательные формы перфекта и презенса. Плюсквамперфект. Плюсквамперфект и имперфект. Отрицательная форма плюсквамперфекта и имперфекта. Употребление сложного времени от двух и более глаголов. Формы сложного времени от слитных глаголов. 149
- 20.** Käänamine. Translatiiv. Translatiivi peamised tarvitamisjuhud. Terminatiiv. Terminatiivi peamised tarvitamisjuhud. Essiiv. Essiivi peamised tarvitamisjuhud. *Kui palju kell on? Kui kaua kestab? Mis kellaks?* Склонение. Транслатив. Основные случаи употребления транслатива. Терминатив. Основные случаи употребления терминатива. Эссиив. Основные случаи употребления эссиива. *Который час? Как долго продолжается? К которому часу?* 158
- 21.** Käänamine. Komitatiiv. Komitatiivi peamised tarvitamisjuhud. Abessiiv. Abessiivi peamised tarvitamisjuhud. Apositsioon. Pööramine. Imperatiiv (II). 2. pöörde eitavad vormid. Eitav objekt. Склонение. Комитатив. Основные случаи употребления комитатива. Адессив. Основные случаи употребления адессива. Приложение. Спряже-

- ние. Повелительное наклонение (II). Отрицательные формы 2-го лица. Объект при отрицании. 169
- 22.** Käänamine. Pluurali genitiiv. Склонение. Генитив множественного числа. 179
- 23.** Käänamine. Pluurali obliikvakäänded alates illatiivist. Склонение. Косвенные падежи множественного числа, начинающая с иллатива. 187
- 24.** Käänamine. Pluurali partitiiv (I): *-id*. Склонение. Партиитив множественного числа (I): *-id*. 197
- 25.** Käänamine. Pluurali partitiiv (II): lühivorm. Склонение. Партиитив множественного числа (II): краткая форма. 200
- 26.** Käänamine. Pluurali partitiiv (III): *-sid*. Pluurali partitiivi peamised tarvitamisjuhud. Pööramine. Konditsionaal. Preesens. Склонение. Партиитив множественного числа (III): *-sid*. Основные случаи употребления партиитива множественного числа. Спряжение. Сослагательное наклонение. Настоящее время. 209
- 27.** Pronoomenite liigid. Käänamine. *i*-mitmus. Разряды местоимений. Склонение. Множественное число с признаком *-i*. 223
- 28.** Numeraalid. Põhiarvud ja nende käänamine. *Kui vana?* Murdarvud ja nende käänamine. Kümnenmurrud. Järgarvud ja nende käänamine. Mitmesõnaliste liitjärgarvude käänamine. *Millal? Mitmendat korda?* Числительные. Количественные числительные и их склонение. *Сколько лет?* Порядковые числительные и их склонение. Дробные числительные и их склонение. Десятичные дроби. Склонение составных порядковых числительных. *Когда? В который раз?* 232
- 29.** Komparatsioon. Komparatiiv (I). Adjektiivide komparatiivivorm. Adjektiivide komparatiivivormi käänamine. Adverbiide komparatiivivorm. Степени сравнения. Сравнительная степень (I). Форма сравнительной степени прилагательных. Склонение формы сравнительной степени прилагательных. Форма сравнительной степени наречий. 241
- 30.** Komparatsioon. Komparatiiv (II). Komparatiivivormide tarvitamine. *Niisama... kui; nii... kui...* Superlatiiv. Superlatiivivormide moodustamine. Superlatiivivormide tarvitamine. Степени сравнения. Сравнительная степень (II). Упо-

- требление формы сравнительной степени. *Так же..., как; (не) так..., как.* Превосходная степень. Образование форм превосходной степени. Употребление форм превосходной степени. 251
- 31.** *ma*-infinitiiv ja *da*-infinitiiv (II). *da*-infinitiivi vormid. *Mis teha? Mida võib teha? Mida peab tegema?* *ma*-infinitiivi käanded. *ma*-инфинитив и *da*-инфинитив (II). Формы *da*-инфинитива. *Mis teha? Mida võib teha? Mida peab tegema?* Падежные формы *ma*-инфинитива. 258
- 32.** *ma*- ja *da*-infinitiiv (III). *ma*-infinitiivi peamised tarvitamisjuhud. *da*-infinitiivi peamised tarvitamisjuhud. *ma*- и *da*-инфинитив (III). Основные случаи употребления *ma*-инфинитива. Основные случаи употребления *da*-инфинитива. 270
- 33.** Pööramine. Imperatiiv (III). Singulari 2. pööre. Pluurali 2. pööre. Pluurali 1. pööre. Singulari ja pluurali 3. pööre. Спряжение. Повелительное наклонение (III). 2-е лицо единственного числа. 2-е лицо множественного числа. 1-е лицо множественного числа. 3-е лицо единственного и множественного числа. 282
- 34.** Pööramine. Konditsionaal (II). Preesens. Perfekt. Konditsionaali kasutamine viisakas palves. Kaudne kõneviis. Gerundiiv. Спряжение. Сослагательное наклонение (II). Настоящее время. Перфект. Употребление сослагательного наклонения при вежливом обращении. Косвенное наклонение. Деепричастие настоящего времени (*des*-форма). 293
- 35.** Pööramine. Impersonaal. Indikaatiiv. *tud*-partitsiip. Impersonaali ajad (I). Preesens. Спряжение. Неопределенно-личные формы. Изъявительное наклонение. Страдательное причастие прошедшего времени (*tud*-партицип). Времена неопределенно-личной формы (I). Настоящее время. 303
- 36.** Pööramine. Impersonaali ajad (II). Imperfekt. Perfekt. Pluskvamperfekt. Спряжение. Времена неопределенно-личной формы. Простое прошедшее. Перфект. Плюсquamperfekt. 316
- 37.** Partitsiibid. Aktiivi partitsiibid. Preesensi partitsiip (*v*-partitsiip). *v*-partitsiibi moodustamine ja käänamine. Preteeritumi partitsiip (*nud*-partitsiip). *nud*-partitsiibi peamised tarvi-

- tamisjuhud. Passiivi partitsiibid. Preesensi partitsiip (*tav*-partitsiip): *tav*-partitsiibi peamised tarvitamisjuhud. Preteeritumi partitsiip (*tud*-partitsiip). *tud*-partitsiibi peamised tarvitamisjuhud. Причастия. Действительные причастия. Действительные причастия настоящего времени (*v*-партицип). Образование и склонение *v*-партиципа. Действительные причастия прошедшего времени (*nud*-партицип). Основные случаи употребления *nud*-партиципа. Страдательные причастия. Страдательные причастия настоящего времени (*tav*-партицип). Основные случаи употребления *tav*-партиципа. Страдательные причастия прошедшего времени (*tud*-партицип). Основные случаи употребления *tud*-партиципа. 325
- 38.** Pööramine. Verbi põhivormid. Verbivormide moodustamise skeem. Verbi peavormid. Спряжение. Основные формы глагола. Схема образования форм глагола. Главные формы глагола. 338
- 39.** Postpositsioonid ja prepositsioonid (I). Ruumisuhete väljendamine. Ajasuhete väljendamine. Sõnamoodustus. Substantiivisufiks. Послелог и предлог (I). Выражение пространственных отношений. Выражение временных отношений. Словообразование. Суффиксы существительных. 347
- 40.** Postpositsioonid ja prepositsioonid (II). Põhjuse ja eesmärgi väljendamine. Hulgasuhete väljendamine. Mitmesuguste muude suhete väljendamine. Sõnonüümseid väljendeid. Sõnamoodustus. Adjektiivisufiks. Adjektiivi eesliide. Adverbi sufiks. Luuletus "Torm". Lüde *-gi*. Послелог и предлог (II). Выражение причины и цели. Выражение количественных отношений. Выражение других отношений. Синонимичные выражения. Словообразование. Суффиксы прилагательных. Префикс прилагательного. Суффиксы наречий. Стихотворение "Torm". Частица *-gi* 358
- Käänamis- ja pööramistabelid. Таблицы склонения и спряжения. 371
- Eesti-vene sõnastik. Эстонско-русский словарь. 385
- Grammatiliste mõistete register. Грамматический указатель. 430

ПРЕДИСЛОВИЕ

В основу настоящего учебника грамматики эстонского языка легли грамматический раздел и упражнения «Учебника эстонского языка» А. Валмет, Э. Ууспылд, Э. Туру (3-е изд., «Валгус» 1999 г.), которые были переработаны и дополнены при участии редактора книги Р. Лаане. Основную часть предваряет краткий обзор грамматических особенностей эстонского языка как одного из языков финно-угорской группы. Учебник завершают приложения – семь таблиц грамматических форм основных типов имен и глаголов.

Книга ставит своей целью дать систематический обзор форм эстонских имен и глагола, их образования и семантических функций в предложении. Возможности использования каждой формы комментируются и иллюстрируются типичными для нее образцами предложений. Отдельные разделы посвящены имени числительному, предлогам и послелогам. Разделы, в которых рассматривается словообразование, знакомят с продуктивными способами образования имен существительных, прилагательных и наречий. Поскольку в формообразовании эстонских имен и глаголов существенную роль играют изменения в основе слова, т. е. чередование основ в слабой и сильной ступени (т. н. чередование ступеней), то подробно освещается система соответствующих звуковых изменений, а также типы слов, в которых эти изменения наблюдаются.

Грамматические термины в заголовках и подзаголовках приводятся параллельно на эстонском и русском языках. В эстонской части использованы интернациональные варианты терминов, по всей вероятности знакомые учащимся в связи с изучением иностранных языков. Объяснения образования и использования грамматических форм приводятся на русском языке. Образцы предложений, иллюстрирующие использование тех или иных форм, сопровождаются русским переводом.

Весь материал учебника подразделяется на 40 уроков. Каждый урок, помимо грамматической части, содержит соответствующие упражнения; позднее к ним добавляются также упражнения на повторение пройденного материала.

Понимание системы грамматических явлений эстонского языка облегчается благодаря широкому использованию обзорных таблиц и схем. Исключения выделены графически или приведены отдельным перечнем после основной части.

При определении порядка расположения материала в первую очередь учитывалась потребность учащихся ознакомиться с самыми простыми и употребительными формами, необходимыми для образования предложений. В связи с этим в пособии не соблюдается строгий порядок при рассмотрении частей речи. Основным принципом является постепенный переход от простого к сложному. В упражнениях каждого урока, а также в примерах основной части используются только те формы, которые были рассмотрены ранее. Постепенно расширяется также весьма ограниченный словарный запас первых уроков.

Мы надеемся, что настоящее пособие будет полезно для учащихся при овладении эстонским языком на начальном этапе. Благодаря более углубленному рассмотрению грамматических явлений во второй части, пособие могут использовать в качестве справочника также учащиеся с более высоким уровнем знаний. Одновременно материал этой книги могли бы использовать в качестве источника информации все те, кто интересуется грамматикой эстонского языка.

Эллен Уусыло

О НЕКОТОРЫХ ХАРАКТЕРНЫХ ЧЕРТАХ ЭСТОНСКОГО ЯЗЫКА

Эстонский язык как один из финно-угорских языков характеризуется рядом особенностей, не свойственных русскому языку, принадлежащему к славянской группе индоевропейских языков.

Эстонский язык – это национальный язык эстонцев. Он является родным языком примерно для миллиона человек в Эстонии, а также для эстонцев, живущих в других странах.

Первые письменные памятники эстонского языка относятся к XVI веку, национальный эстонский язык стал развиваться со второй половины XIX века. В настоящее время эстонский литературный язык является развитым культурным языком, которым в Эстонии пользуются во всех сферах общения и на котором издается обширная литература.

1. В эстонском языке 9 гласных: *a, e, i, o, u, õ, ä, ö, ü*. Состав гласных определяется обычно следующим образом: *p, t, k* (с их слабыми незвонкими вариантами *b, d, g*); *m, n, η* (графическое обозначение последнего – *n*); *s, h, l, r, v, j* (звуки *l, n, s, t* могут палатализироваться); в фонетически не освоенных заимствованиях *f, š*.

2. Звуки эстонского языка имеют разную долготу. Это дает основание говорить о трех степенях долготы, которые могут выполнять смыслоразличительную функцию (*tugi* ‘подпора’, *tuki* ‘головни’, *tukeki* ‘головню’).

3. Отчасти к фонетическим, отчасти к морфологическим языковым явлениям относится присущее многим эстонским именам и глаголам чередование ступеней, т.е. регулярное изменение звуков основы или их долготы в разных парадигматических формах: ном. ед. ч. *tuba* ‘комната’ – сильная ступень, ген. ед. ч. *toa* ‘комнаты’ – слабая ступень; 1-е лицо наст. вр. изъявительного наклонения *haaran* (3-я степень долготы) ‘хватая’ – сильная ступень, *ta-*инфинитив *haarata* (2-я степень долготы) ‘хватать’ – слабая. Чередование ступеней отражает фонетические процессы, которые происходили в более ранние периоды развития эстонского языка. В современном эстонском языке одна и та же грамматическая форма слов может в зависимости от типа слова выступать в сильной или слабой ступени.

4. В эстонском языке отсутствует грамматическая категория рода.

5. По морфологическому типу эстонский язык является агглютинативно-флективным.

В грамматике современного эстонского языка существуют следующие способы выражения грамматических форм: 1) к основе присоединяются грамматические признаки и окончания [мн. ч. адессива *lauda + de + l* (основа + признак мн. ч. + падежное окончание) 'на столах']; 2) происходят звуковые изменения в основе [неопределенная форма на *-ma lugema* 'читать', 1-е лицо наст. вр. изъявительного наклонения *loen* 'читаю' (выпадает *g* и *i* заменяется гласным *o*)]; 3) значение грамматической формы передает основа (без видоизменений) [номинатив ед. ч. *karu* 'медведь', генитив ед. ч. *karu* 'медведя', партитив ед. ч. *karu* 'медведя']. При совпадении словоформ их грамматическое значение выясняется в контексте.

6. В эстонском языке 14 падежей. Многие падежные окончания в единственном и множественном числе совпадают. Большинство падежных форм единственного числа образуется прибавлением падежного окончания к основе слова (т.е. к форме генитива): генитив *vihiku* 'тетради' + окончание адессива *l* = адессив *vihikul* 'на тетради'. Формы множественного числа образуются при помощи признака множественного числа *-d, -de-, -te-* и *-* за исключением номинатива и генитива – падежного окончания: адессив *vihiku + te + l* = *vihikutel* 'на тетрадях'. Формы номинатива и генитива, а у слов некоторых типов также формы партитива и иллатива не имеют падежных окончаний. Эти падежные формы образуются посредством замены звуков в основе, изменением долготы либо изменением конечного гласного основы: номинатив *jõgi* 'река', генитив *jõe* 'реки', партитив *jõge* 'реку', иллатив *jõkke* 'в реку'; номинатив *kool* 'школа' (3-я степень долготы), генитив *kooli* 'школы' (2-я степень долготы), партитив *kooli* 'в школу' (3-я степень долготы). Кроме того, встречается такой тип слов, где формы номинатива, генитива и партитива единственного числа представлены одним и тем же вариантом основы (номинатив *maja* 'дом', генитив *maja* 'дома', партитив *maja* 'дом'). В таких случаях значение падежной формы определяется в контексте.

7. В эстонском языке употребляются пред- и послеложные конструкции, причем одни из них выражают отношения, которые невозможно передать падежными формами (*linna kohal* 'над городом'), другие используются параллельно с падежными формами, и прежде всего с формами местных падежей (*lauasse ~ laua sisse* 'в стол').

8. У эстонских глаголов отсутствует морфологическая категория вида. Аспектуальные значения могут быть выражены некоторыми суффиксами (*karjub* ‘кричит’, *karjatab* ‘вскрикнет, вскрикивает’), вспомогательными наречными словами (*ta sõi* ‘он ел’, *ta sõi ära* ‘он съел’) или объектными падежами (*otsin korterit* ‘ищу квартиру’, *leidsin korteri* ‘нашел квартиру’).

9. Глагольные формы эстонского языка также образуются обычно путем присоединения к основе грамматических признаков и окончаний (1-е лицо мн. ч. имперфекта: *palu* + признак *-si* + окончание *-me* = *palusime* ‘мы просили’); некоторые формы образуются только при помощи признака (3-е лицо ед. ч. императива: *kirjuta* + признак *-gu* = *kirjutagu!* ‘пусть пишет!’); относительно немногие глаголы образуют *da*-инфинитив посредством чередования в словоформе (*võtta* ‘брать’). Формы 2-го лица ед. ч. повелительного наклонения представлены глагольной основой с чередованием или без него (*loe!* ‘читай!’; *too!* ‘принеси!’). Некоторые глагольные формы (отрицательные формы, сложные временные формы) и слитные глаголы состоят из двух или более слов (*maha kukkuma* ‘упасть’, *ei tule* ‘не придет’, *ei olnud tehtud* ‘не было сделано’).

10. Эстонский глагол имеет два грамматических времени: настоящее (может выражать и значение будущего времени) и прошедшее. Прошедшее время имеет три формы: простое прошедшее (имперфект), перфект и плюсквамперфект (сравни аналогичные формы в английском и немецком языках). Последние два по способу языкового выражения являются сложными формами (*töötasin* ‘работал’ – простое прошедшее, *olen töötanud* ‘работал’ – перфект, *olin töötanud* ‘работал’ – плюсквамперфект). Особой формы для выражения будущего времени у эстонского глагола нет. С одной стороны, номинативный и генитивный, с другой стороны, партитивный объект позволяют различить, происходит ли действие в настоящем или в будущем времени.

11. В эстонском языке имеется два инфинитива: *ma*- и *da*-инфинитив (*elama, elada* ‘жить’), употребление которых зависит от управления основного глагола (*tuleb elada* ‘надо жить’, *hakkab elama* ‘начинает жить’), а частично и от значения сочетания в целом (*palub sööma* ‘просит (приглашает) к столу’, *palub süüa* ‘просит есть’).

12. Эстонский глагол имеет четыре наклонения: изъявительное, повелительное, сослагательное и косвенное. Косвенное наклонение

используется при передаче информации, которая известна говорящему из вторых рук и в достоверности которой он не уверен (*ta laulvat hästi* ‘он будто бы хорошо поет’, т.е. ‘говорят, что он хорошо поет’).

13. Для эстонского языка весьма существенны категории тотальности и парциальности. Эти категории передаются, с одной стороны, номинативным субъектом, предикативом или объектом, в том числе генитивным, с другой стороны, партитивным подлежащим, дополнением или предикативом. Посредством категорий тотальности и парциальности могут быть переданы количественные отношения, но эти категории связаны также с передачей значения определенности или неопределенности.

14. Эстонский язык характеризуется относительно свободным порядком слов. Однако определение, выраженное именем существительным, как правило, стоит, в отличие от русского языка, перед определяемым словом: *tehase direktor* ‘директор завода’.

15. В эстонском языке много сложных слов, которые могут состоять из двух, трех и более компонентов (*suur/linn* ‘большой город’, *kooli/raamatu/kogu* ‘школьная библиотека’).

16. Что касается словарного состава эстонского языка, то основная его часть – финно-угорского происхождения. На протяжении веков словарный состав пополнялся также заимствованиями из ряда других языков, в том числе из славянских (*lusikas* ‘ложка’, *turg* ‘рынок’, *sirp* ‘серп’, *aken* ‘окно’) и, в частности, русского языка (*jaam* ‘станция’, *kedrts* ‘корчма’, *polk* ‘полк’ и др.). Помимо того, в эстонском и русском языке имеются ингернациональные слова с общим корнем, хотя возможны различия в их звуковом оформлении: *optimistlik* ‘оптимистический’, *revolutsioon* ‘революция’, *kosmonaut* ‘космонавт’, *abstrabeerima* ‘абстрагировать’, *fikseerima* ‘фиксировать’ и др.

17. Основное ударение в эстонских словах падает, как правило, на первый слог: *elul* ‘жизнь’, *aken* ‘окно’, *perekond* ‘семья’. В интернациональных словах и более поздних заимствованиях ударение часто падает и на последующие слоги: *kvartett* ‘квартет’, *metroo* ‘метро’, *konkreetne* ‘конкретный’. Побочное (второстепенное) ударение слова может в эстонском языке находиться на третьем, пятом и т.д. слоге:

¹ Основное ударение здесь указывается (в орфографической записи эстонских слов) точкой под гласным ударного слога, побочное ударение – двумя точками под гласным соответствующего слога.

harilikudēle ‘обыкновенным’, если же первый слог является сверхдолгим, то на втором, четвертом и т.д. слоге: *vankrīle* ‘телеге’. Побочное ударение обычно имеют суффиксы: *kaas/lane* ‘товарищ, спутник’. В эстонских сложных словах основное ударение падает на первый компонент, другие компоненты могут иметь ударение большей или меньшей интенсивности: *peahoone* ‘главное здание’, *raamatukogu* ‘библиотека’. Ударение следует делать на ударном слоге первого компонента также в ряде заимствованных слов, в том числе в интернационализмах и географических наименованиях: *spidomeeter* (ср. спидометр), *Võlgoograd* (ср. Волгоград).

Фразовое ударение в эстонском предложении падает на наиболее важное по смыслу слово.

АЛФАВИТ

Эстонское письмо основывается на латинском алфавите. В эстонском алфавите 32 буквы: *a, b, c, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, q, r, s, š, ſ, t, u, v, w, õ, ä, ö, ü, x, y*. 4 буквы (*f, š, ſ, ž*) употребляются только в иностранных словах. Буквы *c, q, w, x, y* встречаются лишь в иностранных собственных именах.

Печатные буквы	Наимено- вания букв	Рукопис- ные буквы	Печатные буквы	Наимено- вания букв	Рукопис- ные буквы
A a	а	<i>Aa</i>	Q q	ку	<i>Qq</i>
B b	бэ	<i>Bb</i>	R r	эр	<i>Rr</i>
C c	цэ	<i>Cc</i>	S s	эс	<i>Ss</i>
D d	дэ	<i>Dd</i>	Š š	ша	<i>Šš</i>
E e	э	<i>Ee</i>	Z z	цэт	<i>Zz</i>
F f	эф	<i>Ff</i>	Ž ž	жэ	<i>Žž</i>
G g	гэ	<i>Gg</i>	T t	тэ	<i>Tt</i>
H h	ха	<i>Hh</i>	U u	у	<i>Uu</i>
I i	и	<i>Ii</i>	V v	вэ	<i>Vv</i>
J j	йот	<i>Jj</i>	W w	вэ	<i>Ww</i>
K k	ка	<i>Kk</i>	Õ õ	(ы)	<i>Õõ</i>
L l	эл	<i>Ll</i>	Ä ä	(я)	<i>Ää</i>
M m	эм	<i>Mm</i>	Ö ö	(ё)	<i>Öö</i>
N n	эн	<i>Nn</i>	Ü ü	(ю)	<i>Üü</i>
O o	о	<i>Oo</i>	X x	пкс	<i>Xx</i>
P p	пэ	<i>Pp</i>	Y y	шрек	<i>Yy</i>

Графика эстонского языка характеризуется относительной фонетичностью, т.е. каждому эстонскому звуку (кроме звука *ŋ*) на письме соответствует особая буква. Краткие звуки (1-я степень долготы) передаются одной буквой, долгие и сверхдолгие (2-я и 3-я степень долготы) — двумя. Исключение составляют только взрывные согласные, где краткий звук обозначается буквами *b, d, g*, долгий — буквами

p, *t*, *k* и сверхдолгий – двойными буквами *pp*, *tt*, *kk* (соответственно *f*, *s* и *ff*, *ss*).

В эстонских дифтонгах и сочетаниях согласных каждый звук, как правило, обозначается одной буквой: *nõu* ‘совет; посуда’, *koer* ‘собака’, *kümned* ‘десятый’, *lõplik* ‘окончательный’. Основное исключение составляют сочетания согласных *l ~ m ~ n ~ r + [s]*, в которых при 3-й степени долготы пишутся две буквы *s*: *valss* ‘вальс’, *avanss* ‘аванс’, *marss* ‘марш’.

СЛОГОДЕЛЕНИЕ И ПРАВИЛА ПЕРЕНОСА

Эстонское и русское слоговоеделение, а также правила переноса имеют свои особенности. В общих чертах в эстонском слове столько слогов, сколько в нем кратких или долгих гласных либо дифтонгов: *pikk* 'длинный', *tööd* 'работу', *lai* 'широкий' – 1 слог; *ka/la* 'рыба', *kaa/lud* 'весы', *sei/na* 'стену' – 2 слога; *tä/na/va* 'улицы', *suu/re/ma* 'большого', *kei/gi/le* 'всем' – 3 слога.

При слоговом делении эстонских слов действуют следующие правила.

1. Согласный между гласными отходит к последующему слогу (*va/na* 'старый', *vi/ga* 'ошибка'); при переносе согласная буква переносится на следующую строку (*va-na, vi-ga*).

2. В геминатах слогораздел проходит внутри них: *kaite* [kät/te] 'рук', *kallis* [kal'/lis] 'дорогой'. При переносе буквы *p, t, k* переносятся на следующую строку; из двух одинаковых согласных, стоящих между гласными, переносится вторая (*pi-ka* 'длиного', *kaasid* 'кошки', *sün-nib* 'рождается').

3. В сочетаниях согласных только последний отходит к последующему слогу; это учитывается и при переносе (*peit-ma* 'спрятать', *tund-sin* 'чувствовал', *vary-ti* 'скоро', *met-sa* 'в лес').

4. Долгий гласный и дифтонг относятся к одному слогу, что учитывается при переносе (*saa-red* 'острова', *käi-sin* 'ходил'). Заметим, что в эстонском языке нет трифтонгов. В сочетаниях из трех гласных (в исконных эстонских двухсложных словах) два первых образуют дифтонг, а третий составляет самостоятельный слог (*käi/a* 'ходить', *tei/e* 'вы'). К последующему слогу отходит и гласный звук, стоящий после долгого гласного (*tuu/a* 'принести', *püü/e* 'стремление').

В сложных словах слогораздел проходит между компонентами сложного слова; это учитывается и при переносе (*gaal/si/pliit* 'газовая плита', *siid/kleit* 'шелковое платье', *hin/ga/mis/or/gan* 'дыхательный орган').

Одну букву не оставляют в конце строки и не переносят на другую строку. Следовательно, такие слова, как *e/ma* 'мать', *lau/a* 'стола', *tuu/a* 'принести' не подлежат переносу.

I.

PERSONAAL- PRONOOMENID (I)

ЛИЧНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ (I)

Singular		Pluural	
mina ~ ma	я	meie ~ me	мы
sina ~ sa	ты	teie ~ te	вы
tema ~ ta	он, она	nemad ~ nad	они

Местоимение употребляется в полной форме, если оно в предложении несколько акцентируется.

VERB PÖÖRAMINE

ГЛАГОЛ СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (I)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (I)

Preesens (I)
Jaatavad vormid

Настоящее время (I)
Утвердительные формы

	olema	быть
mina	ole/n	meie ole/me
sina	ole/d	teie ole/te
tema	on	nemad on

В эстонском языке формы глаголов *olema* выступают в функции полнозначного сказуемого и не могут отсутствовать в

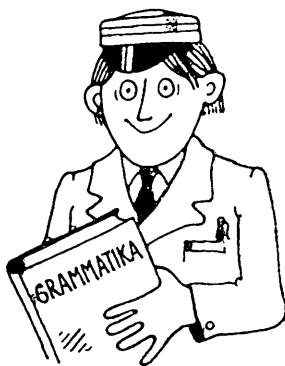
предложении, как в русском языке. Форма глагола *olema* может быть опущена только при быстром темпе речи (напр., разговор по телефону), а также в эллиптическом предложении.

Mina **olen** üliõpilane.
Mina **olen** Reet Lepp.
Sina **oled** Jüri Rand.
Sina **oled** ka üliõpilane.

Я студентка.
Меня зовут Рэет Лепп
(Я – Рэет Лепп).

Mina olen õpilane.

Jaan on üliõpilane.

Jaan Sepp **on** assistent.
Mall **on** keemik.
Jaan **on** füüsik.
Ann **on** meedik.
Härra Nurk **on** õpetaja.
Proua Laja **on** arst.

Rein Laan **on** dotsent.
Mall Kivi **on** laborant.
Sina **oled** ka laborant.
Ta **on** matemaatik.
Professor Mets **on** dekaan.

○ see **on**

See **on** raamat.

See **on** vihik.

это (есть)

Это книга.

See on pliiats.
See on pastapliiats.
See on doktor Nurk.
See on Mall Kivi.
See on filoloog Reet Lepp.

○ **siin – seal olema**

(**БЫТЬ**) **здесь – там**

Mina olen siin.

Я здесь.

Sina oled seal.

Ты там.

Tema on seal.

Meie oleme siin.

Teie olete ka siin.

Nemad on seal.

Mati ja Jüri on ka seal.

Siin on matemaatik, aga seal on filoloog.

○ **mis ... on?**

что ...?

Mis see on?

Что это?

See on pastapliiats.

Это шариковая ручка.

Mis see on? See on vihik.

Aga mis see on? See on raamat.

Mis seal on? Seal on ka raamat.

Aga mis siin on? Siin on vihik.

○ **kes ... on?**

кто ...?

Kes see on?

Кто это?

See on õpetaja Kaasik.

Это учитель(ница) Каазик.

Aga kes see mees on? See mees on härra Päre.

Kes on härra Päre? Härra Päre on tööline.

Aga kes on see naine? See naine on Helga Kuusik.

Kes on Helga Kuusik? Ta on arst.

Kes seal veel on? Jüri on ka seal.

○ kas?

ли ~ разве?

Вопросительное предложение часто начинается частицей *kas*; при этом сохраняется порядок слов повествовательного предложения.

Kas sa oled üliõpilane?

Ты студент(ка)?

Jah, ma olen üliõpilane.

Да, я студент(ка).

Kas te olete õpilane? Jah, olen küll.

Kas nad on siin? Jah, on küll.

Kas ta on seal? Jah, ta on seal.

Eitavad vormid

Отрицательные формы

olema

быть

mina ~ ma

sina ~ sa

tema ~ ta

} ei ole

} ~ pole

meie ~ me

teie ~ te

nemad ~ nad

} ei ole

} ~ pole

Mina **ei ole** insener.

Я **не** инженер.

Sa **ei ole** majandusteadlane.

Mall Kivi **ei ole** üliõpilane, ta on laborant.

Teie **ei ole** seal kaua.

Nad **pole** praegu siin.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: See õpetaja on füüsik. → a) Kes see õpetaja on?

b) Kas see õpetaja on füüsik? c) See õpetaja ei ole füüsik.

1. See üliõpilane on filoloog. 2. See naine on arst. 3. See professor on dekaan. 4. See mees on tööline. 5. See preili on laborant. 6. See õpetaja on keemik.

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Kas see mees on matemaatik? → a) Jah, see mees on matemaatik; b) Ei, see mees ei ole matemaatik, ta on bioloog; c) Kes see mees on?

1. Kas see naine on tööline?
2. Kas see laborant on keemik?
3. Kas see mees on õpetaja?
4. Kas see üliõpilane on filoloog?
5. Kas see härra on poliitik?
6. Kas see majandusteadlane on professor?

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: Vihik on siin. → a) Mis siin on? b) Kas vihik on siin? c) Ei, vihik ei ole siin, ta on seal.

1. Labor on seal.
2. Telefon on siin.
3. Raamat on seal.
4. Pliiats on siin.
5. Portfell on seal.
6. Pastapliiats on siin.

Harjutus 4. Заполните пропуски.

Образец: Kai füüsik. → Kai on füüsik. → Kai ei ole füüsik.

1. Sa ... laborant.
2. Meie ... siin.
3. Ta ... meedik.
4. Teie ... majandusteadlane.
5. Ma ... insener.
6. Nad ... seal.
7. Jaan ... tööline.

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык следующие предложения.

а) 1. Что это? Это портфель. 2. Это что? Это ручка, а это карандаш. 3. Что здесь? Здесь книга, а тетрадь там. 4. А что там? Там телефон.

б) 1. Кто Яан? Он физик. 2. Кто Кристель Линд? Кристель Линд экономист. 3. А кто Юра? Юра еще студент. 4. Кто там? Там учитель Каазик и ученик Тоом.

Harjutus 6. Позвоните в лабораторию и спросите, там ли ваш друг, ваш руководитель, лаборантка, ваш старший коллега и т. д.

Образец: Tere! Kas Jaan on seal?

härra Pärn, proua Saks, laborant, Peeter, Triin, Mart, Enn, Kristjan, Reet, doktor Tigane, õpetaja Kaasik

В эстонской традиции возможно обращение к собеседнику по имени и фамилии (*Hilja Raag, Jaan Lepp*). Вторая возможность – использование обращений *härra* (форма вежливого обращения к мужчине), *proua* (форма вежливого обращения к замужней женщине, а также к женщине пожилого возраста), *preili* (форма вежливого обращения к молодой девушке) или названия должности в сочетании с фамилией или именем и фамилией: *proua Laja, doktor Karu, õpilane Ene Oja*.

Kas proua Sepp kuuleb?

2.

ADJEKTIIV

ИМЯ ПРИЛАГА- ТЕЛЬНОЕ

1. В эстонском языке прилагательное не имеет особого окончания, как в русском. Прилагательное в функции определения стоит перед определяемым словом.

missugune?

какой?

suur maja

большой дом

adjektiiv + substantiiv

имя прилагательное +
имя существительное

Suur maja on siin.

Большой дом здесь.

Väike pliiats on seal.

Vana sullepa on siin.

Uus vihik on seal.

2. Прилагательное в функции предикатива стоит в предложении после глагола *olema*. Эстонское прилагательное в этой функции имеет только одну падежную форму (ср. полные и краткие прилагательные в русском языке).

on missugune?

какой? каков?

maja **on suur**

дом **большой**

substantiiv + *on* + adjektiiv имя существительное + *он*
+ имя прилагательное

Auditoorium **on suur**.

Аудитория **большая**.

Tuba **on väike**.

Lagi **on valge**, aga tahvel **on must**.

Kabinet **on kõrge**, aga koridor **on madal**.

Sein **on roheline**.

Vihik **on sinine**.

Laud **on kollane**.

Raamat **on punane**.

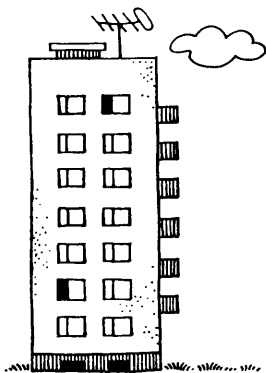
Paber **on valge**.

Koridor **on pime**.

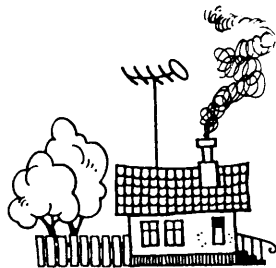
Üliõpilane Jaan Sepp **on noor**.

Romaan "Punane ja must" **on huvitav**.

Maie **on tark**.

See maja on suur.

See maja on väike.

pronoomen + *olen, on ...*
(*ei ole ...*) + adjektiiv

местоимение + *olen, on ...*
(*ei ole ...*) + имя прилагательное

Mina olen veel noor. Mina ei ole vana.

Я еще молод. Я не стар.

Sina oled pikk. Sina ei ole lühike.

Tema on tark. Tema ei ole rumal.

See on hea. See ei ole halb.

atribuut ~ predikatiiv

определение ~ предикатив

See on väike laps. See laps on väike.

Это маленький ребенок.
Этот ребенок мал.

See on tark poiss. See poiss on tark.

See on vana inimene. See inimene on vana.

○ kas?

ли ~ разве?

Kas see romaan on huvitav?

Это интересный роман?

Разве это интересный роман?

Jah, see romaan on huvitav.

Kas see tuba on ilus? Ei, see tuba ei ole ilus.

Kas see on hea raamat? Jah, on küll.

Kas see on halb pliats? Ei, pole viga.

○ missugune (on)?
milline (on)?

какой? каков?

Missugune see maja on?

Какой этот дом?

See maja on suur.

Этот дом большой.

Missugune on koridor? Koridor on kitsas ja madal.

Missugune ~ milline ilm täna on? Täna on ilus ilm.

Missugune on see inimene? See inimene on vana ja tark.
 Missugune on Reet Lepp? Reet Lepp on meeldiv.
 Aga milline sina oled?

**PERSONAAL-
PRONOOMENID (II)**

GENITIIV

**ЛИЧНЫЕ
МЕСТОИМЕНИЯ (II)**

ГЕНИТИВ

Личному местоимению в форме генитива соответствует русское притяжательное местоимение. Эта эстонская форма, выступая в функции определения, при склонении не согласуется с последующим словом и всегда остается в генитиве.

<i>kelle?</i>	<i>чей?</i>
minu ~ mu	мой
sinu ~ su	твой
tema ~ ta	его
	её
meie ~ me	наш
teie ~ te	ваш
nende	их
} laud	} стол

Kelle õpik see on?
 See on **minu** õpik.

Это **чей** учебник?
 Это **мой** учебник.

Kelle tuba siin on? See on **sinu** tuba.

Kelle portfell seal on? Seal on **tema** portfell.

Mu tuba on suur.

Кuidas **su** nimi on?

See on **sinu** tuba.

Minu eesnimi on Piret.

Siin on **tema** toanaaber.

Ta toanaaber on ka üliõpilane.

Siin on **meie** kauplus.
Seal on **teie** laud.
Seal on **nende** auto.

Siin on **me** kodu.
Kas **teie** perekonnanimi on Vahtre?
Nende raamat on seal.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Ответьте на вопросы, употребляя приведенные ниже словосочетания.

1. Missugune on tuba? 2. Missugune on see tütarlaps? 3. Missugune on romaan? 4. Missugune on noormees? 5. Missugune on see kabinet?

tark ja väike, pikk ja kitsas, uus ja valge, hea ja huvitav, pikk ja ilus, noor ja meeldiv

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: See pliiats on sinine. → a) Missugune on see pliiats? b) Kas see pliiats on sinine? c) See pliiats ei ole sinine, ta on punane.

1. See mees on vana. 2. See tüdruk on väike. 3. See sullepea on hea. 4. See maja on uus. 5. See kauplus on suur.

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: (Ma) tuba on valge. → Minu tuba on valge. → Kelle tuba on valge? → Minu väike tuba on valge.

1. (Sa) pliiats on roheline. 2. (Nad) toanaaber on noor. 3. (Ma) portfell on uus. 4. (Te) vihik on sinine. 5. (Me) õpik on huvitav. 6. (Ta) laps on väike.

Harjutus 4. Переведите на эстонский язык.

a) 1. Разве Рэйт интересная девушка? Да, она приятная и интересная. 2. Этот человек молодой? Нет, он старый. 3. Разве этот юноша высокий? Да, он высокий.

б) 1. Это новая тетрадь? Да, это новая тетрадь. 2. Эта комната маленькая? Нет, эта комната не маленькая, она большая. 3. Этот человек молодой? Нет, этот человек не молодой, он старый. 4. Вы студент? Нет, я не студент, я лаборант. 5. Как ваша фамилия? 6. Кто Тийа? 7. Как ваше имя? 8. Как твое имя? 9. Как тебя зовут?

в) 1. Чья это ручка? Это моя ручка. 2. Чье там общежитие? Там наше общежитие. 3. Это чей дом? Это его дом.

Harjutus 5. Напишите латинскими буквами ваши имя, отчество и фамилию.

Harjutus 6. Представьтесь и спросите у незнакомого человека, как его зовут.

Harjutus 7. Работайте в парах. Задайте соседу пять вопросов с вопросительным словом *kes* и выслушайте ответы.

Kordamisharjutus. Заполните пропуски.

Образец: Koridor ... pikk → Koridor on pikk.

1. Sina ... väike. 2. Meie ... siin. 3. Nemad ... seal. 4. Mina ... noor. 5. Korteri ... pime. 6. Tema ... rumal. 7. Teie ... kaua siin. 8. See pastapliiats ... halb. 9. See tee ... lühike.

3.

RÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (II)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (II)

Preesens (II)

Настоящее время (II)

Формы настоящего времени обозначают действие, совпадающее с моментом речи, а также предстоящее действие (формы будущего времени в эстонском языке отсутствуют).

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

preesensivorm = preesensi tüvi + pöördelõpp

Форма настоящего времени образуется путем прибавления к основе настоящего времени личного окончания.

elama жить

mina **ela/n**

meie **ela/me**

sina **ela/d**

teie **ela/te**

tema **ela/b**

nemad **ela/vad**

Sarnuti: avama, jalutama, jutustama, kirjutama, magama, puustama, saama, kuulama, sööma, tulema, tutvustama, tänama, töötama jt.

Спрягаемая форма глагола является в предложении сказуемым.

Mina töötan.

Я работаю.

Sina jalutad.

Riina sööb.

Meie kirjutame.

Teie kuulate.

Nemad tulevad.

Nad kõik magavad.

ühendverbi preesensivorm = põhisõna preesensis
+ abisõna

В инфинитивных формах глагола, состоящих из основного и служебного слова, служебное слово предшествует основному, в спрягаемых формах служебное слово следует после основного.

aru saama ПОНИМАТЬ

mina saa/n aru	meie saa/me aru
sina saa/d aru	teie saa/te aru
tema saa/b aru	nemad saa/vad aru

Samuti: tähele panema, välja tulema, ära minema jt.

ära minema

УХОДИТЬ, УЙТИ

Mina lähen **ära**.

Я уйду (уйду).

Meie läheme **ära**.

Мы уходим (уйдем).

välja tulema

ВЫХОДИТЬ, ВЫЙТИ

Sina tuled **välja**.

Teie tulete **välja**.

tähele panema замечать, замстить

Tema **paneb** tähele.

Nemad **panevad** tähele.

○

kus? milles?

где? в чём?

Tartu/s	в Тарту
maja/s	в доме

Mina elan **Tartus**.

Я живу в **Тарту**.

Tema elab **Pärnus**.

Meie elame **Eestis**.

Teie elate **Tallinnas**.

Nemad elavad **Peterburis**.

Reet Lepp ja Jüri Rand on praegu **raamatukogus**.

Professor Mets ja dotsent Laan töötavad Tartu **Ülikoolis**.

Kes õpib Tallinna **Reaalkoolis**?

kus?

где?

Kus te harilikult puhkate?

Где вы обычно отдыхаете?

Kus me asume?

Kus nad käivad?

Kus te sööte?

Kus elab teie ema?

○

kas?

ли?

Kas te elate linnas?

Вы живете в городе?

Kas sa käid kinos?

Kas me läheme ära? (*ära minema*)

Kas ta saab aru?

Kas te töötate kodus või raamatukogus?

Kas sa õpid tehnikumis?
Kas nad tulevad välja?

○ millal?

Hommikul me võimleme.

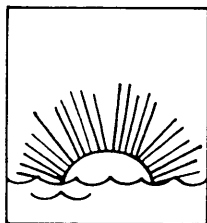
Päeval me töötame.

Õhtul me jalutame.

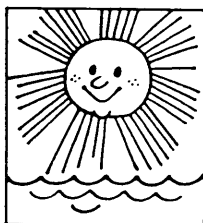
Öösel me magame.

когда?

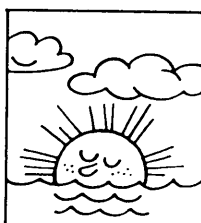
Утром мы занимаемся гимнастикой.

hommikul

päeval

õhtul

öösel

HARJUTUSED

Harjutus 1. Заполните пропуск и трансформируйте утвердительное предложение в вопросительное. Затем ответьте на вопрос, используя форму множественного числа.

Õbraseid: Sa elad... ühiselamu... → Sa elad ühiselamus. → Kes elab ühiselamus? → Teie elate ühiselamus.

1. Ma söön... harilikult kodu... . 2. Sa käid... ka kauplus... . 3. Ma elan... Tartu... ja õpi... ülikool... . 4. Sa oled... haigla... ja taluta... koridor... .

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Tema vend on arst. → a) Kes on arst? b) Kelle vend on arst? c) Kas tema vend on arst? d) Ei, tema vend ei ole arst, ta on keemik.

1. Minu isa on tööline. 2. Tema abikaasa on autojuht. 3. Meie ema on müüja. 4. Nende vend on talunik.

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: Päeval käib vanaema kaupluses. → a) Millal vanaema käib kaupluses? b) Kus vanaema käib päeval? c) Kas vanaema käib päeval kaupluses?

1. Õhtul te sööte kodus. 2. Hommikul õpivad nad Eesti Põllumajandusülikoolis. 3. Päeval me töötame tehases. 4. Õhtul oled sa raamatukogus. 5. Päeval õpid sa kutsekoolis.

Harjutus 4. Составьте утвердительные предложения и трансформируйте их в вопросительные.

Образец: vend, hommikul, võimlema, koridor, nad, väike → Nende väike vend võimleb hommikul koridoris. → Kes võimleb hommikul koridoris?

1. laud, olema, seal, kollane, auditoorium; 2. must, olema, portfell, sina, vana, siin; 3. olema, haigla, öösel, meie, arst; 4. käima, te, õhtul, kino.

Harjutus 5. Продолжайте по образцу.

Образец: tähele panema → paneme tähele → Meie paneme kõike tähele.

tähele panema, välja tulema, ära minema, aru saama

Harjutus 6. Переведите на эстонский язык.

a) 1. Где работает этот врач? Он работает в больнице. 2. Где живет твоя сестра? Моя сестра живет в Пайде. 3. Где на-

ходится университет? Он находится в Таллинне. 4. Где ваш супруг? Он сейчас дома. 5. Где его отец? Его отец в командировке. 6. А где вы сейчас живете? Сейчас я живу в общежитии.

б) 1. Наша семья живет в Тарту. 2. Мой отец шофер, а мать продавщица. 3. Моя сестра и мой брат живут в Тарту. 4. Сестра учится в Тартуском университете. 5. Второй брат еще маленький.

в) 1. Моя мама понимает все. 2. Мы уходим. 3. Он все замечает. 4. Выходит брат. 5. Я сейчас уйду. 6. Вы выходите вечером погулять.

Harjutus 7. Работайте в парах. Задайте соседу пять вопросов с вопросительным словом *kus* и выслушайте его ответы.

Harjutus 8. В семье мать, отец, бабушка, взрослая дочь и взрослый сын. Расскажите, чем они занимаются (*töötama, õppima, käima koolis, olema kodus*).

Harjutus 9. Расскажите, что вы делаете утром, днем, вечером, ночью (*võimlema, jalutama, magama, töötama*).

4.

PÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (III)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (III)

Preesens (III)
Eitavad vormid

Настоящее время (III)
Отрицательные формы

$\text{eitav preesensivorm} = \text{ei} + \text{preesensi tüvi}$

Отрицательная форма настоящего времени образуется при помощи отрицательного слова *ei* и основы настоящего времени.

õppi/ma учиться $\text{õri/n} \rightarrow \text{ei õri}$

elama жить

$\left. \begin{array}{l} \text{mina} \\ \text{sina} \\ \text{tema} \end{array} \right\} \text{ei ela}$

$\left. \begin{array}{l} \text{meie} \\ \text{teie} \\ \text{nemad} \end{array} \right\} \text{ei ela}$

Sina **ei ela** Narvas.

Ты **живешь не** в Нарве.

Ülikool **ei asu** Haapsalus.

Mina **ei suitseta**.

Kas te käite sageli raamatukogus? Ei, me **ei käi** seal sageli.

Sina **ei käi** sageli raamatukogus.

Kas te elate Narvas? Ei, ma **ei** ela Narvas. Вы живете в Нарве? Нет, я **живу не** в Нарве.

Kas te suitsetate? Ei, ma **ei suitseta**.

aru saada понимать

mina	} ei saa aru	meie	} ei saa aru v
sina		teie	
tema		nemad	

Sina **ei saa aru**.

Ты **не понимаешь**.

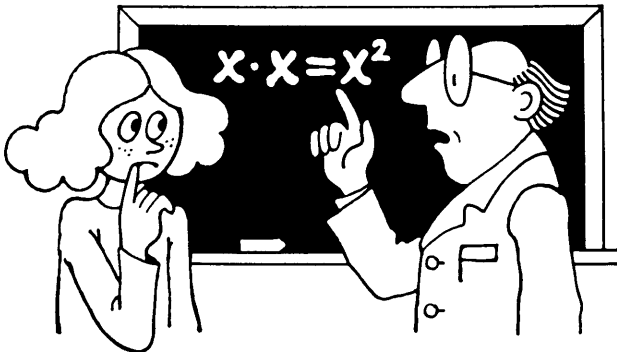
Tema **ei tule tagasi**.

Teie **ei lähe ära**.

Kas te saate aru? Ei, me **ei saa aru**. Вы понимаете? Нет, мы не **понимаем**.

Kas sa tuled tagasi? Ei, ma **ei tule tagasi**.

Kas nad lähevad ära? Ei, nad **ei lähe ära**.

Ma ei saa aru...

minema *kuhu?* ИДИ *куда?*

mina lähe/n	meie lähe/me
sina lähe/d	teie lähe/te
tema lähe/b	nemad lähe/vad

Mina lähen koju.

Sina lähed tööle.

Teie lähete tuppa.

Nemad lähevad loengule.

Я **иду** домой.

Ты **идешь** на работу.

Вы **идете** в комнату.

Они **идут** на лекцию.

mina	} ei lähe	meie	} ei lähe
sina		teie	
tema		nemad	

Mina **ei lähe** koju.

Sina **ei lähe** tööle.

Teie **ei lähe** tuppa.

Nemad **ei lähe** loengule.

○ **siia – sinna**

Sina tuled **siia**.

Mina lähen **sinna**.

Tule **siia!**

Mine **sinna!**

сюда – туда

Ты идешь **сюда**.

Я **иду** туда.

Иди **сюда!**

Иди **туда!**

Pange tähele!

Ta jääb **siia**.

Ta läheb **sinna**.

Kirjutage siia!

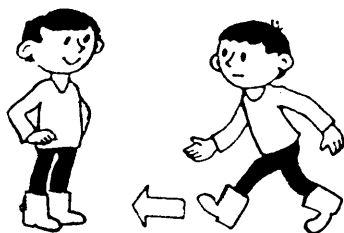
Kirjutage sinna!

Он останется **здесь**.

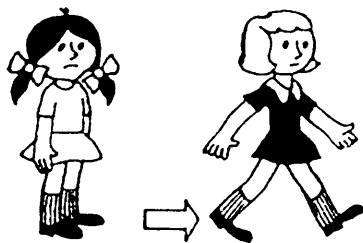
Он идет **туда**.

Напишите **здесь!**

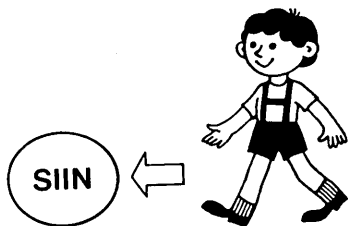
Напишите **туда!**

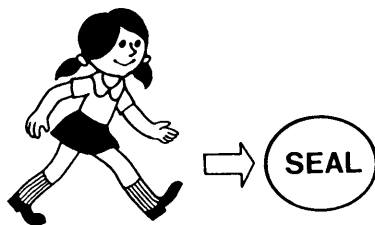
Enn tuleb.

Lii läheb.

tuleb siia

läheb sinna

○ **siin – seal**

Mina olen **siin**.

Sina oled **seal**.

Meie töötame **siin**.

Nemad töötavad **seal**.

здесь – там

Я **здесь**.

Ты **там**.

Мы работаем **здесь**.

Они работают **там**.

○ **ei – vaid**

Kas te õpite Tallinnas?

Ei, ma **ei** õpi Tallinnas,

vaid Tartus.

не – а

Вы учитесь в Таллинне?

Нет, я учусь **не** в Таллинне, **а** в

Тарту.

Vabandage, kas siin toimub loeng? Loeng **ei** toimu siin, **vaid** suures auditooriumis.

Kas nad õpivad raamatukogus? Nad **ei** õpi raamatukogus, **vaid** kodus.

Imperfekt (I)

Имперфект = простое
прошедшее (I)

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

olema быть

mina **ol/i/n**

meie **ol/i/me**

sina **ol/i/d**

teie **ol/i/te**

tema **ol/i**

nemad **ol/i/d**

Mina **olin** eile klubis.

Я **был** вчера в клубе.

Tema **oli** eile kodus.

Meie **olime** eile kinos.

Teie **olite** eile siin.

Nemad **olid** eile seal.

Samuti: tulema

HARJUTUSED

Harjutus 1. Заполните пропуски. Трансформируйте по образцу.

Образец: Reede... sa (töötama) raamatukogu... → Reedel sa töötad raamatukogus. → Kas sa töötad reedel raamatukogus?

→ Ei, ma ei tööta reedel raamatukogus, vaid kodus.

1. Pühapäev... te (käima) kino... . 2. Esmaspäev... (olema) mul töö... koosolek. 3. Õhtu... me (oleme) juubel... . 4. Hommik... ma (võimlema) kodu... .

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Kas sa tuled praegu välja? → Jah, ma tulen praegu välja. → Ei, ma ei tule praegu välja.

1. Kas ta saab aru? 2. Kas te tulete õhtul tagasi? 3. Kas nad lähevad täna ära? 4. Kas sa paned tähele?

Harjutus 3. Расскажите, чем вы занимаетесь в воскресенье (*õppima, töötama, puhkama, jalutama, tagama, käima kinos, külla minema, võimlema*).

Harjutus 4. Работайте в парах. Задайте соседу пять вопросов с вопросительным словом *kas*.

Kordamisharjutus. Составьте вопросы и ответы, используя приведенные ниже слова.

Образец: kodus, sööma, nad, sageli → Millal nad söövad sageli kodus? → Õhtul nad söövad sageli kodus.

1. harilikult, olema, vaba, sina; 2. juurde, tulema, minu, teie; 3. raske, neil, olema, kontrolltöö; 4. konverents, toimuma, teil

5.

NOOMEN
KÄÄNAMINE

ИМЯ
СКЛОНЕНИЕ

GENITIIV

ГЕНИТИВ

kelle? mille?

кого? чего? чей?

genitiiv = sõna tüvi

Форма генитива единственного числа называется основой слова. К основе при склонении присоединяется падежное окончание, а также признак множественного числа. В генитиве основа слова всегда оканчивается на гласный. Этим гласным в односложном слове могут быть все гласные, в двух- и многосложных словах — *a, e, i, u, o*. Практически форму генитива необходимо запоминать вместе с формой номинатива.

Genitiivi tüvevokaal

Гласный, на который оканчивается генитив

-a

Nominatiiv		Genitiiv	Tüvevokaal
ema	мать	ema	
müüja	продавец	müüja	a → a
füüsika	физика	füüsika	

päev	день	päev/a	
tänav	улица	tänav/a	
huvitav	интересный	huvitav/a	ø → a
ak/en	окно	ak/na	
hele	светлый	hele/da	ø → da
tume	темный	tume/da	

Samuti: abikaasa, eriala, ilus, isa, kõva, madal, maja, must, müüja, rumal, saun, sein, sõna, tänav, vaba, vana jt.

-e

Nominatiiv		Genitiiv	Tüvevokaal
pere	семья	pere	
raske	трудный	raske	e → e
valge	белый	valge	
tehas	завод	tehas/e	
tütarlaps	девушка	tütarlaps/e	ø → e
noor	молодой	noor/e	
suv/i	лето	suv/e	i → e
tei/ne	второй; другой	tei/se	ne → se
tööli/ne	рабочий	tööli/se	

Samuti: haige, harjutus, kõrge, küsimus, laps, naine, nimi, punane, terve, tööline, uks, vestlus jt.

Слова, оканчивающиеся в номинативе на *-ne*, образуют генитив при помощи *-se*.

-i

Nominatiiv		Genitiiv	Tüvevokaal
huvi	интерес	huvi	i → i
tädi	тетя	tädi	
arst	врач	arst/i	
ravim	лекарство	ravim/i	∅ → i
paber	бумага	paber/i	
tahv/ e	доска	tahv/ li	
naab/ e	сосед	naab/ ri	∅ → i
teat/ e	театр	teat/ ri	

Samuti: eksam, telefon, pensionär, aktsionär, seminar, teler, baar, gaas, buss, film, kabinet, kolleeg jt.

Многие заимствования из других языков, оканчивающиеся в номинативе на согласный звук, образуют генитив при помощи *-i*.

-u, -o

Nominatiiv		Genitiiv	Tüvevokaal
onu	дядя	onu	
raamatukogu	библиотека	raamatukogu	u, o → u, o
raadio	радио	raadio	
loeng	лекция	loeng/u	
õpik	учебник	õpik/u	∅ → u
talunik	фермер, хуторянин	talunik/u	

Samuti: auto, füüsik, hommik, kino, meedik, neiu, polikliinik, raamat, tüdruk, vihik, õhtu, ühiselamu jt.

Genitiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи
употребления генитива

1) kuuluvus, laad

1) принадлежность, свойство

üliõpilase raamat rühmavanem	книга студента староста группы
linna polikliinik raamatukauplus	городская поликлиника книжный магазин
eesti keele loeng toanaaber	лекция по эстонскому языку сосед по комнате

В таких случаях генитив выполняет в предложении функцию определения либо является первой частью сложного слова.

atribuut genitiivis +
põhisõna

определение в форме
генитива + главное слово

В эстонском языке определение в форме генитива всегда предшествует главному слову.

Üliõpilase raamat on auditooriumis. Книга студента в аудитории.

Siin on eesti keele õpik.

Raamatu kaaned on katki.

Jaani ema elab Kivi tänavas.

Täna on keemia eksam.

Во многих сложных словах эстонского языка определительный компонент выступает в форме генитива.

Jaanuvar on talvekuu.

Январь – зимний месяц.

Meie rühmavanem on Jüri Rand.

Raamatukaupluses on eesti-vene sõnaraamat.

○ see : selle

ЭТОТ : ЭТОГО

Selle professori loeng on homme.

Лекция **этого** профессора завтра.

Selle toa põrand on tume.

Kas te olete **selle** õpetaja õpilane?

○ oma

свой

See on **minu** magnetofon. Mina toon magnetofoni koju.

Это **мой** магнитофон. Я несу магнитофон домой.

See on **sinu** auto. Sina tood auto siia

See on **tema** raadio. Ta viib raadio sinna.

See on **meie** televiisor. Meie viime televiisori koju.

See on **teie** telefon. Te saate telefoni tagasi.

See on **nende** raamat. Nemad saavad raamatu tagasi.

○ kelle oma?

чей?

See raadio on minu **oma**.

Этот радиоприемник **мой**.

See auto on meie **oma**.

Эта (авто)машина **наша**.

See magnetofon on sinu **oma**.

See telefon on tema **oma**.

See foto on teie **oma**.

See maja on nende **oma**.

2) olend, terviklik ese või nähtus, millele tegevus on suunatud. Tegevus on lõpetatud või resultatiivne.

2) существо, целостный предмет или явление, на которое действие направлено. Действие является законченным или результативным.

Ma ostan raamatu.

Я книгу.

Nad ehitavad uue **sauna**.

Они **построят** новую **баню**.

Здесь генитив выступает в функции дополнения. В русском языке в этом случае в роли сказуемого употребляются глаголы совершенного вида. В эстонском языке на законченность или результативность действия указывает форма генитива.

Ema kutsub kohe **arsti**.

Мама сейчас вызовет **врача**.

Kas Jüri viib **kutse** ära?

Kas sa tood homme **selle romaani** kaasa?

Dotsent Laan kirjutas **raamatu**.

Доцент Лаан написал **книгу**.

Kuhu Reet pani mu eesti kee-
le **õpiku**?

Куда Рее́т положила мой
учебник эстонского языка?

Kas te avate **akna**?

Вы откроете **окно**?

Pange tähele!

Слова, обозначающие неопределенное количество, в этом случае употребляются в форме партитива.

Ma toon **suhkrut** (*part.*).

Я принесу **сахару**.

**3) genitiiv post- ja preposit-
sioonidega**

**3) генитив с послелогами и
предлогами**

С генитивом сочетаются в эстонском языке многие послелоги и некоторые предлоги. Большинство этих конструкций передают отношения, которые не могут быть выражены только падежными формами, в частности выражают пространственные отношения.

kuhu? куда?

raamatu	{	peale	на книгу	maja	{	juurde	к дому
		alla	под книгу			ette	к дому
		sisse	в книгу			taha	за дом
		kõrvale	рядом с книгой			lähedale	близко к дому
mere	{	äärde	к морю				
		kohale	над морем				

Palun pange raamatud **laua peale**.

Silla alla ei tohi minna.

Pange suhkur **kohvi sisse**.

Istu **minu kõrvale**.

Kas te tulete **meie juurde**?

Auto sõitis **maja ette**.

Lapsed jooksid **maja taha**.

Nad sõitsid **mere äärde**.

Mere kohale kogunesid pilved.

Положите, пожалуйста, книги **на стол**.

Под мост нельзя ходить.

Положите сахар **в кофе**.

Сядь **рядом со мной**.

Вы придете **к нам**?

Машина подъехала **к дому**.

Дети побежали **за дом**.

Они поехали **к морю**.

Над морем собирались тучи.

kus? где?

raamatu	{	peal	на книге	maja	{	juures	у ~ около дома
		all	под книгой			ees	перед домом
		sees	в книге			taga	за домом, позади дома
		kõrval	рядом с книгой			lähedal	недалеко ~ вблизи от дома
mere	{	ääres	у моря				
		kohal	над морем				

Raamat on riivli peal.

Книга **на** полке.

Märkmik on raamatu all.

Записная книжка **под** книгой.

Kabinet on saali kõrval.

Кабинет **рядом с** залом.

Kaev on maja juures.

Колодец **около** ~ у дома.

Meie oleme Lembitu juures külas.

Мы в гостях у Лембита.

Laud on diivani ees.

Стол **перед** диваном.

Riivul on diivani taga.

Полка **за** диваном.

Jõgi on maja lähedal.

Река **недалеко** от дома.

Kadrioru park on mere ääres.

Парк Кадриорг находится у **моря**.

Lennuk on nüüd linna kohal.

Самолёт теперь **над** городом.

kust? откуда?

raamatu	{	pealt	с книги
		alt	из-под книги
		seest	из книги
		kõrvalt	от книги

maja	{	juurest	от дома
		eest	от дома
		tagant	из-за дома
		lähedalt	от дома
mere	{	äärest	от моря, с моря
		kohalt	с моря

Kas nad leidsid selle kivi **maa pealt** või **maa seest**? Они нашли этот камень **на земле** или **в земле**?

Ta tuleb **arsti juurest** varsti tagasi. Она скоро вернется **от врача**.

Laua alt tuleb välja suur koer. **Из-под стола** выходит большая собака.

Vend läheb **isa kõrvalt** ema kõrvale. Брат идет **от отца** к матери.

Järve äärest sõidame me mere äärde. **От озера** мы поехали к морю.

genitiiv + prepositsioon

генитив + предлог

läbi	через, сквозь
üle	через, поверх, над

Buss sõitis **läbi** väikeste küla-de. Автобус проезжал **через** маленькие деревни.

Ta läks **üle** tänava. Он переходил **через** улицу.

genitiiv + postpositsioon

генитив + послелог

eest	за
pärast, tõttu	о, (из-)за, по причине

Kui palju te maksite **nende** **СКОЛЬКО** вы заплатили за
raamatute **eesst**? **ЭТИ** книги?
Me muretseme **sõprade** **пáраст**. Мы беспокоимся о друзьях.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: (Kauplus) uks on valge. → a) Kaupluse uks on valge; b) Missugune on kaupluse uks? c) Kas kaupluse uks on valge? d) Mille uks on valge?

1. (Professor) vestlus oli huvitav.
2. (Õpilane) portfell on kerge.
3. (Tehas) koridor on kitsas.
4. (Tütarlaps) õpik on puhas.
5. (Üliõpilane) seminaritöö oli hea.
6. (Müüja) tööpäev on pikk.

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: See õpik on (minu) oma. → See õpik on minu oma. → Kelle oma on see õpik? → Kas see õpik on minu oma?

1. See televiisor on (mina) oma.
2. See fotoaparaat on (tema) oma.
3. See raadio on (meie) oma.
4. See telefon on (nad) oma.

Harjutus 3. Составьте предложения.

Образец: fotoaparaat, olema, seal, isa, peal, diivan → Isa fotoaparaat on seal diivani peal.

1. auto, olema, taga, arst, polikliinik, praegu, noor, kas?
2. sina, portfell, toanaaber, all, olema, seminaritöö.
3. juures, tütarlaps, siin, olema, see, telefon, aadress.
4. direktor, olema, meie, praegu, kas, maja, ees?

Harjutus 4. Продолжайте по образцу.

Образец: (Isa) raamat on seal (riiul) peal. → Isa raamat on seal riivuli peal. → Kelle raamat on seal riivuli peal? → Kus on isa raamat?

1. (Sinu onu) perekond elab (polikliinik) juures. 2. Kas (see noor tütarlaps) vend istub (aken) all? 3. (See matemaatik) referaat on (raadio) kõrval. 4. (Minu naaber) uus auto oli siin (raamatu-kauplus) taga.

Harjutus 5. Продолжайте по образцу.

Образец: реферат студента → üliõpilase referaat → Üliõpilase referaat on juba valmis.

лекция по математике, окно спальни, словарь учителя, тетрадь ученика, здание университета, беседа врача

Harjutus 6. Употребите генитивное дополнение.

Образец: Mari toob ruttu ... → Mari toob ruttu õpiku. õpik, sõnaraamat, pliiats, diplom, pilet, pass, fotoaparaat, taldrik, vihik

Harjutus 7. Переведите на эстонский язык.

1. Они живут у матери. 2. У вас есть телефон? 3. Ваша сестра дома? 4. В каком доме живет Реэт Лепи? 5. У них дома хороший телевизор. 6. Они были у тебя в гостях? 7. Я возьму твою книгу. 8. Учительница берет мою тетрадь. 9. Около школы (находится) стадион. 10. За этой этажеркой широкий диван.

Harjutus 8. Составьте предложения со словами *taga* 'за', *ees* 'перед', *kõrval* 'рядом с', *all* 'под', *peal* 'над', *juures* 'около'.

Образец: Auto on polikliiniku **taga**.

Kordamisharjutus. Продолжайте по образцу.

Образец: töötama → ma töötan → ma ei tööta.

kirjutama, elama, tooma, avama, paluma, olema, viima, jalutama, saama, tulema

6.

NUMERAALID (I)

ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ (I)

ARVUD 1–100

ЧИСЛА 1–100

0 – null
1 – üks
2 – kaks
3 – kolm
4 – neli
5 – viis
6 – kuus
7 – seitse
8 – kaheksa
9 – üheksa
10 – kümme

11 – üksteist(kümmend)
12 – kaksteist(kümmend)
13 – kolmteist(kümmend)
14 – neliteist(kümmend)
15 – viisteist(kümmend)
16 – kuusteist(kümmend)
17 – seitseteist(kümmend)
18 – kaheksateist(kümmend)
19 – üheksateist(kümmend)
20 – kakskümmend

21 – kakskümmend üks
22 – kakskümmend kaks
30 – kolmkümmend
40 – nelikümmend
50 – viiskümmend
60 – kuuskümmend
70 – seitsekümmend
80 – kaheksakümmend
90 – üheksakümmend
100 – (üks)sada

$$4 + 2 = 6$$

Neli pluss **kaks** on ~ võrdub **kuus**.
Neljale liita **kaks** on **kuus**.

$$8 + 1 = 9$$

$$10 - 8 = 2$$

$$3 - 2 = 1$$

Kaheksale liita üks on üheksa.

Kaheksa pluss üks on üheksa.

Kümme miinus kaheksa on kaks.

Kümnest lahutada kaheksa on kaks.

Kolm miinus kaks on üks.

Kolmest lahutada kaks on üks.

Juku räägib isale: “Eile ütles õpetaja, et kuus pluss neli on kümme, aga täna, et seitse pluss kolm on kümme. Mida ma pean uskuma?”

○ Kui palju kell on? ~
Mis kell on?

Сколько времени? ~
Который час?

Kell on **neli**.

Четыре часа.

Kui palju nüüd kell on?

Praegu on kell **seitse**.

Сколько сейчас времени?

Сейчас **семь** часов.

Kui palju kell juba on?

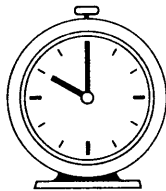
Kell on alles **kaheksa**.

Сколько уже времени?

Еще только **восемь**.

Mis täpne kell on?
Kell on täpselt **kümme**.

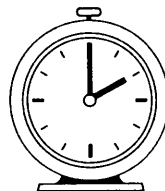
Скажи точное время.
Сейчас ровно **десять**.

Kui palju kell nüüd on?
Kell on varsti **kaksteist**.
Kell on umbes **kaksteist**.

Который теперь час?
Скоро **двенадцать**.
Приблизительно **двенадцать**.

Mis kell praegu on?
Kell on parajasti **kaks**.

Сколько сейчас времени?
Сейчас ровно **два** часа.

○ Millal? ~ Mis kell?

Когда?

Millal ~ mis kell ma **siia** tulen?

Когда ~ в котором часу мне прийти **сюда**?

Palun tule **siia** kell **seitse** hommikul.

Пожалуйста, приходи **сюда** в **семь часов** утра.

Millal teie **siia** tulete?

Me tuleme **siia** täpselt **kell üks** päeval.

Millal me **sinna** läheme?

Me läheme **sinna** umbes **kell üheksa** õhtul.

Millal nad **sinna** lähevad?

Nad lähevad sinna **kell kaks** öösel.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI NOMINATIIV

НОМИНАТИВ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА

kes? mis?

кто? что?

Tunnus **-d** Признак

pluurali nominatiiv = singulari genitiiv + -d

Форма номинатива множественного числа образуется от формы генитива единственного числа при помощи признака множественного числа *-d*.

Singulari		Tüvevokaal	Pluurali nominatiiv
nominatiiv	genitiiv		
õpetaja	учитель	} -a	õpetaja/d päeva/d hele/ da /d
päev	день		
hele	светлый		
küsimus	вопрос	} -e	küsimuse/d üliõpila/ se /d
üliõpila/ ne	студент		
paber	бумага	} -i	paberi/d tahv/ li /d
tahv/ el	доска		
ühiselamu	общежитие	} -u -o	ühiselamu/d matemaatiku/d kino/d
matemaatik	математик		
kino	кино		

Samuti: *a-tüvelised sõnad* aken : akna, füüsika, huvitav, kõva, külm, madal, maja, must, müüja, pime : pimedada, päev, sõna, tuttav, vana; *e-tüvelised sõnad* haige, kollane, kõrge, laps, noor, pehme, teine, tööline, valge; *i-tüvelised sõnad* arst, auditoorium, klubi, kool, laborant, lennuk, pliats, tehnikum; *u- ja o-tüvelised sõnad* füüsik, kino, loeng, meedik, raadio, raamat, vihik, õhtu, õpik.

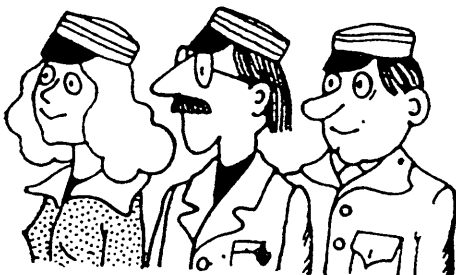
naine

naised

üliõpilane

üliõpilased

○ substantiiv + *on* +
adjektiiv

имя существительное + *on* +
имя прилагательное

Vihikud on sinised.

Тетради синие.

Võimla duširuumid on väikesed.

Auditooriumi seinad ja põrand on heledad.

Jaak ja Enn on blondid.

○ see – need

этот – эти

See üliõpilane on füüsik,
aga need on keemikud.

Этот студент физик, а эти –
химики.

See loeng toimub siin, aga need toimuvad suures saalis.

See romaan ei ole huvitav, aga need on huvitavad.

Need üliõpilased ei õpi Eesti Põllumajandusülikoolis.

○ **mõni – mõned** **некоторый – некоторые**

Mõned inimesed töötavad **Некоторые** inimesed töötavad
palju, teised aga vähe. много, а другие мало.

Mõni õun on roheline, aga **mõned** on juba kollased.
See film ei ole huvitav, aga **mõned** filmid on väga huvitavad.

○ **kelle?** **чей? (чья? чьё?), чьи?**

Minu vanemad elavad **Мои родители** elavad
Haapsalus. в Хаапсалу.

Sinu naabrid on lätlased.

Tema raamatud on akna all.

Meie neiud ei võimle võimlas.

Teie kolleegid läksid koju.

Nende kauplused asuvad kesklinnas.

RÕÖRAMINE

INDIKATIIV (IV)

Imperfekt (II)
Jaatavad vormid

СПРЯЖЕНИЕ

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (IV)

Имперфект (II)
Утвердительные формы

elama жить

mina **ela/si/n**

sina **ela/si/d**

tema **elas**

meie **ela/si/me**

teie **ela/si/te**

nemad **ela/si/d**

Samuti: asuma, avama, jalutama, jutustama, kirjutama, käima, toimuma, töötama jt.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Millal on loeng? Kus on loeng? → Loeng on reedel kell kümme. Loeng on suures saalis. → Loeng on reedel kell kümme suures saalis.

1. Millal toimub kohtumine? Kus toimub kohtumine? 2. Millal te tulate? Kuhu te tulate? 3. Millal algab esimene võistlus? Kus algab esimene võistlus? 4. Millal sa treenid? Kus sa treenid?

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Mõni inimene suitsetab **palju**. → Mõned inimesed suitsetavad **palju**.

1. Mõni võimla on **väike**. 2. Mõni sein on **hele**. 3. Mõni laps laulab **hästi**. 4. Mõni eksam on **kerge**. 5. Mõni tütarlaps võimleb **hommikul**.

Harjutus 3. Подберите пять антонимичных пар глаголов и составьте с ними предложения.

Образец: küsima – vastama → Teie küsite, meie vastame.

küsima, ära minema, tooma, leidma, vastama, kaotama, andma, tagasi tulema, viima, võtma

Harjutus 4. Сосчитайте.

$20+30=$

$18+9=$

$100-41=$

$12-8=$

$16-7=$

$92-3=$

$56+7=$

$37+63=$

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык.

a) 1. Извините, пожалуйста, который час? Сейчас пять часов. 2. Когда вы были у врача? Я была у врача вчера в два часа. 3. Лекция начинается в девять часов? Да, сегодня ровно в девять часов. 4. Когда они пойдут туда? Они пойдут

туда в семь часов вечера. 5. Твой день начинается в восемь часов утра? Нет, мой день начинается уже в шесть часов.

б) 1. Ходят ли твои родители в воскресенье в кино? 2. Фильмы очень интересные? 3. За окном темно, но в лаборатории очень светло. 4. Кто стоит там в коридоре у окна? 5. Мои книги тоже на полке, только некоторые здесь. 6. Наша семья живет уже давно в этом зеленом городе. 7. Мыши живут под полом.

Harjutus 6. Работайте в парах. Задайте соседу пять вопросов с вопросительным словом *missugune*.

Kordamisharjutus. Продолжайте по образцу.

Образец: Kes tuleb siia? → Ehitaja tuleb siia. → Ehitajad tulevad siia. → Ehitajad ei tule siia.

1. Kes tuleb tagasi? (эта девушка) 2. Kes tuleb välja? (продавец книжного магазина) 3. Kes tuleb parajasti siia? (семейный врач) 4. Kes saab aru? (этот ученик) 5. Kes läheb ära? (мой сосед по комнате)

7.

KÄÄNAMINE

PARTITIIV (I)

keda? mida?

СКЛОНЕНИЕ

ПАРТИТИВ (I)

кого? чего?

Lõpp -t Окончание

Окончание *-t* в партитиве единственного числа имеют:

- 1) слова с трехсложной основой (в ген. ед. ч. три слога);
- 2) слова с двухсложной основой (в ген. ед. ч. два слога) со сверхдолгими звуками в номинативе и генитиве;
- 3), 4) слова, оканчивающиеся на *-ne* и *-s* (в ген. ед. ч. *-se*);
- 5) некоторые односложные (в ном.) слова, у которых форма генитива является двухсложной и оканчивается на *-e*.

Nominatiiv		Genitiiv	Partitiiv	
1) põrand	пол	põranda	põranda/t	} genitiiv + t
hele	светлый	hele da	hele dat	
lennuk	самолёт	lennuki	lennuki/t	
raamat	книга	raamatu	raamatu/t	
2) aus	честный	ausa	ausa/t	} genitiiv + t
valge	белый	valge	valge/t	
numb/ er	номер	numb/ ri	numb/ rit	
suhk/ ur	сахар	suhk/ ru	suhk/ rut	
3) õpila/ ne	ученик	õpila/ se	õpila/ st	lühenenud genitiivi- tüvi + t
esime/ ne	первый	esime/ se	esime/ st	

Nominatiiv		Genitiiv	Partitiiv	
4) algus	начало	alguse	algust	} nomina- tiiv + t
küsimus	вопрос	küsimuse	küsimust	
5) noor	молодой	noore	noor/t	}
keel	язык	keele	keel/t	

Samuti: 1) eksam, huvitav, madal, meeldiv, paber, pliats, ravim, tume, vihik, väljend, õpik jt.;

2) kerge, kõrge, loeng, raske, õhtu, aasta, haigla, voodi jt.;

3) inimene, kollane, punane, tööline, viimane, väikene, üliõpilane jt.;

4) arvestus, luuletus, mõistatus, puhkus, tehas, vestlus, valgustus, vastus jt.;

5) meel, suur, tuul, saar, koor, seen jt.

Lõpp -d Окончание

В партитиве единственного числа имеют окончание *-d*:

1) односложные слова, оканчивающиеся на долгий гласный или дифтонг;

2) немногие слова с двухсложной основой.

Nominatiiv		Genitiiv	Partitiiv	
1) maa	земля, страна	maa	maa/d	nominatiiv ~
hea	хороший	hea	hea/d	genitiiv + d
2) mina	я	minu	min/d	genitiivi konso-
sina	ты	sinu	sin/d	nanttüvi + d

Samuti: 1) kuu, puu, pea, või, tee, töö jt.;

2) tuli, veri, uni, meri jt.

Pange tähele!

lumi → *gen.* lume → *part.* lumd

Lõpp **vokaal** Окончание

Партиитив единственного числа оканчивается на гласный у слов с двухсложной основой, не имеющих в генитиве сверхдолгих звуков.

Nominatiiv	Genitiiv	Partitiiv
1) maja дом tädi тетя vaba свободный	maja tädi vaba	maja } nominatiiv ~ tädi } genitiiv ~ vaba } partitiiv
2) arst врач kaev колодец päev день	arsti kaevu päeva	arsti } nominatiiv + kaevu } vokaal päeva }

Samuti: 1) ema, isa, kino, kõva, maja, onu, osa, raamatukogu, sõna, vana jt.;

2) duširuum, kool, lai, lill, must, saun, sein jt.

Lõpp **-da** Окончание

Nominatiiv	Genitiiv	Partitiiv
mis что	(mille)	mi/da
kes кто	(kelle)	ke/da
see этот	(selle)	se/da
tema он	(tema)	te/da
mõni некоторый	(mõne)	mõn/d(a)

} **-da**

○ Имя в форме партитива в предложении выступает чаще всего в функции партитивного дополнения.

keda?

кого?

Minu ema kutsub **mind**.
Sinu ema kutsub **sind**.

Моя мама зовет **меня**.

Tema ema kutsub **teda**.
 Meie ema kutsub **meid**.
 Teie ema kutsub **teid**.
 Nende ema kutsub **neid**.

Наша мама зовет **нас**.

○ see – seda

ЭТОТ – ЭТОТ (ЭТОГО)

See muusika on hea. Ma armastan **seda** muusikat.

Эта музыка хорошая. Я люблю **эту** музыку.

See inimene on haige. Arst ravib **seda** inimest.

Mulle meeldib **see** neiu. Ma tunnen **seda** neiu t ammu.

ma- JA da- ИНФИНИТИВ

ma- И da- ИНФИНИТИВ

1. Эстонский глагол имеет две формы инфинитива: *ma*-инфинитив и *da*-инфинитив.

<i>ma-infinitiiv</i> <i>mida tegema?</i>		<i>da-infinitiiv</i> <i>mida teha?</i>
armasta/ma	любить	armasta/da
asu/ma	находиться	asu/da
huvita/ma	интересовать	huvita/da
jaluta/ma	гулять	jaluta/da
kirjuta/ma	писать	kirjuta/da
tööt a/ma	работать	tööt a/da
suitseta/ma	курить	suitseta/da
palu/ma	просить	palu/da
maga/ma	спать	maga/da
meenu/ma	вспоминаться	meenu/da
mine/ma	ИТИ	minna

<i>ma-infinitiiv</i> <i>mida tegema?</i>		<i>da-infintiiv</i> <i>mida teha?</i>
ole/ma	БЫТЬ	olla
pane/ma	КЛАСТЬ	panna
tule/ma	ИДТИ	tulla
aru saa/ma	ПОНИМАТЬ	aru saa/da
välja minema	ВЫХОДИТЬ	välja minna
ära tulema	УХОДИТЬ	ära tulla

2. Есть глаголы, которые употребляются только с одной определенной формой инфинитива: одни с *ma*-инфинитивом, другие с *da*-инфинитивом.

**pöördeline vorm +
da-infinitiiv**

**спрягаемая форма +
da-инфинитив**

armastan	ЛЮБЛЮ	} + <i>da</i> -infinitiiv	} minna tulla õppida töötada
tahad	ХОЧЕШЬ		
soovib	ЖЕЛАЕТ		
palume	ПРОСИМ		
tohin	МОГУ		
võivad	МОГУТ		
oskate	УМЕЕТЕ		
tuleb	НАДО		
on vaja	НУЖНО		
on tarvis	НАДО		

KÕIKE VÕIB TAHTA...

Kõike võib tahta,
karta
ja loota.

Seda, mis tuleb –
mitte keegi
ei oota...

Betti Alver (1906–1989)

Ma **armastan** õhtul **jalutada**. Я **ЛЮБЛЮ** вечером гулять.

Ta **soovib** olla kodus.

Võib tulla!

On vaja töötada kiiresti.

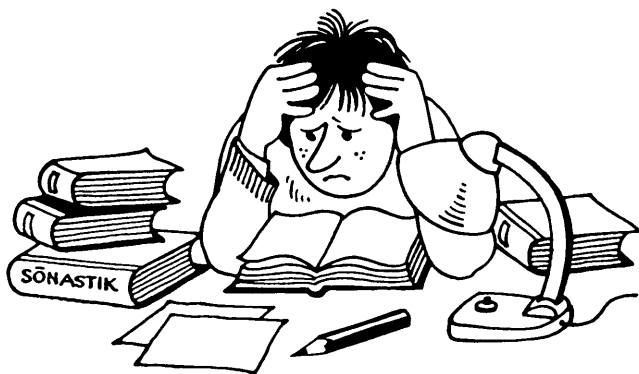
Tuleb minna koju.

Ei tule minna koju.

pöördeline vorm +
ma-infinitiiv

спрягаемая форма +
ma-инфинитив

pean hakkad	ДОЛЖЕН начинаешь	} + <i>ma</i> -infinitiiv	} minema tulema õppima töötama
läheb jääme	ИДЕТ остаемся		
on valmis on nõus	ГОТОВ согласен	} + <i>ma</i> -infinitiiv	} minema tulema õppima töötama

Ma pean õppima.

Õhtul ma pean õppima.

Вечером я должен заниматься.

Anne peab avama akna.

Me ei pea täna koju minema.

Kas sa hakkad õppima?

Need üliõpilased hakkavad saama stipendiumi.

Kas te lähete juba magama?

Ei, me ei lähe veel magama, me jääme õppima.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Образуйте формы номинатива, генитива и пар-
титива единственного числа от следующих слов:

keeled, osad, pliiatsid, aknad, tumedad, kardinad, raamatud,
päevad, koolid, kõrged, tahvlid, suured, sinised, vastused,
arvestused, ideed, stipendiumid

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Kas sa oskad (rääkima, rääkida) eesti keelt? → Kas
sa oskad rääkida eesti keelt?

1. Pühapäeval ma tahan (olema, olla) kodus. 2. Nad ei soovi
(õppima, õppida) prantsuse keelt. 3. Kas sa lähed juba kell 10
(magama, magada)? 4. See noormees oskab hästi (kitarri män-
gima, mängida). 5. Talle meeldib (lugema, lugeda). 6. Õde hak-
kab meid (otsima, otsida).

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: Armeenlane räägib vabalt ... → Armeenlane rää-
gib vabalt armeenia keelt. → Armeenlased räägivad vabalt
armeenia keelt.

1. Hispaanlane oskab hästi ...
2. Eestlane räägib ...
3. Leedulane räägib vabalt ...
4. Prantslane oskab ...
5. Soomlane räägib ...
6. Ukrainlane räägib vabalt ...
7. Ungarlane oskab ...
8. Venelane räägib hästi ...

Harjutus 4. Продолжайте по образцу.

Образец: посещать → külastama → Õhtul ma külastan oma õretajat.

работать; лечить; интересоваться; приглашать; начинаться; учиться; заниматься гимнастикой

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык.

1. Кто вы по национальности? – Я грузин.
2. Вы украинец? – Нет, я не украинец, я латыш.
3. Я хочу научиться говорить по-немецки, но это очень трудно.
4. Ты уже давно изучаешь эстонский язык?
5. Она не говорит по-русски, она финка.
6. Простите, вы говорите по-английски?
7. Я вообще не говорю по-английски.
8. Я хочу научиться говорить по-французски.
9. Какой ваш родной язык?

Harjutus 6. Расскажите, чем вы занимаетесь дома. Используйте конструкции *on vaja ~ on tarvis + инфинитив*.

Harjutus 7. Назовите возраст членов вашей семьи.

Образец: Minu ema on 41 (nelikümmend üks) aastat vana.

Kordamisharjutus. Сосчитайте.

$4+8=$	$43-18=$	$0+32=$
$17-9=$	$24+49=$	$9-18=$
$15+38=$	$15-10=$	$14+8=$

8.

KÄÄNAMINE

PARTITIIV (II)

Partitiivi peamised
tarvitamisjuhud

1) osa, määramata hulk,
määramatus (ainesõnad)

toob vett

Ma toon kohe **vett**.
Haige saab **ravimit**.
Kes soovib **piima**?

Võrrelge!

genitiiv – määratud hulk
(portsjon)

(genitiivne objekt)

Ma tellin **supi** ja **salati**.

СКЛОНЕНИЕ

ПАРТИТИВ (II)

Основные случаи
употребления партитива

1) часть, неопределенное
количество, неопределен-
ность (слова, обозначаю-
щие вещество)

приносит **ВОДЫ**

Я сейчас принесу **ВОДЫ**.

форма генитива указывает
на определенное количество
(порцию)

(ГЕНИТИВНОЕ ДОПОЛНЕНИЕ)

Я закажу **суп** и **салат**.

partitiiv – määramata hulk

форма партитива указывает
на неопределенное
количество

(partitiivne objekt)

(партитивное дополнение)

Kas me **suppi** ja **salatit** tellime?

Суп и салат будем заказывать?

2) numeraal (välja arvatud üks) + singulari partitiiv

2) числительное (за исключением один) + партитив единственного числа

<input type="text" value="viis"/> üliõpilast	<input type="text" value="пять"/> студентов
<input type="text" value="mitu"/> inimest	<input type="text" value="сколько, несколько"/> человек

Raamatukogus on üliõpilast.

В библиотеке студентов.

Meie naabritel on koera.

Laboris on taburetti.

Palun liitrit piima.

päeva on nädalas?

Сколько дней в неделе?

inimest on ruumis?

pirukat sa sööd?

klaasi teed ma valan?

В сочетании с количественным числительным в номинативе (кроме *üks* 'один'), а также со словом *mitu* эстонское существительное всегда имеет форму партитива единственного числа (независимо от названного количества).

Võrrelge!

Raamatukogus on üks üliõpilane (nom.) В библиотеке один студент.

3) hulk + singulari partitiiv (ainesõnad)

3) количество + партитив единственного числа (слова, обозначающие вещество)

kilo suhkrut

килограмм сахару

Mul on kilo suhkrut.

У меня килограмм сахару.

Kui palju maksab kilo soola?

Siin on liiter piima.

Palun tass musta kohvi!

vähe ~ palju + partitiiv

мало ~ много + партитив

Tees on vähe suhkrut.

В чае мало сахару.

Siin on vähe õhku.

Raamatukogus on palju uut kirjandust.

Meil on palju tööd.

Mul on vähe aega.

4) eituse + partitiiv

4) отрицание + партитив

ei ole loengut

нет лекции

Täna ei ole koosolekut.

Сегодня у нас нет (не будет) собрания.

Täna **ei saja** vihma.

Autojuht **ei näe** teed.

Mul **ei ole** aega.

Võrrelge!

Täna meil **on** loeng (*nom.*). Сегодня у нас (будет) лекция.

5) kestev või korduv tegevus 5) продолжающееся или повторяющееся действие

ehitavad silda

строят мост

Ehitusfirma **ehitab** silda.

Строительная фирма **строит** мост.

Emal **küpsetab** pirukat.

Poisid **mängisid** igal õhtul malet.

Ma **parandan** triikrauda.

Me **laulame** rahvalaulu.

Дополнение в партитиве употребляется при глаголах, выражающих продолжающееся или повторяющееся действие. Если глагол выражает законченное действие, то дополнение употребляется в форме генитива.

Võrrelge!

Ehitusfirma **ehitab** silla (*gen.*) sügiseks **valmis**.

Строительная фирма **построит** мост к осени.

6) partitiivi reksiooniga verbid

6) глаголы, требующие партитива

kuulan muusikat

слушаю музыку

Эту группу входят глаголы со значением длительного действия либо процесса.

armastama любить

ravima лечить

huvitama интересоваться

teadma знать

kuulama слушать

vaatama jt. смотреть и др.

Õhtuti ma kuulan muusikat. Вечером я слушаю музыку.

Ср. 100.

Hiljemme õhtul ma kuulan muusikat. Завтра вечером я буду слушать музыку.

See meditsiiniõde armastab oma tööd.

Matemaatika huvitab teda väga.

Kes ravib seda inimest?

Minu tuttavad vaatavad uut filmi.

KAS TE TEATE

tema aadressi?

tema töökohta?

tema korterinumbrit?

tema abikaasa eesnime?

tema telefoninumbrit?

Homseks hoi a leiba, aga mitte tööd. (Vanasõna)

Pange tähele!

aitan venda

помогаю брату

Особое место занимают глаголы, управление которых в русском и эстонском языках различается.

abistama, aitama
harrastama
imetlema
juhatama
jälgima
kDESTAMA
kasutama
mäNGIMA
nautima
segama
teretama
usaldama
uskuma
vajama
õPETAMA
õPPIMA

kedas? midas?

помогать кому?
увлекаться чем?
восхищаться кем? чем?
руководить кем? чем?
следить за кем? за чем?
завидовать кому? чему?
пользоваться чем?
играть во что?
наслаждаться чем?
мешать кому? чему?
здороваться с кем?
доверять кому? чему?
верить кому? чему?
нуждаться в ком? в чем?
обучать чему?
учиться чему?

Aita mind, ma ei oska...

Sa aitad mind alati.
Isa mängib pojaga malet.

Ты мне всегда помогаешь.
Отец играет с сыном в
шахматы.

7) partitiivi reksiooniga pre-
positioonid

7) предлоги, требующие
партитива

enne
pärast

tööd

перед работой, до работы
после работы

Enne kontrolltööd peab õppima.

Перед контрольной рабо-
той нужно заниматься.

Isa ei tule koju enne õhtut.

Pärast lõunat hakkas sadama.

После обеда пошёл дождь.

Kas sa puhkad pärast võistlust?

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу (глаголы указывают на продолжающееся действие).

Образец: Ta märkab (noor inimene). → Ta märkab **noort** inimest. → Kas nad märkavad **noort inimest**? → Ei, nad ei märka **noort inimest**.

1. Me armastame (kerge muusika). 2. Õpilane kirjutab (esimene laulus). 3. Ma vaatan oma (vaikne naaber). 4. Sa sööd (magus süüsi). 5. Ma otsin (see sõnaraamat). 6. Arst ravib (raske haige).

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: suur pirukas → *part.* suurt pirukat → Vanaema kirjutab suurt pirukat.

hele auto, soe duširuum, vaikne tänav, mõni sportlane, see õpik, esimene kontrolltöö, kerge töö, hea tee

Harjutus 3. Составьте 5 предложений со словом *mitu*.

Образец: **Mitu** inimest töötab ehitusel?

Harjutus 4. Заполните пропуски.

Образец: Kas sa ... teed või piima? → Kas sa **soovid** teed või piima?

1. Täna õhtul me ... kodus olla. 2. Millal sa ... näiteringis? 3. Mind ... võõrkeeled. 4. Kas te ... inglise keelt? 5. Kes ... kõige paremini klaverit mängida? 6. Õhtul me ... raadiot või ... televiisorit. 7. Kas Mari ja Reet ... tennist?

mängima, käima, töötama, oskama, soovima, armastama, vaatama, huvitama, kuulama

Harjutus 5. Закончите предложения.

Образец: Me täname oma **isa** ja **venda**.

1. Me täname 2. Minu sõber vaatab 3. Kas te armastate ...? 4. See huvitab 5. Nad jooksevad hommikul 6. Õhtul te kuulate 7. Kes külastavad ...? 8. Isa õpetab

Harjutus 6. Переведите на эстонский язык.

a) 1. Мама принесет молока. 2. В аудитории четыре окна. 3. Прошу две чашки чаю! 4. У вас много времени. 5. Почему ты не исправляешь это упражнение? 6. Этот учитель пишет учебник. 7. Они благодарят своего соседа. 8. Мои знакомые посмотрят этот фильм завтра. 9. Кто строит сейчас больницу? 10. У нас нет этой книги.

õ) 1. Она хочет играть в теннис. 2. Мой знакомый плохо играет в футбол. 3. Она не умеет играть в шахматы. 4. Его сестра часто играет в баскетбол. 5. Можно мне почитать вашу книгу? 6. Эта девушка любит танцевать?

Harjutus 7. Позвоните на работу и попросите позвать к телефону секретаря, директора, вашего друга Яана и т.п.

Образец: Tere! Palun Jaani.

sekretär, direktor, härra Tamm, proua Kask, õpetaja Kaasik, direktor Rebane, härra Noor, müügiagent, proua Lill, Liina

Обратите внимание! Форма слова, стоящего перед именем собственным (*härra, proua, õpetaja* и т.п.), в этом случае не изменяется.

Harjutus 8. Расскажите об интересах и любимых занятиях членов вашей семьи.

Harjutus 9. Tal on **palju** ... (10 названий).

Harjutus 10. Meil on **vähe** ... (10 названий).

Harjutus 11. Составьте 6 предложений с предлогами *enne, pärast*.

Образец: Tule minu juurde pärast lõunat.

Kordamisharjutus. Закончите предложения, употребив формы инфинитива.

Образец: Ta peab ... → Ta peab tööle **minema**.

1. Ma tahan juba 2. Me peame mõnikord 3. Ta soovib ka 4. Neil tuleb siis 5. Palun kohe ...! 6. Praegu on vaja 7. Ta jääb varsti 8. Kas ma tohin veel ...? 9. Tuleb palju 10. Me läheme nüüd

9.

ASTMEVAHEL'DUS (I)

ЧЕРЕДОВАНИЕ СТУПЕНЕЙ (I)

Для известной части эстонских имен и глаголов характерно явление, которое называется чередованием ступеней. Изменение интенсивности звуков в основе слова — это количественное чередование, или чередование долготы (*vältevaheldus*). Ассимиляция, выпадение или изменение звука основы называется качественным чередованием (*laadivaheldus*).

При наличии в склоняемом слове чередования формы генитива и партитива единственного числа имени выступают в противоположных ступенях, тогда как формы номинатива и партитива единственного числа обыкновенно выступают в одной и той же ступени.

Если чередование ступеней происходит в глагольных формах, то форма первого лица настоящего времени и форма *da*-инфинитива выступают в противоположных ступенях; *ma*-инфинитив всегда выступает в сильной ступени.

VÄLTEVAHEL'DUS (I)

ЧЕРЕДОВАНИЕ ДОЛГОТЫ (I)

Klusiilid

Смычные согласные

(*k, p, t, g, b, d*)

Чередованием долготы, или количественным чередованием, называется такой вид чередования ступеней, где в

одних формах в основе слова выступает более долгий звук (3-я степень – сильная ступень), а в других более короткий звук (2-я степень – слабая ступень).

1) *sepp*-tüüp

Tugev aste nominatiiv	Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus
sepp ¹ кузнец	sepa	seppa	pp : p
kott мешок	koti	kotti	tt : t
lukk замок	luku	lukku	kk : k

2) *õppima*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Tugev aste <i>da</i> -infinitiiv	Nõrk aste preesens	Vaheldus
õppima учиться	õppida	õpin	pp : p
sattuma попадать	sattuda	satun	tt : t
kukkuma падать	kukkuda	kukun	kk : k

tugev aste

сильная ступень

nõrk aste

слабая ступень

Sepp on väga tugev. Кузнец очень сильный.

See on **pikk jutt**.

Minu vend tahab **õppida** füüsikat. Мой брат хочет изучать физику.

Tänaval ei tohi **kukkuda**.

Mõned **sepad** on väga tugevad.

Некоторые кузнецы очень сильные.

Vanaema jutustas **pika jutu**.

Minu õde ei **õpi** füüsikat. Моя сестра не изучает физику.

Laps **kukub** tänaval.

¹ Здесь и в дальнейшем при чередовании ступеней полужирным прямым шрифтом обозначена сильная ступень, полужирным курсивом – слабая.

3) *ratas*-tüüp

Nõrk aste nominatiiv		Tugev aste genitiiv	Nõrk aste partitiiv	Vaheldus
<i>hüpe</i>	прыжок	hüppe	<i>hüpet</i>	p : pp
<i>ratas</i>	колесо	ratta	<i>ratast</i>	t : tt
<i>rikas</i>	богатый	rikka	<i>rikast</i>	k : kk

4) *hakkama*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv		Nõrk aste <i>da</i> -infinitiiv	Tugev aste preesens	Vaheldus
hüppama	прыгать	<i>hüpata</i>	hüppan	p : pp
ruttama	спешить	<i>rutata</i>	ruttan	t : tt
hakkama	начинать	<i>hakata</i>	hakkan	k : kk

nõrk aste

слабая ступень

tugev aste

сильная ступень

Meie firma on **rikas**.
Наша фирма богата.

Hüpe oli pikk.
Peeter ei saa täna **hüpata**.
On vaja **hakata** õppima.

Mõned firmad on väga **rikkad**.
Некоторые фирмы очень
богаты.
Sportlane hüppab pika **hüppe**.
Ma hakkan **hüppama**.
Poiss **hakkab** õppima.

5) *lamp*-tüüp

Tugev aste nominatiiv		Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus
lamp	лампа	<i>lambi</i>	lampi	p : b
kaart	карта	<i>kaardi</i>	kaarti	t : d
palk	зарплата	<i>palga</i>	palka	k : g

3) *ratas*-tüüp

Nõrk aste nominatiiv		Tugev aste genitiiv	Nõrk aste partitiiv	Vaheldus
<i>hüpe</i>	прыжок	<i>hüppe</i>	<i>hüpet</i>	p : pp
<i>ratas</i>	колесо	<i>ratta</i>	<i>ratast</i>	t : tt
<i>rikas</i>	богатый	<i>rikka</i>	<i>rikast</i>	k : kk

4) *hakkama*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv		Nõrk aste <i>da</i> -infinitiiv	Tugev aste preesens	Vaheldus
<i>hüppama</i>	прыгать	<i>hüpata</i>	<i>hüppan</i>	p : pp
<i>ruttama</i>	спешить	<i>rutata</i>	<i>ruttan</i>	t : tt
<i>hakkama</i>	начинать	<i>hakata</i>	<i>hakkan</i>	k : kk

nõrk aste

слабая ступень

tugev aste

сильная ступень

Meie firma on *rikas*.
Наша фирма богата.

Hüpe oli pikk.
Peeter ei saa täna *hüpata*.
On vaja *hakata* õppima.

Mõned firmad on väga *rikkad*.
Некоторые фирмы очень
богаты.

Sportlane hüppab pika *hüppe*.
Ma hakkan *hüppama*.
Poiss *hakkab* õppima.

5) *lamp*-tüüp

Tugev aste nominatiiv		Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus
<i>lamp</i>	лампа	<i>lambi</i>	<i>lampi</i>	p : b
<i>kaart</i>	карта	<i>kaardi</i>	<i>kaarti</i>	t : d
<i>palk</i>	зарплата	<i>palga</i>	<i>palka</i>	k : g

6) *rääkima*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Tugev aste <i>da</i> -infinitiiv	Nõrk aste preesens	Vaheldus
kleepima клеить	kleepida	<i>kleebin</i>	p : b
saatma посылать	saata	<i>saadan</i>	t : d
rääkima говорить	rääkida	<i>räägin</i>	k : g

tugev aste

nõrk aste

сильная ступень

слабая ступень

See on hea **lamp**. Это хорошая лампа.

Lambid on kõrgel. Лампы (висят) высоко.

Kunstnik ei taha joonistada **pilti**.

Kunstnik joonistab *pildi*.

Kas te oskate **rääkida** eesti keelt?

See neiu *räägib* hästi vene keelt.

Me peame **saatma** ta koju.

Me *saadame* ta koju.

7) *toode*-tüüp

Nõrk aste nominatiiv	Tugev aste genitiiv	Nõrk aste partitiiv	Vaheldus
<i>saabas</i> сапог	saapa	<i>saabast</i>	b : p
<i>toode</i> продукт	toote	<i>toodet</i>	d : t
<i>liige</i> член	liikme	<i>liiget</i>	g : k

8) *vaatama*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Nõrk aste <i>da</i> -infinitiiv	Tugev aste preesens	Vaheldus
taipama понимать	<i>taibata</i>	taipan	b : p
vaatama смотреть	<i>vaadata</i>	vaatan	d : t
märkama замечать	<i>märgata</i>	märkan	g : k

nõrk aste

слабая ступень

tugev aste

сильная ступень

Ülo on klubi *liige*. ЮЛО член
клуба.

Me tahame *vaadata* seda filmi.

Мы хотим посмотреть этот
фильм.

See auto on meie tehase *toode*.

Siin on *märgata* muutust.

Meie kõik oleme klubi *liik-
med*. Мы все члены клуба.

Reet *vaatab* kella. Реет смотрит
на часы.

Need on meie tehase *tooted*.

Mind ei *märka* keegi.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: See on hele karp. → Need on heledadapid.

1. See on huvitav jutt. 2. See on pruun kott. 3. See on valge kukk. 4. See on kerge jalgratas. 5. See on rikas firma. 6. See on pikk etendus. 7. See on brünett naine.

Harjutus 2. Проспрягайте.

Образец: kleepima → kleepida, kleepib.

tõlkima, saama, rääkima, vaatama, märkama, ruttama, kartma, liitma

Harjutus 3. Заполните пропуски.

Образец: Sul tuleb palju Millal sa hakkad ...? Kas sa ... alles õhtul? (õppima, õppida, õpin). → Sul tuleb palju õppida. Millal sa hakkad **õppima**? Kas sa **õpid** alles õhtul?

1. Öösel võib ... sadama. Ema ... kampsunit kuduma. Kuidas tõlkida sõna ...? (hakkama, hakata, hakkas). 2. See sportlane läheb varsti Ta ... veel ühe korra. Kes tahab ...? (hüppama, hüpata, hüppab)

Harjutus 4. Продолжайте по образцу.

Образец: pikk raat → pika raadi – pikad raadid, pikka raati
→ a) Seal olid mõned pikad raadid; b) Onu ehitab pikka raati.

kollane seep, valge lamp, ilus pilt, vaikne park, magus kook, tark laborant

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык.

1. Ты ищешь свой красный карандаш? 2. У меня нет с собой ручки. 3. Мы будем писать реферат. 4. Моя подруга приглашает меня к себе. 5. Я возьму этот фотоаппарат. 6. Сколько он стоит? 7. Им не нужен хлеб. 8. У тебя ничего нет с собой. 9. Кого ты ищешь? 10. Я вижу его.

Harjutus 6. Расскажите, что вы возьмете в кафе во время перерыва.

Kordamisharjutus. Переведите и составьте предложения.

Образец: окна длинного коридора → pika koridori aknad
→ Õretaja avab kõik pika koridori aknad.

карты Эстонии, веселые рассказы дедушки, зеленые парки города, картинки этой книги

10.

NUMERAALID (II)

ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ (II)

ARVUD 100 – ∞

ЧИСЛА 100 – ∞

arv + sada

100 – (üks)sada
200 – kakssada
300 – kolmsada
400 – nelisada
500 – viissada

600 – kuussada
700 – seitsesada
800 – kaheksasada
900 – üheksasada

arv + tuhat

1000 – (üks) tuhat
2000 – kaks tuhat
3000 – kolm tuhat
20 000 – kakskümmend tuhat
400 000 – nelisada tuhat

arv + miljon ~ miljonit

1 000 000 – (üks) miljon
2 000 000 – kaks miljonit
70 000 000 – seitsekümmend
miljonit

LIITARVUD

СОСТАВНЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ

21 – kakskümmend üks
22 – kakskümmend kaks
137 – sada kolmkümmend seitse
4 568 – neli tuhat viissada kuuskümmend kaheksa
10 387 – kümme tuhat kolmsada kaheksakümmend seitse

○ *mis aastal?* – *aastal* + arv nominatiivis

Tuntud eesti laulja Tiit Известный эстонский певец
Kuusik sündis aastal tuhat Тийт Куузик родился в 1911
üheksasada üksteist. году.

Kunstnik Ants Laikmaa sündis aastal tuhat kaheksasada
kuuskümmend kuus.

Me kohtusime aastal kaks tuhat üks.

Mina olen sündinud aastal tuhat üheksasada kuuskümmend
seitse.

Dirigent Tõnu Kaljuste on sündinud aastal tuhat üheksasada
viiskümmend kolm.

ASTMEVAHELDUS (II)

ЧЕРЕДОВАНИЕ СТУПЕНЕЙ (II)

LAADIVAHELDUS (I)

КАЧЕСТВЕННОЕ ЧЕРЕДОВАНИЕ (I)

ASSIMILATSIOON

АССИМИЛЯЦИЯ

Ассимиляцией называется такой вид качественного чередования ступеней, при котором в сильной ступени в основе слова имеется сочетание двух согласных, в слабой же ступени второй из них уподобляется первому.

1) *vend*-tüüp

Tugev aste nominatiiv	Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus
vend брат	venna	venda	nd : nn
sild мост	silla	silda	ld : ll
kord порядок	korra	korda	rd : rr

2) *andma*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Tugev aste <i>da</i> -infinitiiv	Nõrk aste preesens	Vaheldus
andma давать	anda	annan	nd : nn
murdma ломать	murda	murran	rd : rr

tugev aste
сильная ступень

nõrk aste
слабая ступень

Minu **vend** töötab polikliinikus.

See on minu **venna** jalgratas.

Мой брат работает в поликлинике.

Это велосипед моего брата.

Kes künnab **põldu**?

Silla juures on suured **põllud**.

Patsient hakkab **tundma** valu.

Kuidas te end **tunnete**? Как вы себя чувствуете?

Пациент начинает чувствовать боль.

Как вы себя чувствуете?

Palun, kas sa saad **anda** mulle raamatu?

Jah, ma **annan**.

3) *hammas*-tüüp

Nõrk aste nominatiiv	Tugev aste genitiiv	Nõrk aste partitiiv	Vaheldus
hammas зуб	hamba	hammast	mm : mb
kinnas vareжка	kinda	kinnast	nn : nd
varras стержень	varda	varrast	rr : rd

4) *tõmbama*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Nõrk aste <i>da</i> -infinitiiv	Tugev aste preesens	Vaheldus
tõmbama тянуть	tõmmata	tõmban	mm : mb
lendama летать	lennata	lendan	nn : nd
kordama повторять	korrata	kordan	rr : rd

nõrk aste
слабая ступень

tugev aste
сильная ступень

Tal valutab **hammas**. У него
болит зуб.

Ma ei leia teist **kinnast**.

Lennuk ei saa täna **lennata**.
Самолет не может сегодня
вылететь.

See hammas tuleb välja **tõm-**
mata.

Hambaravikabinet asub meie
majas. Зубоврачебный каби-
нет находится в нашем доме.

Sul on ilusad **kindad**.

Täna lennuk ei **lenda**. Сегод-
ня самолет не полетит.

Arst **tõmbab** hamba välja.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Mul on **brünetid vennad**. → Mul on **brünett vend**. → Mul ei ole **brünetti venda**.

1. Saksa keele **tunnid** toimuvad iga päev. 2. Meie linnas on **suured sillad**. 3. Teie talus on **head põllud**. 4. Kaupluses on täna **pikad järjekorrad**. 5. Vanaemal on **mustad lambad**. 6. Mallel on **paksud patsid**.

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: jätma – jätta – jätan → a) Ma pean portfelli siia **jätma**; b) Kas ma tohin portfelli siia **jätta**? c) Ma **jätan** portfelli siia.

tundma, kandma, lendama, kordama, andma, tõmbama, ootama, kartma, vastu võtma

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: 100 нeдeль → sada nädalat

235 слов, 753 книги, 1 250 762 человека, 365 дней, 371 человек, 105 недель, 202 дня, 3250 карандашей, 100 раз, 1 000 000 рабочих

Harjutus 4. Переведите на эстонский язык.

1. Здесь (есть) двадцать тетрадей и шестнадцать книг. 2. В этом зале сидит только семь человек. 3. Сколько окон в коридоре? 4. В коридоре два узких окна. 5. Сколько у тебя денег? 6. У меня сейчас нет денег. 7. Сколько дней твой сын был в больнице? 8. Зубной врач принимает четыре раза в неделю.

Harjutus 5. Какие события произошли в Эстонии в эти годы? Закончите предложения.

1. Aastal 1632 2. Aastal 1816 3. Aastal 1869 4. Aastal 1918 5. Aastal 1941 6. Aastal 1991

Kordamisharjutus. Употребите объект в правильной форме.

Образец: Ta avab (keskmise aken). → Ta avab **keskmise akna** (*mille?*). → Ta ei ava **keskmist akent** (*mida?*).

1. Sa tellid (väike kook). 2. Nad viivad (mõni raamat) raamatukogusse. 3. Ma jätan oma (paks kampsun) koju. 4. Nambaarst tõmbab (haige hammas) välja. 5. Ta joob (klaas teed). 6. Ma kutsun kohe (oma abikaasa).

II.

ASTMEVAHELDUS (III)

ЧЕРЕДОВАНИЕ СТУПЕНЕЙ (III)

LAADIVAHELDUS (II)

КАЧЕСТВЕННОЕ ЧЕРЕДОВАНИЕ (II)

KADU, TEISENEMINE

ВЫПАДЕНИЕ, ИЗМЕНЕНИЕ

Выпадение и изменение являются таким видом качественного чередования ступеней, при котором смычные согласные *b, d, g* или *z* в определенных формах выпадают или заменяются другими согласными.

Следует помнить, что не все звуковые изменения в слове являются чередованием ступеней. Не относятся, например, к чередованию ступеней такие изменения в слове, как *number : numbri* 'номер', *õpilane : õpilase* 'ученик', а также прибавление слога в генитиве: *bele : beleda* 'светлый'.

1) *tuba*-tüüp

Tugev aste nominatiiv	Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus	
			konso- nant	vokaal
tuba комната	toa	tuba	b : ø	u → o
rida ряд	rea	rida	d : ø	i → e
viga ошибка	vea	viga	g : ø	i → e
nuga нож	noa	nuga	g : ø	u → o
süsi уголь	sõe	sütt	s : ø	ü → ö

Tugev aste nominatiiv	Nõrk aste genitiiv	Tugev aste partitiiv	Vaheldus	
			konso- nant	vokaal
käsi рука	käe	kätt	s : ø	
vesi вода	vee	vett	s : ø	
uus новый	uue	uut	s : ø	
viis пять	viie	viit	s : ø	
laud стол	laua	lauda	d : ø	
leib хлеб	leiva	leiba	b : v	
sada сто	saja	sada	d : j	
poeg сын	poja	poega	g : j	

tugev aste
сильная ступень

nõrk aste
слабая ступень

Mul on väike **tuba**.
Palun kaks pätsi **leiba**.
Ema ootab **poega**.

Minu **toas** ei ole televiisorit.
Kas sul on **võileivad** kaasas?
Tema **poja** eriala on majandus-
teadus.

2) *kaduma*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Tugev aste <i>da</i> -infinitiiv	Nõrk aste pree- sens	Vaheldus	
			konso- nant	vokaal
kaduma исчезать	kaduda	kaon	d : ø	u → o
pidama быть долж- ным	pidada	pean	d : ø	i → e
lugema читать	lugeda	loen	g : ø	u → o
sulgema закрывать	sulgeda	sulen	g : ø	
nägema видеть	näha	näen	g ~ h : ø	
tegema делать	teha	teen	g ~ h : ø	
sadama идти (о дож- де, снеге)	sadada	sajab	d : j	

tugev aste
сильная ступень

Filoloog peab **lugema** kirjan-
dust. Филолог должен читать
литературу.

Näha ei ole midagi.

Hakkab vihma **sadama**.

nõrk aste
слабая ступень

Peeter **loeb** sada lehekülge
päevas. Пёттер читает сто
страниц в день.

Liina ei **näe** viga.

Juba **sajab** vihma.

RÕÖRAMINE

IMPERATIIV (I)

Singulari ja pluurali 2. pööre

Jaatavad vormid

avama открывать

ava/n → sina ava!

ava/da → teie ava/ge!

jutusta/n

рассказываю

jutusta!

jutusta/da

jutusta/ge!

tule/n

иду

tule!

tul/la

tul/ge!

lähe/n

иду

mine!

min/na

min/ge!

istu/n

сизу

istu!

istu/da

istu/ge!

sulgema закрывать

sule/n → **sule!**

sulge/da → **sulge/ge!**

loe/n читаю

loe!

luge/da

luge/ge!

tõlgi/n перевожу

tõlgi!

tõlki/da

tõlki/ge!

tee/n делаю

tee!

teh/a

teh/ke!

vaatama

смотреть

vaata/n → vaata!

vaada/ta → vaada/ke!

oota/n

жду

oota!

ooda/ta

ooda/ke!

Eitavad vormid

Отрицательные формы

ära {
 ava! не открывай!
sule! не закрывай!
 vaata! не смотри!

ärge {
 ava/ge! не открывайте!
sulge/ge! не закрывайте!
 vaada/ke! не смотрите!

LEPALIND

Lenda, lenda, lepalind,
 tuhat korda palun sind,
 lenda, lenda kaugele,
 sinna, kus mu kallike.

Kui ta küsib, mis ma teen,
 ütle, teda ootma jään,
 ootan viimse tunnini,
 ootan palju kauemgi.

Anna Haava
 (1864–1957)

○ imperatiivi jaatav
 vorm + nominatiiv ~
 partitiiv

imperatiivi eitav vorm +
 partitiiv

Если глагол в форме повелительного наклонения выражает результативное действие, то дополнение имеет форму номинатива. Если же действие является длительным, то употребляется партитив. Отрицательная форма повелительного наклонения всегда требует партитива.

Palun ava ! (nom.)

Ära ava !

Открой, пожалуйста, .

Не открывай .

Sulgege **uks!** (*nom.*)
Lugege oma **õpikut!** (*part.*)
Söö **suppi!** (*part.*)
Söö **supp** ära! (*nom.*)

Ärge sulgege **ust!**
Ärge lugege seda **romaan!**

○ see : selle : seda

ЭТОТ : ЭТОГО : ЭТОТ ~
ЭТОГО ~ ЭТУ

Palun **anna** mulle **see** raamat!

Пожалуйста, **дай** мне эту книгу!

Ma **võtan** **selle** raamatu.

Ma **ei võta** **seda** raamatut.

Ära **anna** talle **seda** raamatut!

Ärge andke talle **seda** raamatut!

Õpetaja: “Hobune jookseb” on kindel kõneviis. Aga kuidas on käskiv kõneviis?
Õpilane: Hobune, nõõ!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: See järjekord on pikk. → Need järjekorrad on pikad.

1. See tuba on soe. 2. See rida on keskmine. 3. See aed on väike.
4. See inimene on meeldiv. 5. See käsi on tugev. 6. See leib on vana. 7. See romaan on keskpärane. 8. See maja on uus.

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: panema → a) panen – sa pane! b) panna – te pange!

olema, jääma, kontrollima, paranema, rääkima, ütlema, pidama, lugema, sulgema, nägema, tegema

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: annan, anda → a) sa anna! sa ära anna! b) te andke!
te ärge andke!

aitan, aidata; hakkan, hakata; hüppan, hüpata; jätan, jätta; kaon, kaduda; teen, teha; tunnen, tunda; võtan, võtta

Harjutus 4. Продолжайте по образцу.

Образец: avama (aken) → ava aken! avage aknad!

sulgema (uks), tooma (see nuga), välja tõmbama (hammas), vastu võtma (raha), koju saatma (sõber), kutsuma (õde), kooli viima (poeg), ostma (mõni lill), tellima (hea võileib), tundma (oma laps)

Harjutus 5. Составьте предложения со словоформами:

helista, helistage; vabanda, vabandage; räägi, rääkige; anna, andke; kutsu, kutsuge; too, tooge; vii, viige

Образец: Helista mulle õhtul.

Harjutus 6. Переведите на эстонский язык.

1. Исправьте ваши ошибки! 2. Возьми свою тетрадь! 3. Возьмите ваши тетради! 4. Принесите еще чашку черного кофе! 5. Выпей стакан холодного молока! 6. Посмотрите! Дождь идет! 7. Не ждите нас! 8. Сядьте, пожалуйста, у окна!

Kordamisharjutus. Прочитайте примеры и ответы.

$$287 + 342 = \quad 820 - 639 =$$

$$10\,000 - 18 = \quad 48 + 548 =$$

$$4\,203 + 300 = \quad 274 + 109 =$$

12.

ASTMEVAHELDUS (IV)

ЧЕРЕДОВАНИЕ СТУПЕНЕЙ (IV)

VÄLTEVAHELDUS (II) (välja arvatud klusiilid)

ЧЕРЕДОВАНИЕ ДОЛГОТЫ (II) (исключая смычные согласные)

Чередованием долготы называется количественное чередование ступеней, при котором в основе слова в одних формах выступает слабая ступень (2-я степень долготы), в других – сильная ступень (3-я степень долготы звука).

1) *linn*-tüüp

Tugev aste nominatiiv	Tugev aste partitiiv	Nõrk aste genitiiv	Vaheldus	
			ülipikk (3. välde)	pikk (2. välde)
linn город	linna	linna	nn	<i>nn</i>
samm шаг	sammu	sammu	mm	<i>mm</i>
mets лес	metsa	metsa	ts	<i>ts</i>
mahl сок	mahla	mahla	hl	<i>hl</i>
piim молоко	piima	piima	ii	<i>ii</i>
kool школа	kooli	kooli	oo	<i>oo</i>
lai широкий	laia	laia	ai	<i>ai</i>
laul песня	laulu	laulu	au	<i>au</i>

2) *sammuma*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Tugev aste <i>da</i> -infinitiiv	Nõrk aste preesens	Vaheldus	
			ülipikk (3. väl- de)	pikk (2. välde)
sammuma шагать	sammuda	sammun	mm	<i>mm</i>
maksma платить	maksta	maksan	ks	<i>ks</i>
kuulma слышать	kuulda	kuulen	uu	<i>uu</i>
naerma смеяться	naerda	naeran	ae	<i>ae</i>

tugev aste
сильная степень

nõrk aste
слабая степень

Missugune **linn** asub Emajõe ääres? Какой город находится на берегу Эмайыги?

Palun laulge veel üks uus **laul**!

Me peame **maksma** kaks krooni. Мы должны заплатить две кроны.

Ma tahan **kuulda** seda laulu.

Mina õpin selles **linnas**. Я учусь в этом городе.

Missugused on selle uue **laulu** sõnad?

See pudel **maksab** viisteist krooni. Эта бутылка стоит пятнадцать крон.

Ma **kuulen** hästi.

3) *kallis*-tüüp

Nõrk aste nominatiiv	Tugev aste genitiiv	Nõrk aste partitiiv	Vaheldus	
			ülipikk (3. välde)	pikk (2. välde)
kallis дорогой	kalli	kallist	ll	<i>ll</i>
kitsas узкий	kitsa	kitsast	ts	<i>ts</i>
võõras чужой	võõra	võõrast	õõ	<i>õõ</i>
aine вещество	aine	ainet	ai	<i>ai</i>

4) *kallama*-tüüp

Tugev aste <i>ma</i> -infinitiiv	Nõrk aste <i>da</i> -infinitiiv	Tugev aste preesens	Vaheldus	
			pikk (2. välde)	ülipikk (3. välde)
kallama лить	<i>kallata</i>	kallan	<i>ll</i>	ll
korjama собирать	<i>korjata</i>	korjan	<i>rj</i>	rj
kuulama слушать	<i>kuulata</i>	kuulan	<i>uu</i>	uu
aitama помогать	<i>aidata</i>	aitan	<i>ai</i>	ai

tugev aste сильная степень

Kui **kallid** on televiisorid?
Сколько стоят телевизоры?

Kes on need **võõrad** inimesed?

Lubage, ma **kallan** kohvi!
Me **kuulame** raadiot.

nõrk aste слабая степень

Me ei osta **kallist** raadiot. Мы не будем покупать дорогой радиоприемник.

Kes on see **võõras** inimene?

Kas ma tohin teed **kallata**?
Peeter tahab **kuulata** muusikat.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: mõni **suur linn** → mõned **suured linnad** → mitu **suurt linna**.

mõni pikk samm; mõni uus toit; mõni tark arst; mõni kõhn patsient; mõni soe päev; mõni halb õun; mõni kallid ost; mõni võõras pakk

Harjutus 2. Заполните пропуски. Трансформируйте.

Образец: Lapsed ei ... (suur aed – *kus?*). → Lapsed **ei mängi** suures aias. → Lapsed **peavad mängima** suures aias. → Lapsed **tahavad mängida** suures aias.

1. Minu kaaslane ... (see ost – *mille eest?*). 2. Sõbrad ei ... (uus laul – *mida?*). 3. Täna õhtul ma ei ... (kerge muusika – *mida?*). 4. Sportlased ... (esimene rida – *kus?*). 5. See noormees ei ... (oma noor kaaslane – *keda?*).

sammuma, kuulama, maksma, aitama, laulma

Kordamisharjutus. Образуйте глагольные формы по образцу.

Образец: lugema – loen → loe! lugeda → lugege!

tegema, soovima, hakkama, paluma, algama, vabandama, kaaluma

13.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

В эстонском языке имеется две группы местных падежей: внутренне-местные падежи (иллатив, инессив и элатив) и внешне-местные падежи (аллатив, адессив и аблатив).

В предложении формы местных падежей обычно являются обстоятельствами.

SISEKONAKÄÄNE (I)

ВНУТРЕННЕ-МЕСТНЫЙ ПАДЕЖ (I)

Illatiiv

kellesse? millesse? kuhu?

Иллатив

в кого? во что? куда?

Lõpp

-sse

Окончание

1) **illatiiv = genitiiv + -sse**

Форма иллатива образуется от формы генитива при помощи окончания *-sse*.

Nominatiiv		Genitiiv		Illatiiv
vana	старый	vana		vana/sse
aken	окно	akna		akna/sse
sõprus	дружба	sõpruse		sõpruse/sse
teater	театр	teatri		teatri/sse
puu	дерево	puu		puu/sse

2) illatiivi lühike vorm

От многих слов, наряду с полной формой, образуется краткая форма иллатива. Краткую форму иллатива образуют главным образом некоторые слова с двухсложной, а также с односложной основой.

В нижеследующей таблице приведены слова, у которых более употребительной является краткая форма иллатива.

Illatiivi moodustamisviisid

Способы образования иллатива

Nominatiiv	Genitiiv	Illatiiv -sse	Partitiiv	Illatiivi lühike vorm	Moodustamisviis
kott kool park koridor aed linn mets	koti kooli pargi koridori aia linna metsa	(koti/sse) (kooli/sse) (pargi/sse) (koridori/sse) (aia/sse) (linna/sse) (metsa/sse)	kotti kooli parki koridori aeda linna metsa	kotti kooli parki koridori aeda linna metsa	illatiiv = partitiiv
jõgi rida tuba kino maja meri tuli vesi käsi	jõe rea toa kino maja mere tule vee käe	(jõe/sse) (rea/sse) (toa/sse) (kino/sse) (maja/sse) (mere/sse) (tule/sse) (vee/sse) (käe/sse)	jõge rida tuba kino maja merd tuld vett kätt	jõkke ritta tuppa kinno majja merre tulle vette kätte	tüvemuu- tus <i>b, d, s,</i> <i>g, j, l, n, r</i> → <i>pp, tt,</i> <i>kk, jj, ll,</i> <i>nn, rr</i>
uus suur keel	uue suure keele	(uue/sse) (suure/sse) (keele/sse)	uut suurt keelt	uu/de suur/de keel/de	tüvi + <i>de</i>
maa suu pea	maa suu pea	(maa/sse) (suu/sse) (pea/sse)	maad suud pead	ma/ha su/hu pä/he	tüvi + <i>ha</i> ~ <i>he</i> ~ <i>hu</i>

Illatiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи
употребления илллатива

- 1) suund sisesfääri, olukorda 1) направление во внутреннюю сферу, в ситуацию

läheb teatrisse

идет в театр

Aavo läheb homme õhtul teatrisse.

Ааво идет завтра вечером в театр.

Mart astub arstiteaduskonda.

Priit sõidab täna praktikale Tallinna.

Paidesse, aga Riina sõidab

Jõgi voolab merre.

Mari ja Ene tõlgivad selle luuletuse eesti keelde.

Ära pane pliiaitsit suhu!

Sa pead minema valvesse.

Pange tähele!

Это же значение может выражать и послеложная конструкция генитива.

kuhu? – genitiiv +
postpositioon

kуда? – генитив +
послелог

supi sisse в суп

Perenaine paneb supi sisse soola. Хозяйка кладет в суп соль.

Me läheme kohvikusse.

2) illatiivi reksiooniga verbid (väljendavad suhet)

2) глаголы, требующие иллатива (выражают отношение)

puutuma	} <i>kellesse?</i>	касаться	<i>кого? чего?</i>	
suhtuma		} <i>millesse?</i>	относиться	<i>к кому? к чему?</i>
uskuma			верить	<i>в кого? во что?</i>
haigestuma		<i>millesse?</i>	заболеть	<i>чем?</i>

Jüri **suhtub** töösse väga tõsiselt.

Юри относится к работе очень серьезно.

Minusse see asi **ei puutu**.

Mis **puutub** ilukirjandusse, siis seda tunneb Reet hästi.

Ta **suhtus** minusse hästi.

Ka sina võid **haigestuda** grippi.

Tuleb **uskuda** oma võimetusse.

jätma jääma unustama	} <i>kuhu?</i>	оставлять	} <i>где?</i>
		оставаться забывать	

Ära jäta passi autosse.

Не оставляй паспорт в машине.

Ta jääb nüüd tuppa.

Mart unustas päeviku kooli.

VÄLISKONAKÄÄNE (I)

ВНЕШНЕ-МЕСТНЫЙ ПАДЕЖ (I)

Allatiiv

kellele? millele? kuhu?

Аллатив

кому? чему? на кого? на что? куда?

Lõpp **-le** Окончание

allatiiv = genitiiv + -le

Форма аллатива образуется от формы генитива при помощи окончания *-le*.

Nominatiiv		Genitiiv	Allatiiv
kodumaa	родина	kodumaa	kodumaa/le
tuba	комната	toa	toa/le
naine	женщина	nai se	nai se /le
lennuk	самолет	lennuki	lennuki/le
kunstnik	художник	kunstniku	kunstniku/le

Allatiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи
употребления аллатива

1) suund välissfääri, pinnale

1) направление во внешнюю сферу, на поверхность

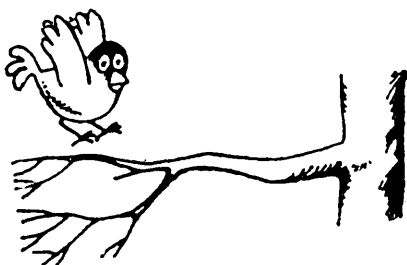
läheb tööle

идет на работу

Millal ta läheb tööle?

Когда он идет (пойдет) на работу?

Kas te lähete koosolekule?

Lind lendab oksale.

Sportlased saabuvad **kodumaale** ülehomm.

Nad lähevad kinno esimesele **seansile**.

Buss sõidab **Otepääle** kell kaheksa hommikul.

Palun pange raamatud **lauale**!

Pange tähele!

Это же значение выражает и послеложная конструкция генитива.

kuhu? – **genitiiv** +
postpositioon

куда? – **ГЕНИТИВ** + **ПОСЛЕЛОГ**

laua **peale**

на стол

Palun pange raamatud **laua peale!** Пожалуйста, положите книги **на стол!**

2) **suund saajale**

2) **направление к адресату**

saadab **õele** kirja

посылает **сестре** письмо

Marju saadab **õele** Kohtla-Järvele kirja. МARYЮ посылает **сестре** в Кохтла-Ярве письмо.

Kas te andsite selle kirja doktor **Rebasele** lugeda?

Mida see uurimus annab **teadusele**?

Need roosid on **sinule**.

kellele?

кому?

Aavo toob **mulle** pileti.

Ааво принесет **мне** билет.

Minule toob pileti Aavo.

Мне принесет билет Ааво.

Priit toob **sulle** paberi. **Sinule** toob paberi Priit.

Mart toob **talle** kutse. **Temale** toob kutse Mart.

Riina toob **meile** piletid. **Meile** toob piletid Riina.

Mari toob **teile** paberid. **Teile** toob paberid Mari.

Vaike toob **neile** kutsed. **Nendele** toob kutsed Vaike.

Aavo toob **endale** pileti. **Endale** toob ta ka pileti.

3) allatiivi reksiooniga
verbid ja adjektiivid

3) глаголы и прилагатель-
ные, требующие аллатива

järgnema	} <i>kellele?</i> <i>millele?</i>	следовать <i>за кем? за чем?</i>
meenuma		припоминаться, вспоминаться <i>кому?</i>
mõjuma		влиять, действовать <i>на кого? на что?</i>
kasulik		} <i>для кого? для чего?</i> <i>кому? чему?</i>
kahjulik	вреден, -дна, -дно	

Mulle **meenub** üks vanasõna. Мне вспоминается одна по-
словица.

Suvele **järgneb** sügis.

Suitsetamine on **tervisele kahjulik**.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: vihk → vihikusse → Ma kirjutan harjutuse vihi-
kusse.

auto, vesi, vabrik, linn, maja, kauplus, kapp, käsi

Harjutus 2. Иллатив или аллатив?

Me paneme raamatud ...

laud, tool, põrand, kapp, aken, portfell, riivul, diivan, paber, maa

Harjutus 3. Составьте предложения:

1. Isa, kinkima, poeg, fotoaparaat, 2. Mari, kutsuma, mina,
teater, 3. Homme, ta, sõitma, Tallinn, kontsert, 4. Meie, uskuma,
jumal, 5. Viima, see, apelsin, laps, 6. Ema, korjama, seen, korv.

7. Nad, perekond, minema, elama, suur, maja. 8. Panema, see, vaip, elutuba, põrand. 9. Kuidas, teie, klass, suhtuma, see, õpetaja? 10. Ära unusta, see raamat, tool, peale!

Harjutus 4. Переведите на эстонский язык.

1. Этот юноша идет на лекцию. 2. Вы не хотите пойти в парк? 3. Положи книги на письменный стол. 4. Почему ты не смотришь на экран? 5. Мы не можем опаздывать на работу. 6. Поставь словарь на полку. 7. Я могу вас проводить на вокзал. 8. Кто хочет пойти в театр?

14.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

SISEKONAKÄÄNE (II)

ВНУТРЕННЕ-МЕСТНЫЙ ПАДЕЖ (II)

Inessiiv

kelles? milles? kus?

Инессив

в ком? в чем? где?

Lõpp

-s

Окончание

inessiiv = genitiiv + -s

Форма инессива образуется от формы генитива при помощи окончания -s.

Nominatiiv		Genitiiv	Inessiiv
maa	земля	maa	maa/s
jalg	нога	jala	jala/s
vesi	вода	vee	vee/s
teine	второй	teise	teise/s
korter	квартира	korteri	korteri/s
vihik	тетрадь	vihiku	vihiku/s
töö	работа	töö	töö/s

Inessiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи
употребления инессива

1) viibimine sisemuses; olu-
korras

1) нахождение внутри; о
состоянии

Me sööme kohvikus.

(on) **teatris** в театре

Aavo on täna õhtul **teatris**.

Ааво сегодня вечером **в театре**.

Missugused kalad elavad **Läänemeres**?

Haige on **raskes seisundis**.

Miks te olete **mures**?

Kas sportlased on juba **võimlas**?

Pange tähele!

Это же значение выражает и послеложная конструкция генитива.

kus? – **genitiiv** +
postpositioon

где? – **ГЕНИТИВ** + **ПОСЛЕЛОГ**

maa sees

В ЗЕМЛЕ

Missuguse looma pesa on **maa sees**? Гнездо какого животного находится **в земле**?

2) inessiivi rektsooniga verbid

2) глаголы, требующие инессива

käima	<i>kus?</i>	ходить	<i>куда?</i>
pettuma	<i>kelles? milles?</i>	разочароваться	<i>в ком? в чём?</i>
veenduma	<i>milles?</i>	убеждаться	<i>в чём?</i>

Laps **käib** juba **koolis**.

Kas ka **sõbras** võib **pettuda**?

VÄLISKONAKÄÄNE (II)

ВНЕШНЕ-МЕСТНЫЙ
ПАДЕЖ (II)

Adessiiv

kellel? millel? kus? millal?

Адессив

у кого? у чего? где? когда?

Lõpp

-I

Окончание

adessiiv = genitiiv + -I

Форма адессива образуется от формы генитива при помощи окончания *-I*.

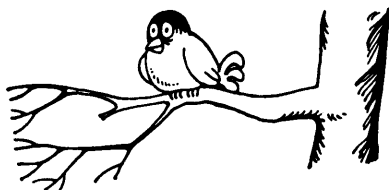
Nominatiiv		Genitiiv	Adessiiv
maa	земля	maa	maa/l
meri	море	mere	mere/l
käsi	рука	käe	käe/l
sekretär	секретарь	sekretäri	sekretäri/l
põld	поле	põllu	põllu/l
õhtu	вечер	õhtu	õhtu/l

**Adessiivi peamised
tarvitamisjuhud**

1) viibimine välispinnal;
olukorras

**Основные случаи
употребления адессива**

1) нахождение на поверх-
ности; о ситуации

Lind istub oksal.

leib on **laual**

хлеб **на столе**

Leib ning piim on **laual**, palun Хлеб и молоко **на столе**,
söö! ешь, пожалуйста!

Emajõel sõidavad ainult väikesed laevad.

Kas me kohtume Raekoja **platsil**?

Kas sekretär on täna **tööl**?

2) kuulumine, omamine

2) принадлежность

inimesel on kaks kätt

у человека две руки

Igal inimesel on kaks kätt.

У каждого человека две руки.

Marel on pikad juuksed.

Kellel on homme sünnipäev?

Мехaanikul on täna vähe aega.

Tal valutab hammas.

Mul valutab hammas.

kellel on?

у кого? ~ кому?

minul ~ mul

sinul ~ sul

temal ~ tal

meil

teil

neil

} on

у меня ~ мне

у тебя ~ тебе

у него ~ ему

у нас ~ нам

у вас ~ вам

у них ~ им

Mul on raadio. Mul on hea.

У меня радио. Мне хорошо.

Sul on magnetofon. Sul on halb.

Tal on televiisor. **Tal on** huvitav.
Meil on auto. **Meil on** raske.
Teil on fotoaparaat. **Teil on** kerge.
Neil on lennuk. **Neil on** külm.

Vanker ütleb:
“Mul on suvel raske.”
Regi jälle:
“Mul on talvel raske.”
Hobune aga ütleb:
“Mul on alati raske.”

VARI

Emä, vaata, minul on vari!
Minul on vari! Vaata kui pikk!
Emä, vaata, minul on vari!
Nüüd on väike, ja nüüd on pikk.

Hando Runnel, 1982

3) aeg

3) время

algab **hommikul**

начинается **утром**

Loeng algab **hommikul** vara. Лекция начинается рано утром.

Laulmise tunnid on **teisipäeval** ja **reedel**.

Rong väljub **õhtul** kell 9.

Kas rong saabub **päeval**?

Lund sadas **päeval** ja **öösel**.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Переведите предложения. Обратите внимание на употребление местоимений.

1. **Mina** elan Tartus. **Mul** on ilus tuba. **Minu** tuba on puhas.
2. **Tema** töötab haiglas oma kabinetis. **Tal** on väike kabinet.
Tema väike kabinet on valge. 3. **Meie** käime õhtul raamatukogus.
Meil on hea raamatukogu. **Meie** raamatukogu on väga suur.
4. **Teie** õpite ülikoolis. **Teil** on neljapäeval kontrolltöö.
Teie kontrolltöö on raske.

Harjutus 2. Заполните пропуски приведенными в скобках словами.

1. Kas ... õde elab Elvas? ... on täna vaba päev. (sinu, sul ~ sinul)
2. Millal ... on esinemine? ... esinemine on reedel. (meie, meil)
3. ... auto on roheline. Missugune auto ... on? (teie, teil)

Harjutus 3. Заполните пропуски. Трансформируйте по образцу.

Образец: Mul ... hea. → Mul on hea. → Mul oli hea. → Kellel on hea?

1. Sul ... halb. 2. Tal ... huvitav. 3. Meil ... kerge. 4. Teil ... külm.
5. Neil ... raske.

Harjutus 4. Переведите на эстонский язык.

а) 1. У кого есть фотоаппарат? 2. У меня хороший брат. 3. У нас сегодня легкий день. 4. У него большая библиотека? 5. У нас завтра контрольная работа. 6. У тебя маленькая семья?

б) 1. Ночью мы не едим. 2. Днем они не спят. 3. Сегодня вечером ты не работаешь. 4. В понедельник вы не ходите в баню.

Harjutus 5. В какой день недели у тебя ...?

Заполните пропуск приведенными ниже словами и ответьте на вопрос.

loeng, vastuvõtt, kontrolltöö, treening, vaba päev, telefonikõne

Образец: Millal on sul **loeng**? – Mul on **loeng** reedel.

Harjutus 6. Продолжайте по образцу.

Образец: (See neiu) oli täna vähe (aeg). → **Sellel neiu** oli täna vähe **aega**. → **Kellel** oli täna vähe aega?

1. (Järgmine nädal) tuleb mul koostada valvegraafik. 2. Täna olid nad (turg) enne (lõuna). 3. (Sina) ei ole põhjust (tema) halvasti suhtuda. 4. (Suvi) lähevad paljud noored (töö). 5. (Raekoja väljak) seisab praegu neli (auto). 6. Need kaks (luuletus) olid (ma) veel meeles. 7. (Minu tütar) on kõrge palavik. 8. (Tema vend) lõpeb töö kell neli. 9. (Väike tüdruk) on pikad blondid juuksed.

Harjutus 7. Продолжайте по образцу.

Образец: Mitu (uus sõna) on (see harjutus)? → Mitu **uut sõna** on **selles harjutuses**? → **Selles harjutuses** on ainult kaks **uut sõna**.

1. Mitu (kõrge puu) on (aed) sees? 2. Mitu (vana sõber) oli (vend) juures? 3. Mitu (füüsik) tuleb (teie koosolek)? 4. Mitu (laps) läheb (jõgi) äärde jalutama? 5. Mitu (naljakas mõistatus ja vanasõna) on (see lugemispala)?

Harjutus 8. Продолжайте по образцу.

Образец: на стуле → tooli peal → madala tooli peal → Laps istub madala tooli peal.

около завода, над полкой, у окна, на стене, под лампой, за дверью, перед домом, на столе

Harjutus 9. Переведите на эстонский язык.

1. На каждом столе стоит лампа. 2. Где моя шапка? – Она на стуле. 3. На стене большая карта. 4. Что ты намерен делать вечером? – Я читаю книгу. 5. Почему она стоит у доски? 6. В октябре часто холодно, идет дождь. 7. Гимнастика у нас в среду и в субботу. 8. Я положу тебя на улице. 9. Приходи ко мне днем: вечером у меня лекция. 10. Мой брат ходит в школу.

Kordamisharjutus. Составьте предложения.

Образец: paluma, mina, juust, gramm, 150, andma! → Palun andke mulle 150 grammi juustu!

1. kilo, olema, kas, kapp, suhkur? 2. olema, see, vähe, mahl, klaas. 3. või, pakk, gramm, 200, olema, see. 4. ostma, sa, kaks, piima, täna, kas, pakk? 5. paluma, mina, 600, andma, gramm, kohupiim! 6. ettekandja, võileib, kolm, tooma, meie!

15.

KÄÄNAMINE

SISEKONAKÄÄNE (III)

Elatiiv

kellest? millest? kust?

СКЛОНЕНИЕ

ВНУТРЕННЕ-МЕСТНЫЙ
ПАДЕЖ (III)

Элатив

*о ком? о чем? из кого? из чего?
откуда?*

Lõpp -st Окончание

elatiiv = genitiiv + -st

Форма элатива образуется от формы генитива при помощи окончания *-st*.

Nominatiiv		Genitiiv	Elatiiv
maa	земля	maa	maa/st
tuba	комната	toa	toa/st
meri	море	mere	mere/st
korter	квартира	korteri	korteri/st
töö	работа	töö	töö/st

**Elatiivi peamised
tarvitisjuhud**

1) suund sisesfäärist, olu-
korrast välja

**Основные случаи
употребления элатива**

1) направление из внут-
ренней сферы, выход из
ситуации

Me tuleme kohvikust.

tuleb **koolist**

приходит **из школы**

Karl tuleb **koolist** koju.

Карл приходит **из школы**
домой.

Kes leiab sellest **olukorrast** väljapääsu?

Vend tuli eile **haiglast**.

Ta leidis selle nime **entsüklopeediast**.

Pange tähele!

Это же значение выражает и послеложная конструкция генитива.

kust? – genitiiv +
postpositsioon

откуда? – генитив +
послелог

maa seest

из земли

Vesi voolab **maa seest** välja.

Вода вытекает **из земли**.

2) aine

2) материал

on **puust** (tehtud)

(сделан) **из дерева**

Mööbel on **puust**.

Мебель **из дерева**.

Aknad on **klaasist**.

Piimast võib teha kohupiima ja **koorest** võid.

3) kõnealune objekt

3) объект речи

räägib **tööst**

говорит **о работе**

Palun jutustage oma **tööst**!

Расскажите, пожалуйста, о
своей **работе**!

Annest me teame väga vähe.

Ka rühmakaaslased ei tea **temast** palju.

Kõik inimesed räägivad **uuest filmist**.

Homme jutustavad geograafid Siberi **loodusest**.

4) ajaperioodi algus

4) начало временного периода

esmaspäevast alates

начиная с понедельника

Esmaspäevast alates töötame me haiglas.

С понедельника мы работаем в больнице.

Alates 1. (esimesest) juunist on laborant puhkusel.

Need vead korduvad aastast aastasse.

Oktoobrist saadik on ilm külm.

5) elatiivi reksiooniga verbid

5) глаголы, требующие элатива

sõltuma
olenema
saama

} kellest?
millest?

зависеть
зависеть
получаться

от кого? от чего?
от кого? от чего?
из кого? из чего?

Minust ei olene midagi.

Sinust saab hea arst.

Pange tähele!

Особую группу составляют глаголы, управление которых в эстонском и русском языках различается.

aru saama
huvituma
lugu pidama
puudust tundma

} kellest?
millest?

понимать
интересоваться
уважать
скучать

кого? что?
кем? чем?
кого? что?
по кому? по чему?

leidma	} <i>kust?</i>	находить	} <i>где?</i>
otsima		искать	
ostma		покупать	
puuduma		отсутствовать	

Ma **ei saa** sellest lausest **aru**.

Nad **peavad** oma õpetajast **lugu**.

Saksamaal **tundsime** mustast leivast **puudust**.

Lapsed **leidsid** metsast linnupesa.

Ostsume poest tordi.

Mari **puudus** koolist kolm päeva.

Kümme minutit **puudub** kahest.

VÄLISKONAKÄÄNE (III)

ВНЕШНЕ-МЕСТНЫЙ ПАДЕЖ (III)

Ablatiiv

kellelt? millelt? kust?

Аблатив

*от кого? от чего? с кого? с чего?
откуда?*

Lõpp **-lt** Окончание

ablatiiv = genitiiv + -lt

Форма аблатива образуется от формы генитива при помощи окончания *-lt*.

Nominatiiv		Genitiiv	Ablatiiv
maa	земля	maa	maa/lt
tänav	улица	tänav	tänav/lt
mees	мужчина	mehe	mehe/lt
lennuk	самолет	lennuki	lennuki/lt
töö	работа	töö	töö/lt

**Ablatiivi peamised
tarvitamisjuhud**

**Основные случаи
употребления аблатива**

1) suund välispinnalt, olu-
korrast välja

1) направление с поверх-
ности; отдаление от чего-
либо

võtab laualt

берет со стола

Sekretär võtab laualt telefoni-
raamatu.

Секретарь берет со стола
телефонную книгу.

Varsti saabub lennuk Venemaalt.

Mart tuleb töölt koju hilja õhtul.

Minu rühmakaaslane on pärit Muhu saarelt.

Pange tähele!

Это же значение выражает и послеложная конст-
рукция генитива.

kust? – **genitiiv +
postpositsioon**

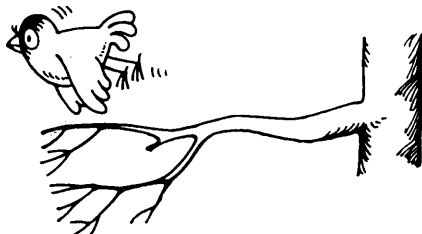
откуда? – **генитив +
послелог**

maa pealt

с земли

Kas nad leidsid selle kivi maa
pealt või maa seest?

Они нашли этот камень на
земле или в земле?

Lind tõusis oksalt lendu.

2) isik, kellest tegevus lähtub

2) лицо, от которого исходит действие

saab **isalt**

получает **от отца**

Aavo saab **isalt** iga kuu raha.

Аво каждый месяц получает **от отца** деньги.

Patsiendid ootavad **arstilt** abi.

Juhan saab iga nädal **vennalt** kirja.

Pange tähele!

saama kellelt ~ *kelle käest?*

Informatsiooni saate **temalt** ~ **tema käest**.

Информацию получите **от него**.

Sain **emalt** ~ **ema käest** kirja.

Получил **от матери** письмо.

3) suhe, tegevusala

3) отношение, род занятий

(on) **elukutselt**

по профессии

Helle Kuus on **elukutselt** arst.

Хелле Куус по профессии врач.

Jaak on **hariduselt** keemik.

Oma **iseloomult** on ta hea inimene.

Õie Tüür on **rahvuselt** eestlane.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

a) **Образец:** perekond → suur perekond : suure perekonna: **suurest perekonnast** → Mu sõbratar pärineb **suurest perekonnast**.

Emajõgi, teaduskond, pikk kiri, õde, venna paat, olukord, liiv, õhk, park

b) **Образец:** laev → väike laev : väikese laeva : **väikeselt laevalt** → Reisijad tulevad **väikeselt laevalt** (*keust?*) maale.

põld, sõber, tahvel, pidu, õpilane, õppejõud, patsient

Harjutus 2. Внешне-местный падеж или внутренне-местный падеж?

1. Ainult neli üliõpilast on pärit (Kirde-Eesti). 2. Ants Aer on pärit (Saaremaa). 3. Pavel Štšukin on pärit (Novgorod). 4. Anti Laja on pärit (Kohtla-Järve). 5. Aram Akopjan pärineb (Armeenia). 6. Katalin Fodo on pärit (Taga-Karpaatia). 7. Maria Bareva pärineb (Venemaa). 8. Kes pärineb (Soome)?

Harjutus 3. Составьте предложения.

Образец: Mai läheb **kauplusesse**. Mai on **kaupluses**. Mai tuleb **kauplusest**.

... läheb ... on ... tuleb ...

raamatukogu, turg, kohvik, väljak, katus, tänav, tuba, park

Harjutus 4. Составьте десять предложений с глаголами: *mõjuma, sõltuma, järgnema, meenuma, suhtuma, käima, jätma, haigestuma, aru saama, ranema*.

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык.

1. Татьяна получила письмо из Эстонии.
2. Что вы знаете о Скандинавии?
3. Первый дом деревянный (из дерева), а второй – каменный (из камня).
4. Кто этот юноша по национальности?
5. Кошки выходят из-под дома.
6. Что вы знаете об этом человеке?
7. От Тарту до Эльвы около 30 километров.
8. Турист едет из Кохтла-Ярве в Таллинн.
9. Мы ничего о тебе не знаем.
10. Информацию получите от него.

Kordamisharjutus. Продолжайте по образцу.

Образец: Ta leiab oma kindad **mütsi seest**. → Ta kindad on **mütsi sees**. → Ta paneb kindad **mütsi sisse**.

1. Poisid tulevad **jõe äärest**.
2. Ma tulen **vanaema juurest**.
3. Priit on pärit **Narva lähedalt**.
4. Palun võta **laua pealt vihik!**
5. Võtsin vihmavarju **ukse kõrvalt**.

16.

KONAKÄÄNDED (IV)

kuhu? kus? kust?

(läheb) *kuhu?*

(on) *kus?*

(tuleb) *kust?*

МЕСТНЫЕ ПАДЕЖИ (IV)

куда? где? откуда?

(идет) *куда?*

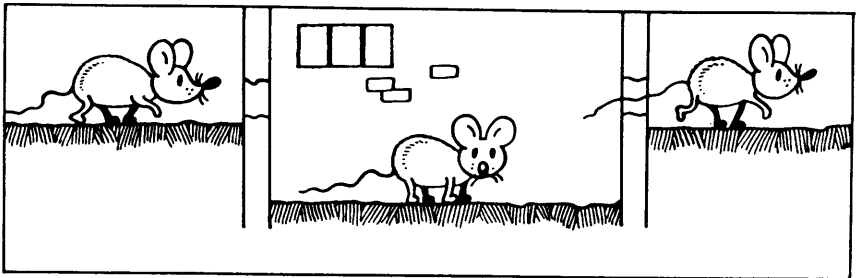
(находится) *где?*

(приходит) *откуда?*

Priit läheb täna **kinno**. Priit on **kinos** kaks tundi. Priit tuleb **kinost** kell kaheksa.

Прийт идет сегодня **в кино**.
Прийт будет **в кино** два
часа. Прийт придет **из кино**
в восемь часов.

Millal sa lähed **teatrisse**? Millal sa oled **teatris**? Millal sa tuled **teatrist**?

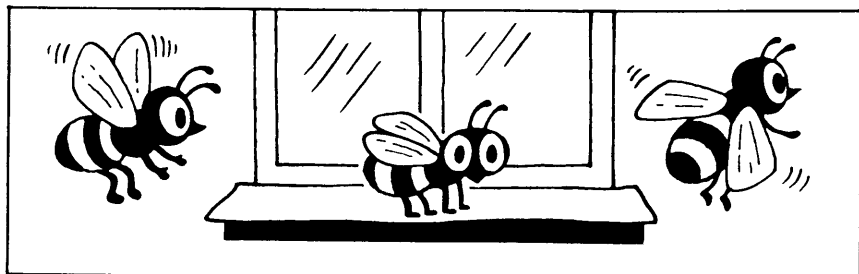
keldrisse

keldris

keldrist

Agronoom läheb **põllule**. Agromom идет **на поле**. Тракторист ootab teda **põllul**. Тракторист ждет его **на поле**. Agronoom tuleb **põllult** tagasi. Agromom возвращается с **поля**.

Tiina läheb **töõle**. Tiina on **tööl**. Tiina tuleb **töölt** koju.

aknale

aknal

aknalt

(tuleb) *kuhu?*
(on) *kus?*
(läheb ära) *kust?*

(приходит) *куда?*
(находится) *где?*
(уходит) *откуда?*

Külalised saavad meie **linna** hommikul. Päeval külalised viibivad meie **linnas**. Külalised lahkuvad meie **linnast** õhtul.

Гости прибывают в наш **город** утром. Днем гости будут в нашем **городе**. Гости уедут из нашего **города** вечером.

Kass ronib **katusele**. Kass jalutab **katusel**. Kass hüppab **katuselt** alla.

Кошка залезает **на крышу**. Кошка гуляет **по крыше**. Кошка прыгает **с крыши**.

(**paneb**) *kuhu?*
(**on**) *kus?*
(**võtab ära**) *kust?*

(**кладет**) *куда?*
(**находится**) *где?*
(**снимает**) *откуда?*

Pane taldrikud **lauale**.
Taldrikud on **lual**.
Vii taldrikud **lualt** ära.

Поставь тарелки **на стол**.
Тарелки (стоят) **на столе**.
Сними тарелки **со стола**.

Ma panen kingad **jalga**. Kingad on **jalas**.
Ma võtan kingad **jalast** (ära).

Я надеваю туфли. Туфли наде-
ты.
Я снимаю туфли.

Ta paneb salli **kaela**. Sall on **kaelas**.
Ta võtab salli **kaelast** (ära).

Он надевает шарф. Шарф
надет.
Он снимает шарф.

Laps paneb mütsi **pähe**. Müts on **peas**. Laps võtab mütsi **peast** ära.

Ребенок надевает шапку.
Шапка надета. Ребенок снимает шапку.

Noormees paneb särgi **selga**. Särk on **seljas**. Noormees võtab särgi **seljast** ära.

Юноша надевает рубашку.
Рубашка надета. Юноша снимает рубашку.

Triin paneb kindad **kätte**. Kindad on **käes**.
Triin võtab kindad **käest**.

Трийн надевает перчатки.
Перчатки надеты.
Трийн снимает перчатки.

Käänamine

Ülevaade kohakäänetest

Склонение

Сводная таблица местных падежей

	Nominatiiv Genitiiv		vend venna		raamat raamatu
Sisekohakäänded	Illatiiv	-sse ~ õ	<i>kelle/sse?</i> venna/sse ~ venna	<i>mille/sse?</i>	raamatu/sse
	Inessiiv	-s	<i>kelle/s?</i> venna/s	<i>mille/s?</i>	raamatu/s
	Elatiiv	-st	<i>kelle/st?</i> venna/st	<i>mille/st?</i>	raamatu/st
Väiskohakäänded	Allatiiv	-le	<i>kelle/le?</i> venna/le	<i>mille/le?</i>	raamatu/le
	Adessiiv	-l	<i>kelle/l?</i> venna/l	<i>mille/l?</i>	raamatu/l
	Ablatiiv	-lt	<i>kelle/lt?</i> venna/lt	<i>mille/lt?</i>	raamatu/lt

GENITIIVI REKTSIOONIGA POSTPOSITSIOONID

ПОСЛЕЛОГИ, ТРЕБУЮЩИЕ ГЕНИТИВА

kuhu? <i>куда?</i>	kus? <i>где?</i>	kust? <i>откуда?</i>
sisse в + <i>вин. п.</i>	sees в + <i>предл. п.</i>	seest из + <i>род. п.</i>
juurde к + <i>дат. п.</i> н., в сторону + <i>род. п.</i>	juures у, около + <i>род. п.</i>	juurest от + <i>род. п.</i>
äärde к + <i>дат. п.</i>	ääres у, возле + <i>род. п.</i>	äärest с, от + <i>род. п.</i>
ette к + <i>дат. п.</i>	ees перед + <i>тв. п.</i> , у + <i>род. п.</i>	eest от + <i>род. п.</i>
otsa на + <i>вин. п.</i>	otsas на + <i>предл. п.</i>	otsast с + <i>род. п.</i>
külge к + <i>дат. п.</i> н., на + <i>вин. п.</i>	küljes на + <i>предл. п.</i> , у + <i>род. п.</i>	küljest с, от + <i>род. п.</i>
taha за + <i>вин. п.</i>	taga за + <i>тв. п.</i> , позади + <i>род. п.</i>	tagant из-за + <i>род. п.</i> н.
peale на + <i>вин. п.</i>	peal на + <i>предл. п.</i>	pealt с + <i>род. п.</i>

alla под + <i>вин. п.</i> poole к + <i>дат. п.</i> kõrvale к + <i>дат. п.</i> , рядом с + <i>тв. п.</i> , около + <i>род. п.</i> keskele посреди, пос(е)редине, в ~ на середину, в центр + <i>род. п.</i> kohale над + <i>тв. п.</i> <i>п.</i> lähedale близко к + <i>двт. п.</i> , не- далеко от + <i>род. п.</i> <i>п.</i> vahele между + <i>тв. п.</i>	all под + <i>тв. п.</i> pool у + <i>род. п.</i> kõrval рядом с + <i>тв. п.</i> <i>п.</i> , около + <i>род. п.</i> keskel посреди, по- с(е)редине, в ~ на середине, в центре + <i>род. п.</i> kohal над + <i>тв. п.</i> lähedal вблизи от, недалеко от, около + <i>род. п.</i> vahel между + <i>тв. п.</i> , среди + <i>род. п.</i>	alt из-под + <i>род. п.</i> poolt от + <i>род. п.</i> kõrvalt от + <i>род. п.</i> keskelt из ~с сере- дины + <i>род. п.</i> kohalt с + <i>род. п.</i> lähedalt от + <i>род. п.</i> vahelt из + <i>род. п.</i>
--	--	---

Vt. ka lk. 48–51.

Virve läheb täna **arsti juurde**. Вирве идет сегодня **к врачу**.
Virve on **arsti juures**. Та tuleb Вирве (сейчас) **у врача**. Она
varsti **arsti juurest** koju. скоро вернется **от врача**
домой.

Me sõidame **mere äärde**. Kadrioru park asub **mere ääres**.
Mere äärest läheme õhtul koju.

Vesi vajub **maa sisse**. Millise looma pesa on **maa sees**? **Maa seest** voolab välja allikas.

Palun pange nõud **laua peale**. **Laua peal** on taldrikud ja tassid.
Võta raamatud **laua pealt**.

Kass istub **puu otsas** ja koer valvab **puu all**.

Kooli kõrval on park ja **pargi keskel** tiik.

Poisid jooksevad **kodu poole**.

Diivani kohal on laelamp.

Mait topib vennale lund **krae vahele**.

Pall veereb **kapi taha**. Pall on **kapi taga**. **Metsa tagant** tõuseb päike.

Lennuk on nüüd **linna kohal**.

Tehase lähedal on suur väljak.

Tee sõbra juurde pole kunagi pikk.
(*Vanasõna*)

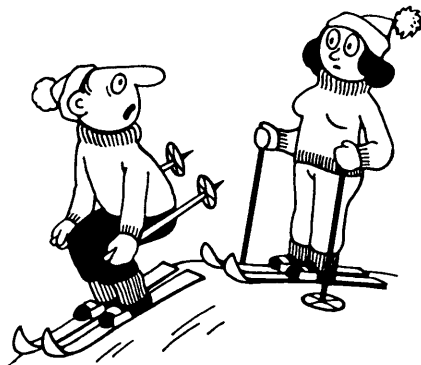
ADVERB

НАРЕЧИЕ МЕСТА

<i>kuhu?</i>	<i>куда?</i>	<i>kus?</i>	<i>где?</i>	<i>kust?</i>	<i>откуда?</i>
siia	сюда	siin	тут	siit	отсюда
sinna	туда	seal	там	sealt	оттуда
lähedale	близко	lähedal	вблизи, близко, поблизости	lähedalt	вблизи, близко; изблизки
kaugele	далеко	kaugel	далеко	kaugelt	издали, издалека
üles	вверх, наверх	üleval	наверху	ülevalt	сверху
alla	вниз	all	внизу	alt	снизу
ette	вперед	ees	впереди	eest	спереди
taha	назад	taga	позади, сзади	tagant	сзади
välja	наружу; на улицу ~ двор	väljas	снаружи; на улице ~ дворе	väljast	снаружи; с улицы, со двора

Palun tulge **siia**! Me oleme
siin. Palun minge **siit** ära!

Пожалуйста, подойдите **сю-**
да! Мы уже **здесь**. Уходите
отсюда, пожалуйста!

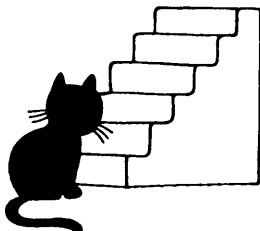

Ma sõidan ees, tule järele!

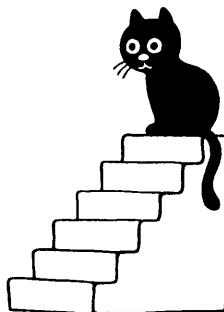
Kisa kostab **kaugele**. Bussipeatus on siit **kaugel**. Nad tulid siia
kaugelt.

Vaata **ette**, siin on libe! Mine **eest** ära! Sa oled mul **ees**!
Ilus pilt tuli silmade **ette**.

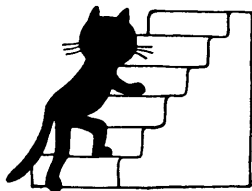
Lapsed tulevad **väljast** tuppa. Jookske kohe **välja**!

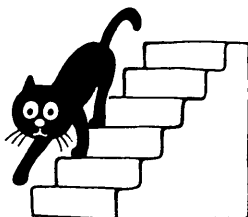
Kass on all.

Kass on üleval.

Kass läheb üles.

Kass tuleb alla.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Palun minge (наверх)! → Palun minge **üles!**

1. (Наверху) on väga külm. 2. Kui (далеко) te sõidate? 3. Linn raistab (издали). 4. Kass istub (внизу) ja lind (наверху). 5. Mil-lal te (отсюда) lahkute? 6. Me ei lähe (туда). 7. (Здесь) ei meeldi meile. 8. Palun tulge (сюда)! 9. (Там) on mõned inimesed, kes on pärit väga (издалека). 10. Kuidas ema (вперед), nii tütar (позади).

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: üles – üleval – ülevalt → a) Turistid lähevad **üles** mäele; b) **Üleval** mäel on ainult kivid; c) Kõik tulevad **ülevalt** alla.

peale – peal – pealt; sinna – seal – sealt; siia – siin – siit; kaugele – kaugel – kaugelt; alla – all – alt

Harjutus 3. Составьте предложения и переведите.

Образец: jalutama, ees → Üks mees jalutab **maja ees**.

sõitma, äärde; seisma, juures; võtma, äärest; sammuma, järel; istuma, juurde; lendama, kohal; tõusma, juurest; asuma, taga

Harjutus 4. Продолжайте по образцу.

Образец: arsti juurde → Ta läheb **arsti juurde**. → Ta on **arsti juures**. → Ta tuleb **arsti juurest**.

jõe äärde, ema kõrvale, puu alla, laua peale, liiva sisse, mütsi sisse

Harjutus 5. Составьте предложения и переведите их на русский язык.

Ma lähen ... (*kuhu?*) (5 lauset). Ma olen ... (*kus?*) (5 lauset). Ma tulen ... (*kust?*) (5 lauset).

Harjutus 6. Составьте предложения и трансформируйте по образцу.

Образец: uued kingad, minu õde → Minu õel on uued kingad. → Minu õde **paneb** uued kingad **jalga**.

must pintsak, nende poeg; pikad sukad, teie sõbratar; valge kleit, noor neiu; hele sall, meie ema; roheline palitu, vaikne reisija; kirjud kindad, sinu kaaslane; soojad saapad, haige tütarlaps; kollane müts, see laps

Harjutus 7. Продолжайте по образцу.

Образец: puhas kleit → **Pane** (pange) puhas kleit **selga!** → Sul **on** puhas kleit **seljas**. → **Võta** (võtke) puhas kleit **seljast** (ära)!

punane müts, pruun pintsak, soojad kindad, pikk sall, uued kingad

Harjutus 8. Переведите и продолжайте по образцу.

Образец: Я надеваю перчатки. → Ma panen kindad **kätte**. → Kindad on **käes**. → Ma võtan kindad **käest ära**.

Я надеваю шапку. Я надеваю шарф. Я надеваю туфли. Я надеваю чулки. Я надеваю брюки. Я надеваю пальто. Я надеваю пиджак. Я надеваю платье.

Harjutus 9. Продолжайте по образцу.

Образец: Mis tal on? (черные сапоги) → Tal on **mustad saapad**. → Tal **on** mustad saapad **jalas**. → Ta **paneb** mustad saapad **jalga**.

1. Mis sul on? (белая шапка)
2. Mis Virvel on? (синий шарф)
3. Mis teil on? (коричневые перчатки)
4. Mis Antsul on? (светлый пиджак)
5. Mis meil on? (новые туфли)
6. Mis lapsel on? (грязные чулки)

Harjutus 10. Переведите на эстонский язык.

1. У дороги старый дом.
2. Гости идут в дом.
3. Внизу кухня и гостиная, наверху спальни.
4. Мы поднимаемся по лестнице.
5. Оттуда мы смотрим вниз на леса и горы.
6. Брат спускается с лестницы.
7. Я получил от него письмо.
8. Мыёши выходят из-под пола.

Kordamisharjutus. Составьте предложения. Обратите внимание на управление.

Образец: on vaja *kellele? mida?* → Minu tütrele on vaja **korterit**.

armastama *keda?*, sõltuma *millest?*, lehitsema *mida?*, märkama *keda?*, meeldima *kellele?*, suhtuma *kellesse?*, *knidas?*, aitama *keda?*, andestama *mille? kellele?*, soovima *mida? kellele?*, vaatama *mida?*

17.

PÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (V)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (V)

Imperfekt (III)

Имперфект (III)

Формы имперфекта обозначают действие, предшествующее моменту речи.

Tunnus **-si- ~ -s ~ -is** Признак

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

imperfekt = *ma*-infinitiivi tüvi + tunnus *-si-* ~ *-s* ~ *-is* +
pöördelõpp

Простое прошедшее (имперфект) образуется от основы *ma*-инфинитива при помощи признака прошедшего времени и личного окончания. Исключение составляют формы третьего лица единственного числа.

töötama работать

ma tööta/si/n

me tööta/si/me

sa tööta/si/d

te tööta/si/te

ta tööta/s

nad tööta/si/d

При чередовании ступеней имперфект, так же как и *та*-инфинитив, выступает в сильной ступени.

Большинство эстонских глаголов образуют простое прошедшее при помощи признака *-si- ~ -s ~ -is*.

and/ma	давать	– and/si/n, and/is
arva/ma	думать, полагать	– arva/si/n, arva/s
esita/ma	предъявлять	– esita/si/n, esita/s
hakka/ma	начинать	– hakka/si/n, hakka/s
jõud/ma	успевать	– jõud/si/n, jõud/is
kadu/ma	исчезать, пропадать	– kadu/si/n, kadu/s
kirjuta/ma	писать	– kirjuta/si/n, kirjuta/s
küsi/ma	спрашивать	– küsi/si/n, küsi/s
mõtle/ma	думать	– mõtle/si/n, mõtle/s
märka/ma	замечать	– märka/si/n, märka/s
oota/ma	ожидать	– oota/si/n, oota/s
saabu/ma	прибывать	– saabu/si/n, saabu/s
seleta/ma	объяснять	– seleta/si/n, seleta/s
soovita/ma	советовать	– soovita/si/n, soovita/s
taht/ma	хотеть	– taht/si/n, taht/is
telli/ma	заказывать	– telli/si/n, telli/s
vaata/ma	смотреть	– vaata/si/n, vaata/s
võt/ma	брать	– võt/si/n, võt/is
ütle/ma	сказать	– ütle/si/n, ütle/s

minema

ИТИ

läksin, läks

Mina **töötasin** suvel Saare- Летом я **работал** на Сааре-
maal. маа.

Poiss **vaatas** multifilmi.

Minu toanaaber **tahtis** lugeda ajalehte “Postimees”.

Palun korrake, mida te **ütlesite!**

ära minema уходить

ma läksin ära	me läksime ära
sa läksid ära	te läksite ära
ta läks ära	nad läksid ära

alla kirjutama

ПОДПИСЫВАТЬ

Ma kirjutasin dokumendile alla.

Я подписал документ.

kohale jõudma

прибывать

Me jõudsim kohale kell kaheksa hommikul.

vastu võtma

принимать

Kas nad võtsid lilled vastu?

ära kaduma

потеряться

Kinnas kadus ära.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Ta (ootama) oma õde. → Ta ootas oma õde. → Nad ootasid oma õde.

1. Sõber (tahtma) minna postkontorisse. 2. Haige (ootama) arsti juures järjekorras paar minutit. 3. Ajakirjanik (hakkama) vestlema tehase meistriga. 4. Kas sa (esitama) oma passi? 5. Kiri (saabuma) kell kaksteist päeval. 6. Kas sa (rääkima) sellest emale? 7. Noormees (otsustama) tõlkida selle raamatu eesti keelde. 8. Minu sõber (minema) Riiga õppima.

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Raamat kaob ära. → ära kaduma → Raamat kadus ära.

1. Ma kirjutan kviitungile alla.
2. Ametnik võtab raha vastu.
3. Külalised jõuavad kohale kell kaks päeval.
4. Mõned asjad kaovad ära.
5. Millal sa lähed ära?
6. Tähtaeg jõuab kätte.

Harjutus 3. Продолжайте по образцу: *kuhu? kus? kust?*.

Образец: a) Mati ja Peeter läksid *kuhu?* (teater) → Mati ja Peeter läksid **teatrisse**; b) Mati ja Peeter olid *kus?* (teater) → Mati ja Peeter olid **teatris**; c) Mati ja Peeter tulid *kust?* (teater) → Mati ja Peeter tulid **teatrist**.

postkontor, hotell, restoran, tuba, raamatukogu, kino, linn, köök, kool, auditoorium, koridor

Harjutus 4. Употребите правильную форму (*kellele? kuhu?*).

1. Piret saatis (õde) telegrammi (Arhangelsk, Harkov, Novgorod, Minsk).
2. Eve saatis (sõbratar) kirja (Riia, Budapest, Ateena, Firenze, Köln).
3. Ema saatis (poeg) postipaki (Kaukaasia, Siber, Krimm, Saksa-maa, Bulgaaria).

Harjutus 5. Переведите на эстонский язык.

- a) 1. Предъявите, пожалуйста, паспорт!
2. Переведите эту книгу на эстонский язык!
3. Принесите мне, пожалуйста, телеграмму!
4. Дайте ему квитанцию!
5. Подпишитесь!
6. Пожалуйста, отвечай!
7. Переведите это на русский язык!
8. Предъявите, пожалуйста, какой-нибудь документ!

esitama, tõlkima, tooma, andma, alla kirjutama

- б) 1. Мати хотел пойти на почту.
2. Он предъявил извещение в первую кассу.
3. Какой-то молодой человек принес чиновнику письмо.
4. Он спросил, сколько стоит конверт.
5. Пеэтер тоже подписался на газету.
6. Мати послал сестре в день рождения поздравительную телеграмму.

Harjutus 6. Напишите письмо другу или домашним. На конверте напишите адрес.

Postkaart	
Armas vend!	
Eile sooritasin viimase eksami. Nüüd on kõik korras. Homme toimub meie koori kontsert. Koju sõidan neljapäeval.	
Dotan väga, millal teid kõiki näha saan.	V. a. hr. V. Luht Aia t. 4, krt. 2 90502 Haapsalu
Tervitades	
Mall	
Tartus 22. jaan. 2001	Stj. M. Luht Nooruse 14 — 218 50411 Tartu

Harjutus 7. Напишите текст поздравительной телеграммы.

Soovid

Palju õnne sünnipäevaks!

Jõudu tööle!

Paranege hästi!

Saage terveks!

Õnnelikku reisi!

Soovin edu!

Häid pühi!

Head uut aastat!

Пожелания

Поздравляю с днем рождения!

Бог в помощь! (пожелание успеха работающему)

Выздоровливайте!

Счастливого пути!

Желаю успеха!

С праздником!

С Новым годом!

Kordamisharjutus. В каком падеже стоит дополнение?
Почему?

1. Neiu esimeses kassas ulatas mulle **postmargi**.
2. Me ostsi-
me hiljuti **televiisori**.
3. Müüja andis mulle **piima** ja **leiva**.
4. Ajakirjast "Eesti Loodus" leidis ta oma küsimusele **vastuse**.
5. Kas te viisite **dressid** riietusruumi?
6. Kas sinu isa kirjutab
praegu **romaani**?
7. Palun avage **aken**!
8. Üle jõe ehitatakse uus
sild.
9. Kas sa näed **seda väikest lindu**?
10. Meie hakkame
salatit tegema, Kadri hakkab **leiba** lõikama.

18.

PÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (VI)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (VI)

Imperfekt (IV)

Имперфект (IV)

Tunnus -i- Признак

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

imperfekt = *ma*-infinitiivi tüvi + tunnus *-i-* + pöördelõpp

В ограниченной группе глаголов имперфект образуется от основы *ma*-инфинитива при помощи признака прошедшего времени *-i* и личного окончания. Исключение составляют формы третьего лица единственного числа.

tulema ИАТИ

ma tul/i/n	me tul/i/me
sa tul/i/d	te tul/i/te
ta tul/i	nad tul/i/d

При чередовании ступеней формы имперфекта выступают в сильной степени.

nägema
olema

видеть
быть

nägin, nägi
olin, oli

} e + i > i

panema	класть	panin, pani	} e + i > i
pesema	мыть	pesin, pesi	
surema	умирать	surin, suri	
tegema	делать	tegin, tegi	
tulema	идти	tulin, tuli	
pidama	быть должным, быть обязанным	pidin, pidi	} a + i > i
saama	получать	sain, sai	} aa + i > ai
jooma	пить	jõin, jõi	
tooma	приносить	tõin, tõi	} oo + i > õi
looma	создавать	lõin, lõi	
jääma	оставаться	jäin, jäi	} ää + i > äi
lööma	бить	lõin, lõi	
sööma	есть	sõin, sõi	

Sa **tulid** väga vara.

Ты **пришел** очень рано.

Kuhu Priit **pani** vene-eesti sõnastiku?

Õhtul me **tegime** süüa.

Kas te **sõite** suppi ja **jõite** piima?

Eitavad vormid

Отрицательные формы

imperfekti eitav vorm = *ei* + *nud*-partitsiip

Все отрицательные формы имперфекта образуются при помощи отрицательного слова *ei* и *nud*-партиципа. Слово *ei* стоит перед *nud*-партиципом.

nud-partitsiip = da-infinitiivi tüvi + tunnus -nud

nud-партицип (действительное причастие прошедшего времени) образуется от основы da-инфинитива при помощи признака -nud. При чередовании ступеней nud-партицип и da-инфинитив выступают в одной и той же степени.

paluma	просить	palu/da	palu/nud
parandama	чинить, исправлять	paranda/da	paranda/nud
töötama	работать	tööta/da	tööta/nud
lugema	читать	luge/da	luge/nud
maksma	платить	maks/ta	maks/nud
õppima	учиться	õppi/da	õppi/nud
hakkama	начинать	haka/ta	haka/nud
vaatama	смотреть	vaada/ta	vaada/nud
õmblema	шить	õmmel/da	õmmel/nud

töötama работать

ma	} ei töötanud	me	} ei töötanud
sa		te	
ta		nad	

da-infinitiiv

elada	жить
kirjutada	писать
tekkida	возникать
pidada	быть должным, быть обязанным
leida	находить
tõlkida	переводить
laulda	петь

imperfekti eitav vorm

ei elanud
ei kirjutanud
ei tekkinud
ei pidanud
ei leidnud
ei tõlkinud
ei laulnud

alata	начинать	ei alanud
märgata	замечать	ei märganud
hüpata	прыгать	ei hüpanud
korjata	собирать	ei korjanud
võimelda	заниматься гимнастикой	ei võimelnud

Pange tähele!

olla	быть	ei olnud
panna	класть	ei pannud
tulla	приходить	ei tulnud
minna	идти	ei läinud
juua	пить	ei joonud
luua	создавать	ei loonud
lüüa	бить	ei löönud
süüa	есть	ei söönud
tuua	приносить	ei toonud
näha	видеть	ei näinud
teha	делать	ei teinud

Mari **ei töötanud** suvel meie aias. Мари **не работала** летом в нашем саду.

Miks sa **ei pannud** leiba lauale?

Ma **ei tulnud** loengule, sest olin haige.

Me **ei söönud ega joonud** seal mitte midagi.

Miks sa **ei õppinud** arvutit kasutama?

Ma **ei tundnud** sind ära.

Seminaritöö **ei teinud** talle muret.

Koosolek **ei alanud** täpselt.

Miks te **ei vaadanud** suusavõistlust?

Eile nad **ei võimelnud**.

Miks ta **ei läinud** kinno?

○ **Pange tähele** jaatava ja eitava lause subjekti ja objekti vormi.

JAATAV LAUSE

subjekt nominatiivis

подлежащее в номинативе

Mul oli täna **koosolek**. У меня сегодня было **собрание**.

Tal oli **hea töökoht**.
Aias seisab **valge pink**.
Koridoris oli **täpne kell**.

objekt genitiivis

дополнение в генитиве

Ta luges **artikli läbi**. Он прочитал статью.
Arvo ostis **jalgratta**.
Mari sõi **võileiva ära**.
Me avasime **akna**.

Обратите внимание на падежную форму субъекта и объекта в утвердительном и отрицательном предложении.

EITAV LAUSE

subjekt partitiivis

подлежащее в партитиве

Mul ei olnud täna **koosolekut**. У меня сегодня не было **собрания**.

Tal ei olnud **head töökohta**.
Aias ei ole **valget pinki**.
Koridoris ei olnud **täpset kella**.

objekt partitiivis

дополнение в партитиве

Ta ei lugenud **artiklit läbi**. Он не прочитал статью
Arvo ei ostnud **jalgratast**.
Mari ei söönud **võileiba ära**.
Me ei avanud **akent**.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Õhtul me (tulema) koju. → Õhtul me **tuleme** koju. → Õhtul me **tulime** koju.

1. Mõnikord õpetaja (tooma) mulle mõned eestikeelsed ajakirjad. 2. Külaline (jooma) ainult teed ja (sööma) ühe saia. 3. Kas

te (kätte saama) dokumendid ja (tooma) nad siia? 4. Ma (nä-gema) Peipsi järve esimest korda. 5. Kas te (tegema) selle töö valmis? 6. Palun vabandust, et ma hiljaks (jääma)!

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: hakka/ma → haka/ta → haka/nud → ei hakanud
töötama, õppima, vaatama, olema, panema, minema, lööma,
tooma, pidama, tõlkima, nägema, tegema, algama

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: Me **vaatame** aknast alla. → Me **vaatasime** aknast
alla. → Me **ei vaadanud** aknast alla.

1. Me **märkame** teda tee ääres. 2. Koosolek **võib** alata. 3. Meie
rühm **võimleb** metsas. 4. Pärast võimlemist me **läheme** pese-
ma. 5. Mõned meist **tahavad** puhata. 6. See ametnik **sõidab**
Põltsamaale. 7. Me **näeme** meres väikest saart. 8. Mõni mees
teeb palju tööd. 9. Tiit **elab** Hiiumaal kaua aega. 10. Mari **sõi-
dab** Lätimaale. 11. Mehaanik **tuleb tagasi** kell kümme.

Harjutus 4. Ответьте на вопрос.

Образец: **Kuhu** ametnik saatis kirja? → Ta saatis kirja **Nor-
rasse**.

Soome, Rootsi, Poola, Itaalia, Ungari, Rumeenia, Šveits, Prant-
susmaa, Inglismaa.

Kordamisharjutus. Продолжайте по образцу.

Образец: Veera **võtab** laualt (**blankett**). → Veera **võttis**
laualt **blanketi**. → Veera **ei võtnud** laualt **blanketti**. → Veera
võttis laualt **blanketid** (*mitmus*).

1. Jüri **leiab** oma (**raamat**). 2. Ametnik **annab** (**kviitung**).
3. Sina **laenad** raamatukogust (**ajakiri**). 4. Nad **ostavad** (**uus**
sõnaraamat). 5. Me **avame** kohe (**uks**). 6. Miks te **sulete**
(**aken**)? 7. Kas ta **tellib** tulevaks aastaks (**ajaleht**)?

19.

PÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

INDIKATIIV (VII)

ИЗЪЯВИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (VII)

1. Perfekt

1. Перфект

Перфект обозначает действие, имевшее место в прошлом и завершившееся к моменту речи.

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

perfekt = *olen* (*oled, on* и т. д.) + *nud*-partitsiip

Перфект образуется при помощи формы настоящего времени от глагола *olema* и *nud*-партиципа.

töötama работать

ma ole/n	} töötanud	me ole/me	} töötanud
sa ole/d		te ole/te	
ta on		nad on	

Mina **olen töötanud** kaks kuud ehitusel. Я **проработал** два месяца на стройке.

Kui ta **on söönud ja joonud**, siis ta läheb magama. Когда он **поест и попьет**, он ляжет спать.

Te olete oodanud kaks tundi ja ootate veel. Вы прождали два часа и еще подождете.

○ Для обозначения действий, совершившихся в разное время, употребляются формы перфекта и формы настоящего времени.

perfekt + preesens

перфект + презент

Töö on lõppenud, seepärast me läheme puhkama.

Работа кончилась, поэтому мы идем отдыхать.

Nad tulevad alles siis, kui meie oleme lahkunud.

Они придут только тогда, когда мы уйдем.

1930

2001

Aastad on möödunud.

Perfekti eitav vorm = *ei ole* + *nud*-partitsiip

Отрицательные формы перфекта во всех лицах образуются при помощи отрицательной формы настоящего времени от глагола *olema* и *nud*-партиципа. Обычный порядок слов: отрицательная форма *ei ole* и *nud*-партицип.

töötama работать

ma	} ei ole töötanud	me	} ei ole töötanud
sa		te	
ta		nad	

Mina **ei ole töötanud** tehases Norma.

Miks sa **ei ole** end **ravinud**?

Raadiosaade **ei ole** veel **lõppenud**.

Я **не работал** на заводе Норма.

Почему ты **не лечился**?

Радиопередача еще **не закончилась**.

Professor: Noormees, kas teie eksperiment ei ole veel lõppenud?

Aspirant: Ei ole. Ma töötan küll terve päeva laboris...

Professor: Aga millal te siis mõtlete?

○ eitav perfekt + eitav preesens

отрицательная форма перфекта + отрицательная форма презенса

Töö **ei ole** veel lõppenud, seepärast me **ei lahku**.

Nad **ei tea** seda ja **ei ole** sellest ka kuulnud.

Работа еще **не кончилась**, поэтому мы **не уходим**.

Они **не знают** этого и **не слышали** об этом.

2. Pluskvamperfekt

2. Плюсquamперфект

Плюсquamперфект обозначает действие, которое предшествовало другому действию в прошлом.

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

pluskvamperfekt = *olin (olid, oli jne.) + nud-partitsiip*

Плюсquamперфект образуется при помощи формы прошедшего времени от глагола *olema* и *nud*-партиципа.

töötama работать

ma oli/n	} töötanud	me oli/me	} töötanud
sa oli/d		te oli/te	
ta oli		nad oli/d	

Ma **olin** töötanud hommikust õhtuni. Я **работал** с утра до вечера.

Noormees **oli õppinud** füüsikat Novosibirskis. Юноша **изучал** физику в Новосибирске.

Te **olite** oma ülesande täitnud. Вы **выполнили** свою задачу.

○ Для обозначения действий, происходивших в прошлом в разное время, употребляются формы плюсquamперфекта с формами простого прошедшего.

pluskvamperfekt + imperfekt

плюсquamперфект + имперфект

Kui **olime** töö lõpetanud, siis **läksime** puhkama. Когда мы **закончили** работу, мы **пошли** отдыхать.

Nad **tulid** alles siis, kui meie **olime** neli tundi oodanud. Они **пришли** только тогда, когда мы **прождали** четыре часа.

Perfekt ja pluskvamperfekt Perfekt и плюсквамперфект

<i>ma</i> -infinitiiv	Perfekt, 3. pööre		Pluskvamperfekt, 3. pööre	
	jaatav vorm	eitav vorm	jaatav vorm	eitav vorm
andma	on andnud	ei ole andnud	oli andnud	ei olnud andnud
hakama	on hakanud	ei ole hakanud	oli hakanud	ei olnud hakanud
jõudma	on jõudnud	ei ole jõudnud	oli jõudnud	ei olnud jõudnud
jaama	on jäänud	ei ole jäänud	oli jäänud	ei olnud jäänud
käima	on käinud	ei ole käinud	oli käinud	ei olnud käinud
lendama	on lennanud	ei ole lennanud	oli lennanud	ei olnud lennanud
minema	on läinud	ei ole läinud	oli läinud	ei olnud läinud
nägema	on näinud	ei ole näinud	oli näinud	ei olnud näinud
olema	on olnud	ei ole olnud	oli olnud	ei olnud olnud
otsima	on otsinud	ei ole otsinud	oli otsinud	ei olnud otsinud
panema	on pannud	ei ole pannud	oli pannud	ei olnud pannud
tahtma	on tahtnud	ei ole tahtnud	oli tahtnud	ei olnud tahtnud
tege-ma	on teinud	ei ole teinud	oli teinud	ei olnud teinud
tulema	on tulnud	ei ole tulnud	oli tulnud	ei olnud tulnud
tõstma	on tõstnud	ei ole tõstnud	oli tõstnud	ei olnud tõstnud
vaatama	on vaadanud	ei ole vaadanud	oli vaadanud	ei olnud vaadanud
võtma	on võtnud	ei ole võtnud	oli võtnud	ei olnud võtnud
ütlem-a	on ütelnud	ei ole ütelnud	oli ütelnud	ei olnud ütelnud

pluskvamperfekti eitav vorm = *ei olnud* + *nud-partitsiip*

Отрицательные формы плюсквамперфекта образуются во всех лицах при помощи отрицательной формы прошедшего времени от глагола *olema* и *nud*-партиципа. Обычный порядок слов: отрицательная форма простого прошедшего *ei olnud* и *nud*-партицип.

töötama работать

ma	} ei olnud töötanud	me	} ei olnud töötanud
sa		te	
ta		nad	

Haiguse tõttu **ei olnud** ma **töötanud** juba kaks kuud.

Sa **ei olnud** selle tütarlapsega varem **kohtunud**.

Te **ei olnud lugenud** Eduard Vilde romaani “Mahtra sõda”.

Из-за болезни я уже два месяца **не работал**.

Ты раньше **не встречался** с этой девушкой.

Вы **не читали** “Войну в Махтра” Эдуарда Вильде.

○ pluskvamperfekti eitav vorm + imperfekti eitav vorm

отрицательная форма плюсквамперфекта + отрицательная форма имперфекта

Sõbrad **ei olnud** neid külla **kutsunud**, seepärast nad **ei tulnud**.

Me **ei teadnud** seda ja **ei olnud** sellest ka **kuulnud**.

Друзья их **не пригласили**, поэтому они **не пришли**.

Мы **не знали** этого и **не слышали** об этом.

○ Liitaeg mitmest verbist Употребление сложного времени от двух и более глаголов

on elanud + **on** töötanud → Karl Kivi **on** elanud ja töötanud Võrus. Карл Киви **жил** и **работал** в Выру (*перфект*).

oli sündinud + **oli** kasvanud → Karl Kivi **oli** sündinud ja kasvanud Narvas. Карл Киви **родился** и **вырос** в Нарве (*плюсквамперфект*).

○ Ühendverb liitajas Формы сложного времени от слитных глаголов

aru saama понимать
Kas sa **oled** oma veast **aru** saanud? Ты **понял** свою ошибку?

kohale jõudma прибывать
Külalised **olid** **kohale** jõudnud.

välja tulema выходить
Rahvas **ei olnud** veel kinost **välja** tulnud.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Продолжайте по образцу.

Образец: Peeter (käima) (Poola – *kus?*). → Peeter **on käinud** Poolas. → Peeter **ei ole käinud** Poolas.

1. Minu tuttavad (elama) (Saksamaa – *kus?*). 2. Me (käima) (Inglismaa – *kus?*). 3. Meremehed (tulema) (Jaapan – *kust?*). 4. Arstid

- (saabuma) (Prantsusmaa – *kust?*). 5. Lennuk (lendama) siia (Ungari – *kust?*). 6. Need laevad (sõitma) (Ameerika – *kuhu?*). 7. Laev (alustama) reisi (Rootsi – *kust?* Venemaa – *kuhu?*). 8. Sportlased (jõudma) eile (Hispaania – *kust?* Tallinn – *kuhu?*).

Harjutus 2. Продолжайте по образцу.

Образец: Laps **jäi** magama. → jää/da, jää/nud → Laps **oli** **jäänud** magama. → Laps **ei olnud** magama **jäänud**.

1. Noormees **soovis** saada meremeheks.
2. Vanaisa **õppis** nooruses kingsepaks.
3. Lõpuks **sai** ta rätsepaks.
4. Autojuht **vaatas** paremale.
5. Buss **sõitis** vasakule.
6. Rahvas **tuli** kinost välja.
7. Kõik madrused **jõudsid** kohale.
8. Kapten **läks** laevast ära.

Harjutus 3. Продолжайте по образцу.

Образец: **nägema** → olin näinud → Ma **olin** juba **näinud** seda filmi Pamiiri loodusest.

vaatama, ehitama, pühkima, tooma, tänama, aitama, tulema, puhastama, ravima, ütlema, armastama, jääma, külastama, märkama, tegema, jõudma, kuulama, andma, otsima

Harjutus 4. Переведите, употребляя формы перфекта.

1. Эстонский художник Антс Лайкмаа родился в 1866 (прописью) году в Ляэнемааском уезде.
2. Он учился в Дюссельдорфе, работал в Таллинне и в Хаапсалу.
3. Лайкмаа путешествовал по Южной Европе и Северной Африке.
4. Художник Лайкмаа написал портрет писателя Аугуста Кицберга.

Harjutus 5. Переведите, употребляя формы плюсквамперфекта.

1. Юхан родился в большой семье.
2. Он начал рано зарабатывать себе на хлеб.
3. Он был учеником маляра.
4. Поз-

же он учился в мореходном училище. 5. Потом он женился.
6. Их корабль потерпел крушение.

Narjutus 6. Назовите страны Европы на эстонском языке. В какой стране родились известные вам знаменитые люди?

Образец: Soome – Jean Sibelius sündis Soomes.

Henrik Ibsen, Claude Monet, Anton Tšehhov, Mikolojus Čiurlionis, Ants Laikmaa, Richard Wagner

Kordamisharjutus. Неопределенная форма на *-ma* или *-da*?
Продолжайте по образцу.

Образец: Ta soovis (hakkama, õppima) Tallinnas. → Ta soovis hakata õppima Tallinnas.

1. Valvur oli jäänud (magama). 2. Juhan tahtis (hakkama töötama) linnas. 3. Madrus tahtis (ostma) mütsi. 4. Haige pidi varsti (jääma magama). 5. Patsient soovis end (laskma ravima) Narva-Jõesuus. 6. Oli vaja (ruttama). 7. Töö oli tarvis (lõpetama). 8. Vanaisa armastas (minema) õhtul õue (suitsetama).

20.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

TRANSLATIIV

ТРАНСЛАТИВ

kelleks? milleks?

кем? яем?

Lõpp **-ks** Окончание

translatiiv = genitiiv + -ks

Транслатив образуется от генитива посредством добавления падежного окончания *-ks*.

Nominatiiv		Genitiiv	Translatiiv
töö	работа	töö	töö/ks
aeg	время	aja	aja/ks
õhtu	вечер	õhtu	õhtu/ks
naine	женщина	naise	naise/ks

**Translatiivi peamised
tarvitamisjuhud**

**Основные случаи
употребления транслатива**

1) saamine, muutumine

1) становление, изменение

saab õpetajaks

станет учителем

Kui jää sulab, siis ta muutub
veeks.

Когда лед тает, он превра-
щается в воду.

Salme soovis saada **lauljan-** Салме хотела стать **певицей.**
naks.

Lapsed kasvasid **suureks** ja vanemad jäid **vanaks.**

2) **ajutine olemine; kõlblik-** 2) **временное выполнение**
kus **функции; пригодность**

on kasvatajaks	работает (временно) воспитателем
-----------------------	---

See neiu on lasteaias **kasvata-** Эта девушка работает (вре-
jaks. **menно)** **воспитательницей**
в детском саду.

Võrrelge! See neiu on laste- Эта девушка **воспитатель-**
aias **kasvataja.** **ница** в детском саду.

Preili Räni on praegu meie koolis **sekretäriks.**

3) **otstarve, eesmärk** 4) **цель**

tarvitab toiduks	употребляет в пищу
-------------------------	---------------------------

Iga terve inimene tarvitab **toi-** Каждый здоровый человек
duks suhkrut. употребляет **в пищу** сахар.

Me vajame **hingamiseks** pu- **Чтобы дышать (для дыха-**
hast õhku. **ния)**, нам нужен чистый
воздух.

Palju õnne **sünnipäevaks!**

4) **ajavahemik** 4) **отрезок времени**

pooleks tunniks	на полчаса
------------------------	-------------------

Palun tulge meile **pooleks tunniks** külla! Пожалуйста, зайдите к нам **на полчаса** в гости!

Geograafid sõidavad **kuueks kuuks** ekspeditsioonile.
Kas te lähete Pärnusse **pikaks ajaks**?

5) ajaline piir

5) временной предел

lõpetame õhtuks

кончим к вечеру

Selle töö me lõpetame **õhtuks**. Эту работу мы кончим **к вечеру**.

Võrrelge!

Сравните!

Selle töö me lõpetame **õhtul**. Эту работу мы кончим **вечером**.

Lõpuks olid kõik väga väsinud.

TERMINATIIV

ТЕРМИНАТИВ

kelleni? milleni?

до кого? до чего?

Lõpp -ni Окончание

terminatiiv = genitiiv + -ni

Терминатив образуется от генитива при помощи падежного окончания *-ni*.

Nominatiiv		Genitiiv	Terminatiiv
tee	дорога	tee	tee/ni
uks	дверь	ukse	ukse/ni
jõgi	река	jõe	jõe/ni
hommik	утро	hommiku	hommiku/ni

Terminatiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи упо-
требления терминатива

Ruumiline või ajaline piir

Пространственный или
временной предел

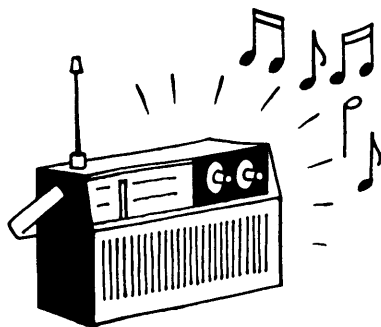
Tallinnast **Tartuni**

от Таллинна до **Тарту**

Tallinnast **Tartuni** on 180 ki-
lomeetrit.

От Таллинна до **Тарту** 180
километров.

Kevadel on traktoristid hommikust **õhtuni** põllul.

Raadio mängib hommikust õhtuni.

prepositsioon *kuni* + terminatiiv

Предлог *kuni* усиливает значение предела.

Saadan sind ainult **kuni väravani**.

Kas sa pead täna töötama **kuni õhtuni**?

ESSIIV

kellena? millena?

ЭССИВ

*кем? чем?*Lõpp **-na** Окончание**essiiv = genitiiv + -na**

Эссив образуется от основы генитива при помощи падежного окончания *-na*.

Nominatiiv		Genitiiv	Essiiv
puu	дерево	puu	puu/na
vana	старый	vana	vana/na
liige	член	liikme	liikme/na
punane	красный	punase	punase/na

**Essiivi peamised
tarvitusjuhud**
**1) funktsiooni täitmine,
tunnus**
**Основные случаи
употребления эссива**
**1) выполнение функции,
признак**

töötab õpetajana	работает учителем
------------------	-------------------

Salme Kurg töötab õpetajana
keskkoolis.

Салме Кург работает учи-
тельницей в средней шко-
ле.

Võrrelge!

Salme Kurg on õpetaja keskkoolis.

Lapsena oli ta väga haige.
Suure tehase kõrval paistis maja väikesena.

2) võrdlus

2) сравнение

(on) inimesena

как человек

See arst on **inimesena** väga sümpaatne. Этот врач **как человек** очень симпатичный.

Koondise **treenerina** tunneb ta Andrust hästi.

Lapsena Maie kartis koeri.

Pange tähele!

essiiv = *kui* + nominatiiv ~ partitiiv

Päeval töötab Edu
sööklana, õhtul
kohvikuna.

Päeval töötab Edu
kui söökla, õhtul
kui kohvik.

Днем «Эду» рабо-
тает **как** столо-
вая, вечером **как**
кафе.

Paul Kurvitsat tun- Paul Kurvitsat tun-
takse tehases tubli takse tehases **kui**
töolisena. tublit **töölist**.

○Võrrelge!

nominatiiv, translatiiv, essiiv

olema + nominatiiv

– постоянное выполнение
функции

Doktor Piret Järv **on kirurg**.
Matemaatik Vello Karu **on**
gümnaasiumiõpetaja.

Доктор Пирет Ярв – **хирург**.

olema + translatiiv

– временное выполнение
функции

Resident Piret Järv **on praegu**
polikliinikus **kirurgiks**.

Резидент Пирет Ярв сейчас
работает в поликлинике **хи-**
рургом.

saama + translatiiv

– становление

Üliõpilane Piret Järv **saab** tu-
levikus **kirurgiks**.
Vello Karu **sai** pärast ülikooli
lõpetamist **õpetajaks**.

Студентка Пирет Ярв **станет**
в будущем **хирургом**.

töötama + essiiv

– постоянное действие

Piret Järv **töötab** haiglas **ki-**
rurgina.

Пирет Ярв **работает** в боль-
нице **хирургом**.

Vello Karu **töötas** neli aastat
õpetajana.

Pange tähele!

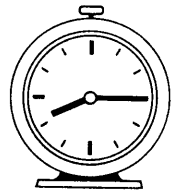
Kui palju kell on?
Mis kell on?

Сколько времени?
Который час?

8.05 **kell on** kaheksa null viis
viis minutit kaheksa läbi
viis minutit üheksa peal

8.15 **kell on** kaheksa viisteist
viisteist minutit kaheksa läbi
veerand üheksa

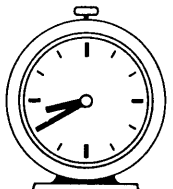
8.25 **kell on** kaheksa kakskümmend viis
kakskümmend viis minutit
üheksa peal
viis minutit puudub poole
üheksast

8.30 **kell on** kaheksa kolmkümmend
pool üheksa

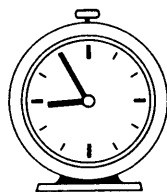
8.40 **kell on** kaheksa nelikümmend
kakskümmend minutit puudub
üheksast
kahekümne minuti pärast üheksa

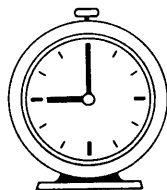
8.45 **kell on** kaheksa nelikümmend viis
kolmveerand üheksa
viieteist minuti pärast üheksa

8.55 **kell on** kaheksa viiskümmend viis
viis minutit puudub üheksast
viie minuti pärast üheksa

9.00 **kell on** üheksa (null null)
täpselt üheksa

○ **Kui kaua kestab?** **Как долго продолжается?**

9.00–17.00 Loengud kestabvada kella **üheksast** hommikul kuni (kella) **viieni** pärast lõunat.

10.15–10.30 Suur vahetund kestab (kella) **veerand üheteistkümnest** kuni **poole üheteistkümmeni**.

○ **Mis kellaks?** **К которому часу?**

Tulge kella **kuueks**. **Приходите к шести часам.**

Arvustus peab valmis olema kella **kaheteistkümneks**.

Õpetaja: Kui kaua hiired elavad?

Õpilane: Sõltub kassist.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Напишите по одному предложению на каждую функцию а) транслатива, б) эссива, в) терминатива.

Harjutus 2. Транслатив или эссив?

1. Vello Karu saab (õpetaja). 2. Ta hakkab töötama (õpetaja) Võrus. 3. Juhan Sööt töötab praegu (autojuht). 4. Ta saab varsti garaaži (juhataja). 5. Kõik inimesed saavad (vana). 6. See mees on töötanud (raamatukoguhoidja) juba kümme aastat.

Harjutus 3. Ответьте на вопросы. Напишите цифры словами.

Millal rong saabus? Millal seanss algas? Millal vastuvõtt lõpeb?

Образец: Rong saabus **kell kolm öösel**. Seanss algas **kell kolm päeval**. Vastuvõtt lõpeb **kell kolm pärast lõunat**.

Kell 3, 4.30, 5.15, 6.04, 11.58, 12, 13.45, 15.14, 18.26, 23.50.

Harjutus 4. Транслатив, эссив или терминатив?

1. Te peate lõpetama töö (õhtu). 2. Põrandast (lagi) on 2,5 meetrit. 3. Telefonid helisesid hommikust (õhtu). 4. Palun oodake kella (kaheksa). 5. Direktor tuleb alles kella (neli). 6. Ta võttis konverentsist osa (ajakirjanik). 7. Arstiteaduskonna üliõpilased läksid (pool aastat) haiglasse praktikale. 8. (Hingamine) on vaja hapnikku.

Harjutus 5. Образуйте все утвердительные формы простого прошедшего и плюсквамперфекта.

...sa võtma, läbi lugema

Harjutus 6. Переведите на эстонский язык.

1. Как долго продолжается твой рабочий день? 2. Инженер Каск с восьми до четырех на работе. 3. Сегодня заве-

дующий принимает с половины четвертого до половины шестого после обеда. 4. Надеемся, что собрание окончится к шести часам. 5. Сколько лет вы работали продавщицей? 6. Поздравляем с днем рождения!

б) 1. В субботу я буду дома до пяти часов. 2. Утром я просыпаюсь в семь часов и принимаю душ. 3. Он одевается очень быстро. 4. Тыну часто помогает маме готовить обед. 5. В молодости он хотел стать художником. 6. Учитель должен подготовить кассеты, магнитофон и книги.

Kordamisharjutus. Замените глагольные формы в настоящем времени формами перфекта и переведите.

1. Eesti kirjanik Lennart Meri **sünnib** Tallinnas. 2. Ta **õpib** Tartu Ülikoolis ajalugu. 3. Lennart Meri **reisib** Põhja-Siberis, Kamtšatkal ja Kesk-Aasias. 4. Ta **kirjutab** mitu huvitavat raamatut. 5. Lennart Meri **tõlgib** eesti keelde ilukirjandust vene, saksa, inglise ja prantsuse keelest. 6. Lennart Meri **saab** Eesti Vabariigi presidendiks.

21.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

KOMITATIIV

КОМИТАТИВ

kellega? millega?

кем? с кем? чем? с чем?

Lõpp **-ga** Окончание

komitatiiv = genitiiv + -ga

Комитатив образуется от основы генитива при помощи падежного окончания *-ga*.

Nominatiiv		Genitiiv	Komitatiiv
kuu	луна, месяц	kuu	kuu/ga
valu	боль	valu	valu/ga
vesi	вода	vee	vee/ga
vanker	телега	vankri	vankri/ga
ratas	колесо	ratta	ratta/ga

**Komitatiivi peamised
tarvitamisjuhud**

**Основные случаи
употребления комитатива**

1) **tegevusvahend**

1) **орудие, средство действия**

kirjutab **pliiatsiga**
sõidab **paadiga**

пишет **карандашом**
плывет **на лодке**

Peeter konspekteeris loengut Peeter zapisывал лекцию
pastapliiatsiga ~ pastakaga. шариковой ручкой.
Õhtul me sõitsime paadiga Вечером мы катались на
Emajõel. лодке по Эмайыги.

Narvast Tapale sõitsid matkajad **rongiga.**

Kas sa oskad **jalgrattaga** sõita?

Vanaema koob sokki **varrastega.**

2) kaasnemine

2) сопровождение, со- вместность

läheb **sõbraga**

идет с другом

Õhtul ma lähen **sõbraga** kin- Вечером я пойду с другом в
no. кино.

Kas te soovite kohvi **suhkruga** või ilma?

Sinu **abiga** sain töö valmis.

Ma kuulan su juttu **suure huviga.**

prepositsioon ~ postpositsioon *koos* + komitatiiv

Пред- и послелог *koos* усиливает значение совместности.

Ta läheb **sõbraga koos** ~ Он идет вместе с другом в
koos sõbraga kinno. кино.

Poisid lähevad staadionile **koos isaga** ~ **isaga koos.**

Jäätis **koos pakendiga** kaalub täpselt pool kilo.

3) ajavahemik

3) промежуток времени

poole tunniga

за полчаса

Kas sa jõuad **poole tunniga** Успеешь ли ты за полчаса
luuletuse selgeks õppida? выучить стихотворение?

Rein jooksis kilomeetri **seitsme minutiga**.

Nädalaga oli töö valmis.

Me lõpetame ülikooli **viie aastaga**.

4) tunnus

4) признак

kraega kleit

платье с воротником

kontsaga kingad

туфли на каблуке

Tüdrukul oli valge **kraega**
kleit.

У девочки было платье с бе-
лым **воротником**.

Sul on kõrge **kontsaga** kingad.

У тебя туфли **на** высоком
каблуке.

Silvi Tamm on vaikse **jutuga**.

Üks **seljakotiga** mees tuli meie õue.

5) komitatiivi rektsooniga verbid

5) глаголы, требующие ко- митатива

kohtuma

tegelema

tutvuma

vestlema

rääkima jt.

kellega?

millega?

встречаться

заниматься

знакомиться

беседовать

разговаривать

с кем? с чем?

(с) кем? (с) чем?

с кем? с чем?

Matkajad **kohtusid** Lahemaal
ühe loodusteadlasega.

Путешественники встрети-
лись в Лахемаа с одним есте-
ственным.

Tõnu **tegelcb** maadlemisega.

Turistid **tutvusid** Lõuna-Eestiga.

Pange tähele!

Необходимо запомнить несколько глаголов, употребление которых в эстонском и русском языках различается.

harjuma	} <i>kellega? millega?</i>	привыкать <i>к кому? к чему?</i>
sarnanema		
abielluma	<i>kellega?</i>	жениться <i>на ком?</i> выйти замуж <i>за кого?</i>
sõitma	<i>millega?</i>	ехать <i>на чем?</i>

Ma **ei ole** oma uue **koduga** veel **harjunud**.

Tütar **sarnaneb** oma **emaga**.

Ta **abiellus** oma **kursusekaaslasega**.

Mees **sõitis** **jalgrattaga** jõe äärde.

○ **Mitu komitatiivi vormi**

**Несколько форм
КОМИТАТИВА**

Ma läksin koos vennaga **ga** ja õega **ga**. → Ma läksin koos **venna** ja **õega**.

Tallinnast Peterburi võib sõita nii bussiga **ga** kui rongiga **ga**. → Tallinnast Peterburi võib sõita nii **bussi** kui **rongiga**.

ABESSIIV
kellela? millela?

АБЕССИВ
без кого? без чего?

Lõpp **-ta** Окончание

abessiiv = genitiiv + -ta

Абессив образуется от основы генитива при помощи падежного окончания *-ta*.

Nominatiiv		Genitiiv	Abessiiv
puu	дерево	puu	puu/ta
asi	вещь	asja	asja/ta
number	номер	numbri	numbri/ta
aken	окно	akna	akna/ta

**Abessiivi peamised
tarvitamisjuhud**

**Основные случаи
употребления абессива**

puudumine, ilmaolu

отсутствие

kiri on **adressita**

письмо **без адреса**

Miks see kiri on **adressita**?

Почему это письмо **без адреса**?

Emata lapse elu on raske.

Rahata ei saa reisima minna.

Me ootasime teda **asjata**.

prepositsioon ilma + abessiiv

Предлог *ilma* усиливает значение отсутствия.

(Ilma) loata ei tohi laborisse **Без разрешения** в лабораторию **входить** нельзя.

Üks aken on (ilma) kardinata.

Kes tööd teeb, see ei jää (ilma) leivata.

(Ilma) hariduseta ei saa hakata õpetajaks.

Matkajad olid kahjuks (ilma) kaardita.

Ma joon kohvi (ilma) suhkruta.

APOSITSIOON

ПРИЛОЖЕНИЕ

Приложения, обозначающие различные названия, употребляются в форме именительного падежа, не согласуясь с определяемым существительным.

Ta tellis **ajalehe** (*gen.*) **Sirp** Ta tellis **Sirbi** (*gen.*) tulevaks
tulevaks aastaks. aastaks.

Me ostsime **ajakirja** (*gen.*) **Eesti** Me ostsime **Eesti Naise**
Naine. (*gen.*).

Me joome **limonaadi** (*part.*) Me joome **Kellukest** (*part.*).
Kelluke.

Mida te teate **jutustusest** (*elat.*) Mida te teate **“Kevadest”**
“Kevade”? (*elat.*)?

See film linastub kinos (<i>iness.</i>) Kosmos .	See film linastub Kosmoses (<i>iness.</i>).
Nad tutvvsid tehasega (<i>komit.</i>) Norma .	Nad tutvvsid Normaga (<i>komit.</i>).

PÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

IMPERATIIV (II)

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (II)

2. pöörde eitavad vormid

Отрицательные формы 2-го лица

imperatiivi eitav vorm = *ära* ~ *ärge* + imperatiiv

Отрицательная форма 2-го лица повелительного наклонения образуется от утвердительной формы этого же наклонения посредством добавления отрицательного слова *ära* в единственном числе и *ärge* во множественном числе.

Singular – *ära*

kirjutama	писать	– kirjutan	– kirjuta!	→ ära kirjuta!
lugema	читать	– loen	– loe!	→ ära loe!
vaatama	смотреть	– vaatan	– vaata!	→ ära vaata!

Pluural – *ärge*

kirjutada	– kirjutage!	→ ärge kirjutage!
lugeda	– lugege!	→ ärge lugege!
vaadata	– vaadake!	→ ärge vaadake!

○ Eitativ objekt on alati
partitiivis

Kirjuta sõbra- **Напиши**
le kiri! другу **письмо!**
(objekt – *nom.*)
Tooge haigele **Принесите**
vett! больному **во-**
(objekt – *part.*) **ды!**
Osta endale uus sõnastik!
(objekt – *nom.*)

Объект при отрицании
всегда в партитиве

Ära kirjuta **Не** **пиши**
sõbrale другу **пись-**
kirja! **мо!**
Ärge tooge **Не** **принеси-**
haigele vett! **те** больному
воды!
Ära osta endale uut sõnas-
tikku!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Nad sõitsid kell **14.30** trammiga Kadriorust Korp-
lisse.

millega? jalgratas, paat, buss, rong, laev, lennuk, hobune, tramm

millal? 6.50, 4.25, 11.15, 12.35, 14.30, 15.17, 18.45, 23.18

kust kuhu? Moskva–Peterburi, Jerevan–Tallinn, Haapsalu–Hiiumaa, Narva–Kohtla-Järve, Otepää–Tartu, Pärnu–Lihula, Võru–Valga, Riia–Budapest, Tallinn–Helsinki

Harjutus 2. Kas komitatiiv või abessiiv?

1. Sõber tuleb koos (mina). 2. Perenaine valmistab lõunasöögi (pool tundi). 3. Inimene ei saa (õhk) elada. 4. Ütle, kas sa jood kohvi (suhkur)? 5. Kas Peeter puudus (põhjus) või (põhjus)? 6. (Pilet) ei tohi bussis sõita. 7. Me lõikame leiba (nuga). 8. Uues korteris nad kütavad (gaas). 9. Ilma (raha) ei saa midagi osta. 10. Me kirjutame harilikult (parem käsi).

Harjutus 3. Teisendage näidise järgi.

Näidis: küsima → a) küsi! ära küsi! Ära küsi, kes ta on! b) küsige! ärge küsige! Ärge küsige, kes ta on!

tõlkima, lugema, avama, paluma, hakkama, tooma, võtma, minema, alla kirjutama

Harjutus 4. Moodustage viis lauset sõnaga *tegelema*.

Harjutus 5. Tõlkige eesti keelde.

a) 1. Друзья путешествовали по Северной Эстонии. 2. Они ознакомились с Лахемааским национальным парком. 3. Во время путешествия они ездили поездом и автобусом, но больше всего ходили пешком. 4. Татьяна пришла без рюкзака. 5. В Лахемаа повсюду камни. 6. Они довольны путешествием.

б) 1. Не говорите об этом! 2. Не пойте эту песню! 3. Не пиши такое письмо! 4. Не показывай ей мое сочинение! 5. Не вызывайте врача! 6. Не давай ему ключ!

Harjutus 6. Mis päeval ja mis kell on Vikerraadios saated “Müstiline Venemaa”, “Helisev kroonika”, “Õhtujutt lastele”, “Kultuurikaja”, “Mnemoturniir”, “Maailm täna”? Aga Eesti Televisioonis?

Harjutus 7. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Ma tahtsin tellida (ajaleht “Päevaleht”) → Ma tahtsin tellida ajalehte “Päevaleht” ~ “Päevalehe”.

Ma tahtsin osta (ajaleht “Postimees”). Ma tahtsin tellida (ajakiri “Sporditäht”). Ma tahtsin lugeda (õpik “Eesti ajalugu”). Ma tahtsin võtta (brošüür “Hiiumaa”). Ma tahtsin kuulata (saade “Müstiline Venemaa”).

Kordamisharjutus. a) Kas translatiiv, terminatiiv või essiiv? b) Lugege harjutus perfektis.

1. Pärast kutsekooli lõpetamist saab see noormees (mehaanik).
2. Tema vend Kalju töötab juba kaks aastat (traktorist).
3. Põlumees on kevadel hommikust (õhtu) põllul.
4. Ta näeb põldu kuni (mets).
5. Jaan töötab töökojas (keevitaja).
6. Kas sa tahad saada (õpetaja)?
7. Palun andke mulle avalduse (kirjutamine) paberit.
8. Mari on (sekretär) väga tubli.
9. Suvilast (meri) on ainult paarsada meetrit.
10. Me austame Heiki Müüri (energiline juht).

22.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI GENITIIV

ГЕНИТИВ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА

kelle? mille?

кого? чего?

pluurali genitiiv = singulari partitiivi tüvi + pluurali tunnus

Генитив множественного числа образуется от основы партитива единственного числа посредством добавления признака множественного числа. При чередовании ступеней в генитиве множественного числа обычно сохраняется ступень партитива единственного числа.

Tunnus -te Признак

1) *raamat – hammas*-tüüp

nom. raamat – part. raamatu/t → pl. gen. raamatu/te
nom. hammas – part. hammas /t → pl. gen. hammas /te

К этой группе относятся: 1) в основном слова с трехсложной, а также некоторые слова с двухсложной основой генитива без чередования ступеней; 2) слова с двухсложной чередующейся основой генитива (парт. ед. ч. в слабой ступени). Партитив единственного числа оканчивается на *-t*.

Singulari				Pluurali
nominatiiv		genitiiv	partitiiv -t	genitiiv -te
1) kasuka[s]	шуба	(kasuka)	kasuka/t	kasuka/te
aasta	год	(aasta)	aasta/t	aasta/te
jänes	заяц	(jänese)	jänes/t	jänes/te
puna[ne]	красный	(puna[se])	puna[s]/t	puna[s]/te
kartul	картофель	(kartuli)	kartuli/t	kartuli/te
naab[er]	сосед	(naab[ri])	naab[ri]/t	naab[ri]/te
õhtu	вечер	(õhtu)	õhtu/t	õhtu/te
dünamo	динамо	(dünamo)	dünamo/t	dünamo/te
2) <i>põrsas</i>	поросенок	(põrsa)	<i>põrsas/ t</i>	<i>põrsas/ te</i>
<i>rikas</i>	богатый	(rikka)	<i>rikas/ t</i>	<i>rikas/ te</i>
<i>hüpe</i>	прыжок	(hüppe)	<i>hüpe/ t</i>	<i>hüpe/ te</i>

Samuti:

1) *a*-tüvelised sõnad: huvitav, matkaja, tuttav, õpetaja; *e*-tüvelised sõnad: hobune, punane, madrus, raske, tehas; *i*-tüvelised sõnad: hektar, kahvel, kalur, kapten, lennuk, meeter, minut, sajand; *u* ~ *o*-tüvelised sõnad: esik, loeng, raadio, rannik, vihik jt.;

2) *a*-tüvelised sõnad: kinnas, lammas, rahvas, ratas, võõras; *e*-tüvelised sõnad: aine, elukutse, laine, mõiste, teade; *i*-tüvelised sõnad: kallis, kaunis jt.

Pange tähele!

liige член – (**liikme**) → *liige/ t* → **liikme/ te**

2) *keel* – *tööline*-tüüp

nom. *keel* – part. *keel/ t* → pl. gen. *keel/ te*

nom. *tööline* – part. *töölis/ t* → pl. gen. *töölis/ te*

К этой группе относятся: 1) слова с двухсложной чередующейся основой генитива на *-e* (парт. ед. ч. в сильной

ступени); 2) производные слова с двухсложным суффиксом на *-e* (*-lane, -line, -kene, -mine*). Окончание паритива единственного числа *-t*.

Singulari			Pluurali
nominatiiv		genitiiv	partitiiv <i>-t</i>
1) hää	ГОЛОС	(hääle)	hää /t
uus	НОВЫЙ	(uue)	uu /t
mees	МУЖЧИНА, МУЖ	(mehe)	mees /t
2) abiline	ПОМОЩНИК	(abilise)	abilis/t
linnukene	ИГРЯЧКА	(linnukese)	linnukes/t
venelane	РУССКИЙ	(venelase)	venelas/t
			genitiiv <i>-te</i>
			hää /te
			uu /te
			mees /te
			abilis/te
			linnukes/te
			venelas/te

Samuti:

- 1) kuus, laps, noor, pool, tuul, saar, suur, uks jt.;
- 2) eestlane, inimene, lapsukene, pesemine, roheline, õpilane jt.

Pange tähele!

naine женщина, жена – (nais^e) → nais^s/t → nais/te
 teine второй – (teis^e) → teis^s/t → teis/te

Tunnus **-de** Признак

1) *pesa – jalg*-tüüp

nom. pesa – part. pesa → pl. gen. pesa/de nom. jalg – part. jalg → pl. gen. jalg /de
--

К этой группе относятся: 1) слова с двухсложной основой генитива, а также четырехсложные слова, не имеющие чередования ступеней; 2) слова с двухсложной основой генитива, имеющей чередование ступеней (парт. ед. ч. в силь-

ной ступени); некоторые слова с многосложной основой (заимствования, в которых имеет место чередование ступеней); производные слова с суффиксами *-lik*, *-nik*, *-stik*, иногда и *-ik*. Партитив единственного числа оканчивается на гласный звук.

Singulari			Pluurali genitiiv <i>-de</i>
nominatiiv		genitiiv	
			partitiiv, lõpus vokaal
1) isa	отец	(isa)	isa
nim ^l	имя	(nim ^e)	nim ^e
abi	помощь	(abi)	abi
ohvitser	офицер	(ohvitseri)	ohvitseri
karu	медведь	(karu)	karu
2) aed	сад	(<i>aia</i>)	aeda
<i>põd^{er}</i>	лось	(<i>põd^{ra}</i>)	<i>põtra</i>
järv	озеро	(<i>järve</i>)	<i>järve</i>
tund	час	(<i>tunni</i>)	tundi
aparaat	аппарат	(<i>aparaadi</i>)	aparaati
lukk	замок	(<i>luku</i>)	lukku
harilik	обыкно- венный	(<i>hariliku</i>)	harilikku

Samuti:

1) *a*-tüvelised sõnad: kala, küla, osa, vaba; *e*-tüvelised sõnad: suvi (gen. suve); *i*-tüvelised sõnad: huvi, kivi, muuseum, pensionär, praktikum, sekretär; *u*- ~ *o*-tüvelised sõnad: kino, rahu jt.

2) *a*-tüvelised sõnad: asi, ilm, kell, laut, loom, matk, mets, must, poeg, päev, selg, sepp, sukk, viga; *e*-tüvelised sõnad: jõgi, kask, laht, pilv; *i*-tüvelised sõnad: buss, hunt, jaht, kaart, kabinet, kott, paat, piir, pilt, skulptuur, solist, telk, tükk; *u*- ~ *o*-tüvelised sõnad: ahi, ametnik, lind, lugu, maastik, org, põld, võimalik, ümbrik jt.

Pange tähele!

meri	море	(mere)	mer/d	→ mere/de
mõni	некоторый	(mõne)	mõn/d	→ mõne/de
tuli	огонь	(tule)	tul/d	→ tule/de
koer	собака	(koera)	koera	→ koer/te (~ koera/de)
poiss	мальчик	(poisi)	poissi	→ pois/te (~ poissi/de)
õun	яблоко	(õuna)	õuna	→ õun/te (~ õuna/de)

2) *maa*-tüüp

nom. maa – part. maa/d → pl. gen. maa/de
--

К этой группе относятся слова с односложной нечередующейся основой, а также с большим количеством слогов в основе, если основное ударение падает на конечный слог; окончание партитива единственного числа *-d*.

Singulari				Pluurali
nominatiiv		genitiiv	partitiiv <i>-d</i>	genitiiv <i>-de</i>
puu	дерево	(puu)	puu/d	puu/de
töö	работа	(töö)	töö/d	töö/de
büroo	бюро	(büroo)	büroo/d	büroo/de
konvoi	конвой	(konvoi)	konvoi/d	konvoi/de

Samuti: hea, pea, idee, tee, kantselei, soo, kuu, suu, jää, öö, menüü, žürii jt.

3) *kõne – tütar*-tüüp

nom. kõne – part. kõne/t → pl. gen. kõne/de
nom. tütar – part. tütar/t → pl. gen. tütar/de

К этой группе относятся: 1) слова с двухсложной нечередующейся основой генитива; 2) слова с двухсложной чере-

дующей основой генитива (парт. ед. ч. в слабой степени).
Партитив единственного числа оканчивается на *-t*.

Singulari			Pluurali	
nominatiiv		genitiiv	partitiiv <i>-t</i>	genitiiv <i>-de</i>
1) kirju	пестрый	(kirju)	kirju/t	kirju/de
pere	семья	(pere)	pere/t	pere/de
summa	сумма	(summa)	summa/t	summa/de
2) <i>aken</i>	окно	(akna)	<i>aken/ t</i>	<i>aken/ de</i>
<i>küünal</i>	свеча	(küünla)	<i>küünal/ t</i>	<i>küünal/ de</i>

Samuti: 1) auto, loto, hapu, lauljanna, neiu, teema jt.;
2) katel jt.

Nad sõitsid **naabrite** autoga. Они поехали на Суур Муна-
Suurele Munamäele. мяги на машине **соседей**.

Komisjoni **liikmete** arvamused olid erinevad.

Pühade ajal oli ilm soe.

Mida te ostate nii **suurte summade** eest?

Mägede vahel olid orud.

○ **kõikide ~ kõigi** **всех**

Kas siin on **kõikide ~ kõigi** Здесь билеты **всех** пассажи-
reisijate piletid? ров?

Ma ei tule ainult tema pärast, vaid **kõikide ~ kõigi** pärast.

Üks **kõikide ~ kõigi** eest, kõik ühe eest!

○ **need : nende** **эти : этих ~ их**

Need linnud elavad metsas. **Эти** птицы живут в лесу.

Nende lindude pesa on aias. Гнездо **этих** птиц в саду.

Need majad on kõrged. **Эти** дома высокие.

Nende aknad on väikesed. **Их** окна маленькие.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: (puud) lehed → **puude** lehed → **Puude lehed** olid kollased.

(vanavanemad) maja; (orud) põhjas; (inimesed) nimed; (lambad) heinad; (linnud) pesad; (sõbrad) õnnesoovid; (saatjad) aadressid; (vead) parandus; (autod) remont; (majad) katused

Harjutus 2. Käänake näidise järgi.

Näidis: minut → minutit, minutite

tugev, pehme, hommik, pere, päev, kits, rajoon, suvi, jaam, pilv, mets, kirju, vili, maa, tee, töö

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: jõgi, ääres → jõgede ääres → Nende **jõgede ääres** on väikesed külad.

jõgi, kapp, aed
mägi, aken, kivi

vahele, ääres, taha
all, juures

Harjutus 4. Moodustage laused, kus verbid esinevad imperfekti pluurali 3. pöördes: meelde tulema, ära eksima, kalal käima.

Harjutus 5. Moodustage pluurali genitiiv ja tõlkige järgmised laused vene keelde.

1. (Põõsas) vahel kasvasid punased marjad. 2. (Tee) ääres olid põllud. 3. Nad sõitsid (tuttav) juurde. 4. Külalised istusid (laud) taha. 5. Lennukid lendasid (pilv) vahel. 6. (Pudel) sees on vesi. 7. Vanemad muretsevad oma (laps) pärast. 8. Telgid on (auto) taga.

Harjutus 6. Tõlkige eesti keelde.

a) 1. Кем работал дедушка в молодости? 2. Дедушкин дом находится под большими деревьями. 3. Вокруг дома часто можно видеть следы лосей. 4. Собака бежала за зайцами.

б) 1. Географы были летом на Сааремаа. 2. Туда они полетели самолетом. 3. Из Ориссааре они пошли пешком к озеру Каали. 4. К сожалению, у них не было карты, и они не нашли дорогу. 5. Они увидели своеобразную природу Сааремаа. 6. К вечеру группа прибыла в Ориссаарескую школу. 7. Они были довольны своим походом.

Kordamisharjutus. Kasutage objekti õiges käändes.

a) Mari võtab	raamat, rahakott, kinnas, hari, telegramm,
kiri, tass, taldrik
b) Peeter, võta	vihik, raamat, klaas, raadio, magnetofon,
seljakott, portfell, nuga

Näidis: a) Mari **võtab raamatu**. → Mari **võtab raamatud**;

b) Peeter, **võta raamat!** → Peeter, **võta raamatud!**

23.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI
OBLIIKVAKÄÄNDED
ALATES ILLATIIVIST

КОСВЕННЫЕ ПАДЕЖИ
МНОЖЕСТВЕННОГО
ЧИСЛА, НАЧИНАЯ С
ИЛЛАТИВА

pluurali obliikvakääne = pluurali genitiiv + käändelõpp

Косвенные падежи, начиная с иллатива, образуются от генитива множественного числа при помощи падежного окончания. При наличии в основе слова чередования ступеней, в косвенных падежах сохраняется степень генитива множественного числа.

Tunnus **-te** Признак

1) *raamat – hammas*-tüüp

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

Kääne		Singular	Pluural
Nominatiiv	<i>mis?</i>	raamat	raamatu/d
Genitiiv	<i>mille?</i>	raamatu	raamatu/te
Partitiiv	<i>mida?</i>	raamatu/t	
Illatiiv	<i>millesse?</i>	raamatu/sse	raamatu/te/sse
Inessiiv	<i>milles?</i>	raamatu/s	raamatu/te/s
Elatiiv	<i>millest?</i>	raamatu/st	raamatu/te/st
Allatiiv	<i>millele?</i>	raamatu/le	raamatu/te/le
Adessiiv	<i>millel?</i>	raamatu/l	raamatu/te/l
Ablatiiv	<i>millelt?</i>	raamatu/lt	raamatu/te/lt
Translatiiv	<i>milleks?</i>	raamatu/ks	raamatu/te/ks
Terminatiiv	<i>milleni?</i>	raamatu/ni	raamatu/te/ni
Essiiv	<i>millena?</i>	raamatu/na	raamatu/te/na
Abessiiv	<i>milleta?</i>	raamatu/ta	raamatu/te/ta
Komitatiiv	<i>millega?</i>	raamatu/ga	raamatu/te/ga

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	<i>hammas</i>		<i>hoone</i>	
Gen.	<i>hamba</i>	<i>hammas</i> te	<i>hoone</i>	<i>hoone</i> te
Part.	<i>hammas/t</i>		<i>hoone/t</i>	
Ill.		<i>hammas</i> te/sse		<i>hoone</i> te/sse
Allat.		<i>hammas</i> te/le		<i>hoone</i> te/le
Komit.		<i>hammas</i> te/ga		<i>hoone</i> te/ga

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 179–180.

2) *keel – tööline*-tüüp

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	<i>keel</i>		<i>käsi</i>	
Gen.	<i>keele</i>	<i>keel</i> te	<i>käe</i>	<i>kä</i> te
Part.	<i>keelt</i>		<i>kätt</i>	
Ill.		<i>keel</i> te/sse		<i>käte</i> /sse
Allat.		<i>keel</i> te/le		<i>käte</i> /le
Komit.		<i>keel</i> te/ga		<i>käte</i> /ga

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	<i>mees</i>		<i>tööline</i>	
Gen.	<i>mehe</i>	<i>mees</i> te	<i>töölise</i>	<i>töölis</i> te
Part.	<i>mees</i> /t		<i>töölis</i> /t	
Ill.		<i>mees</i> te/sse		<i>tööliste</i> /sse
Allat.		<i>mees</i> te/le		<i>tööliste</i> /le
Komit.		<i>mees</i> te/ga		<i>tööliste</i> /ga

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 181.

Tunnus **-de** Признак

1) *pesa – jalg*-tüüp

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

Kääne		Singular		Pluural
Nominatiiv	<i>mis?</i>	jalg	↗	jalad
Genitiiv	<i>mille?</i>	jala	↘	jalgade
Partitiiv	<i>mida?</i>	jalga		
Illatiiv	<i>millesse?</i>	jalasse ~ jalga		jalgade/sse
Inessiiv	<i>milles?</i>	jalas		jalgade/s
Elatiiv	<i>millest?</i>	jalast		jalgade/st
Allatiiv	<i>millele?</i>	jalale		jalgade/le
Adessiiv	<i>millel?</i>	jalal		jalgade/l
Ablatiiv	<i>millelt?</i>	jalalt		jalgade/lt
Translatiiv	<i>milleks?</i>	jalaks		jalgade/ks
Terminatiiv	<i>milleni?</i>	jalani		jalgade/ni
Essiiv	<i>millena?</i>	jalana		jalgade/na
Abessiiv	<i>milleta?</i>	jalata		jalgade/ta
Komitatiiv	<i>millega?</i>	jalaga		jalgade/ga

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	<i>pesa</i>		<i>sekretär</i>	
Gen.	<i>pesa</i>	pesade	<i>sekretäri</i>	sekretäride
Part.	<i>pesa</i>		<i>sekretäri</i>	
Ill.		pesade/sse		sekretäride/sse
Allat.		pesade/le		sekretäride/le
Komit.		pesade/ga		sekretäride/ga

	Singular	Pluural
Nom.	skulptuur	
Gen.	<i>skulptuuri</i>	skulptuuri <u>de</u>
Part.	skulptuuri →	
Ill.		skulptuuri <u>de</u> /sse
Allat.		skulptuuri <u>de</u> /le
Komit.		skulptuuri <u>de</u> /ga

	Singular	Pluural
Nom.	maastik	
Gen.	<i>maastiku</i>	maastiku <u>de</u>
Part.	maastiku →	
Ill.		maastiku <u>de</u> /sse
Allat.		maastiku <u>de</u> /le
Komit.		maastiku <u>de</u> /ga

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 182.

2) *maa*-tüüp

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	maa		armee	
Gen.	maa	maa <u>de</u>	armee	armee <u>de</u>
Part.	maa/d	→	armee/d	→
Ill.		maa <u>de</u> /sse		armee <u>de</u> /sse
Allat.		maa <u>de</u> /le		armee <u>de</u> /le
Komit.		maa <u>de</u> /ga		armee <u>de</u> /ga

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 183.

3) *kõne – tütar*-tüüp

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

	Singular	Pluural	Singular	Pluural
Nom.	kõne		<i>tütar</i>	
Gen.	kõne	kõne[de]	tütre	<i>tütar</i> [de]
Part.	kõne/t		<i>tütar</i> /t	
Ill.		kõne[de]/sse		<i>tütar</i> [de]/sse
Allat.		kõne[de]/le		<i>tütar</i> [de]/le
Komit.		kõne[de]/ga		<i>tütar</i> [de]/ga

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 184.

○ Jälgige ühildumist!

Обратите внимание
на согласование!

Kääne	Singular	Pluural
Nom.	noor inimene	noored inimesed
Gen.	[noore] inimese	[noor/te] inimes/te
Part.	noor/t inimes/t	
Ill.	noore/sse inimese/sse	noor/te/sse inimes/te/sse
Iness.	noore/s inimese/s	noor/te/s inimes/te/s
Elat.	noore/st inimese/st	noor/te/st inimes/te/st
Allat.	noore/le inimese/le	noor/te/le inimes/te/le
Adess.	noore/l inimese/l	noor/te/l inimes/te/l
Ablat.	noore/lt inimese/lt	noor/te/lt inimes/te/lt
Trans.	noore/ks inimese/ks	noor/te/ks inimes/te/ks
Term.	[noore] inimese/ni	[noor/te] inimes/te/ni
Essiiv	[noore] inimese/na	[noor/te] inimes/te/na
Abess.	[noore] inimese/ta	[noor/te] inimes/te/ta
Komit.	[noore] inimese/ga	[noor/te] inimes/te/ga

В четырех последних падежах имя прилагательное в качестве определения как в единственном, так и во множественном числе выступает в форме генитива.

Esimene rühm koosneb **noor-** Первая группа состоит из **test inimestest.** **МОЛОДЫХ ЛЮДЕЙ.**

Ilma **noorte inimesteta** asi ei edene!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Käänake kõikides tuntud käändevormides a) *sinine pliiaats*, b) *suur kask*.

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: a) masin → masinat → masinate → masinatest; b) Harilikult teavad tütarlapsed vähe **masinatest**.

kartul, lüpsja, pehme, millimeeter, temperatuur, mets, null, ilm, aastaag, traktorist, saar, tööline, vihmane, elanik, maja

Harjutus 3. Kasutage mitmuse obliikväänete vorme.

Väike saar – *pl. adess.*) ... → **Väikestel saartel** elasid ainult linnud.

1. Harilikult ei saa (*soo – pl. iness.*) (*jalgratas – pl. komit.*) sõita.
2. Kahe päeva pärast jõudsid (*väsinud matkaja – pl. nom.*) (*väike järve – pl. term.*).
3. (*Suur seljakott – pl. komit.*) on raske matkata.
4. (*Kohalik elanik – pl. ablat.*) kuulsid nad palju (*lind ja loom – pl. ablat.*).
5. Viimane kuu on olnud peaaegu (*sademed – pl. abess.*).
6. Me kohtusime eile (*sõber – pl. komit.*).

Harjutus 4. Moodustage iga sõnaga kaks lauset: sõltuma *kellest? millest?*, tegelema *kellega? millega?*, võrreldes *kellega? millega?*

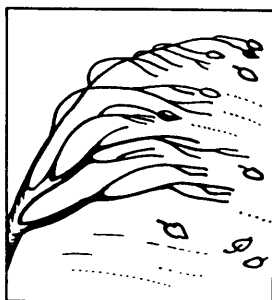
Harjutus 5. Tõlkige eesti keelde, kasutades allpool toodud sõnu ja väljendeid.

а) 1. Какой климат в Эстонии? 2. Вчера был (sadama) грозовой дождь. 3. Термометр показывает четыре градуса мороза. 4. Сейчас девять градусов тепла. 5. Почему на побережье Эстонии часто бывает туман? 6. В Эстонии морской климат. 7. По радио сообщили, что будет хорошая погода. 8. Обычно прогноз метеорологической станции бывает правильным. 9. Солнце восходит с востока и заходит на западе. 10. На Северном Ледовитом океане дуют сильные ветры.

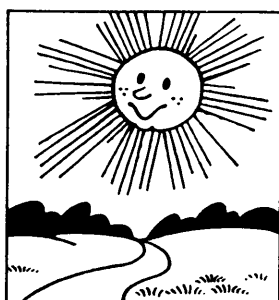
б) 1. По сравнению с овцами собаки очень умные животные. 2. Урожай в сельском хозяйстве зависит и от осадков. 3. У членов профсоюза новое предложение. 4. Вы занимаетесь разными интересными вопросами. 5. По сравнению с климатом северной России в Эстонии климат мягкий. 6. К сожалению, ваша работа выполнена неточно.

Ilm on vihmane.

Ilm on tuuline.

Ilm on ilus.

ILMATEADE

Tallinna ilmajaam teatab, et täna on Eestis oodata sooja sademeteta ilma. Õhutemperatuur on +15 – +23 kraadi. Homme ja ülehomme soe ilm püsib, Lõuna-Eestis võib tulla hoovihma.

külma on 5 °C (viis kraadi)	–5 °C (пять градусов мороза)
kraadiklaas näitab viis kraadi alla nulli	термометр показывает 5 °C ниже нуля
temperatuur on –5 °C (miinus viis kraadi)	температура минус пять градусов
sooja on 8 °C (kaheksa kraadi)	8 °C тепла
kraadiklaas näitab kaheksa kraadi üle nulli	термометр показывает 8 °C выше нуля
temperatuur on +8 °C (pluss kaheksa kraadi)	температура + 8 °C

Ilmastikunähtused:

Метеорологические явления:

*`hoo/`vihm, -vihma, -`vihma	кратковременный дождь
äikese/vihm, -vihma, -`vihma	грозовой дождь
`välk, välgu, `välku	молния
müristami/ne, -se, -st	гром
rahe, -, -t	град
ilm on ilus	погода хорошая
ilm on halb	погода плохая
ilm on päikesepaisteline	погода солнечная
ilm on pilves ~ pilvine	погода пасмурная
vihma sajab	идет дождь
lund sajab	идет снег

* Знак ` перед словоформой обозначает сильную ступень формы слов с чередованием ступеней.

Ilmakaared:

põhi, põhja, `põhja
lõuna, `lõuna, lõunat
ida, -, -
`lääs, lääne, `läänt

Страны света:

север
юг
восток
запад

Harjutus 6. Koostage ilmateade: a) kevadeks, b) sügiseks, c) talveks.

Harjutus 7. Mida öeldi Vikerraadio ilmateates täna hommikul?

Kordamisharjutus. *ma-* või *da-*infiniitiv?

1. Te peate (saatma) Bulgaariasse kirja. 2. Seda viga saab kohe (parandama). 3. Nad hakkavad (tutvuma) uute raamatutega. 4. Meil on tarvis küsimusest (aru saama). 5. Patsient soovib (olema) kodus. 6. Valvur ruttas koju (puhkama). 7. Nad jäid raadiot (kuulama). 8. Kas te oskate jalgrattaga (sõitma)? 9. Palun (tulema) kella kümneks. 10. Te peate küsimusest (aru saama).

24.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI PARTITIIV (I)

ПАРТИТИВ
МНОЖЕСТВЕННОГО
ЧИСЛА (I)

Lõpp **-id** Окончание

pluurali partitiiv = singulari genitiiv + lõpp -id

У слов типа *raamat – hammas* и *maa* форма партитива множественного числа образуется от формы генитива единственного числа посредством добавления окончания *-id*. При чередовании ступеней партитив множественного числа выступает в сильной ступени.

1) *raamat – hammas*-tüüp

nom. *raamat* – gen. *raamatu* → pl. part. *raamatu***/id**

nom. *hammas* – gen. *hamba* → pl. part. *hamba***/id**

Характеристику этой группы слов см. в разделе 22.

Практически форма партитива множественного числа у слов этого типа оканчивается на *-aid*, *-eid* или *-uid*.

Singulari		Singulari		Pluurali	Singulari
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	partitiiv	genitiivi vokaal +id
madal	низкий	madala	madala/t	madala/id	a/id
aasta	ГОД	aasta	aasta/t	aasta/id	
vasikas	теленок	vasika	vasika/t	vasika/id	
tume	темный	tume ^{da}	tume ^{da} /t	tume ^{da} /id	
kinnas	перчатка	kinda	kinnas/ t	kinda/id	
jänes	заяц	jänese	jänes/t	jänese/id	e/id
side	перевязка	side/ ^{me}	side/t	side/ ^{me} /id	
puna ^{ne}	красный	punase	punas/t	punase/id	
liige	член	liik^{me}	liige/ t	liik^{me}/id	
mõte	мысль	mõtte	mõte/ t	mõtte/id	
õpik	учебник	õpiku	õpiku/t	õpiku/id	u/id
õnnetu	несчаст- ный	õnnetu	õnnetu/t	õnnetu/id	
õhtu	вечер	õhtu	õhtu/t	õhtu/id	
eksam	экзамен	eksami	eksami/t	eksam ^e /id	i>e →
number	номер	numbri	numbri/t	numbre/id	e/id
kallis	дорогой	kalli	kallis/ t	kalle^e/id	

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 180.

2) *maa*-tüüp

nom. maa – gen. maa → pl. part. ma^a/id

К этой группе относятся прежде всего слова с односложной нечередующейся основой (характеристику этой группы слов см. в разделе 22), за исключением основы на *дифтонг*, *ii* и *iii*. Практически форма паритива множественного числа

имеет следующий вид: гласный звук основы генитива (который укорачивается) + окончание *-id*.

Singulari			Pluurali partitiiv	Singulari genitiivi tüvevokaal + <i>-id</i>
nominatiiv	genitiiv	partitiiv		
maa земля, страна	maa	maa/d	ma/id	aa > a → a/id
tee дорога	tee	tee/d	te/id	ee > e → e/id
soo болото	soo	soo/d	so/id	oo > o → o/id
suu рот	suu	suu/d	su/id	uu > u → u/id
töö работа	töö	töö/d	tö/id	öö > ö → ö/id
hea хороший	hea	hea/d	hä/id	ea > ä → ä/id
pea голова	pea	pea/d	pä/id	

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, välja arvatud diftongi-, *i-* ja *ii-*tüvelised, vt. lk. 183.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Moodustage pluurali partitiivi vorm ja selle vormiga lause.

Näidis: number → (gen.) numbri → (pl. part.) → numbreid.
Palun korrake **numbreid**.

näitleja, nädal, meister, füüsik, matemaatik, kinnas, näidend, põõsas, viimane, kollane, õhtu, õnnetu, kartul

Harjutus 2. Täiendage lauset pluurali partitiivi vormidega.

Näidis: Seal on palju (valged lambad) → **valgeid lambaid**.

vaiksed haiged, valed sidemed, huvitavad teated, kallid piletid, igavad loengud, sinised vihikud, kitsad teed, head raamatud

25.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI PARTITIIV (II)

ПАРТИТИВ МНОЖЕСТ-
ВЕННОГО ЧИСЛА (II)

Lühivorm

Краткая форма

Lõpp vokaal Окончание

**pluurali partitiivi lühivorm = singulari partitiivi
konsonanttüvi + pluurali partitiivi lõpp -i, -u, -e**

Большинство слов с двухсложной основой генитива образуют краткую форму партитива множественного числа от основы партитива единственного числа с помощью окончаний *-i*, *-u*, *-e*. Чтобы выделить основу партитива единственного числа, отбрасываем в этой форме последний гласный или окончание *-t*.

1. *a*-tüvelised sõnad

1. Основы на *-a*

Если партитив единственного числа оканчивается на *-a*, то окончание партитива множественного числа зависит от гласного первого слога.

a) *jalg*-tüüp

Singulari			Pluurali partitiiv	1. silbi vokaal	Singulari geni- tiivi tüvevokaal	Pluurali partitiiv- vi vokaal
nominatiiv	geni- tiiv	parti- tiiv				
kala	рыба	(kala)	kalla	kal/u	a	} a → u
jalg	нога	(jala)	jalga	jalg/u	i	
viga	ошибка	(vea)	viga	vig/u	õ	
linn	город	(linna)	linna	linn/u	ei	
sõna	слово	(sõna)	sõna	sõn/u	äi	
sõda	война	(sõja)	sõda	sõd/u		
hein	сено	(heina)	heina	hein/u		
väin	пролив	(väina)	väina	väin/u		

Если партитив единственного числа оканчивается на *-a* и в первом слове имеются гласные и дифтонги *a, i, õ, ei, äi*, то партитив множественного числа оканчивается на *-u*.

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 182.

Erandid:

pikk	длинный	– (<i>pika</i>)	– <i>pikka</i> → <i>pikka</i>
king	туфля	– (<i>kinga</i>)	– <i>kinga</i> → <i>kingi</i>
silma	глаз	– (<i>silma</i>)	– <i>silma</i> → <i>silmi</i>

b) *pesa*-tüüp

Singulari			Pluurali partitiiv	1. silbi vokaal	Singulari geni- tiivi tüvevokaal	Pluurali partitii- vi vokaal
nominatiiv	genitiiv	parti- tiiv				
<i>pesa</i> гнездо	(<i>pesa</i>)	<i>pe</i> <u>sa</u>	<i>pes</i> / <u>i</u>	e	a → i	i
sepp кузнец	(<i>sepa</i>)	seppa	sepp / <u>i</u>	o		
<i>osa</i> часть	(<i>osa</i>)	<u>o</u> <u>sa</u>	<i>os</i> / <u>i</u>			
koer собака	(<i>koera</i>)	koera	koer / <u>i</u>	u		
sukk чулок	(<i>suka</i>)	<u>s</u> <u>ukka</u>	sukk / <u>i</u>	ä		
must черный	(<i>musta</i>)	musta	must / <u>i</u>			
märg мокрый	(<i>märja</i>)	<u>m</u> <u>ärga</u>	märg / <u>i</u>	ö		
pöör ворот	(<i>pööra</i>)	<u>p</u> <u>ööra</u>	pöör / <u>i</u>	ü		
rühm группа	(<i>rühma</i>)	<u>r</u> <u>ühma</u>	rühm / <u>i</u>			

Если партитив единственного числа оканчивается на *-a* и в первом слове имеются гласные *e, o, u, ä, ö, ü*, то партитив множественного числа оканчивается на *-i*.

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 182.

Erandid:

<i>muna</i> яйцо	– (<i>muna</i>)	– <i>muna</i>	→ <i>mun</i> <u>e</u>
nuga нож	– (<i>noa</i>)	– nuga	→ nug <u>e</u>
tuba комната	– (<i>toa</i>)	– tuba	→ tub <u>e</u>

2. e-tüvelised sõnad

2. Основы на -e

Singulari			Pluurali partitiiv	Singulari geni- tiivi tüvevo- kaal	Pluurali parti- tiivi vokaal	
nominatiiv	genitiiv	parti- tiiv				
leht	лист	(<i>lehe</i>)	leht/e	leht/i	e →	i
suur	большой	(<i>suure</i>)	suur/t	suur/i		
tei/ne	второй	(<i>teise</i>)	teis/t	teis/i		
keel	язык	(<i>keele</i>)	keel/t	keel/i		

Sõnad sufiksitega

Слова с суффиксами

-line, -lane, -kene, -mine

Singulari			Pluurali partitiiv
nominatiiv	genitiiv	partitiiv	
rohe/line	зелёный	(rohe/lise)	rohe/lis/i
töö/line	рабочий	(töö/lise)	töö/lis/i
eest/lane	эстонец	(eest/lase)	eest/las/i
päi/kene	солнце	(päi/kese)	päi/kes/i
tege/mine	делание	(tege/mise)	tege/mis/i

Если партитив единственного числа оканчивается на *-e* (ли-
бо на *-t*), то партитив множественного числа имеет оконча-
ние *-i*.

Pange tähele!

käsi	рука	– (<i>käe</i>)	– kätt	→ käsi
laps	ребенок	– (<i>lapse</i>)	– last	→ lapsi
mees	мужчина; муж	– (<i>mehe</i>)	– meest	→ <i>mehi</i>
uks	дверь	– (<i>ukse</i>)	– ust	→ uksi

3. *i*-tüvelised sõnad

3. Основы на *-i*

Singulari			Pluurali partitiiv	Singulari genitiiv	Pluurali partitiiv
nominatiiv		genitiiv			
huvi	интерес	(huvi)	huv/i	huv/e	i → e
pakk	пакет	(paki)	pakk/i	pakk/e	
lamp	лампа	(lampi)	lamp/i	lamp/e	

Если партитив единственного числа оканчивается на *-i*, то окончанием партитива множественного числа является *-e*.

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 182.

4. *u*-tüvelised sõnad

4. Основы на *-u*

Singulari			Pluurali partitiiv	Singulari geni- tiivi tüvevokaal	Pluurali parti- tiivi vokaal
nominatiiv		genitiiv			
ahi	печь	(ahju)	ahju	ahj/e	u → e
lukk	замок	(luku)	lukku	lukk/e	
põld	поле	(põllu)	põldu	põld/e	

Sõnad sufiksitega

Слова с суффиксами

-lik, -nik, -stik

Singulari			Pluurali partitiiv
nominatiiv		genitiiv	
vaja/lik	нужный	vaja/liku	vaja/likku
kunst/nik	художник	kunst/niku	kunst/nikku
maa/stik	ландшафт	maa/stiku	maa/stikku

Если партитив единственного числа оканчивается на *-u*, то партитив множественного числа имеет окончание *-e*.

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 182.

**PLUURALI PARTITIIVI
LÜHIVORMIDE
KOONDTABEL**

**СВОДНАЯ ТАБЛИЦА
КРАТКИХ ФОРМ ПАР-
ТИТИВА МНОЖЕСТ-
ВЕННОГО ЧИСЛА**

nominatiiv		Singulari		Pluu- lari parti- tiiv	1. silbi vokaal	Singulari genitii- vi tüvevokaal	Pluurali partitii- vi vokaal
		genitiiv	parti- tiiv				
a) laud	стол	(laua)	lauda	laud/u	a	} a	} u
linn	город	(linna)	linna	linn/u	i		
sõna	слово	(sõna)	sõna	sõn/u	õ		
leib	хлеб	(leiva)	leiba	leib/u	ei		
väin	пролив	(väina)	väina	väin/u	äi		
b) sepp	кузнец	(sepa)	seppa	sepp/i	e	} a	} i
osa	часть	(osa)	osa	os/i	o		
nurk	угол	(nurga)	nurka	nurk/i	u		
märg	мокрый	(märga)	märga	märg/i	ä		
pöör	ворот	(pööra)	pööra	pöör/i	ö		
rühm	группа	(rühma)	rühma	rühm/i	ü		
leht	лист	(lehe)	lehte	leht/i		} e	} i
hääл	голос	(hääle)	hääл/t	hääл/i			
huvi	интерес	(huvi)	huvi	huv/e		i	e
põld	поле	(põllu)	põldu	põld/e		u	e

У некоторых из входящих в эту группу слов употребляется также форма партитива множественного числа на *-sid*:

tuba – tubasid

leib – leibasid

ahi – ahjusid

põld – põldusid

HARJUTUSED

Harjutus 1. Käänake näidise järgi.

Näidis: laud → lauda → laudu

koolivend, jalg, käsi, viga, kaup, silm, poeg, tuba, roheline, huvi, õnnelik, poiss, tütarlaps, osakond, märk, nahk, ost, pikk, lõpp, sõber, sokk, kleit, kirjanik, dirigent, keel, suur, eestlane, venelane

Harjutus 2. Moodustage lauseid, kus noomen on pluraali partitiivis.

Näidis: mõistma, teine inimene → Kas te **mõistate** alati **teisi inimesi**?

armastama, kohtama, külastama, ootama, parandama, pesema, ravima		vana saabas, sõber, tuttav, perekond, must ülikond, noor patsient, rühmakaaslane
--	--	--

Harjutus 3. Moodustage eitavad laused.

Näidis: Andke talle **taldrikud!** → Ärge andke talle **taldrikuid!**

1. Palun andke meile **võileivad!** 2. Tooge **puhtad käterätikud!** 3. Pange **värsked kalad** korvi! 4. Kirjutage **kirjad** valmis! 5. Värvige **toolid** kollaseks! 6. Pese **põrandad** puhtaks! 7. Loe **ajalehed** läbi! 8. Kutsu **sõbrad** külla! 9. Söö **pirukad** ära! 10. Vii **lapsed** koju!

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: jooma → joob → Peeter **joob** ainult **külma piima**.

külastama, mõistma, nägema, parandama, sööma

Harjutus 5. Tõlkige eesti keelde.

1. В универсаме было много народу. 2. Каждый (человек) хотел что-то купить. 3. Мамы хотели купить детям колготки и игрушки, но дети хотели только конфет. 4. Хозяйки покупали тарелки, чашки и стаканы. 5. У молодых людей было много денег, они смотрели фотоаппараты и часы. 6. У Вирве было мало денег, она хотела купить кассеты и открытки. 7. Вы сегодня сделали много покупок. 8. Нужны ли вам все эти вещи?

Harjutus 6. Te lähete kaubamajja. Mis riideid te ostate perekonna igale liikmele?

RÕIVASTUS

palitu, -, -t ~ mant/el, -li, -lit	пальто
vihma/mant/el, -li, -lit	плащ
kasuk/as, -a, -at	шуба
üli/`kond, -konna, -`konda	костюм
`kuub, kuue, `kuube ~ pintsak, -u, -ut	пиджак
püksid p/, `pükste, `pükse	брюки; штаны
`vest, vesti, `vesti	жилет
päeva/`särk, -särgi, -`säarki	(верхняя мужская) рубашка
kleit, kleidi, `kleiti	платье
seelik, -u, -ut	юбка
`pluus, pluusi, `pluusi	блузка
`jakk, jaki, `jakk	кофта; жакет
kos/`tüüm, -tüümi, `tüümi	костюм
`kit/tel, -li, -lit	халат
`põll, põlle, `põlle	передник
`dress, dressi, `dressi	тренировочный костюм
trikoo, -, ` -d	трико
tuule/`pluus, -pluusi, -`pluusi	ветровка

`jopp, jopi, `joppi, jope, -, jopet	куртка
`särk, särgi, `särki	рубашка
alus/püksid <i>pl.</i> , - `pükste, - `pükse	кальсоны
kombinee, -, -d	комбине
kinnas, `kinda, kinnast	перчатка
laba/kinnas, - `kinda, -kinnast	рукавица
`sokk, soki, `sokki	носок
`sukk, suka, `sukka	чулок
sukk/püksid <i>pl.</i> , - `pükste, - `pükse	колготки
(kaela)/ `sall, -salli, - `salli	шарф
`lips, lipsu, `lipsu	галстук
kampsun, -i, -it	кофта
džemp/er, -ri, -rit	джерпер
vöö, -, -d	кушак, пояс
`nööp, nööbi, `nööpi	пуговица
pannal, `pandla, pannalt	пряжка
`tõmb/`lukk, -luku, - `lukku	молния
saabas, `saapa, saabast	сапог
`king, kinga, `kinga	туфля
tuhv/el, -li, -lit	туфля; башмак
kummik, -u, -ut	резиновый сапог
`suss, sussi, `sussi	тапка, тапочка
botased <i>pl.</i> , botaste, botaseid	кроссовки
tossud <i>pl.</i> , tossude, tossusid <i>kõnek.</i>	кроссовки
kaabu, -, -t	(мужская) шляпа
kübar, -a, -at	шляпа
`müts, mütsi, `mütsi	шапка
vormi/`müts, -mütsi, - `mütsi	форменная фуражка
rätik, -u, -ut	платок

26.

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

PLUURALI PARTITIIV (III)

ПАРТИТИВ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА (III)

Lõpp **-sid** Окончание

pluurali partitiiv = singulari partitiivi tüvi + -sid

Партитив множественного числа у этих слов образуется от основы партитива единственного числа путем прибавления окончания *-sid*. При наличии чередования ступеней форма партитива множественного числа выступает в сильной степени.

1. *kõne – pesa – jõgi*-tüüp

Singulari		Pluurali partitiiv
nominatiiv	partitiiv	
<i>kõne</i>	<i>kõnet</i>	<i>kõne/sid</i>
<i>pesa</i>	<i>pesa</i>	<i>pes/i ~ pesa/sid</i>
<i>jõgi</i>	<i>jõge</i>	<i>jõge/sid</i>

a) *kõne*-tüüp

К этой группе относятся слова с двухсложной нечередующейся основой на *-e* (1-й степени долготы), некоторые двухсложные слова 2-й степени долготы а также производные

слова с суффиксом *-janna*; окончание партитива единственного числа *-t*.

Singulari				Pluurali partitiiv
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	
pere	семья	(pere)	pere/t	pere/sid
ime	чудо	(ime)	ime/t	ime/sid
tubli	стоящий	(tubli)	tubli/t	tubli/sid
auto	машина	(auto)	auto/t	auto/sid
roosa	розовый	(roosa)	roosa/t	roosa/sid
foto	фотосни- мок	(foto)	foto/t	foto/sid
neiu	девушка	(neiu)	neiu/t	neiu/sid
lauljanna	певица	(lauljanna)	lauljanna/t	lauljanna/sid

Teisi sõnu, mis käänduvad samuti, vt. lk. 183 punkt 3.

b) *pesa*-tüüp

К этой группе относятся некоторые слова с двухсложной нечередующейся основой (1-я степень долготы); форма партитива единственного числа оканчивается на гласный.

Singulari				Pluurali partitiiv
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	
kena	милый	(kena)	kena	ken/i ~ kena/sid
tuju	каприз	(tuju)	tuju	tuju/sid
häda	беда	(häda)	häda	häda/sid
nimi	имя	(nime)	nime	nime/sid

От таких слов часто употребляются параллельно формы на гласный и формы на *-sid*. Однако от следующих слов в партитиве множественного числа возможна только форма на *-sid*: *abi, elu, ema, isa, karu, kino, rahu, suvi, talu, tädi*.

Erandid:tuli – tule – tul^d → tule/sidmeri – mere – mer^d → mere/siduni – une – un^d → une/sidс) *jõgi*-tüüp

К этой группе относятся слова с двухсложной чередующейся основой (два слога в номинативе и партитиве единственного числа); партитив единственного числа оканчивается на гласный звук.

Singulari			Pluurali partitiiv	
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	
mägi	гора	<i>(mäe)</i>	mäge	mäge/sid
nägu	лицо	<i>(näo)</i>	nägu	nägu/sid
õde	сестра	<i>(õe)</i>	õde	õde/sid
lagi	потолок	<i>(lae)</i>	lage	lage/sid

Samuti: lugu, magu, pada, pidu, tegu jt.

2. *krae*-tüüp

nom. krae – part. krae/d → pl. part. krae/sid

К этой группе относятся слова с односложной основой, а также с бóльшим количеством слогов в основе, если слово оканчивается на дифтонг или на *iï, iïï*; окончание партитива единственного числа *-d*.

Singulari			Pluurali partitiiv	
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	partitiiv
mai	май	<i>(mai)</i>	mai/d	mai/sid
konvoi	конвой	<i>(konvoi)</i>	konvoi/d	konvoi/sid

Singulari				Pluurali
nominatiiv		genitiiv	partitiiv	partitiiv
pii	зубец	(pii)	pii/d	pii/sid
žürii	жюри	(žürii)	žürii/d	žürii/sid
süü	вина	(süü)	süü/d	süü/sid
menüü	меню	(menüü)	menüü/d	menüü/sid

Samuti: avarii, kantselai, või, koi, kai jt.

Если образование форм партитива множественного числа на гласный звук составляет для кого-либо трудность, допустимо употребление форм на *-sid* от всех двухсложных слов: *majasid, jalgasid, kukkesid, pliitisid, laulusid* и т. п. (при наличии чередования ступеней соответствующая форма выступает в сильной ступени). Подобные формы не всегда привычны для слуха эстонца, но они понятны.

От трехсложных слов (gen. *raa-ma-tu*) и слов, склоняющихся аналогично с ними (напр., *aasta*), формы на *-sid* обычно не употребляются.

Pluurali partitiivi peamised tarvitamisjuhud

1) *määramata üksused, määramata hulk – pluurali partitiiv*

Ajakirjanik tõi häid fotosid.

Основные случаи употребления партитива множественного числа

1) *неопределенные единицы, неопределенное количество – партитив множественного числа*

Журналист принес **хорошие фотографии** (неопределенные фотографии или неопределенное количество)

Kas selles kaupluses on müügil **valgeid kingi**?
Kontserdil osaleb tuntud **lauljannasid**.
Komisjonis töötab nii **arste** kui **psühholooge**.
Lauale tuuakse rohkesti **sööke** ja **jooke**.

Võrrelge!

määratud üksused,
määratud hulk –
pluurali nominatiiv

определенные единицы,
определенное количество
– номинатив множественного числа

Ajakirjanik tõi **head fotod** tagasi.

Журналист вернул **хорошие фотографии** (определенные фотографии или определенное количество).

Selles kaupluses on müügil ka **valged kingad**.
Kontserdil osalesid tuntud **lauljannad**.
Komisjonis töötavad nii **arstid** kui **psühholoogid**.
Lauale tuuakse **söögid** ja **joogid**.

2) hulk + pluurali partitiiv

2) количество + партитив множественного числа

Со словом, обозначающим количество, употребляется партитив множественного числа, если речь идет о единицах, поддающихся счету, или словах, употребляющихся только во множественном числе.

Rühm **neiusid** läks suusatama.

Группа **девушек** отправилась кататься на лыжах.

Praegu põleb **rida** **tulesid**.

Osa **autosid** on garaažis.

Ta ostis **nelisada grammi** **kompvekke**.

Palun andke **üks karp** **makarone**.

vähe ~ *palju* + pluurali partitiiv

мало ~ *много* + партитив множественного числа

Eestis on **palju** väikesi jõgesid.

В Эстонии **много** маленьких рек.

Eesti metsades on **vähe** karusid.

Maailmas juhtub **vähe** imesid.

Võistlusel osaleb **palju** sportlasi.

üks raamat

palju raamatuid

3) *eitus* + pluurali partitiiv

3) отрицание + партитив множественного числа

Eestis **ei ole** kõrgeid mägesid.

В Эстонии **нет** высоких гор.

Miks te **ei pannud** nõusid lauale?

Eile **ei laulnud** koor vanu laule.

- 4) kestev või korduv tegevus – verb + pluurali partitiiv 4) продолжающееся или повторяющееся действие – глагол + партитив множественного числа

Во многих случаях грамматическое время глаголов в эстонском языке можно различить по падежу дополнения.

а) Если дополнение выражено формой партитива множественного числа, то действие происходит в момент речи (настоящее время); если же дополнение употребляется в номинативе множественного числа, то действие относится к будущему времени и предполагается, что оно является законченным (в русском языке в этом случае употребляется глагол совершенного вида).

б) В прошедшем времени дополнение в форме партитива указывает на то, что действие является незаконченным либо повторяющимся; если дополнение выражено формой номинатива множественного числа, то действие является завершенным.

Me otsime vajalikke dokumente. Мы ищем нужные документы.

Sekretär Anu kirjutas kirju.

Kunstnik joonistas ajalehele karikatuure.

Võrrelge!

Lõpetatud tegevus – verb + pluurali nominatiiv

Законченное действие – глагол + номинатив множественного числа

Me otsime vajalikud dokumentid üles.

Мы отыщем нужные документы.

Sekretär Anu **kirjutas** eestikeelsed **kirjad** **ümber**.
Kunstnik **joonistab** homseks **karikatuurid** **valmis**.

5) partitiivi reksiooniga
verbid

5) глаголы, требующие
партитива

kartma	бояться	vihkama	ненавидеть
kohtama	встречать	ootama	ожидать
külastama	посещать	tänama jt.	благодарить и др.
mõistma	понимать		

Vt. ka lk. 74–75.

Mart **kohtas** kontserdil oma Mart **встретил** на концерте
sõpru. своих **друзей**.
Ema **kardab** **hiiri**. Мама **боится** **мышей**.

6) partitiivi reksiooniga
prepositsioonid

6) предлоги, требующие
партитива

enne до, перед, **keset, kesk** посреди, среди, в ~ на середине,
пос(е)редине, в центре, **mööda** по, **peale** после, **piki** вдоль,
по; **pärast** после, **vastu** об, против

Enne **võistlusi** olime me tööl. **До** **соревнований** мы были
на работе.

Autod sõitsid **mööda** **kitsaid teid**.
Pärast **loenguid** me läksime teatrisse.
Laps istus **keset ~ kesk** **lilli**.
Vihm sajab **vastu** **jalgu**.

Haigus ei käi mööda kive ja kände, haigus käib ikka
mööda inimesi. (*Vanasõna*)

PÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

KONDITIONAAL (I)

СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (I)

Сослагательное наклонение выражает действие, которое может быть осуществлено в определенных условиях, а также желание, возможность или нерешительность.

Tunnus -ksi- ~ -ks Признак

preesensi tüvi + tunnus (+ pöördelõpp)

Формы сослагательного наклонения образуются от основы глагола настоящего времени при помощи признака сослагательного наклонения *-ksi-* (*-ks*) и личного окончания. Параллельно допускаются и формы без личного окончания.

Preesens

Настоящее время

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

lugema

читать

ma loe/ksi/n ~ loe/ks

me loe/ksi/me ~ loe/ks

sa loe/ksi/d ~ loe/ks

te loe/ksi/te ~ loe/ks

ta loe/ks

nad loe/ksi/d ~ loe/ks

Samuti: elama, kirjutama, nägema, paluma, soovima, tegema, töötama, vaatama, võtma jt.

Ma **loeksin** seda raamatut, aga **Я прочитал бы** эту книгу, ei ole aega. **но нет времени.**

Ma arvan, et ta **räägiks**, kui ta midagi **teaks**.

Ma **läheksin** teatrisse ainult siis, kui sina ka tuled.

Kas te **mängiksite** klaverit?

Ma **sooviksin** puhata.

Eitavad vormid

Отрицательные формы

ei + preesensi tüvi + tunnus *-ks*

Отрицательные формы сослагательного наклонения во всех лицах образуются одинаково: посредством отрицательного слова *ei* и основы настоящего времени, к которой прибавляется признак *-ks*.

lugema читать

ma	} ei loe/ks	me	} ei loe/ks
sa		te	
ta		nad	

Kui ma **ei loeks** ajalehti, siis **ei teaks** ma midagi poliitikast.

Если **бы** я **не читал** газет, я ничего **не знал бы** о политике.

Kas te **ei sööks** meiega koos lõunat?

Не **согласились бы** вы с нами **пообедать**?

Ma **ei tahaks** kedagi solvata.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Kasutage vokaal- või *sid*-lõpulist pluurali partitiivi.
Näidis: Aias on palju **roosaid lilli**.

Aias on	vähe	must	kivi
	palju	lilla	mari
		roheline	lill
		hapu	ploom
		roosa	õun
		suur	pirn

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: suvi → *sing. part.* suve → *pl. part.* suvesid → Ta töötas hulk suvesid maal.

suvi, armee, ime, mägi, õde, partei, tuli, neiu, krae, mure, sukk, pakk, päevasärk, kleit, king, osakond, jutt, ost, mantel, kasukas, saabas, kinnas, kübar, rätik, raadio, varrukas, sall, puu, õö

Harjutus 3. Moodustage laused sõnadega: *külastama, nägema, ootama, ravima, mõistma, teadma, austama, harrastama, huvitama, kartma*.

Harjutus 4. Kasutage kas pluurali nominatiivi või pluurali partitiivi.

1. Kas (...) on siin? Siin ei ole (...). (kirjutusmasin)
2. Koolis olid mõned (...). Koolis ei olnud üldse (...). (raske kontrolltöö)
3. Selles toas on (...). Ma ei soovi osta (...). (hele raamaturiiul)
4. Köögis on (...). Miks köögis ei ole (...)? (hele kardin)
5. (...) ei ole laual. (...) on laual. (kursusetöö)
6. Kas Virve jõudis (...) läbi lugeda? Virve ei jõudnud (...) läbi lugeda. (huvitav raamat)

Harjutus 5. Moodustage 5 liitlauset konditsionaali vormidega mudelis *kui... , siis...* .

Näidis: *Kui* vesi *oleks* soojem, *siis* me *läheksime* ujuma.

olema – minema, oskama – mängima, olema – sööma, andma – kirjutama, saama – minema, teadma – rääkima

Harjutus 6. Kasutage konditsionaali liitlauses.

Näidis: Ma **tulen** kaasa. Mul **on** aega. → Ma **tuleksin** kaasa, **kui** mul **oleks** aega.

1. Peeter **läheb** meeleldi teatrisse. Tal **on** vaba õhtu. 2. Ma **lähen** jalutama. Ilm **ei ole** külm. 3. Nad **sõidavad** ainult siis. Buss **väljub** hommikul. 4. **On** parem. Auto **peatub** siin. 5. Ma **sõidan** bussiga. Mul **on** pilet. 6. Võib-olla direktor **lubab** meid võistlustele. Me **palume** teda.

Harjutus 7. Tõlkige eesti keelde.

a) 1. Знаете ли вы фамилии всех гостей? 2. Больной чувствовал в спине острые боли. 3. Они смотрели из самолета на реки и горы Сибири. 4. Вы видели уже огни на крыше? 5. В сельском хозяйстве требуется много тракторов. 6. Фотографий у меня больше нет. 7. В мире было мало чудес. 8. Юноши ждали девушек на лестнице. 9. Мама готовит ужин. 10. Мама приготовит ужин к семи часам. 11. Я пишу письмо. 12. Я буду писать письмо.

б) 1. Энн работает на заводе механиком. 2. Молодого человека интересуют разные машины. 3. Сейчас он учится в вечерней школе. 4. В будущем Энн хочет учиться в сельскохозяйственном университете. 5. Он занимается и спортом. 6. Энн хорошо играет в баскетбол. 7. Он очень уважает своего тренера. 8. Энн не любит музыку и художественную литературу.

Harjutus 8. Genitiiv või partitiiv? Miks?

Näidis: Me **otsisime** kaks päeva (korter) ja **leidsime** (see) lõpuks. → Me **otsisime** kaks päeva **korterit** (kestev tegevus) ja **leidsime selle** (tegevus lõpeb) lõpuks.

1. Tehas annab nüüd (toodang). 2. Kauplus müüs ära kogu (toodang). 3. Virve kirjutab praegu (kiri). 4. Õde avas (aken) ja laskis (lind) **välja**. 5. Me otsisime pool päeva (üks vana foto). 6. Me leidsime õhtul (üks vana foto).

Harjutus 9. Te lähete lõunavaheajal sööma. Menüüs on järgmised toidud. Mida te tellite?

Supid:

`aedvilja/`supp, -supi, -`suppi
`kapsa/`supp, -supi, -`suppi
kala/`supp, -supi, -`suppi
piima/`supp, -supi, -`suppi
puljong, -i, -it pirukaga

Praed:

kotlet, kotleti, kot`letti (makaronidega)
hautatud loomaliha, -, -(kartulitega)
seene/kaste, -kastme, -kastet (kartulitega)
kana, -, -(riisiga)
heeringa/s, -, -t (kohupiimaga)
`praetud kala, -, -

Salatid

`kapsa/salat, -salati, -salatit
suvine salat
porgandi-ananassisalat

Супы:

овощной суп
щи
рыбный суп
молочный суп
бульон с пирожком

Вторые блюда:

котлета с макаронами
тушеная говядина (с картофелем)
грибной соус (с картофелем)
курица (с рисом)
селедка (с творогом)
жареная рыба

Салаты:

капустный салат
летний салат
морковный салат с ананасом

Magustoidud:

jõhvika/kis`sell, -kisselli,
 -kis`selli (kohupiimaga)
 virsiku/kom`pott, -kompoti,
 -kom`potti
 maasikad *p/l.* (maasika/s, -, -t)
 vahukoorega
 banaani/`kook, -koogi, -`kooki
 jäätis, -e, -t

Joogid:

`piim, piima, `piima
 tee, -, -d
 `kohv, kohvi, `kohvi
 õlu, õlle, õlut
 `morss, morsi, `morssi
 mahl (õuna-, tomati-, apelsini-)

Head isu!

Jätku leivale!

Сладкие блюда:

клюквенный кисель (с творогом)
 персиковый компот
 клубника со взбитыми сливками
 банановое пирожное
 мороженое

Напитки:

молоко
 чай
 кофе
 пиво
 морс
 сок (яблочный, томатный, апельсиновый)

Приятного аппетита!

Kordamisharjutus. Kasutage pluurali genitiivi või partitiivi.

1. Eestlased saabusid konverentsile enne (soomlased). 2. Loo-
 dusteadlased läksid mööda (soo). 3. Dokumendid olid (paberid)
 vahel. 4. Vihmapiisad rabisesid vastu (autoaknad). 5. Karud ela-
 vad keset (suured metsad). 6. Kui palju te maksite (raamatud)
 eest? 7. Esimest korda me kohtusime (tuttavad) juures. 8. (Õpi-
 lased) asemel tulid kohale nende vanemad. 9. (Sillad) all ei tohi
 autod peatuda.

27.

PRONOOMENID

МЕСТОИМЕНЕНИЯ

1. Personaalpronoomenid

1. Личные местоимения

Singular

Nom.	mina ~ ma	sina ~ sa	tema ~ ta
Gen.	minu ~ mu	sinu ~ su	tema ~ ta
Part.	mind	sind	teda
Ill.	minusse	sinusse	temasse
Iness.	minus	sinus	temas
Elat.	minust	sinust	temast
Allat.	minule ~ mulle	sinule ~ sulle	temale ~ talle
Adess.	minul ~ mul	sinul ~ sul	temal ~ tal
Ablat.	minult ~ mult	sinult ~ sult	temalt ~ talt
Transl.	minuks	sinuks	temaks
Term.	minuni	sinuni	temani
Ess.	minuna	sinuna	temana
Abess.	minuta	sinuta	temata
Komit.	minuga	sinuga	temaga

Pluural

Nom.	meie ~ me	teie ~ te	nemad ~ nad
Gen.	meie ~ me	teie ~ te	nende
Part.	meid	teid	neid
Ill.	meisse	teisse	nendesse ~ neisse

Iness.	meis	teis	nendes ~ neis
Elat.	meist	teist	nendest ~ neist
Allat.	meile	teile	nendele ~ neile
Adess.	meil	teil	nendel ~ neil
Ablat.	meilt	teilt	nendelt ~ neilt
Transl.	meieks ~ meiks	teieks ~ teiks	nendeks
Term.	meieni	teieni	nendeni
Ess.	meiena	teiena	nendena
Abess.	meieta	teieta	nendeta
Komit.	meiega	teiega	nendega

Полная форма личного местоимения употребляется при смысловом выделении местоимения. Если же местоимение особо не подчеркивается, то употребляется его краткая форма либо оно опускается; на лицо в последнем случае указывает окончание глагола.

Mina olen esimene

Я первый (подчеркивается слово **mina**).

Olen **esimene**.

Я первый (подчеркивается слово **esimene**).

Ma ei ole **esimene**, vaid **teine**.

Я не первый, а второй (подчеркивается слово **esimene** и **teine**).

Tean, et need ei ole **sinu** vanemad, vaid su **mehe** vanemad.

2. **Personaalpronoomeni genitiiv ja possessiivpronoomen oma**

2. **Генитив от личного местоимения и притяжательное местоимение oma**

<i>kelle (oma)?</i>			
minu, mu (oma)	мой, мои	meie, me (oma)	наш, наши
sinu, su (oma)	твой, твои	teie, te (oma)	ваш, ваши
tema, ta (oma)	его, её	nende (oma)	их
(enda) oma	свой	(endi) oma	свои

В эстонском языке функцию русского притяжательного местоимения выполняет личное местоимение в форме генитива. Притяжательное местоимение *oma* употребляется только в форме генитива.

Minu asjad on korras.

Мои дела в порядке.

Mu palitu on kapis. **Ma** võtan **oma** palitu kapist välja.

Мое пальто в шкафу. Я достаю своё пальто из шкафа.

See on **minu** õpik. See õpik ei ole Tiina **oma**, vaid on **minu** **oma**.

Это мой учебник. Этот учебник не Тинин, а **мой**.

Otsitakse **meie** dokumente.

Me seljakotid on juba autos.

Nende isa töötab suures tehases.

Ma tunnen **oma** abikaasa iseloomu.

Oma tuba, oma luba.

Oma silm on kuningas.

(*Vanasõnad*)

3. Demonstratiivpronoomenid

see 'этот', selle, seda, sellesse

need 'эти', nende, neid, nendesse ~ neisse

niisugune 'такой', niisuguse, niisugust, niisugusesse ~ niisugusse

selline 'такой', sellise, sellist, sellisesse

Ma tahan **sellest** koosolekust
osa võtta.

3. Указательные местоимения

Я хочу принять участие в
этом собрании.

4. Interrogatiiv- ja relatiivpronoomenid

kes 'кто, который', kelle, keda, kellesse

mis 'что', 'который' mille, mida, millesse

missugune 'какой, который', missuguse, missugust, missugusesse

kumb 'кто, какой (из двух); который (из двух)', kumma, kumba, kummasse ~ kumba

4. Вопросительные и относительные местоимения.

Kelle raamatud need on?

Kummalt ma pean küsima raha?

Ma tean niisugust inimest, **kes**
oskab seal hästi orienteeruda.

Oli raske otsustada, **kumma**
lapse me kaasa võtame.

Чьи эти книги?

У кого (из двух) я должен
просить деньги?

Я знаю такого человека, **ко-**
торый там хорошо ориен-
тируется.

Было трудно решить, **кого**
из (двух) детей взять с собой.

5. Indefiniitpronoomenid

5. Неопределенные местоимения

keegi 'кто-то, кто-либо, кто-нибудь', kellegi, kedagi, kellesegi
miski 'что-то, что-либо, что-нибудь', millegi, midagi, millesegi
mõni 'некоторый; какой-либо, какой-нибудь', mõne, mõnd, mõnesse

Keegi peab selle töö ära tegema.

Кто-нибудь должен выполнить эту работу.

Püüdsime leida **mõnd** tuttavat inimest.

Мы старались найти **какого-либо** знакомого человека.

6. Refleksiivpronoomenid

6. Возвратные местоимения

ise 'сам', enese ~ enda, ennast ~ end, enesesse ~ endasse
iseenese ~ **iseenda** 'самого себя', iseennast ~ iseend, iseenesesse ~ iseendasse

Ta esitas kandidaadiks **iseenda**.

Он выдвинул в кандидаты **самого себя**.

Ta ei andesta seda **enesele** ~ **endale**.

Он **себе** этого не простит.

Iseenesest ei muutu midagi paremaks.

Само собой ничего не изменится к лучшему.

7. Retsiprookpronoomenid

7. Взаимные местоимения

teineteise 'друг друга (о двух лицах)', teineteist, teineteisesse
üksteise 'друг друга (о двух и более лицах)', üksteist, üksteisesse

Jüri ja Olev aitavad **teineteist** ~ **üksteist**. Юри и Олев помогают **друг** **другу**.

Jüri, Olev ja Mart aitavad **üks-teist**. Юри, Олев и Март по-мо-гают **друг другу** (о двух и более лицах).

KÄÄNAMINE

СКЛОНЕНИЕ

i-MITMUS

МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО С ПРИЗНАКОМ *-i*

Singular		Pluural	
		<i>de</i> -mitmus	<i>i</i> -mitmus
Nom.	tüdruk		
Gen.	tüdruku →	tüdrukute	tüdruku/i/d
Part.			
Ill.		tüdruku/te/sse ←	tüdruku/i/sse ←
Iness.		tüdruku/te/s ←	tüdruku/i/s ←
Elat.		tüdruku/te/st ←	tüdruku/i/st ←
Allat.		tüdruku/te/le ←	tüdruku/i/le ←
Adess.		tüdruku/te/l ←	tüdruku/i/l ←
Abl.		tüdruku/te/lt ←	tüdruku/i/lt ←
Transl.		tüdruku/te/ks ←	tüdruku/i/ks ←
Term.		tüdruku/te/ni ←	
Ess.		tüdruku/te/na ←	
Abess.		tüdruku/te/ta ←	
Komit.		tüdruku/te/ga ←	

1. Некоторые типы эстонских слов (особенно часто местоимения) образуют, кроме форм множественного числа с признаком *-te (-de)*, множественное число с признаком *-i* (варианты этого признака – *-i, -u, -e*). Эти формы образуются от

основы партитива множественного числа: *meile* 'нам', *teist* 'о вас', *lugejail* 'у читателей'. От четырех последних падежей такие формы обычно не употребляются.

2. В двухсложных (и аналогично склоняющихся словах) с чередующейся основой (тип *jalg*) формы множественного числа с признаком *-i-*, начиная с иллатива, употребляются в слабой степени (*kõiki: kõigile* 'всем', *jalgu: jalul* 'на ногах', *elanikke: elanikelt* 'от жителей').

3. От слов, оканчивающихся в партитиве множественного числа на *-sid*, множественное число с признаком *-i-* не образуется.

Kas teil on kõik korras?

У вас все в порядке?

Tänavail on palju rahvast.

На улицах много народу.

Tüdrukul on pisarad silmis.

У девочки слезы на глазах.

Tüdrukul on pisarad silmis.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: see → seda, selleks.

see, kumb, mis, keegi, mõni, missugune, sina, ise

Harjutus 2. Esitage esiletõstetud sõnade kohta küsimus. Kasutage vastuses sobivas käändes järgmisi pronomeneid: *need, nemad, mis, kes, see, mõlemad, tema, ise.*

Näidis: **Lastega** on midagi juhtunud. → **Kellega** on midagi juhtunud? → **Nendega** on midagi juhtunud.

1. **Vellot** ei ole kusagil näha. 2. Ma ei tea **koosolekust** midagi. 3. **Pilved** toovad vihma. 4. Need on **Karini** raamatud. 5. Kihnu saarel elavad peamiselt **kalurid**. 6. Mari ostis selle päevasärgi **Matile**. 7. **Maret ja Urve** olid praktikal Lahemaal.

Harjutus 3. Koostage lauseid ja tõlkige need.

Ma	teen	selle kaotatud rätiku toast
	ostan	sellest tuntud kirjanikust ajalehele
	tean	seda kohe
	leidsin	seda inimest
	lähen	endale need kootud kindad
	kirjutan	tema emale külla
	pildistan	kelle asjad need on
räägin	missugune see film on	

Näidis: Ma pildistan **seda** inimest. Я фотографирую ~ фотографирую этого человека.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: **Viimaseil aastail** on olnud vähe lund. → **Viimastel aastatel** on olnud vähe lund.

1. Poistel on teised huvid kui **tüdrukul**. 2. Kõigil filmi **vaatajail** olid pisarad **silmis**. 3. Seltsi **liikmeilt** ei võeta maksu. 4. Kuulsime sellest haruldasest loomast **kohalikelt elanikelt**. 5. **Neil mail** kasvab kartul hästi. 6. Kutsutud külalised saabuvad **lähemal päevil**.

Harjutus 5. Tõlkige eesti keelde.

a) 1. Вы читали этот роман в переводе? 2. Игорь купил себе повесть Оскара Лутса “Весна” и начал сразу читать. 3. Ему в этой повести понравился больше Тоотс, чем Тали. 4. Ирина взяла в библиотеке несколько книг. 5. Он ищет какие-нибудь веселые стихи.

õ) 1. Сколько сборников стихов написал (*перф.*) этот молодой писатель? 2. Он не написал (*перф.*) ни одного сборника. 3. А ты сам? 4. Я не пишу стихов. 5. У кого ты берешь и кому даешь книги? 6. Этот старый учебник никто не хочет. 7. Что-то не в порядке. 8. Кто-то сказал, что они давно не видели друг друга.

Kordamisharjutus. Moodustage pluurali partitiiv ja tarvitage seda lauses.

Näidis: onu → onusid → Tütarlaps ei tundnud kõiki oma onusid.

teaduskond, tehas, meister, ala, mälestus, haigla, linnaosa, õhtu, laul, loodusvara, ajaloolane, matk, aasta, nuga, lusikas

28.

NUMERAALID

ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ

1. PÕHIARVUD JA NENDE KÄÄNAMINE

1. КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ И ИХ СКЛОНЕНИЕ

- 1 – üks, ühe, üht(e), ühesse ~ ühte
2 – kaks, kahe, kaht(e), kahesse ~ kahte
3 – kolm, kolme, kolme, kolmesse ~ kolme
5 – viis, viie, viit, viiesse ~ viide
7 – seitse, seitsme, seitset, seitsmesse
10 – kümme, kümne, kümnet, kümnesse

В генитиве и партитиве склоняются все части составных количественных числительных, а начиная с иллатива – только последнее числительное, остальные выступают в форме генитива. Если числительное употребляется в сочетании с существительным, то склоняется лишь последняя часть числительного (по типу прилагательного); в четырех последних падежах согласования не происходит.

2571

- Nom. kaks tuhat viissada seitsekümmend **üks** (inimest)
Gen. **kahe tuhande viiesaja seitsmekümne** **ühe** (inimese)
Part. kaht tuhat viitsada seitsetkümmend **üht** (inimest)
Ill. **kahe tuhande viiesaja seitsmekümne** **ühesse ~ ühte**
(inimesesse)

Komit. kahe tuhande viiesaja seitsmekümne ühe (inimesega)

2571-l (kahe tuhande viiesaja seitsmekümne ühel) inimesel on dokumendid korras. У 2571 человека все документы в порядке.

Rong 2571 (kahe tuhande viiesaja seitsmekümne ühe) inimesega jõudis jaama. На вокзал прибыл поезд, которым приехал 2571 человек.

Pidage meeles!

В сочетании с количественным числительным в номинативе (кроме *üks* 'один') эстонское существительное всегда имеет форму партитива единственного числа: *kaks miljonit* inimest.

Üks loll jõuab rohkem küsida, kui kümme tarka vastata. (*Vanasõna*)

2. MURDARVUD JA NENDE KÄÄNAMINE

2. ДРОБНЫЕ ЧИСЛИТЕЛЬНЫЕ И ИХ СКЛОНЕНИЕ

lugeja = põhiarv
nimetaja = põhiarvu genitiiv + sufiks -ndik

Числителем является количественное числительное, знаменатель образуется от генитива количественного числительного путем прибавления суффикса *-ndik*.

kaks: kahe → kahe/ndik

kolm: kolme → kolme/ndik

neli: nelja → nelja/ndik

viis: viie → viie/ndik

kümme: kümne → kümne/ndik
 sada: saja → saja/ndik
 tuhat: tuhande → tuha/ndik
 $\frac{1}{4}$ = üks neljandik ~ veerand
 $\frac{1}{2}$ = üks kahendik ~ pool
 $\frac{2}{3}$ = kaks kolmandikku
 $\frac{3}{4}$ = kolm neljandikku ~ kolmveerand
 $\frac{6}{7}$ = kuus seitsmendikku
 $\frac{25}{100}$ = kakskümmend viis sajandikku ~ veerand.

В дробных числительных склоняются все части.

Nom. kaks kolmandikku
 Gen. kahe kolmandiku
 Part. kaht kolmandikku
 Ill. kahesse kolmandikusse ~ kahte kolmandikku

Kahel kolmandikul üliõpilas- **У двух третей** студентов хо-
 test on head ja väga head hin- рошие и отличные оценки.
 ded.

3. KÜMNENDMURRUD 3. ДЕСЯТИЧНЫЕ ДРОБИ

0,6 = null koma kuus
 3,47 = kolm koma nelikümmend seitse
 10,008 = kümme koma null null kaheksa
 4 600 000 = 4,6 (neli koma kuus) miljonit

В числительных, обозначающих десятичные дроби, склоняются все компоненты (кроме нуля).

4,6 (neljast koma kuuest) mil- Из 4,6 миллионов крон по-
 jonist kroonist on pool ette ловина предназначена для
 nähtud tööstusele. нужд производства.

0,6 (null koma kuuele) on vaja ~ tuleb liita üks.

○ arvsõna nominatiivis + hulk (kogus) ainsuse partitiivis

- 0,5 m = pool **meetrit** (riiet)
2 g = kaks **grammi** (kulda)
3 kg = kolm **kilogrammi** (soola)
4 l = neli **liitrit** (vett)
5 cm = viis **sentimeetrit** (liiva)
-20 °C = miinus kakskümmend **kraadi**
55% = viiskümmend viis **protsenti** (õpilastest)
30 000 = kolmkümmend tuhat **karpi** (konserve)
45 200 km² = nelikümmend viis tuhat kakssada **ruutkilomeetrit**
(maad)
1,6 milj. t = üks koma kuus **miljonit tonni** (põlevkivi)

Erand: üks + nominatiiv, näit. üks **gramm** (kulda)

○ kui vana?

СКОЛЬКО ЛЕТ?

arv nominatiivis ~ arv genitiivis

Laps on **kolm** **kuud** vana. Laps on **kolme** **kuune**. Ребенку **три**
месяца.

Ma olen **kaksküm-** Ma olen **kahekümne-**
mend **aastat** vana. **aastane**.

See haige on **neliküm-** See haige on **neljaküm-**
mend kuus **aastat** va- **ne kuue** **aastane**.

na.

4. JÄRGARVUD JA NENDE 4. ПОРЯДКОВЫЕ ЧИСЛИ-
 KÄÄNAMINE ТЕЛЬНЫЕ И ИХ СКЛО-
 НЕНИЕ

järgarv = põhiarvu genitiiv + sufiks -s (-nda-)

Порядковые числительные (начиная с *neljas*) образуются от основы (т. е. от генитива) количественного числительного при помощи суффикса порядкового числительного (в ном. -s, в остальных падежах -nda).

Põhiarv		Järgarv	
nom.	neli	nom.	neljas
gen.	nelja	gen.	neljanda
		part.	neljandat

3. – (kolm, kolme) → kolmas, kolmanda, kolmandat, kolmandasse

7. – (seitse) → seitsme/s, seitsme/nda, seitsme/ndat, seitsme/ndasse

11. – (üksteistkümmend) → üheteistkümnep/s, üheteistkümnep/da, üheteistkümnep/ndat, üheteistkümnep/ndasse

20. – (kaskükümmend) → kahekümnep/s, kahekümnep/nda, kahekümnep/ndat, kahekümnep/ndasse

24. – (kaskükümmend neli) → kahekümnep nelja/s, kahekümnep nelja/nda...

100. – (sada) → saja/s, saja/nda, saja/ndat, saja/ndasse

Erandid:

1. – esimene, esimese, esimest, esimesesse ~ esimesse

2. – teine, teise, teist, teisesse ~ teise

Kontrolör läks esimesest va- Контролер пошел из пер-
gunist teise. вого вагона во второй.

Mari on järjekorras kolmas.

Teos ilmus trükist kirjaniku kuuekümnendaks sünnipäevaks.

Mitmesõnaliste Склонение составных
liitjargarvude käänamine порядковых числительных

algusosa – põhiarvu genitiiv, lõpuosa – järgarv

В составе порядковых числительных склоняется только последний компонент (порядковое числительное), все предшествующие компоненты (количественные числительные) выступают в форме генитива единственного числа.

25. – kahekümne viies

132-l – saja kolmekümne teisel

567-ndast – viiesaja kuuekümnendast

Hiljuti sündis selle linna 400 000. Недавно родился 400 000-й
(neljasaja tuhandes) kodanik. гражданин этого города.

Loeng on 237. (kahesaja kolmekümne seitsmendast) auditooriumis.

Esimene maailmasõda kestis 1914. a. – 1918. a. (tuhande üheksasaja neljateistkümnendast aastast kuni tuhande üheksasaja kaheksateistkümnenda aastani).

millal?

когда?

II a-tuh. e.Kr.

2-е тысяч. до нашей эры

Kaali meteoriit langes Maale arvatavasti teisel aastatuhandel e.Kr.

Метеорит Каали, вероятно, упал на землю во втором тысячелетии до нашей эры.

19. 09. 1955

Ma olen sündinud üheksateistkümnendal septembril tuhande üheksasaja viiekümne viiendal aastal ~ aastal tuhat üheksasada viiskümmend viis.

12. 04. 1961

Gagarin lendas kosmosesse kaheteistkümnendal aprillil tuhande üheksasaja kuuekümne esimesel aastal.

○ mitmendat korda?

который раз?

Mitmendat korda te viibite Который раз вы находитесь в Таллинне?

Ma olen siin esimest korda.

Kolmandat korda ma seda enam ei ütle.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Tarvitage õiget vormi.

Näidis: Palun anna mulle see raamat (kolm päeva – *transl.*) → kolmeks päevaks.

Nad tegid seda tööd (kaks inimest – *komit.*). Tema (neli last – *elat.*) on kolm pojad. (Kõik kolm poega – *adess.*) on ülikooliharidus. (Kaks tuba – *iness.*) on juba elekter, (üks – *iness.*) ei ole veel. Jalutasime (kolm kuuske – *term.*). Küsisime teed (kaks inimest – *ablat.*). Hobune käib (neli jalga – *adess.*), lind (kaks jalga – *adess.*). See tuba on (viis inimest – *allat.*). Kõik sportlased on (üks joon – *adess.*).

Harjutus 2. Lugege.

Näidis: 49–27 = neljakümne üheksast lahutada kakskümmend seitse võrdub ~ on kakskümmend kaks.

$21-0,4=$	$125:5=$	$3:4=$	$102-103=$
$33 \cdot 3=$	$1000+4,5=$	$19+281=$	$2 \cdot 2/5=$

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: a) 25 üliõpilast – *-lt* → kahekümne viielt üliõpilaselt,

b) 25 üliõpilast – *-ga* → kahekümne viie üliõpilasega.

31 sportlast, 4 koera, 72 korterit, 134 taldrikut, 450 ülikonda, 306 tooli, 253 lauda, 1568 puud, 1,6 grammi kulda, 3,2 miljardit krooni

Harjutus 4. Kirjutage sõnadega.

Näidis: 30. kuupäev → kolmekümnes kuupäev.

2. õppetund, 3. näidend, 1. osa, 8. peatus, 11. inimene, 12. kuu, 47. lehekülg, 50. sünnipäev, 62. aasta, 84. tööpäev, 100. foto, 103. tuba, 502. kiri, 1000. patsient, 1500. raamat

Harjutus 5. Moodustage inessiiv.

Näidis: 4. tuba → neljandas toas → Sekretär töötab **neljandas toas**.

6. korter	10. paat	2. lift	12. linn	42. köide
3. ümbrik	5. auto	11. aparaat	21. arve	103. maja

Harjutus 6. Vastake küsimustele. Millal on sündinud ~ sündis

- maletaja Paul Keres? – 7. 01. 1916. a.
- näitleja Jüri Järvet? – 18. 06. 1919. a.
- kunstnik Evald Okas? – 28. 11. 1915. a.
- graafik Vive Tolli? – 28. 07. 1928. a.
- helilooja Gustav Ernesaks? – 12. 12. 1908. a.
- maadleja Johannes Kotkas? – 3. 02. 1915. a.
- luuletaja Debora Vaarandi? – 1. 10. 1916. a.
- kirjanik Jaan Kross? – 19. 02. 1920. a.
- skulptor Jaan Koort? – 6. 11. 1883. a.

Harjutus 7. Tõlkige ja kirjutage arvud sõnadega.

a) 1. Площадь региона составляет приблизительно 45 000 км². 2. В Эстонии более 1500 больших и маленьких островов. 3. Приблизительно 5% территории республики – озера. 4. В Эстонии 15 уездов.

б) 1. Я родился (*перф.*) 24 января 1955 года в Вильянди. 2. В 1962 г. поступил учиться в Вильяндискую 2-ю начальную школу. 3. Закончил ее в 1970 году и по 1973 год учился в Вильяндиской 1-й средней школе. 4. В 1977 г. женился. 5. Моя жена работает лаборанткой. 6. У нас двое детей.

Harjutus 8. Küsige oma naabrilt, millal on sündinud a) tema ise, b) tema ema, isa, õed ja vennad. Vahetage osad.

Harjutus 9. Küsige, missugust toitu valmistab teie sõbra ema a) hommikul, b) lõunaks, c) õhtul.

PERENAINE

keedab putru, suppi, teed, kohvi, kartuleid

praeb liha, mune, pannkooke

teeb kastet

küpsetab liha, leiba, saia, kooki

paneб supisse soola, maitseaineid, magustoidusse suhkrut

lõikab leiba, saia, vorsti, juustu

paneб lauale lina, taldrikud, tassid, noad, kahvlid, lusikad, toidud, supi, prae, magustoidu, piima, leiva

Kordamisharjutus. Jätkake näidise järgi.

Näidis: a) nemad → nende, neid, nendeks, nendeta; b) See on nende tõsine soov. Neid ei ole seal. Me sõitsime nendeks päevadeks Tallinna. Miks te tulite ilma nendeta?

need, kes, ta, niisugune, missugune

29.

KOMPARATSIOON

СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ

KOMPARATIIV (I)

СРАВНИТЕЛЬНАЯ СТЕПЕНЬ (I)

1. Adjektiivide
komparatiivivorm

1. Форма сравнительной
степени прилагательных

Tunnus -m Признак

komparatiiv = positiivi genitiiv + -m

Форма сравнительной степени прилагательных образуется при помощи присоединения к генитивной основе признака *-m*.

julge смелый → **julge/m** смелее, более смелый

Positiivi		genitiiv	Komparatiiv
nominatiiv			
kõrge	высокий	kõrge	kõrge/m
vaba	свободный	vaba	vaba/m
hapu	кислый	hapu	hapu/m
ilus	красивый	ilusa	ilusa/m
suur	большой	suure	suure/m
pruun	коричневый	pruuni	pruuni/m
imelik	странный	imeliku	imeliku/m

See õun on hapu.

Sidrun on veel hapum.

Samuti: haige, kauge, kerge, kiire, lahke, niiske, pehme, raske, selge, sirge, terve, valge, värske, kena, korratu, mõru, ohutu, õnnetu, nüri, tubli, avar, huvitav, igav, kõver, lõbus, madal, magus, mugav, odav, terav, tugev, tuttav, valus, noor, uus, hall, kahjulik, kasulik, ohtlik, teaduslik, vajalik, nukker jt.

Positiivi		Komparatiiv
nominatiiv	genitiiv	
a) vaikne тихий	vaikse	vaikse/m
b) pime темный	pimedā	pimedā/m
c) naljakas смешной	naljaka	naljaka/m

Samuti: a) aeglane, kivine, kollane, laialdane, massiivne, näljane, punane, roheline, sinine, soliidne, sümpaatne, tuuline, täpne, vaene, vihmane jt.

b) hele, jahe, sage, sale, tore, tume jt.

c) andekas, edukas, ruumikas, sisukas, töökas jt.

Pange tähele!

mood/ne	модный	mood/sa	moodsa/m
sood/ne	благоприятный	sood/sa	soodsa/m
hool/as	прилежный	hool/sa	hoolsa/m
täht/is	важный	täht/sa	tähtsa/m
kuul/us	знаменитый	kuul/sa	kuulsa/m
rõõm/us	радостный	rõõm/sa	rõõmsa/m
hirm/us	страшный	hirm/sa	hirmsa/m
rik/as	богатый	rik/ka	rikka/m
puh/as	чистый	puh/ta	puhta/m
kits/as	узкий	kits/a	kitsa/m
võõr/as	чужой	võõr/a	võõra/m
kall/is	дорогой	kall/i	kalli/m
kaun/is	прекрасный	kaun/i	kauni/m

Исключение составляют некоторые прилагательные с основой на *-a* и *-i*, которые в форме сравнительной степени меняют этот гласный на гласный *-e*.

Positiiv		Komparatiiv
nominatiiv	genitiiv	
vana	старый	van/em
pikk	длинный	pik/em
tark	умный	targ/em
halb	плохой	halv/em
laisk	ленивый	lais/em
tühi	пустой	tühj/em
märg	мокрый	märj/em
soe	теплый	sooj/em
lai	широкий	lai/em
järsk	крутой	järs/em
paks	толстый	paks/em

Samuti: kõva, paha, kehv, kuiv, kõhn, külm, nõrk, virk, kurb, kuri, pikk jt.

Kas sai on täna **värske**? On küll, aga leib on **värskem**.

Teie tuba on **avaram**, aga meie tuba on **mugavam**.

Rein on **pikk** poiss, kuid Jüri on **pikem**.

Dotsent Sepal on **uus** auto, kuid professor Kivi auto on veel **uuem**.

Esimene harjutus on **kerge**, nüüd tuleb **raskem**.

Jätke meelde!

Positiiv			Komparatiiv
nominatiiv		genitiiv	
hea	хороший	(hea)	parem
väike	маленький	väikse	väiksem
lühike	короткий	(lühikese)	lühem
pisike	крохотный	(pisikese)	pisem
õhuke	тонкий	(õhukese)	õhem

Külas on hea, kodus veel parem. (*Vanasõna*)

Hea laps, kes hästi tantsib, parem veel, kes paigal seisab. (*Vanasõna*)

Adjektiivide komparatiivivormi käänamine

Склонение формы сравнительной степени прилагательных

Формы сравнительной степени изменяются по падежам и числам так же, как и формы положительной степени.

	Nominatiiv	Genitiiv	Partitiiv	Illatiiv
Singular	suurem	suurema	suurema/t	suurema/sse
Pluural	suurema/d	suurema/te	suurema/id	suurema/tesse

Uuemates linnaosades on tänavad **laiemad** ja väljakud **avaramad**.

В более новых районах города улицы шире и площади просторнее.

Need kingad on väikesed, palun andke üks number **suuremad**.
Kahjuks ei ole praegu **suuremaid**. Need on küll pikemad, aga **kitsamad**.

Leidsime **vaiksema** koa.

Räägime nüüd **tähtsamatest** asjadest.

Sain **täpsemad** arvud.

2. Adverbide komparatiivivorm

2. Форма сравнительной степени наречий

Tunnus -m ~ -em Признак

От двухсложных наречий на гласный сравнительная степень образуется посредством суффиксов *-m* или *-em*.

Positiiv		Komparatiiv	Positiiv		Komparatiiv
vähe	мало	vähe/m	hilja	поздно	hilj/em
kaua	долго	kau/em	vara	рано	var/em
tasa	тихо	tas/em	harva	редко	harv/em
ruttu	быстро	rut/em			

-sti → -mini

При образовании формы сравнительной степени суффикс наречий *-sti* заменяется суффиксом *-mini*.

Adjektiiv		Adverbi	
positiiv	kompara- ratiiv	positiiv	komparatiiv
kiire быстрый	kiire/m	kiire/sti быстро	kiire/mini
kõva твердый	kõv \square /m	kõva/sti твердо	kõv \square /mini
halb, halva плохой	halv \square /m	halva/sti плохо	halv \square /mini
ilus, -a красивый	ilusa/m	ilusa/sti красиво	ilusa/mini
rõõmus, rõõmsa радостный	rõõmsa/m	rõõmsa/sti радостно	rõõmsa/mini
sage, -da частый	sageda/m	sageda/sti часто	sageda/mini

Samuti: hoolsasti, julgesti, kenasti, lõbusasti, selgesti jne.

-lt → **-malt**

При образовании сравнительной степени суффикс наречий *-lt* заменяется суффиксом *-malt*.

Adjektiiv		Adverbi	
positiiv	komparatiiv	positiiv	komparatiiv
eduka/s, eduka успешный	eduka/m	eduka/lt успешно	eduka/malt
kasulik, -u полезный	kasuliku/m	kasuliku/lt полезно	kasuliku/malt
tärne, täpse точный	täpse/m	täpse/lt точно	täpse/malt
aeglane, aeglase медленный	aeglase/m	aeglase/lt медленно	aeglase/malt
soe, sooja теплый	sooj \square /m	sooja/lt тепло	sooj \square /malt

kurb, kurva грустный	kurve/m	kurva/lt грустно	kurve/malt
-------------------------	---------	---------------------	------------

Samuti: andekalt, huvitavalt, igavalt, järsult, kahjulikult, nõrgalt, pikalt, puhtalt, sisukalt, soliidset, sümpaatselt, teaduslikult, tõsiselt, töökalt, vabalt, vaeselt, vaikselt jt.

-le, -l, -lt → **-male, -mal, -malt**

Positiiv		Komparatiiv	
kauge/le	(куда-ли́бо) далеко	kauge/male	(куда-ли́бо) дальше
kauge/l	(где-ли́бо) далеко	kauge/mal	(где-ли́бо) дальше
kauge/lt	издалека	kauge/malt	издалека

Samuti: kõrgele, kõrgel, kõrgelt; madalale, madalal, madalalt.

Pange tähele!

kauem	~ kauemini	rõõsamini	~ rõõsamalt
tasem	~ tasemini	ilusamini	~ ilusamalt
rutem	~ rutemini	kiiremini	~ kiiremalt
hiljem	~ hiljemini	täpsemini	~ täpsemalt
varem	~ varemini	hoolsamini	~ hoolsamalt
harvem	~ harvemini	tugevamini	~ tugevamalt

Mine **kõrgemale!** **Kõrgemalt** Поднимись выше! Сверху (с высоты) лучше (яснее) видно.

Mul ei ole aega **kauem** oodata, tee **rutem**.

Ma ei saa praegu tulla, ma tulen **hiljem**.

Miks sa seda **varem** ei ütelnud!

Homme on mul veel **vähem** aega.
Klubis käisime nüüd **harvem** ~ **harvemini**.
Väljas on külm, pane **soojemalt** riidesse!
Palun räägi **kõvemini**, ma ei kuule!
Peab lugema **aeglasemalt** ja hääldama **täpsemalt**.
Tule **lähemale** ja vaata **hoolsamini**!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: sirge → sirgem → sirgem tänav → Pikk tänav on sirge, Taara puistee on sirgem.

kerge, odav, kasulik, noor, sümpaatne, kivine, tume, ruumikas, tugev, puhas, vajalik, kallid, maias, laisk, tark, vana, külm, soe, paha, õhuke

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Tiinal on **mugav** tuba. (Mari) → Maril on **mugavam** tuba. → Ei ole **mugavam** tuba. → Ei ole **mugavamaid** tube.

1. Jaanil on **raske** eksam. (Rein) 2. Perekond Saarel on ilus **korter**. (Perekond Mets) 3. Jüril on **huvitav** raamat. (Peeter) 4. Mul oli **rõõmus** päev. (Sa) 5. Sul on **rikas** tädi. (Ta) 6. Meil on **moodne** skulptuur. (Te) 7. Teil on **uus** õpik. (Nad) 8. Neil on **kuri** koer. (Me) 9. Matil on täna **tähtis** koosolek. (Jaan) 10. Raamatupidajal on suur kabinet. (Direktor) 11. Meie vanaemal on **puhas** köök. (Nende vanaema)

Harjutus 3. Moodustage komparatiiv ja kasutage seda lauses.

Näidis: õigesti → õigemini → Ene puhkab õigesti, Jaak veel õigemini.

kaua, vara, hilja, hästi, tugevasti, kiiresti, halvasti, ruttu, harva, tasa, virgalt

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Ilm on täna... → Ilm on täna **halb** → Ilm on täna **halvem**.

põnev, paks, kõver, osav, ohutu, tume, lõbusalt, kasulikult, julgelt, täpselt, tühjalt, aeglaselt, kaugelt

1. ... lumi katab maad. 2. Matk algab ... kell kaks. 3. Me sõidame mööda ... rada. 4. Tamara suusatab 5. Mäel kasvab ... kask. 6. Sergei sõidab ... mäest alla. 7. Mis sealt ... paistab? 8. Sealt paistab ... mets. 9. Kolm päeva möödus 10. ... võistlus lõppes "Kalevi" võiduga. 11. Toomas on ... korvpallimängija. 12. Buss sõitis tagasi 13. Irina naeris

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi, kasutades antonüüme.

Näidis: Kas Peeter on **virk**? → Ei, Peeter on **laisk**, aga Andres on **virk**.

1. Kas Mari vastus oli **tark**? 2. Kas vanaema on **haige**? 3. Kas suur nuga on **terav**? 4. Kas kask on **sirge**? 5. Kas ooper on **lõbus**? 6. Kas tempo on **kiire**? 7. Kas matkamine on **kahjulik**? 8. Kas sinu jalad on **tugevad**? 9. Kas instruktor on tema **tuttav**? 10. Kas sokid on **märjad**? 11. Kas punane buss on **täis**? 12. Kas loeng on **huvitav**? 13. Kas õpik on **õhuke**? 14. Kas lilled on praegu **odavad**?

Harjutus 6. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Ma ei joo piima **soojalt**. → Ma joon piima **külmalt** → Ma joon piima **külmemalt**.

1. Ajalehed ei tulnud täna **vara**. 2. See lennuk ei lenda **kõrgelt**. 3. Mare ei kirjuta **valesti**. 4. Minu külaline ei tulnud **lähedalt**. 5. Ta ei koputa esimest korda **tugevalt**. 6. Tiina ei söö **palju**. 7. Mihkel ei pannud võid leivale **õhukeselt**. 8. Igor ei puudu **sagedasti**. 9. Ene ei orienteeru metsas **hästi**. 10. Rein ei räägi **valjusti**.

Harjutus 7. Tõlkige eesti keelde.

1. Здесь воздух чище, снег белее и солнце светит ярче, чем в городе. 2. В старом доме тише, здесь меньше студентов. 3. Вчера было очень холодно, сегодня теплее. 4. У доцента Йыэмаа новые дорогие лыжи. 5. Он хорошо катается на лыжах. 6. У Сергея лыжи подешевле, но он катается лучше. 7. Издалека видна высокая гора. 8. Еще дальше виднеется темный лес. 9. Путешественники поднимаются на высокую гору. 10. Тамара спускается по более прямой дорожке, эта дорожка безопаснее. 11. Сегодня мы катались на лыжах два часа, завтра будем кататься дольше. 12. Математики были в Кяэрику три дня, спортсмены проживают здесь дольше.

Kordamisharjutus. Asendage ainsus mitmusega!

1. Sellel kaluril ei ole **autot**. 2. Sõitsime **suure bussiga** ekskursioonile. 3. Kapten unistas **võõrast kaldast**. 4. **Direktoril** on **kabinetis telefon**. 5. Homme on kinos **uus film**. 6. **Noorele naisele** meeldis **see mood**.

30.

KOMPARATSIOON

СТЕПЕНИ СРАВНЕНИЯ

KOMPARATIIV (II)

СРАВНИТЕЛЬНАЯ СТЕПЕНЬ (II)

Komparatiivvormide
tarvitamine

Употребление формы
сравнительной степени

vanem kui ema ema/st vanem	старше, чем мать старше матери
-------------------------------	-----------------------------------

Isa on **vanem kui** ema.

Отец старше, чем мать.

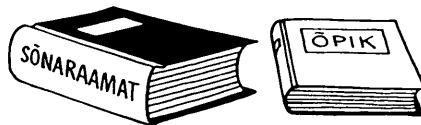
Ta on **emast viis aastat vanem**.

Он на пять лет старше матери.

Sõnaraamat on **kallim kui** õpik, ta on **õpikust paksem**.

Mõnikord on töö **tähtsam kui** anne.

Pärnus on praegu **soojem kui** Tartus.

Kas sõnaraamat on niisama paks kui õpik? – Ei, ta on õpikust tunduvalt paksem.

See roheline mantel on **pruunist mantlist moodsam**.
 Sergei räägib **aeglasemalt kui** Peeter.
 Peeter on temperamentne, ta räägib **meist kõigist elavamalt**.

veidi pisut natuke	} noorem nooremalt	немного моложе, помоложе
--------------------------	-------------------------------------	--------------------------

Reet Lepp on Peeter Laanest **pisut noorem**. Реэт Лепп немного моложе
 Peetera Laane. Пээтера Лаане.
 Ta astus **pisut nooremalt** üli- Она была немного моложе
 kooli kui Peeter. Пээтера, когда поступила в
 университет.

Meie tuba on **natuke soojem** kui teie tuba.
 Kohv on **veidi magusam** kui tee. Ма жон кохви веиди **magu-
 samalt**.

palju märksa tunduvalt märgatavalt	} noorem nooremalt	намного гораздо значительно заметно	} моложе
---	-------------------------------------	--	----------

Professor Sarv näeb välja **palju noorem**, kui ta on. Профессор Сарв выглядит
 намного моложе своих лет.
 Lembit Mets sai **palju noore- Лембит Метс стал доктором
 malt** doktoriks kui Ülo Laas. в значительно более моло-
 дом возрасте, чем Юло Лаас.

Ladina keel on **märksa raskem** kui inglise keel.
 Uus õpik on **tunduvalt sisukam** kui vana.
 Tüdrukute tuba on **märgatavalt puhtam** kui poiste oma.

○ **niisama ... kui; nii ... kui** так же ..., как; (не) так ..., как

Kas täna on **niisama külm kui** eile? Сегодня так же холодно, как вчера?

Ei, täna ei ole **nii külm kui** eile, täna on veidi **soojem**. Нет, сегодня не так холодно, как вчера, сегодня немного теплее.

Tõnu on **niisama andekas kui** Peeter. Arvo ei ole **nii andekas kui** Tõnu ja Peeter, aga ta on **neist töökam**.

Sirje ei ole **nii hoolas õpilane kui** Krista. Krista on palju **hoolsam**, ta töötab palju **hoolsamini**. **Niisama hoolsalt** töötab ka Ene.

Kas praktikum oli **niisama huvitav** kui loeng?

Ei, loeng oli **huvitavam**. Dotsent Mets räägib **kõigist teistest huvitavamalt**.

SUPERLATIIV

ПРЕВОСХОДНАЯ СТЕПЕНЬ

Superlatiivivormide
moodustamine

Образование форм
превосходной степени

a) liitvorm

a) сложная форма

liitvorm = *kõige* + komparatiiv

Сложная форма превосходной степени образуется при помощи слова *kõige* 'самый' и формы сравнительной степени прилагательного или наречия.

Adjektiiv	huvitav huvitavam → kõige huvitavam интересный интереснее самый интересный
-----------	--

Adverb	huvitavalt huvitavamalt → kõige huvitavamalt интересно интереснее интереснее всего
--------	--

б) lühivorm

б) краткая форма

Tunnus -im Признак

Краткая форма превосходной степени является непродуктивной и может быть образована лишь от тех прилагательных, которые в партитиве множественного числа имеют окончание *-id* или *-i, -u*.

Positiivi			Superlatiiv
nominatiiv		pluurali partitiiv	
a) huvitav	интересный	huvitava/id	huvitava/im
ilus	красивый	ilusa/id	ilusa/im
kiire	быстрый	kiire/id	kiire/im
julge	смелый	julge/id	julge/im
b) pikk	длинный	pikk/i	pi <u>k</u> /im
suur	большой	suur/i	suur/im
noor	молодой	noor/i	noor/im
uus	новый	uus/i	uus/im
vana	старый	van/u	van/ <u>v</u> /im
halb, halva (gen.)	плохой	halb/u	halv/ <u>v</u> /im

Pange tähele!

Positiiv		Komparaatiiv	Superlatiiv
hea	хороший	parem	kõige parem ~ parim
väike	маленький	väiksem	kõige väiksem ~ väikseim
lühike	короткий	lühem	kõige lühem ~ lühim
pisike	крохотный	pisem	kõige pisem ~ pisim
õhuke	тонкий	õhem	kõige õhem ~ õhim
hästi	хорошо	paremini	kõige paremini
palju	много	rohkem	kõige rohkem

Superlatiivivormide tarvitamine

Употребление форм превосходной степени

kõige ilusam ~ ilusaim	} vaas	} kõige ilusam ~ ilusaim	самая красивая ваза
vaasidest ~ vaaside hulgast			самая красивая из ваз
ütustada kõige huvitavamalt			рассказывать интереснее всех

Nimetage Eesti **vanim** ülikool. Назовите **старейший** университет Эстонии.

Eesti **vanim** ülikool on Tartu ülikool.

Praegu on ööd **kõige pikemad** ja päevad **kõige lühemad**.

Kes **teie hulgast** on **kõige parem** joonistaja? Meist joonistab **kõige paremini** Eha Lepp.

Ulo on meie rühma **kõige andekam** üliõpilane. Kursusetöö kirjutas ta **kõige andekamalt** ja ka eksamid sooritas **kõige edukamalt**.

Anti on pärit Narvast, Niina aga **palju kaugemalt**, Peterburist. **Kõige kaugemalt** on pärit Antoine: tema sündis Pariisis. Peeter tõuseb hommikul **kõige varem**: ta elab kõige kaugemal. Rein tõuseb täna **veidi hiljem**, tema esimene tund algab kell üheksa. Ülo magab **kõige kauem**: tal ei olegi täna tunde.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Sai on pehme. (pirukas, natuke) → Pirukas on niisama pehme kui sai. → Pirukas ei ole nii pehme kui sai, sai on natuke pehmem.

1. Tõnu on tark. (Sirje, pisut) 2. Peeter on pikk. (Arvo, palju) 3. Te olete täpsed. (meie, märgatavalt) 4. Sekretär on tõsine. (direktor, märksa) 5. Esik on kitsas (vannituba, tunduvalt) 6. Film on kurb. (romaan, veidi) 7. Valge sall on õhuke. (roheline sall, pisut).

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Leib on (odav) kui sai. → Leib on odavam kui sai. → Leib on saiaast odavam.

1. Konserv on (kallis) kui kohupiim. 2. Kohv on (magus) kui tee. 3. Tallinn on mulle (võõras) kui Tartu. 4. Kleit on (lühike) kui mantel. 5. Maie raamat on (puhas) kui Anne oma. 6. Saalis on (vaikne) kui koridoris. 7. Lennuk on (kiire) kui auto. 8. Kell üheksa on (pime) kui kell kaheksa. 9. Eksam on (tähtis) kui arvestus. 10. Ants on (vastupidav) kui Jüri. 11. Rein räägib (huvitavalt) kui Mari. 12. Mari õpib (palju) kui Rein, aga teab (vähe) kui Rein.

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Linnas on palju laiu tänavaid. (peatänav) → Peatänav on kõige laiem.

1. Riiulil on palju pakse raamatuid. (sõnaraamat) 2. Lillekaupluses on palju kauneid lilli. (roos) 3. Selles majas on palju väikesi lapsi. (Tiit) 4. Mul on palju toredaid sõpru. (Peeter) 5. Laual on palju maitsvaid toite. (tort) 6. See kevad oli vihmane. (aprill) 7. Perekonnas on kolm kena tütart. (Virve). 8. Klassis on palju andekaid õpilasi. (Teet) 9. Meil on palju häid tõstjaid. (kuldmedalivõitja)

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Toomas tõuseb kell 7.45. Arvo samuti. (vara) → Arvo tõuseb niisama vara kui Toomas.

1. Toomas sööb ühe võileiva. Arvo samuti. (vähe) 2. Toomas on valmis viieteistkümne minutiga. Arvo samuti. (kiiresti) 3. Toomas jõuab laboratooriumi kümne minutiga. Arvo samuti. (ruttu) 4. Toomas töötab kaheksa tundi. Arvo samuti. (kaua) 5. Toomas käib kinos kolm korda aastas. Arvo samuti. (harva)

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Buss sõidab kiiresti. (auto) → Auto sõidab veel kiiremini. → Mis sõidab kõige kiiremini?

1. Tõnu vastab hästi. (Rein) 2. Õpetaja räägib aeglaselt. (õpilane) 3. Lind lendab kõrgel. (lennuk) 4. Virve laulab hästi. (Mall) 5. Nad elavad lõbusalt. (meie) 6. Ma magasin pühapäeval kaua. (sa) 7. Moskva on kaugel. (Jerevan) 8. Igor hääldeb selgesti. (õpetaja) 9. Igor valmistub esinemiseks hoolikalt. (Sergei) 10. Igor esineb edukalt. (Sergei)

Kordamisharjutus. Kasutage lauses pluurali partitiivi.

Mul on palju (vähe) ...	sportlane, staadion, võimla, medal, olümpiavõitja, sõber, laps, eksam
Meil on palju (vähe) ...	
Siin on palju (vähe) ...	

31.

ma-INFINITIIV JA
da-INFINITIIV (II)

ma-ИНФИНИТИВ И
da-ИНФИНИТИВ (II)

ma-инфинитив является основной формой эстонского глагола. При наличии чередования ступеней основа глагола выступает в сильной ступени.

da-инфинитив – вторая основная форма. Признак этой формы имеет варианты *-da*, *-ta*, *-a*. При чередовании ступеней основа *da*-инфинитива может выступать в сильной и также в слабой ступени.

$\left. \begin{array}{l} \text{õppi/ma} \\ \text{õppi/da} \end{array} \right\}$	учиться	$\left. \begin{array}{l} \text{vasta/ma} \\ \text{vasta/ta} \end{array} \right\}$	отвечать	$\left. \begin{array}{l} \text{käi/ma} \\ \text{käi/a} \end{array} \right\}$	ходить
---	---------	---	----------	--	--------

da-INFINITIIVI VORMID

ФОРМЫ *da*-
ИНФИНИТИВА

Tunnus -da Признак

1) глаголы с двух- или многосложной основой без чередования ступеней

küsi/ma	спрашивать	küsi/da
juhtu/ma	случаться	juhtu/da
jaluta/ma	гулять	jaluta/da

Samuti: armastama, asuma, avama, ehitama, esitama, jutustama, jälgima, järgnema, kannatama, kasutama, kavatsema, korduma, kujutama, külastama, küpsetama, lubama, magama, meeldima, meenuma, paluma, parandama, peatuma, puuduma, päri-nema, selgitama, toimuma, tänama, töötama, väljuma, väsima jt.

Pange tähele!

pese/ma стирать, мыть pes/ta

2) глаголы с двух- или многосложной основой с чередованием ступеней, спрягающиеся по типу *õppima*

Tugev aste		Tugev aste
õppi/ma	учиться	õppi/da
rääki/ma	говорить	rääki/da
kadu/ma	исчезать	kadu/da
mängi/ma	играть	mängi/da

Samuti: astuma, istuma, kutsuma, lugema, lõppema, otsima, organiseerima, pidama, sadama, soovima, sündima, tantsima, tekkima, tõlkima jt.

3) глаголы с двухсложной основой с чередованием ступеней, спрягающиеся по типу *ütlema*

Tugev aste		Nõrk aste
võim le /ma	заниматься гимнастикой	võim el /da
vest le /ma	беседовать	vest el /da
vaid le /ma	спорить	vai el /da
kaht le /ma	сомневаться	kah el /da
õmb le /ma	шить	õmm el /da
üt le /ma	сказать	üt el /da
mõt le /ma	думать	mõt el /da

Pange tähele!

kõnelema-tüüp

kõnele/ma	разговаривать	kõnele/da ~ kõnele/da
rabelema	биться	rabele/da ~ rabele/da
tegelema	заниматься	tegele/da ~ tegele/da
kogelema	заикаться	kogele/da ~ kogele/da

4) некоторые глаголы с односложной основой без чередования ступеней

saa/ma	получать	saa/da
jää/ma	оставаться	jää/da
või/ma	мочь	või/da

5) глаголы с односложной основой на *l, n, r*, с чередованием ступеней

kuul/ma	слышать	kuul/da
laul/ma	петь	laul/da
naer/ma	смеяться	naer/da

Tunnus **-ta** Признак

1) глаголы с чередованием ступеней, спрягающиеся по типу *hakka*

Tugev aste		Nõrk aste
hakka/ma	начинать	<i>haka/ta</i>
vaata/ma	смотреть	<i>vaada/ta</i>
tõmba/ma	тянуть	<i>tõmma/ta</i>
puhka/ma	отдыхать	<i>puha/ta</i>
kalla/ma	лить	<i>kalla/ta</i>

Samuti: hüppama, ruttama, aitama, märkama, ootama, kordama, lendama, algama, kaebama, ohkama, oskama jt.

2) глаголы с чередованием ступеней, имеющие в конце односложной основы -s.

Tugev aste		Tugev aste
seis/ma	стоять	seis/ta
tõus/ma	вставать	tõus/ta
maks/ma	платить	maks/ta

Pange tähele!

jooks/ma бегать

jooks/ta

Tunnus **-a** Признак

1) глаголы с односложной основой на *d*, *t*, имеющие чередование ступеней.

Tugev aste		Tugev aste
and/ma	давать	and/a
püüd/ma	стараться	püüd/a
ost/ma	покупать	ost/a
sõit/ma	ехать	sõit/a

Samuti: hoidma, jõudma, kandma, leidma, tundma, kartma, keetma, paistma, saatma, tahtma jt.

Если перед *t* стоит краткий гласный, то *t* удваивается.

Tugev aste		Tugev aste
võt/ma	брать	võtt/a
jät/ma	оставлять	jätt/a
nut/ma	плакать	nutt/a
kat/ma	покрывать	katt/a

2) глаголы с односложной основой на гласный, не имеющие чередования ступеней. При этом происходит изменение в основе:

oo → *uu*

öö → *üü*

vii/ma	нести, везти, вести	vii/a
käi/ma	ходить	käi/a
joo/ma	пить	juu/a
söö/ma	есть	süü/a

Samuti: tooma, looma, lööma

3) глаголы с двухсложной основой; имеет место изменение в основе:

le → *ll*

ne → *nn*

re → *rr*

ole/ma	быть	oll/a
tule/ma	приходить	tull/a
mine/ma	идти	minn/a
pane/ma	класть	pann/a
sure/ma	умирать	surr/a

ge → *h*

tege/ma	делать	teh/a
näge/ma	видеть	näh/a

mis teha?

Kas **ära minna** või siia **jääda**? Уйти или остаться здесь?

Kas **sõita** bussiga või **jalutada**? Поехать на автобусе или прогуляться?

Kas kohe **ütelda** või enne **mõtelda**?

Kas **töötada** või **puhata**?
 Kas **tantsida** või **istuda**?
 Kas **naerda** või **nutta**?

○ mida **võib** teha? mida **peab** tegema?

Teie võite **ära minna**, aga
 meie peame siia **jääma**.

Вы можете уйти, а мы
 должны остаться здесь.

Tööpäeval võib bussiga **sõita**, aga pühapäeval peab **jalutama**.
 Tema võib kohe **ütelda**, aga mina pean enne **mõtleva**.
 Täna võib **puhata**, aga homme peab **töötama**.
 Sina võid **tantsida**, aga mina pean koju **minema**.
 Pärast võin **naerda**, aga praegu pean **nutma**.

ma-INFINIITIIVI
 KÄÄNDED

ПАДЕЖНЫЕ ФОРМЫ
ma-ИНФИНИТИВА

	есть	пить	учиться	читать
Illatiiv	söö/ ma	joo/ ma	õppi/ ma	luge/ ma
Inessiiv	söö/ mas	joo/ mas	õppi/ mas	luge/ mas
Elatiiv	söö/ mast	joo/ mast	õppi/ mast	luge/ mast
Abessiiv	söö/ mata	joo/ mata	õppi/ mata	luge/ mata

Ma lähen (*kuhu?*) **sööma**.
 Ma olen (*kus?*) **söömas**.
 Ma tulen (*kust?*) **söömast**.

Я иду (пойду) **есть**.
 Я ем.
 Я ходил **есть** (т. е. иду,
 напр., из столовой).

Töö on **lõpetamata**.
 Mul on töö **lõpetamata**.
 Andsin ära **lõpetamata töö**.

Работа не закончена.
 У меня работа не закончена.
 Я сдал незаконченную ра-
 боту.

Viljandi rong on veel **saabumata**, kuid ta on iga minut **saabumas**. Вильяндиский поезд еще не **прибыл**, но он должен **прибыть** с минуты на минуту.

Virve läks kohvikusse kohvi **jooma**. Kas Virve on praegu kohvi **joomas**? Ei, Virve tuli juba kohvi **joomast** ja on nüüd oma toas **õppimas**. **Õppimata** ei saa homme kontrolltööd kirjutada.

mas-vorm

verbidega

с глаголами

olema **быть**

Külalised **on tulemas**.

(= Külalised tulevad varsti.)

Mari **on kirja lõpetamas**.

(= Mari lõpetab kirja varsti.)

Kas selliseid raamatuid üldse **on olemas**?

Скоро придут гости.

Мари заканчивает письмо.

Есть ли (существуют ли) вообще такие книги?

käima **ходить**

Me **käisime** kaks korda nädalal **võimlemas**.

Mark **käis** koeraga jalutamas.

Nad **käisid** botaanikaaias orhideesid **vaatamas**.

Мы ходили два раза в неделю на гимнастику (заниматься гимнастикой).

Марк ходил с собакой гулять.

Они ходили в ботанический сад смотреть орхидеи.

mast-vorm

verbidega

с глаголами

tulema, saabuma приходиться, прибывать

Ene **tuleb võimlemast**. Andres **tuleb ujumast**. Эне идет с гимнастики. Анд-рес ходил плавать (т. е. идет, напр., из бассейна).

Mari **saabus mere äärest puhkamast**. Мари приехала из отпуска у моря.

Peeter **saabus võimlast treenimast**. Пеэтер пришел из гимнастического зала, с тренировки.

tõusma вставать

Tõusin magamast kell kaheksa. Я встал в восемь часов.

hoiduma избегать, остерегаться

Mari **hoidus Jüriga kohtumast**. Мари избегала встречи с Юри.

Peab **hoiduma haigestumast**. Необходимо остерегаться заболевания.

keelduma отказываться

Peeter **keeldus sellele küsimusele vastamast**. Пеэтер отказался отвечать на этот вопрос.

Võõras **keeldus tõendit esitamast**. Незнакомец отказался предъявить справку.

tänama благодарить

Kuidas elad? **Tänan küsimast**, Как живешь? Спасибо, хо-
hästi. hästi. рошо.

Palun tule pühapäeval minu Приходи, пожалуйста, в
juurde! **Tänan kutsumast!** воскресенье ко мне! Бла-
годарю за приглашение!

mata-vorm

a) verbidega

а) с глаголами

olema быть

Mul **on** ajaleht **lugemata**. Я еще не читал газету.
(= Ma ei ole ajalehte lugenud.)

Kas need õunad **on** pestud või Это мытые или немытые
pesemata? яблоки?

jääma оставаться

Külalised jäid **tulemata**. Гости не пришли.
(= Külalised ei tulnud.)

See film **jäi** mul **vaatamata**. Этот фильм я не посмотрел.
(= Seda filmi ma ei vaadanud.)

jätma оставлять

Tamara **jättis** sõnad **õppima-** Тамара не выучила слова.
ta.

(= Tamara ei õppinud sõnu.)

Rein **jättis** kohtumisele **mine-** Рейн не пошел на свидание.
mata.

(= Rein ei läinud kohtumisele.)

	unustama	забывать
Astrid	unustas ajalehe tellimata .	Астрид забыла подписаться на газету.
Markus	unustas piletid ostmata .	Маркус забыл купить билеты.
b)	atribuudina	б) в качестве определения
Ei või juua	keetmata vett ega süüa pesemata õunu.	Нельзя пить некипяченую воду и есть немытые яблоки.
Kutsumata	külalised.	Незванные гости.
Parandamata	vead.	Неисправленные ошибки.
Kontrollimata	harjutus.	Непроверенное упражнение.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: laulma → laulda → Salmele meeldib kooris **laulda**.

tõusma, külastama, parandama, ravima, vaidlema, hüppama, korjama, saatma, minema, sõitma

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Suurt kohvrit on raske ... → Suurt kohvrit **on** raske **kanda**. → Suurt kohvrit **oli** raske **kanda**.

1. Filoloog võib ka toimetuses 2. Kõik tahavad kohtumisest 3. Külalised soovivad ... meie firmaga. 4. Ajakirjanik tahab teiega 5. Dotsent Kõiv lubab ... ülikooli ajaloost. 6. Sekretäri asetäitjat pole kerge 7. Raviosakonnas on huvitav ...

töötama, leidma, vestlema, osa võtma, õppima, tutvuma, jutustama, omandama

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Tõnu **ootab** teid. → Tõnu peab teid **ootama**. → Tõnul tuleb teid **oodata**.

1. Mart Sepp ruttab jaama. 2. Ta jõuab kuuesele rongile. 3. Eva juhib autot. 4. Jaak esitleb oma rühmakaaslasi. 5. Haige sööb kerget toitu. 6. Ene kannatab valu. 7. Kes nutab? 8. Lind lendab üle mere. 9. Isa puhkab praegu. 10. Rein aitab filmida võistlusi.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kas sa oled kohvi keetnud? → Ei, aga ma **hakkan** kohe **keetma**. → Ei, ma **ei saanud** kohvi **keeta**.

1. Kas sa oled end juba pesnud? 2. Kas te reegleid olete juba korranud? 3. Kas sa oled neid pilte vaadanud? 4. Kas sa oled abiellumisest unistanud? 5. Kas sa oled tööplaani koostanud? 6. Kas te olete teed joonud? 7. Kas te olete pileтите eest maksnud? 8. Kas sa oled täna juba ujumas käinud? 9. Kas sa oled seda luuletuskogu lugenud?

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Ma pean **kirja tõlkima**. → Kiri on **tõlkimata**. → Kas sa **aitad mul** kirja **tõlkida**?

1. Anne peab lauda katma. 2. Ma pean paki postkontorist ära tooma. 3. Me peame täna aknaid pesema. 4. Peeter peab Ence sünnipäevaks lilli ostma. 5. Nad peavad kööki koristama. 6. Jüri peab raadio parandusse viima. 7. Ma pean ise kleidi õmblema. 8. Jaan peab koosoleku organiseerima. 9. Mare peab artikli kirjutama. 10. Virve peab karikatuure joonistama.

Harjutus 6. *-ma, -mas, -mast* või *-mata?*

Näidis: Tänan teid tule- → Tänan teid **tulemast**.

1. Need vead jäid mul paranda-. 2. Unustasin teid esitle-. 3. Krista käis iga filmi vaata-. 4. Laps jättis piima joo-. 5. Mate-

maatikud tulid suusata-. 6. Kai hoidus õhtul palju söö-, vahel läks ta söö- maga-. 7. Leidsime Mari köögis askelda-. 8. Ava- kiri oli ajalehtede vahel. 9. Varsti algab kontsert, rahvas on kogune-. 10. Direktor keeldus sekretärile vaba päeva and-. 11. Aadressid on veel ümbrikele kirjuta-, ma hakkam kohe kirjuta-. 12. Kunstnikud tulid kunstmuuseumist näitust ava-. 13. Kes on praegu dotsent Metsa juures vasta-? 14. Peep läks just vasta-, Nataša ja Viktor tulid juba vasta-.

Kordamisharjutus. Moodustage lauseid, milles need verbid on imperfektivormis.

asutama, esitlema, hävima, kujunema, juhtima, kohtuma, nutma, tulema, minema, käima

32.

ma- JA *da-*INFINITIIV
(III)

ma- И *da-*ИНФИНИТИВ
(III)

*ma-*infinitiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи употре-
бления *ma-*инфинитива

1) seoses liikumist väljenda-
vate verbidega

1) в сочетании с глаголами
движения

Rein **läheb** treenima.

Рейн идет (пойдет) тренироваться.

Itaaliast **saabus** kuulus profes-
sor loenguid **pidama**.

Из Италии прибыл извест-
ный профессор читать лек-
ции.

Poiss jooksis välja palli **mängima**.

Kas **tuled võimlema**? Ei, ma **ei tule võimlema**, lähen suusa-
tama.

Me **ruttame** pileteid **ostma**. Kuhu te **puhkama sõidate**?

2) koos tegevuse algust väl-
jendavate verbidega

2) в сочетании с глагола-
ми, обозначающими нача-
ло действия

Rein **hakkab** treenima.

Рейн начнет тренироваться.

Kas see paneb sind mõtleva ?	Это заставляет тебя задуматься?
Ei, see ajab mind naerma .	Нет, это меня смешит.
Petrovide perekond asus Tartusse elama .	Семья Петровых поселилась в Тарту.
Kas sa jääd mind ootama ?	Ты будешь меня ждать?
Laps jäi magama .	Ребенок заснул.
Kell jäi seisma .	Часы остановились.

Me **hakkame** eesti keelt **õppima**: Tatjana **hakkab** **tõlkima**, Niina **hakkab** harjutust **kirjutama**, mina **hakkan** lugemispala **jutustama**. Igor **ei** **hakka** veel **õppima**, ta **hakkab** Viktoriga malet **mängima**.

 Pange tähele!

hakkama + ma-infinitiiv

Täna **hakkab** **sadama**.
 Me **hakkame** **ehitama**.
 Homme **hakkame** rootsi meeskonnaga **võistlema**.

3) seoses mõnede kutsumist ja saatmist väljendavate verbidega, ka verbidega *õppima* ja *õpetama*

algama + substantiiv

Täna **algab** **kevad**.
Töö **algab** 1. augustil.
Võistlus rootsi meeskonnaga **algab** kell kümme.

3) в сочетании с некоторыми глаголами со значением 'звать' и 'послать', а также с глаголами *õppima* и *õpetama*.

Mari **kutsub** teed **jooma**.

Мари приглашает пить чай.

Tatjana **õpib** klaverit **mängima**.

Татьяна **учится** играть на фортепьяно.

Kes õpetab teda klaverit
mängima?

Dotsent Raud saadab Sergei
grafoprojektorit tooma.

Кто учит ее играть на фор-
тепьяно?

Доцент Рауд посылает Сер-
гея за графопроектором.

4) seoses modaalverbiga
pidama

4) в сочетании с модаль-
ным глаголом *pidama*

Mari **peab** kirja kirjutama.

Мари должна писать письмо.

Me peame homseks sõnu kordama. Virve peab koosolekule
minema. Peeter hilines, ta peab vabandama.

5) seoses adjektiividega

5) в сочетании с прилага-
тельными

võimeline
suuteline

} способен

valmis

ГОТОВ

nõus

СОГЛАСЕН

Ta on { valmis
nõus
võimeline } sellest
suuteline } rääkima.

Он { ГОТОВ
СОГЛАСЕН } говорить
способен } об этом.

Rein on valmis vastama, ta õppis eile.

Рейн готов отвечать, он учил
вчера.

Me oleme suutelised ennast ületama.

Kas oled nõus minu eest valvesse minema? – Ei, ma ei saa, aga
Triinu on nõus sind aitama.

Sergei on valmis kõike organiseerima, aga meie pole alati
nõus osa võtma.

Tõnu on võimeline õppima palju paremini.

da-infinitiivi peamised
tarvitamisjuhud

Основные случаи употре-
бления *da*-инфинитива

1) koos võimalikkust ja taht-
mist väljendavate verbidega

1) в сочетании с глагола-
ми, выражающими воз-
можность или волеизъяв-
ление

Haige **saab** juba käia.

Больной уже может ходить.

a) *saama* мочь, *võima* мочь, *tohtima* сметь, *julgema* осме-
ливаться

Haige **ei saa** käia, tal jalg valu-
tab.

Больной не может ходить, у
него болит нога.

Jüri **ei saa õppida**, tal ei ole
õpikut.

Юри не может заниматься, у
него нет учебника.

Ants **ei saa** praegu **treenida**,
tal pole aega.

Антс не может сейчас тре-
нироваться, у него нет вре-
мени.

Jüri aga **ei või** **treenida**, sest ta
oli haige.

А Юри нельзя тренировать-
ся, потому что он был болен.

Kas **võin** teid **aidata**?

Разрешите вам помочь?

Haige **ei tohi** veel **tõusta**, arst
ei luba.

Больному нельзя еще вста-
вать, врач не разрешает.

Ma **ei julge** üksi **minna**.

Я боюсь идти одна.

Kas **tohin** teid **saata**?

Можно вас проводить?

b) *püüdma* стремиться, стараться, пытаться; *suutma* мочь;
jõudma успевать; мочь

Haige **püüab** **tõusta**, kuid ta
ei suuda (~ **ei jõua**) veel
tõusta, ta on väga nõrk.

Больной пытается встать, но
он еще не может вставать,
он очень слаб.

Olen nii väsinud, et lihtsalt ei jõua (~ ei suuda) enam käia.	Я так устал, что просто не могу больше ходить.
Kas jõudsid töö lõpetada? Ei jõudnud.	Ты успел закончить работу? Не успел.
Püüdsin küll kiiresti kirjutada, aga ma ei suuda terve päev laua taga istuda.	Я старался писать быстро, но я не могу целый день сидеть за столом.
See on võimatu, ma ei suuda seda uskuda!	Это невозможно, я не могу этому поверить!
Toomas ei suutnud otsustada, millist võõrkeelt õppida.	Тоомас не мог решить, какой иностранный язык изучать.

c) *tahtma* хотеть, *soovima* желать

Kes tahab (~ soovib) sõna võtta?	Кто желает высказаться?
Mida te soovite juua, teed või kohvi?	Что вы будете пить, чай или кофе?
Rein tahtis õhtul klubisse minna, kuid ei saanud, sest tuli Jaan, kes soovis (~ tahtis) malet mängida.	Рейн хотел вечером пойти в клуб, но не мог, потому что пришел Яан, который хотел играть в шахматы.

d) *aitama* помогать, *laskma* давать (что-либо делать), *lubama* разрешать, *käskima* велеть (приказывать), *soovitama* советовать

Ma aitan sul sõnaraamatust sõnu otsida.	Я помогу тебе искать слова в словаре.
Päike ei lasknud mul magada.	Солнце не давало мне спать.
Kas väike õde laseb sul õppida?	Маленькая сестра дает тебе заниматься?

Arst ei luba **tal** suitsetada.

Врач не разрешает ему курить.

Kas lubate **mul** ära minna?

Мне можно идти? (Разрешите идти?)

Direktor **käskis** **tal** avalduse kirjutada.

Директор велел ему написать заявление.

Professor Palm soovitas **meil** seda artiklit lugeda.

Профессор Пальм советовал нам почитать эту статью.

2) seoses tundmusi või intellektuaalset tegevust väljendavate verbidega

2) в сочетании с глаголами, выражающими чувства и мыслительные процессы

armastama любить, *kartma* бояться, *lootma* надеяться, *kavatsema* намереваться, *mõtleva* думать, *oskama* уметь, *meeldima* нравиться jt.

Mari **armastab** laulda.

Мари любит петь.

Mari armastab laulda.

Kas sa **ei karda hilineda**?
Ei, ma **lootan** täpselt kohal
olla.

Mõtlesin täna lektööri **vas-**
tata, kuid **ei oska** veel hästi
tõlkida.

Mida **kavatsed** õhtul **teha**?
Lähnen kontserdile, mulle
meeldib muusikat **kuulata**.

Ты не боишься опоздать?
Нет, я надеюсь прийти точ-
но.

Я собирался сегодня отве-
чать домашнее чтение, но я
еще плохо перевожу.

Что ты собираешься делать
вечером? Пойду на концерт,
мне нравится слушать музы-
ку.

3) impersonaalsetes konst-
ruksioonides seoses verbi-
dega

3) в безличных конст-
струкциях в сочетании с глаго-
лами

õnnestub удастся, *maksab* сто́ит, *tuleb* следует, необхо-
димо, *tarvis*, *on vaja* надо, нужно, *tarvitseb* следует

Raamatuid **tuleb** **hoida**.

Книги следует беречь.

Ei õnnestunud arstiga **rääki-**
da.

Kas **maksab ärrituda**?
Tuleb oodata, ei maksa **rutata**.

Võistlustöö **on vaja** varsti **esi-**
tada.

On tarvis tõsiselt **töötada**,
kuid **ei tarvitse närvitseda**.

Не удалось поговорить с
врачом.

Стоит ли раздражаться?
Нужно ждать, не стоит то-
ропиться.

Конкурсную работу надо
будет скоро представить.

Надо серьезно работать, но
не следует нервничать.

4) seoses substantiividega

4) в сочетании с существительными

võimalus возможность, *kavatsus* намерение, *soov*, *tahtmine* желание, *lootus* надежда, *käsk* приказ, *luba* разрешение, *vajadus*, *tarvidus* необходимость, надобность, *õnn* счастье, *aeg* пора jt.

Poistel oli { **soov**
kavatsus } **minna** matkama.

Мальчики имели { желание
намерение } пойти в поход.

Tal oli **võimalus** raha **teenida**.

У него была возможность зарабатывать.

Mul on **käsk** koju tulla.

Мне велели идти домой.

Kas on **lootust** õppelaenu **saada**?

Есть ли надежда получить учебный кредит?

Virvel on **hirm** ilma õppelaenu **jääda**.

Вирве боится остаться без учебного кредита.

Kui on **vajadus** **sõna võtta**, siis tuleb seda teha.

Если необходимо высказаться, то следует это сделать.

Kas on **tarvidust** seda küsimust veel **arutada**?

Нужно ли этот вопрос еще обсуждать?

Mul oli **õnn** temaga **tutvuda**.

Я имел счастье познакомиться с ним.

On **rõõm** sinuga **kohtuda**.

Рад тебя видеть.

On **aeg** magama **minna**.

Пора ложиться спать.

5) seoses konstruktsioonide-
ga

olema + adjektiiv
olema + *vara, hilja*

5) в сочетании с конструк-
циями

быть + прилагательное
быть + рано, поздно

Temaga on huvitav vestelda.	С ним интересно беседовать.
Suitsetada on kahjulik .	Курить вредно.
Vara on magama minna.	Спать идти рано.

On meeldiv teiega tutvuda. Seda **on raske** uskuda.
Kas oli igav oodata? Ei, siin oli mugav istuda.
Nüüd on hilja teda kutsuda.

6) koos *et*-konjunktsiooniga
finaalkonstruktsioonis

6) в конструкции цели с
союзом *et*

Sa oled liiga noor, et sellest aru saada.	Ты слишком молод, чтобы это понять.
---	--

Ootasime taksot, **et** raudteejaama
sõita.

Мы ждали такси, чтобы по-
ехать на вокзал.

Jüri läks raamatukauplusse, **et** uut õpikut osta.
Võtsin sõnaraamatu, **et** uue sõna tähendust vaadata.
Sööme selleks, **et elada**, mitte selleks, **et süüa**.

7) impersonaalsetes küsi-
mustes

7) в безличных вопросах

Mis teha?	Что делать?
Mõtlen, kuidas vastata.	Думаю, как ответить.

Millega seda **seletada**? Küsi- Чем это объясняется? Я
sin, millega seda **seletada**. спросил, чем это объясня-
ется.

Kuhu õhtul **minna**? Me ei tea, kuhu õhtul **minna**.
Milleks nii kaua **oodata**? Ei saa aru, milleks nii kaua **oodata**.
Kas arst **kutsuda**? Ta küsis, kas **kutsuda** arst.

8) eitussõna *mitte* + *da*-infi- 8) отрицание *mitte* + *da*-
nitiiv инфинитив

Olla või mitte olla?	Быть или не быть?
-----------------------------	-------------------

Kas **osta** raamat või **mitte**? Купить книгу или нет?
Kas **saata** telegramm või **mitte**?
Kas teda ka **kutsuda**? Miks siis **mitte kutsuda**?
Ruttasime, et **mitte hilineda**.

Pange tähele sõnade Обратите внимание
järjekorda! на порядок слов!

Kirjanik **kirjutab** romaani. → Kirjanik **hakkab** romaani **kirju-
tama**.

Ma **kutsun** sind külla. → Ma **kavatsen** sind külla **kutsuda**.

Me **kuulame** muusikat. → Meile **meeldib** muusikat **kuulata**.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Me tutvume Tartuga. (tahtma, tulema) → Me tahame
Tartuga **tutvuda**. Me **tuleme** Tartuga **tutvuma**. → Me **taht-
sime** Tartuga **tutvuda**. Me **tulime** Tartuga **tutvuma**.

1. Uus ajakiri ilmub. (hakkama, võima) 2. Mart sööb lõunat. (minema, kavatsema) 3. Katrin mängib klaverit. (oskama, õppima) 4. Me kontrollime harjutust. (jõudma, asuma) 5. Ma leian selleks aega. (pidama, püüdma) 6. Nad kuulavad muusikat. (kutsuma, soovima) 7. Jaan tõlgib kiiresti. (mõtleva, nõus olema) 8. Kas te ootate? (jääma, soovima) 9. Sirje õmbleb. (armastama, õpetama) 10. Paul aitab mind. (lubama, valmis olema)

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Tüdrukud kannavad kohvrit. (Jüri, aitama) → Jüri **aitab tüdrukutel** kohvrit **kanda**. → Jüri **ei aita** tüdrukutel kohvrit **kanda**.

1. Leena sõidab võistlustele. (arst, lubama). 2. Poisid toovad kauplusest leiba ja saia. (ema, paluma) 3. Reet abistab oma vana vanemaid. (vaja olema) 4. Vanaema võtab kartuleid. (Reet, aitama) 5. Vanaisa näitab Reedale metskitse. (õnnestuma) 6. Naised koristavad kapsaid ja kaalikaid. (vihm, laskma) 7. Matkajad vaatavad kaarti. (tarvis olema) 8. Välismaalased tutvuvad uue linnaosaga. (mina, soovitama) 9. Sa palud Peetrilt fotoaparaati. (tulema) 10. Me läheme kontserdile. (Virve, soovitama)

Harjutus 3. *ma-* või *da-infinitiv*?

1. Nüüd on aeg töö lõpeta-. 2. Kas on võimalust seda viga paranda-? 3. Olen valmis vabanda-. 4. Mul on soov seda etendust vaada-. 5. Kes on nõus kaasa tule-? 6. Meil on lootus pileteid saa-. 7. Praegu ei ole õige ruta-. 8. Dotsent Saarel on kavatus vana auto ära müü- ja uus ost-. 9. Peetril ei ole tahtmist toa eest nii palju maks-. 10. Töölised olid nõus laupäeval tööta-. 11. Meil on rõõm oma külalisi tervita-. 12. Laborandil oli luba videomagnetofon koju vii-. 13. On käsk see kiri teile and-.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Ta õpib autot juhtima. (mitte teadma) → Kas õppida autot juhtima või mitte õppida? → Ta **ei tea**, kas õppida autot juhtima.

1. Ta läheb külalistega kohtuma. (mõtleva) 2. Ta esineb koosolekul. (küsima) 3. Ta tegeleb teaduslike probleemidega. (mõtleva) 4. Ta näitab külalistele üliõpilaste töid. (mitte teadma) 5. Ta sööb õhtul putru. (mõtleva) 6. Ta saadab kallimale oma luuletusi. (mitte teadma) 7. Ta võtab oma tööd kaasa. (küsima) 8. Ta vestleb külalistega põllumajandusest. (mõtleva)

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Viktor astub ülikooli, Viktor õpib arstiks. → Viktor astub ülikooli, **et** arstiks **õppida**.

1. Mari õpib võõrkeeli, Mari loeb teaduslikku kirjandust. 2. Nad sõidavad ekskursioonile, nad tutvuvad Põhja-Eestiga. 3. Sportlane treenib palju, sportlane saavutab häid tulemusi. 4. Rein lendab lennukiga, Rein on kiiresti kohal. 5. Ma võtan kapist klaasi, ma joon limonaadi. 6. Mare paneb selga uue kleidi, Mare läheb klubisse tantsima. 7. Laine võimleb, Laine jääb saledaks. 8. Sa helistad polikliinikusse, sa kutsud arsti. 9. Anne astub kunstiülikooli, Anne saab arhitektiks.

Kordamisharjutus. Vastake.

1. Missugune tuba on a) kõige suurem, b) kõige valgem, c) kõige soojem, d) kõige külmem? 2. Kes on teie peres a) kõige vanem, b) kõige noorem, c) kõige töökam, d) kõige andekam? 3. Kus on kõige parem a) õppida, b) puhata, c) süüa, d) magada? 4. Mis on teile a) kõige vajalikum, b) kõige kasulikum, c) kõige kahjulikum, d) kõige huvitavam, e) kõige igavam?

33.

PÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

IMPERATIIV (III)

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ
НАКЛОНЕНИЕ (III)

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

1. Singulari 2. pööre

1. 2-е лицо единственного
числа

Tunnus ∅ Признак

imperatiivi singulari 2. pööre = indikatiivi preesensi tüvi

2-е лицо единственного числа повелительного наклонения образуется от основы настоящего времени изъявительного наклонения, т. е. личное окончание отбрасывается, остается чистая основа.

sa loe/d – loe! читай!

õppima	учиться	sa õpi/d	õpi!
rääkima	говорить	sa räägi/d	räägi!
tõlkima	переводить	sa tõlgi/d	tõlgi!
vaatama	смотреть	sa vaata/d	vaata!
hüppama	прыгать	sa hüppa/d	hüppa!
ütleva	сказать	sa ütle/d	üttele!
aru saama	понимать	sa saa/d aru	saa aru !

Pange tähele!

sa lähed – **mine!** иди!

Palun **tule** sisse! **Võta** mantel Заходи, пожалуйста! Снимай
ära! **Istu** siia! пальто! Садись сюда!

Vaata seda ajakirja!

Ants, palun **mine** postkontorisse ja **saada** vanaemale tele-
gramm!

Osta viis ümbrikku!

Palun **anna** mulle raha!

Ole hea, **võta** siit kümme krooni!

Enne **mõtle**, siis **ütle!**

2. Pluurali 2. pööre

2. 2-е лицо множествен-
ного числа

Tunnus **-ge ~ -ke** Признак

imperatiivi pluurali 2. pööre = *da*-infinitiivi tüvi + tunnus
-ge ~ -ke

2-е лицо множественного числа повелительного накло-
нения образуется от основы *da*-инфинитива путем прибав-
ления признака *-ge* или *-ke*.

luge/da – luge/ge!	читайте!
ooda/ta – ooda/ke!	ждите!

õppi/ da	учиться	– õppi/ ge!
rääki/ da	говорить	– rääki/ ge!

aida/**ta** помогать – aida/**ke!**
 tõmma/**ta** тянуть – tõmma/**ke!**

Признак **-ge** присоединяется к основам

а) глаголов с инфинитивом на *-da*:

tõlki/**da** переводить – tõlki/**ge!**
 palu/**da** просить – palu/**ge!**
 üteli/**da** сказать – üteli/**ge!**
 aru saa/**da** понимать – saa/**ge** aru!

б) глаголов с инфинитивом на *-a* после гласных и звонких согласных:

käi/**a** ходить – käi/**ge!**
 vii/**a** нести – vii/**ge!**
 pann/**a** ставить, класть – pan/**ge!**
 tull/**a** идти, приходить – tul/**ge!**
 oll/**a** быть – ol/**ge!**
 minn/**a** идти – min/**ge!**

Pange tähele!

У глаголов на долгий *-oo-* или *-öö-* с односложной основой признак повелительного наклонения прибавляется к основе *ma*-инфинитива:

<i>ma</i> -infinitiiv	<i>da</i> -infinitiiv	Imperatiivi pluraali 2. pööre
joo/ ma пить	juaa	joo/ ge!
too/ ma приносить	tuua	too/ ge!
söö/ ma есть	süua	söö/ ge!
löö/ ma бить	lüua	löö/ ge!

Признак **-ke** присоединяется к основам

а) глаголов с инфинитивом на *-ta*:

haka/ ta	начинать	haka/ ke!	kalla/ ta	лить	kalla/ ke!
vaada/ ta	смотреть	vaada/ ke!	vasta/ ta	отвечать	vasta/ ke!
hüpa/ ta	прыгать	hüpa/ ke!	seis/ ta	стоять	seis/ ke!
tõus/ ta	вставать	tõus/ ke!	pes/ ta	мыть, стирать	pes/ ke!
maks/ ta	платить	maks/ ke!	võt/ ta	брать	võt/ ke!
joos/ ta	бегать	joos/ ke!	jät/ ta	оставлять	jät/ ke!

б) глаголов с инфинитивом на *-a* после согласных *d, b*:

tund/ a	чувствовать	– tund/ ke!
and/ a	давать	– and/ ke!
kand/ a	носить	– kand/ ke!
hoid/ a	беречь	– hoid/ ke!
püüd/ a	стремиться	– püüd/ ke!
leid/ a	находить	– leid/ ke!
teh/ a	делать	– teh/ ke!

Lugege seda kirja!

Прочитайте это письмо!

Tõlkige esimene lause!

Переведите первое предложение!

Hakake jutustama! Palun **ütelge** veel kord!

Võtke vihikud ja **vastake** küsimustele!

Püüdke õigesti hääldada!

Palun **tundke** end mugavalt!

Palun **tulge** mulle appi!

Õppige uued sõnad pähe!

3. Pluurali 1. pööre

3. 1-е лицо множественного числа

Tunnus **-gem ~ -kem** Признак

imperatiivi pluurali 1. pööre = imperatiivi pluurali 2. pööre
+ tunnus *-m*

luge/ge! – luge/ge/m! будем читать!

õppi/ge!	õppi/ge/m!	aida/ke!	aida/ke/m!
ol/ge!	ol/ge/m!	maks/ke!	maks/ke/m!
joo/ge!	joo/ge/m!		

Эта форма употребляется очень редко. Часто для выражения призыва, просьбы используется просто форма изъявительного наклонения:

Olgem sõbrad! ~ **Oleme** sõbrad! Будемте друзьями! Будем друзьями!

Õppigem võõrkeeli! ~ **Õpime** võõrkeeli!
Maskem oma võlad! ~ **Maksame** oma võlad!
Aidakem sõpru! ~ **Aitame** sõpru!

4. Singulari ja pluurali 3. pööre

4. 3-е лицо единственного и множественного числа

Tunnus **-gu ~ -ku** Признак

luge/da	ta nad	} luge/gu!	пусть	{ он читает они читают

Если 2-е лицо множественного числа повелительного наклонения имеет признак *-ge*, то признаком 3-го лица является *-gu*; если же 2-е лицо оканчивается на *-ke*, то 3-е лицо имеет признак *-ku*:

ela/da	жить	– ela/ ge !	– ela/ gu !
õppi/da	учиться	– õppi/ ge !	– õppi/ gu !
aida/ta	помогать	– aida/ ke !	– aida/ ku !
ruta/ta	спешить	– ruta/ ke !	– ruta/ ku !

Mida te soovitate Leida Kuu- Что вы посоветуете делать
sikul teha? Лейде Куузик?

Kirjutagu avaldus ja **mingu** Пусть напишет заявление и
direktori juurde. пойдет к директору.

Järgmisel semestril **õppigu** hoolsamini. **Tõusku** hommikul varem, **istugu** vähem kohvikus ja **töötagu** rohkem raamatukogus.

Mõtelgu ometi oma haige ema peale!

Miks su sõbrad väljas ootavad? **Tulgu** ometi sisse! **Mingu** tuppa ja istugu diivanile, **vaadaku** uusi ajakirju!

○ Обратите внимание на слабую и сильную ступень форм повелительного наклонения глаголов, имеющих чередование ступеней!

a) *õppima-, rääkima-, andma-, lugema-tüüp*

Nõrk aste imperatiivi singulari 2. pööre	Tugev aste imperatiivi pluurali 2. ja 3. pööre
<i>Õpi</i> tantsima!	<i>Õppige</i> } <i>Õppigu</i> } tantsima!

Nõrk aste imperatiivi singulari 2. pööre	Tugev aste imperatiivi pluurali 2. ja 3. pööre	
<i>Räägi</i> tasem!	Rääkige Rääkigu	} tasem!
<i>Tõlgi</i> laulu sõnad!	Tõlkige Tõlkigu	} laulu sõnad!
<i>Kleebi</i> ümbrik kinni!	Kleepige Kleepigu	} ümbrik kinni!
<i>Saada</i> pakk ära!	Saatke Saatku	} pakk ära!
<i>Anna</i> mulle käsi!	Andke Andku	} mulle käsi!
<i>Tunne</i> iseennast!	Tundke Tundku	} iseennast!
<i>Pea</i> kinni!	Pidage Pidagu	} kinni!
<i>Loe</i> ajalehte!	Lugege Lugegu	} ajalehte!
<i>Tee</i> tööd ja <i>näe</i> vaeva!	Tehke Tehku	} tööd ja nähke nähku } vaeva!

b) *hakkama-, vaatama-, tõmbama-, ütleva-*tüüp

Tugev aste imperatiivi singulari 2. pööre	Nõrk aste imperatiivi pluurali 2. ja 3. pööre
Hakka minema!	<i>Hakake</i> } minema! <i>Hakaku</i> }
Hüppa veel kord!	<i>Hüpake</i> } veel kord! <i>Hüpaku</i> }
Aita kohvrit kanda!	<i>Aidake</i> } kohvrit kanda! <i>Aidaku</i> }
Vaata nüüd sinna!	<i>Vaadake</i> } nüüd sinna! <i>Vaadaku</i> }
Oota mõni minut!	<i>Oodake</i> } mõni minut! <i>Oodaku</i> }
Tõmba uks kinni!	<i>Tõmmake</i> } uks kinni! <i>Tõmmaku</i> }
Korda uusi sõnu!	<i>Korrake</i> } uusi sõnu! <i>Korraku</i> }
Puhka hästi!	<i>Puhake</i> } hästi! <i>Puhaku</i> }
Õmble nõöp ette!	<i>Õmmelge</i> } nõöp ette! <i>Õmmelgu</i> }
Vestle eesti keeles!	<i>Vestelge</i> } eesti keeles! <i>Vestelgu</i> }

Eitavad vormid

Отрицательные формы

Отрицательные формы повелительного наклонения образуются при помощи отрицательного слова *ära ~ ärge ~ ärgu*.

imperatiivi eitav vorm = *ära ~ ärge ~ ärgu*
+ imperatiivi jaatav vorm

	Jaatavad vormid	Eitavad vormid
sing. 2. p.	loe! читай!	ära loe! не читай!
pluur. 2. p.	lugege! читайте!	ärge lugege! не читайте!
sing. ja pluur. 3. p.	lugegu! { { пусть { читает! { пусть { читают!	ärgu lugegu! { { пусть не { читает! { пусть не { читают!

Jüri, sa oled kahvatu, **ära suitseta** nii palju! Юри, ты бледен, не кури так много!

Aga sina, Ene, oled närviline, **ära joo** nii palju kohvi!

Sõbrad, **ärge tülitsege!**

Ärge sellest rääkige!

Ärge mind oodake, ma jään siia.

Ärgu nad tahtku liiga palju!

Ärgu soovigu võimatut!

Ärge kartke, kõik läheb hästi!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: kordama → korda, korrake, korraku → Korda (korrake) uusi sõnu!

kallama, keetma, laulma, hüüdma, avama, esitlema, uskuma, töötama, tõusma, tõlkima, tulema, tegema, sõitma, sulgema, ruttama

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: (meelde jätma) minu telefoninumber → Jäta (jätke) minu telefoninumber meelde!

1. Mul on sünnipäev, (õnnitlema) mind. 2. Siin on bibliograaf, (kasutama) tema abi. 3. Mu õpik on kadunud, (laenama) mulle oma õpikut. 4. Need lilled on vanad, (ära viskama) nad. 5. Ta ei kuulnud, (küsima) veel kord. 6. Siin ei ole uksekella, (koputama) uksele. 7. Lapsel on kõrge palavik, (kutsuma) arst. 8. Kui on aega, (sisse astuma) minu juurde. 9. Õhtul tulevad külalised, (koristama) tuba ja (katma) laud.

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Mari hilineb koosolekule. → Mari, **ära hiline** koosolekule! → Mari **ärgu hilinegu** koosolekule!

1. Jüri räägib halbu uudiseid. 2. Mari usub Jüri juttu. 3. Jüri ujub kaugele. 4. Mari kulutab nii palju raha raamatute ostmiseks. 5. Jüri segab Marit, kui Mari loeb. 6. Jüri sunnib Marit vette minema. 7. Mari mõtleb sellele loole. 8. Jüri jätab treeningule minemata. 9. Ujujad kogunevad rietusruumi. 10. Tüdrukud seisavad basseini ääres.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kirjutan emale. → Kirjuta emale! → Ära unusta emale kirjutamast!

1. Ostan suhkrut. 2. Võtan raha kaasa. 3. Lähen poodi. 4. Räägin professoriga. 5. Vaatan loteriipileti numbrit. 6. Keedan kohvi. 7. Loen kuulutust. 8. Annan Marile oma konspekte. 9. Saadan koju telegrammi. 10. Tervitan vanu tuttavaid.

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Seda filmi tuleb **vaadata**. → **Vaata** seda filmi! → **Vaadake** neid filme!

1. Vana kitlit tuleb pesta. 2. Head soovitust tuleb kuulata. 3. Seda sündmust tuleb tähistada. 4. Neid õpilasi tuleb kiita. 5. Seda kooki tuleb süüa. 6. Naput mahla tuleb juua. 7. Rasket reeglit tuleb õppida. 8. Tuleb oodata paremat ilma. 9. Moodsat tantsu tuleb tantsida. 10. Neid tüdrukuid tuleb tervitada.

Harjutus 6. Tõlkige eesti keelde.

1. Иди сюда, не бойся! 2. Иди скорее! 3. Помоги мне! 4. Дай мне руку! 5. Не смейся! 6. Прости, пожалуйста! 7. Завтра вечером приходите к нам в гости! 8. Возьмите с собой Лену и Виктора! 9. Не покупайте таких дорогих цветов! 10. Не говорите все время о футболе! 11. Сходите на концерт мужского хора! 12. Познакомьтесь с программой концерта! 13. Посмотрите в драматическом театре пьесу Юхана Смуула «Леа»! 14. Эне очень бледна, она в последнее время плохо себя чувствует. 15. Пусть она не сидит так много в кафе и библиотеке! 16. Пусть гуляет или бегает вечером на свежем воздухе и ложится раньше спать! 17. Пусть не пьет кофе пять раз в день, пусть ест на обед горячую пищу! 18. Пусть не курит!

Kordamisharjutus. Jätkake näidise järgi.

Näidis: kartma eksamit → Ma ei karda eksamit. → Milleks eksamit karta?

vaatama halba filmi, kaebama väsimust, mõtlema võistlusest, sõitma bussiga, sööma kooki, naerma Tamara kukkumist

34.

PÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

KONDITIONAAL (II)

СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (II)

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

1. Preesens

1. Настоящее время

Tunnus -ksi ~ -ks Признак

**konditsionaali preesens = indikatiivi preesensi tüvi +
tunnus *-ksi ~ -ks* (+ pöördelõpp)**

Сослагательное наклонение имеет в эстонском языке две параллельные формы. Полная форма образуется от основы настоящего времени изъявительного наклонения путем прибавления признака *-ksi ~ -ks* и личного окончания (*-n, -d, -me, -te*). В третьем лице единственного числа личное окончание отсутствует, в третьем лице множественного числа прибавляется *-d* (по происхождению признак множественного числа).

Краткая форма образуется во всех лицах от основы изъявительного наклонения прибавлением признака *-ks*.

Глагол в форме сослагательного наклонения называет действие, осуществление которого зависит от тех или иных условий.

kirjutama писать

Indikatiivi preesens	Konditsionaali preesens
ma kirjuta/n sa kirjuta/d ta kirjuta/b	ma kirjuta/ksi/n ~ kirjuta/ks sa kirjuta/ksi/d ~ kirjuta/ks ta kirjuta/ks
me kirjuta/me te kirjuta/te nad kirjuta/vad	me kirjuta/ksi/me ~ kirjuta/ks te kirjuta/ksi/te ~ kirjuta/ks nad kirjuta/ksi/d ~ kirjuta/ks

я
ты
он,
она

}

писал(а)
бы

мы
вы
они

}

писали
бы

2. Perfekt

2. Перфект

Эстонский глагол имеет и формы перфекта сослагательного наклонения, которые образуются при помощи форм настоящего времени сослагательного наклонения глагола *olema* и *nud*-партиципа.

**konditsionaali perfekt = konditsionaali preesens
tegusõnast *olema* + *nud*-kesksõna**

Indikatiivi perfekt	Konditsionaali perfekt
ma ole/n sa ole/d ta on me ole/me te ole/te nad on	ma ole/ksi/n ~ ole/ks sa ole/ksi/d ~ ole/ks ta ole/ks me ole/ksi/me ~ ole/ks te ole/ksi/te ~ ole/ks nad ole/ksi/d ~ ole/ks

kirjutanud

}

kirjutanud

Eitavad vormid

Отрицательные формы

Tunnus **-ks** Признак

Konditsionaali preesens	Konditsionaali perfekt
ma, sa, ta, } me, te, nad } ei kirjuta/ks	ma, sa, ta, } ei ole/ks } kirjuta- me, te, nad } ~ pole/ks } nud

Kes **kirjutaks** konverentsist artikli? Kas sina **kirjutaksid** konferentsii? Ты бы написал статью о конференции? Ты бы написал?

Kirjutaksin küll, aga mul ei ole aega.

Katrin **oleks** juba eile **kirjutanud**, aga talle tulid külalised.

Täna õhtul me Reinuga **kirjutaksime**, kui me Katrinilt materjalid **saaksime**.

Peaksite temalt ise küsima.

Kui meie Reinuga **ei kirjutaks**, kas siis **jääks** artikkel kirjutamata?

Ка Tiina ja Mari **kirjutaksid**, kuid nad **ei kirjutaks** nii põhjalikult kui teie.

○ **Konditsionaali kasutamine viisakas palves**

Употребление сослагательного наклонения при вежливом обращении

Palun, kas te **ütleksite**, mis kell on!

Скажите, пожалуйста, который час!

Palun, kas sa **laenaksid** mulle oma õpikut!

Palun, kas te **ulataksite** mulle leiba!

Vabandage, kas te **näitaksite** meile aulat!

Простите, вы не могли бы показать нам актовый зал?

○ Обратите внимание на слабую и сильную ступень форм сослагательного наклонения!

Nõrk aste <i>õppima-, rääkima-, andma-, lugema-tüüp</i>	Tugev aste <i>hakkama-, vaatama-, tõmbama-, ütleva-tüüp</i>
Te <i>õpiksite</i> paremini. Kes <i>saadaks</i> mind? Nad <i>tõlgiksid</i> selle kindlasti ära. Sa ei <i>tunneks</i> teda ära. Jaan <i>peaks</i> vabandama. Asjad ei <i>kaoks</i> kuhugi. Kas te <i>teeksite</i> seda kiiremini? Nad <i>näeksid</i> rohkem.	Ta <i>hüppaks</i> kaugemale. Kes <i>aitaks</i> vanaisa? Ma ei <i>ootaks</i> nii kaua. Ma <i>tõmbaksin</i> akna kinni. Puhkaksite kordki mere ääres! Õmbleksite ometi uued riided! Me ei <i>vaidleks</i> temaga. Ma ei <i>kahtleks</i> selles.

KAUDNE KÕNEVIIS

КОСВЕННОЕ
НАКЛОНЕНИЕ

Tunnus -vat Признак

kaudse kõneviisi preesens = *ma*-infinitiivi tüvi
+ tunnus *-vat*

Формы настоящего времени косвенного наклонения образуются от основы *ma*-инфинитива путем прибавления признака *-vat* без личных окончаний.

kaudse kõneviisi perfekt = *olema* kaudse kõneviisi olevik
+ *nud*-partitsiip

Формы перфекта образуются при помощи формы настоящего времени косвенного наклонения глагола *olema* и *nud*-партиципа.

Jaatavad vormid

Утвердительные формы

Kaudse kõneviisi preesens		Kaudse kõneviisi perfekt	
ma, sa, ta, me, te, nad	} kirjuta/vat	ma, sa, ta, me, te, nad	} ole/vat kirjutanud

В качестве утвердительной формы прошедшего времени косвенного наклонения иногда употребляется только *nud*-партицип:

ma, sa, ta, } kirjutanud
me, te, nad }

Eitavad vormid

Отрицательные формы

Kaudse kõneviisi preesens		Kaudse kõneviisi perfekt	
ma, sa, ta me, te, nad	} ei kirju- ta/vat	ma, sa, ta, me, te, nad	} ei ole/vat ~ pole/vat kirjutanud

Четвертое наклонение эстонского глагола – косвенное наклонение (*modus obliquus*) – не имеет в русской морфологии прямого соответствия. Глагол в косвенном наклонении обозначает действие или состояние, в реальности которого говорящий не уверен, потому что он знает о нем только со слов какого-либо другого лица. Часто косвенное наклонение употребляется при косвенной передаче чужой речи. Формы косвенного наклонения переводятся на русский язык при помощи форм изъявительного наклонения, часто со словами *будто (бы), якобы, говорят, мол* и т. п.

Sa olevat mind eile otsinud? Ты, говорят, меня вчера искал?

Jah, sest kuulsin, sa **olevat** juba Da, так как я слышал, будто
 esmaspäeval Tallinnast **saabu-** ты уже в понедельник при-
nud. ехал из Таллинна.

Ene ja Rein **kavatsevat** varsti abielluda. Neil **olevat** võimalus
 omaette korter saada. Ene emale see abielu **ei meeldivat.** Та
tahtvat, et tütar lõpetaks enne ülikooli.

Professor Mänd **oskavat** väga paljusid keeli. Та **olevat** noorena
 palju reisinud. Nüüd **kirjutavat** ta memuaare.

Vanaonu **olnud** meremees. Та **purjetanud** Lõuna-Ameerikasse.

GERUNDIIV

ДЕЕПРИЧАСТИЕ НАСТОЯЩЕГО ВРЕМЕНИ *des*-ФОРМА

Tunnus -des (~ -tes ~ -es) Признак

gerundiiv = *da*-infinitiivi tüvi + tunnus *-des (-tes ~ -es)*

Деепричастие настоящего времени образуется от формы *da*-инфинитива любого глагола. Признак инфинитива *-da (-ta, -a)* заменяется признаком *-des (-tes, -es)*.

luge/ <i>da</i>	luge/ <i>des</i>	читаю
vasta/ <i>ta</i>	vasta/ <i>tes</i>	отвечаю
tull/ <i>a</i>	tull/ <i>es</i>	придя

-des, если *da*-инфинитив имеет признак *-da*:

õppi/ <i>da</i>	учиться	õppi/ <i>des</i>
rääki/ <i>da</i>	говорить	rääki/ <i>des</i>
vestel/ <i>da</i>	беседовать	vestel/ <i>des</i>
ütel/ <i>da</i> ~ öelda	сказать	ütel/ <i>des</i> ~ öel/ <i>des</i>
jää/ <i>da</i>	оставаться	jää/ <i>des</i>

laul/da	петь	laul/des
vaiel/da	спорить	vaiel/des
mõtel/da ~ mõel/da	думать	mõtel/des ~ mõel/des

-tes, если *da*-инфинитив имеет признак *-ta*:

haka/ta	начинать	haka/tes
tõmma/ta	тянуть	tõmma/tes
puha/ta	отдыхать	puha/tes
seis/ta	стоять	seis/tes
võt/ta	брать	võt/tes
vaada/ta	смотреть	vaada/tes
korra/ta	повторять	korra/tes
ala/ta	начинаться	ala/tes
tõus/ta	вставать	tõus/tes
jät/ta	оставлять	jät/tes

-es, если *da*-инфинитив имеет признак *-a*:

sõit/a	ехать	sõit/es
juu/a	пить	juu/es
oll/a	быть	oll/es
käi/a	ходить	käi/es
teh/a	делать	teh/es
ost/a	покупать	ost/es
süü/a	есть	süü/es
pann/a	класть	pann/es
minn/a	идти	minn/es
näh/a	видеть	näh/es

Деспричастие обозначает добавочное действие, которое относится к подлежащему и происходит одновременно с главным действием, выражаемым сказуемым.

○ Обратите внимание на порядок слов!

Jaan kandis lippu.	}	Lippu kandes sammus Jaan kõige ees.
Jaan sammus kõige ees.		Неся знамя, Яан шагал впереди всех.

Nähes murelikku sõpra, ot- Увидев озабоченного друга,
sustas Jaan temaga rääkida. Яан решил с ним погово-
рить.

Omapahel elavalt **vesteldes** jalutasid sõbratarid koridoris.

Laborist koju **minnes** kaotas Kadri kinda.

Mare istus ajalehti **lugedes** diivanil.

Üliõpilased tervitasid õppejõudu **püsti tõustes**.

Eile kaubamajast **tulles** leidsin rahakoti.

Naerdes jooksid lapsed toast välja.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: **andma** → a) ma annaksin, sa annaksid, ta annaks, me annaksime, te annaksite, nad annaksid; ei annaks → Ma **anna-**
ksin sulle oma fotoaparaadi, kui sa pildistada oskaksid; b) and-
vat; ei andvat → Jüri **andvat** sulle fotoaparaadi.

maksma, kutsuma, tegema, keetma, saatma, teadma, võtma,
tellima, leidma, pidama, tahtma

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Mul ei ole aega teatrisse minna. → Kui mul aega oleks,
läheksin teatrisse.

1. Mul ei ole aega sind külastada. 2. Tatjanal ei ole raha, et pesumasinat osta. 3. Neil ei ole aega näitust vaadata. 4. Sul ei ole kannatust iga päev sõnu korrata. 5. Meil ei ole juunis aega konverentsile sõita. 6. Teil ei ole kannatust öhtuni oodata.

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Rühm noori kavatseb matkama minna. → Rühm noori **kavatsevat** matkama minna. → Rühm noori **olevat kavatse nud** matkama minna.

1. Nad tahavad tutvuda Eesti rannikuga. 2. Nad võtavad kaasa fotoaparaadid. 3. Nad sõidavad bussiga Narva. 4. Nad magavad telkides. 5. Siit algab rahvuspark. 6. Ivar teab kohta, kus võib tuld teha. 7. Nad lähevad ka Kasari jõe äärde. 8. Öhtuks jõuavad nad Pärnusse. 9. Ants pildistab palju.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Müüja näitab Kerstile **lühikest** mantlit. → Kui mantel **pikem** oleks, ostaks Kersti selle mantli.

1. Müüja näitab Matile kallist fotoaparaati. 2. Müüja näitab mulle väikest portfelli. 3. Müüja näitab sulle heledat kirjutuslauda. 4. Müüja näitab teile kirjut kleiti. 5. Müüja näitab neile kitsaid pükse. 6. Müüja näitab vanaemale õhukest salli.

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kui homme kontrolltööd ei oleks, ... → Kui homme kontrolltööd ei oleks, läheksin kinno.

1. Kui Jüri oleks töökam, 2. Kui ilm oleks külmem, 3. Kui ma õppelaenu ei saaks, 4. Kui see riie oleks odavam, 5. Kui me Itaalias elaksime, 6. Kui sa oleksid koos-olekul olnud, 7. Kui nad rohkem õpiksid, 8. Kui päike paistaks, 9. Kui sa vähem räägiksid, 10. Kui õpetaja Laan oleks meid märganud, 11. Kui sa oleksid hästi puhanud, 12. Kui Mari poleks sind aidanud,

Harjutus 6. Jutustage, kuidas te veedaksite vaba päeva.

Harjutus 7. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Professor **kirjutas** memuaare; professor mõtles oma noorusele. → Memuaare **kirjutades** mõtles **professor** oma noorusele.

1. Mari **konspekteeris** artiklit; Mari istus laua taga. 2. Taavi **otsis** taskutes; Taavi leidis märkmiku. 3. Mari **abiellus** Reinuga; Mari oli kahekümne kahe aastane. 4. Mari **vaatas** kella; Mari hüüdis: “Me jääme hiljaks!” 5. Rein **seisis** ukse taga; Rein ootas Marit. 6. Rein **läks** kinno; Rein rääkis Marile huvitavast raamatust. 7. Mari **käis** vanaisaga metsas; Mari nägi metskitse.

Harjutus 8. Tõlkige eesti keelde.

1. Если бы не шел дождь, мы пошли бы в лес. 2. Вы были бы с этим согласны? 3. Я не хотел бы тебе мешать. 4. Ты не хотел бы выпить чашку кофе? 5. Если бы я не должен был идти к зубному врачу, я пришел бы на заседание общества. 6. Мы успели бы в театр вовремя, если бы автобус сейчас пришел. 7. Они заметили бы нас, если бы посмотрели сюда. 8. Они не купили бы этих книг, если бы они не были им нужны. 9. Ты заперла бы дверь, если бы у тебя был ключ.

35.

RÖÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

IMPERSONAAL

НЕОПРЕДЕЛЕННО-
ЛИЧНЫЕ ФОРМЫ

Indikatiiv

Изъявительное
наклонение

Jaatavad vormid	Eitavaid vormid
Preesens: õpi/takse учатся	ei õpi/ta не учат
Imperfekt: õpi/ti учились	ei õpi/tud не учили
Perfekt: on (selgeks) õpi/tud выучено	ei ole (sel- не выучено geks) õpi/tud
Pluskvam- perfekt: oli (selgeks) было вы- õpi/tud учено	ei olnud (sel- не было geks) õpi/tud выучено

Неопределенно-личные формы глаголов, имеющих чередование ступеней, обыкновенно выступают в слабой ступени.

tud-partitsiip

Страдательное причастие
прошедшего времени
= *tud*-партицип

Основная неопределенно-личная форма – страдательное причастие прошедшего времени на *-tud* (~ *-dud*), от кото-

рого образуются все неопределенно-личные формы настоящего и прошедшего времени.

1. При помощи признака **-tud** образуется причастие а) от глаголов с двухсложной и многосложной основой без чередования ступеней:

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -partitsiip
luba/ <i>ma</i>	позволять	luba/ <i>tud</i>
kasuta/ <i>ma</i>	пользоваться	kasuta/ <i>tud</i>
kirjuta/ <i>ma</i>	писать	kirjuta/ <i>tud</i>
lõpeta/ <i>ma</i>	кончать	lõpeta/ <i>tud</i>

Pange tähele!

rese/*ma* мыть, стирать **pes**/*tud*

- б) от глаголов с основой на гласный, имеющих чередование ступеней:

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -partitsiip
tugev <i>aste</i>		nõrk <i>aste</i>
õppi / <i>ma</i>	учиться	õpi / <i>tud</i>
tõlki / <i>ma</i>	переводить	tõlgi / <i>tud</i>
rääki / <i>ma</i>	говорить	räägi / <i>tud</i>
luge / <i>ma</i>	читать	loe / <i>tud</i>
hakka / <i>ma</i>	начинать	haka / <i>tud</i>
vaata / <i>ma</i>	смотреть	vaada / <i>tud</i>
tõmba / <i>ma</i>	тянуть	tõmma / <i>tud</i>
korda / <i>ma</i>	повторять	korra / <i>tud</i>
puhka / <i>ma</i>	отдыхать	puha / <i>tud</i>
oska / <i>ma</i>	уметь	osa / <i>tud</i>

Pange tähele!

tege/ma делать

teh/tud

näge/ma видеть

näh/tud

в) от глаголов с основой на -s, имеющих чередование ступеней:

seis/ma стоять – seis/tud

tõus/ma вставать – tõus/ta

maks/ma платить – maks/tud

peks/ma бить – peks/tud

lüps/ma доить – lüps/tud

Pange tähele!

jooks/ma бегать joos/tud

Erandid:

а) глаголы с основой на -d:

and/ma давать an/tud

kand/ma носить kan/tud

leid/ma находить lei/tud

tund/ma чувствовать tun/tud

hoid/ma беречь hoi/tud

jõud/ma успевать jõu/tud

püüd/ma стремиться; ловить püü/tud

tead/ma знать tea/tud

б) глаголы с основой на -t:

sõit/ma ехать sõide/tud

saat/ma посылать saade/tud

keet/ma	варить	keede/tud
kart/ma	бояться	karde/tud
loot/ma	надеяться	loode/tud
toot/ma	производить	toode/tud
võit/ma	побеждать	võide/tud
väit/ma	утверждать	väide/tud
võt/ma	брать	võet/tud
kat/ma	покрывать	kaet/tud
jät/ma	оставлять	jäet/tud
mat/ma	хоронить	maet/tud
küt/ma	топить	kõet/tud
taht/ma	хотеть	tahet/tud
ost/ma	покупать	ostet/tud
tõst/ma	поднимать	tõstet/tud
nut/ma	плакать	nutet/tud

2. При помощи признака **-dud** образуется причастие

а) от глаголов типа *tooma, käima*:

too/ma	приносить	too/dud	käi/ma	ходить	käi/dud
saa/ma	получать	saa/dud	vii/ma	относить	vii/dud

Samuti: jooma, jääma, looma, lööma, sööma, võima.

б) от глаголов с основой на **-l, -n, -r**:

kuul/ma	слышать	kuul/dud	naer/ma	смеяться	naer/dud
laul/ma	петь	laul/dud	veen/ma	убеждать	veen/dud

в) от глаголов типа *üttelema* с чередованием ступеней:

Tugev aste		Nõrk aste
võim le/ma	заниматься гимнастикой	<i>võim</i> el/dud
vest le/ma	разговаривать, беседовать	<i>vest</i> el/dud
vaid le/ma	спорить	<i>vai</i> el/dud
kaht le/ma	сомневаться	<i>kah</i> el/dud
õmb le/ma	шить	<i>õmm</i> el/dud

 Pange tähele!		
mõt le/ma	думать	<i>mõt</i> el/dud ~ <i>mõ</i> el/dud
üt le/ma	сказать	<i>üt</i> el/dud ~ <i>õ</i> el/dud

От глаголов типа *kõnelema*:

kõne le/ma	говорить	<i>kõne</i> l/dud ~ <i>kõne</i> le/tud
tege le/ma	заниматься	<i>tege</i> l/dud ~ <i>tege</i> le/tud

Erandid:

ole/ma	быть	ol/dud	tule/ma	идти	tul/dud
mine/ma	идти	min/dud	sure/ma	умирать	sur/dud
pane/ma	класть,	pan/dud			
	положить				

tud-partitsiibi tarvitamist vt. lk. 334–335.

IMPERSONAALI AJAD
(I)

ВРЕМЕНА НЕОПРЕДЕ-
ЛЕННО-ЛИЧНОЙ
ФОРМЫ (I)

1. Preesens

1. Настоящее время

Jaatav vorm

Утвердительная форма

Tunnus **-takse (~ -dakse ~ -akse)** Признак

impersonaali preesens = *tud*-partitsiibi tüvi + impersonaali preesensi tunnus *-takse (~ -dakse ~ -akse)*

Неопределенно-личные формы настоящего времени образуются от основы *tud*-партиципа, к которой прибавляется признак настоящего времени неопределенно-личной формы.

ehita/tud	ehita/takse	строят
laul/dud	laul/dakse	поют
müü/dud	müü/akse	продают

Mida siin **ehitatakse?**

Что здесь строят?

Mis laule seal **lauldakse?**

Какие песни там поют?

Kus **müüakse** lilli?

Где продают цветы?

Eitav vorm

Отрицательная форма

Tunnus -ta (~ -da) Priznak

impersonaali preesensi eitav vorm = *ei + tud-partitsiibi tüvi + impersonaali tunnus -ta (-da)*

Отрицательная форма настоящего времени неопределенно-личной формы образуется при помощи отрицательного слова *ei* и основы *tud*-партиципа, к которой прибавляется признак неопределенно-личной формы.

ehita/tud	ei ehita/ta	не строят
laul/dud	ei laul/da	не поют
müü/dud	ei müü/da	не продают

Praegu siin **ei ehitata.**

Сейчас здесь не строят.

Seal **ei laulda.**

Там не поют.

Siin lilli **ei müüda.**

Здесь цветы не продают.

1) **-takse, -ta**

<i>ma</i> -infinitiiv	<i>tud</i> -partitsiip	Impersonaali preesensi	
		jaatav vorm	eitav vorm
küsi/ma спрашивать	küsi/tud	küsi/takse	ei küsi/ta
maga/ma спать	maga/tud	maga/takse	ei maga/ta
tööta/ma работать	tööta/tud	tööta/takse	ei tööta/ta
pesse/ma мыть, стирать	pes /tud	pes /takse	ei pes /ta

Samuti: armastama, asuma, avama, elama, jutustama, jälgima, kasutama, kirjutama, külastama, paluma, peatuma, ravima, selgitama, teatama, tänama, vormistama, väljuma jne.

luge/ma	читать	loe/tud	loe/takse	ei loe/ta
tõlki/ma	переводить	tõlgi/tud	tõlgi/takse	ei tõlgi/ta
hüppa/ma	прыгать	hüpa/tud	hüpa/takse	ei hüpa/ta
oota/ma	ожидать	ooda/tud	ooda/takse	ei ooda/ta
oska/ma	уметь	osa/tud	osa/takse	ei osa/ta

Samuti: hakkama, istuma, kutsuma, otsima, sundima, sündima, uskuma, ruttama, aitama, algama, märkama, märkima, näitama, kordama, lendama, kohtama, kaebama, ohkama, vaatama, viskama jne.

seis/ma	стоять	seis/tud	seis/takse	ei seis/ta
maks/ma	платить	maks/tud	maks/takse	ei maks/ta
jooks/ma	бегать	jooks/tud	jooks/takse	ei jooks/ta

Samuti: lüpsma, peksma, tõusma jne.

and/ma	давать	an/tud	an/takse	ei an/ta
hoid/ma	беречь	hoi/tud	hoi/takse	ei hoi/ta
tead/ma	знать	tea/tud	tea/takse	ei tea/ta

Samuti: jõudma, kandma, leidma, püüdma, tundma jne.

sõit/ma	ехать	sõide/tud	sõide/takse	ei sõide/ta
tõst/ma	поднимать	tõste/tud	tõste/takse	ei tõste/ta

Samuti: keetma, kartma, lootma, saatma, tootma, võitma, väitma, ostma, nutma jne.

võt/ma	брать	võet/tud	võet/takse	ei võet/ta
--------	-------	----------	------------	------------

Samuti: jätma, katma, kütma, matma jne.

Tutvutakse uue linnaosaga, Знакомятся с новым райо-
mida **ei tunta**. ном города, который не
знают.

Kuidas seda väljakut **nimetatakse**? Väljaku nime **ei teata**. **Sõi-**
detakse teatri juurde. Mida täna teatris **mängitakse**? Draamat
ei taheta vaadata, **tahetakse** näha balletti. Kioskist **ostetakse**
ajalehti, ajakirju aga **ei osteta**.

2) *-dakse, -da*

a) у глаголов с основой на *-l, -n, -r*:

kuul/ma	слышать	kuul/dud	kuul/dakse	ei kuul/da
---------	---------	----------	------------	------------

Samuti: laulma, naerma, veenma jne.

Глаголы типа **ütleva**:

õmb/le/ma ШИТЬ	õmmel/dud	õmmel/dakse	ei õmmel/da
üt/le/ma сказать	ütel/dud ~ öel/dud	ütel/dakse ~ öel/dakse	ei üt/da ~ ei öel/da
mõt/le/ma думать	mõt/le/dud ~ mõel/dud	mõt/le/dakse ~ mõel/dakse	ei mõt/da ~ ei mõel/da

Samuti: kahtlema, vaidlema, vestlema, võimlema jne.

Pange tähele!

Глаголы типа **kõnelema**:

tegele/ma заниматься	tegel/dud ~ tegele/tud	tegel/dakse ~ tegele/takse	ei tegele/da ~ tegele/ta
-------------------------	---------------------------	-------------------------------	-----------------------------

б) у глаголов типа *jääma, saama, võima*:

jää/ma	оставаться	jää/dud	jää/dakse	ei jää/da
saa/ma	становиться, получать	saa/dud	saa/dakse	ei saa/da
või/ma	мочь	või/dud	või/dakse	ei või/da

Maitse üle **ei vaielda**. Mille üle O вкусах не спорят. О чем **vaieldakse?** спорят?

Koosolekule **ei jääda** hiljaks (= ei hilineta).

Mis küsimustega sellel koosolekul **tegeldakse?**

Kuidas **saadakse** informatsiooni?

Kas kevadisele konverentsile juba **mõeldakse?** Ei, veel **ei mõelda**.

Kõike, mida **mõeldakse**, ei öelda.

3) *-akse, -da*

а) у глаголов типа *tooma, käima*:

<i>da</i> -infinitiiv		Preesensi jaatav vorm	<i>tud</i> -partitsiip	Preesensi eitav vorm
tuu/a	приносить	tuu/akse	too/dud	ei too/da
juu/a	пить	juu/akse	joo/dud	ei joo/da
luu/a	создавать	luu/akse	loo/dud	ei loo/da
süü/a	есть	süü/akse	söö/dud	ei söö/da
lüü/a	бить	lüü/akse	löö/dud	ei löö/da
vii/a	относить	vii/akse	vii/dud	ei vii/da
käi/a	ходить	käi/akse	käi/dud	ei käi/da

б) у глаголов *olema, minema, panema, tulema, surema*:

oll/a	БЫТЬ	oll/akse	ol/dud	ei ol/da
minn/a	ИДИ	minn/akse	min/dud	ei min/da
pann/a	КЛАСТЬ, ПОЛОЖИТЬ	pann/akse	pan/dud	ei pan/da
tull/a	ИДИ, ПРИХОДИТЬ	tull/akse	tul/dud	ei tul/da
surr/a	УМИРАТЬ	surr/akse	sur/dud	ei sur/da

Pange tähele!

teh/a	ДЕЛАТЬ	teh/akse	teh/tud	ei teh/ta
näh/a	ВИДЕТЬ	näh/akse	näh/tud	ei näh/ta

Kuhu meid **viiakse**? Kas **minnakse** kaubamajja? Куда нас ведут? Идем в универмаг?

Ei, kaubamajja praegu **ei minda**, enne **käiakse** linnamuuseumis. Kui kaua seal **ollakse**?

Kaua seal **ei olda**, sest varsti **pannakse** muuseum kinni.

Millal õhtusööki **süüakse**?

Nii hilja enam üldse **ei sööda**!

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: ruttama → rutatakse, ei rutata → Hommikul **rutatakse** tööle. Millal **ei rutata**?

tõlkima, ootama, kordama, vaatama, puhkama, hakkama, oskama, tegema, maksma, vaidlema

Harjutus 2. Mida tehakse?

1. Kas matkal (elama – elada) telgis? 2. Kuidas (kirjutama – kirjutada) see nimi? 3. Sageli (küsima – küsida), missugune on ilm

homme. 4. Mida (sööma – süüa) õhtul? 5. Tänapäeval (tegema – teha) põllumajanduses kõik tööd masinatega. 6. Hommikul (minema – minna) kell kaheksa metsa ja õhtul (tulema – tulla) kell kuus koju.

Harjutus 3. Moodustage impersonaali preesens.

Näidis: mida (rääkima) → mida **räägitakse**.

1. Kas on õige, mida (rääkima)?
2. Ajalehes (kirjutama), et teie talus (saama) igalt lehmalt rohkem kui 6000 kilogrammi piima.
3. Ja (rääkima) veel seda, et teie vallas (hakkama) ehitama uut koolimaja.
4. Meie linnas (ehitama) ka uus sild.
5. Kui palju teie talus (saama) hektarilt vilja?
6. Vilja (saama) 3300 kilo hektarilt.
7. Meie rannas (püüdma) palju kala.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Mida tehakse loengul? (kuulama, konspekterima) → Loengul **kuulatakse** ja **konspekteritakse**.

1. Mida tehakse kohvikus? (kohvi jooma, sööma, vestlema)
2. Mida tehakse klubis? (tantsima, laulma, muusikat kuulama)
3. Mida tehakse võimlas? (võimlema, palli mängima)
4. Mida tehakse pargis? (jalutama, jooksuma, pingil istuma)
5. Mida tehakse raamatukogus? (lugema, kirjutama)
6. Mida tehakse raamatukaupluses? (raamatuid ostma)
7. Mida tehakse köögis? (keetma, küpsetama)
8. Mida tehakse vannitoas? (pesema, duši all käima)

Harjutus 5. Moodustage impersonaali eitav vorm.

Näidis: laudakse → ei laulda.

elatakse, käiakse, kirjutatakse, leitakse, antakse, keedetakse, õpitakse, harjutatakse, pannakse, loetakse

Harjutus 6. Jätkake näidise järgi.

Näidis: See üliõpilane hilines loengule, aga ... → See üliõpilane hilines loengule, aga harilikult loengule **ei hiline**ta.

1. Auto parkis kitsal tänaval, aga 2. See mees sõitis rongis ilma piletita, aga 3. Virve kartis hambaarsti, aga 4. See poiss viskas pabereid põrandale, aga 5. See laps murdis pargis lilli, aga 6. Isa peksis last, aga 7. Mari jõi õhtul kanget kohvi, aga 8. See mees suitsetas bussis, aga

Harjutus 7. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Filoloogidele... mitmeid keeli. → Filoloogidele õpetatakse mitmeid keeli.

1. Keskkoolis ... kaksteist aastat, siis ... tööle või ... kõrgkooli.
2. Juubilari ... ja talle ... kõike head. 3. Kevadel ... ekskursioonile. 4. Mantlid ... riidehoidu. 5. Emadepäeval ... emadele lilli.
6. Pealinnas ... moodsaid riideid. 7. Lehmi ... masinatega.

õnnitlema, astuma, sõitma, soovima, kinkima, minema, lüpsma, kandma, käima, andma

Harjutus 8. Tõlkige eesti keelde.

1. Строят новую гостиницу. 2. На поезд не опаздывают.
3. Музей открывается в 9 часов и закрывается в 18 часов.
4. Магазины требуются продавец. 5. Сейчас идут в универсам, в ресторан сейчас не идут. 6. В отдел спортивных товаров привезут лыжи. 7. А еще что-нибудь привезут? 8. Нет, больше ничего не привезут. 9. Здесь шьют пальто? 10. Нет, здесь пальто не шьют. 11. В автобусе сидят или стоят, выходят в передние двери. 12. На журналы подписываются в конце года, в начале года на журналы не подписываются.

Kordamisharjutus. Kasutage lauses järgmisi verbe.

kõnelema *kellele?* *millest?*, kaunistama *mida?* *millega?*, juhtima *keda?* *kuhu?*, tutvuma *kellega,* *millega?*, kahtlema *kelles,* *milles?*, mööduma *kellest,* *millest?*, pöörduma *kuhu?* *kelle poole?*

36.

PÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

IMPERSONAALI AJAD (II)

ВРЕМЕНА
НЕОПРЕДЕЛЕННО-
ЛИЧНОЙ ФОРМЫ (II)

2. Imperfekt

2. Имперфект

Jaatav vorm

Утвердительная форма

Tunnus -ti (~ -di) Признак

**impersonaali imperfekt = *tud*-partitsiibi tüvi +
impersonaali imperfekti tunnus *-ti* (~ *-di*)**

Неопределенно-личные формы простого прошедшего образуются от основы *tud*-партиципа, к которой прибавляется признак прошедшего времени неопределенно-личной формы *-ti* (~ *-di*).

ehita/tud	→ ehita/ti	строили
laul/dud	→ laul/di	пели
müü/dud	→ müü/di	продавали

Kas siin suvel **ehitati**?

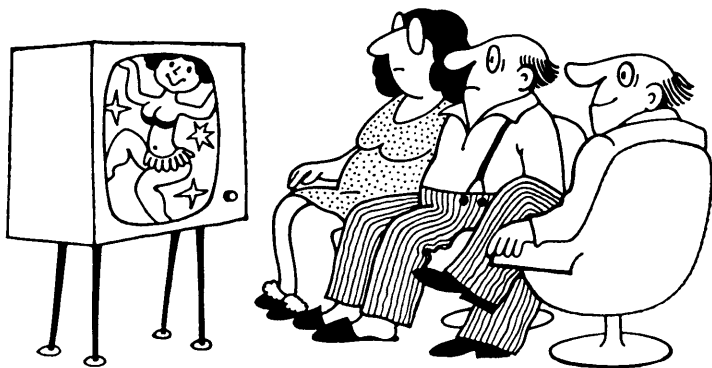
Летом здесь строили?

Mis laule siis **lauldi**?

Какие песни тогда пели?

Mis hinnaga roose **müüdi**?

По какой цене продавали розы?

Õhtul vaadati telerit.

Eitav vorm

Отрицательная форма

impersonaali imperfekti eitav vorm = *ei* + *tud*-partitsiip

Неопределенно-личная отрицательная форма в простом прошедшем образуется при помощи отрицательного слова *ei* и *tud*-партиципа.

ei ehita/tud
не строили

ei laul/dud
не пели

ei müü/dud
не продавали

Suvel siin **ei ehitatud.**

Летом здесь не строили.

Eile seda laulu **ei lauldud.**

Вчера эту песню не пели.

Hommikul roose veel **ei müü-**
dud.

Утром розы еще не прода-
вали.

1) **-ti**

если страдательное причастие прошедшего времени имеет признак *-tud*.

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -parti- tsiip	Imperfekti	
			jaatav vorm	eitav vorm
küsima	спрашивать	küsi/ <i>tud</i>	küsi/ti	ei küsi/ <i>tud</i>
teatama	сообщать	teata/ <i>tud</i>	teata/ti	ei teata/ <i>tud</i>
kaotama	терять	kaota/ <i>tud</i>	kaota/ti	ei kaota/ <i>tud</i>
pesema	мыть	pesi/ <i>tud</i>	pes/ti	ei pes/ <i>tud</i>
märkama	замечать	märğa/ <i>tud</i>	märğa/ti	ei märğa/ <i>tud</i>
rääkima	говорить	räägi/ <i>tud</i>	räägi/ti	ei räägi/ <i>tud</i>
hakkama	начинать	haka/ <i>tud</i>	haka/ti	ei haka/ <i>tud</i>
seisma	стоять	seis/ <i>tud</i>	seis/ti	ei seis/ <i>tud</i>
jooksma	бежать	joos/ <i>tud</i>	joos/ti	ei joos/ <i>tud</i>
kandma	носить	kan/ <i>tud</i>	kan/ti	ei kan/ <i>tud</i>
teadma	знать	tea/ <i>tud</i>	tea/ti	ei tea/ <i>tud</i>
keetma	варить	keede/ <i>tud</i>	keede/ti	ei keede/ <i>tud</i>
saatma	посылать	saade/ <i>tud</i>	saade/ti	ei saade/ <i>tud</i>
võitma	побеждать	võide/ <i>tud</i>	võide/ti	ei võide/ <i>tud</i>
vaatama	смотреть	vaada/ <i>tud</i>	vaadati	ei vaadatud
jätma	оставлять	jäe/ <i>tud</i>	jäe/ti	ei jäe/ <i>tud</i>
katma	покрывать	kae/ <i>tud</i>	kae/ti	ei kae/ <i>tud</i>
ajama	гнать	ae/ <i>tud</i>	ae/ti	ei ae/ <i>tud</i>
võtma	брать	võe/ <i>tud</i>	võe/ti	ei võe/ <i>tud</i>
kütma	топить	kõe/ <i>tud</i>	kõe/ti	ei kõe/ <i>tud</i>
matma	хоронить	mae/ <i>tud</i>	mae/ti	ei mae/ <i>tud</i>
tegema	делать	teh/ <i>tud</i>	teh/ti	ei teh/ <i>tud</i>
nägema	видеть	näh/ <i>tud</i>	näh/ti	ei näh/ <i>tud</i>

Kas teile **teatati** eile koosole- Вам вчера сообщили о со-
kust? брании?

Ei, eile küll **ei teatatud**. Нет, вчера не сообщали.

Sinu puudumist **märgati**, kuid Peetri puudumist **ei märgatud**.
Sellest etendusest **räägiti** palju.

Mind **küstiti**, aga Leenat **ei küsitud**.

Eile Tampere meeskonnale **kaotati**, täna enam **ei kaotatud**.

2) **-di**

если страдательное причастие прошедшего времени имеет признак *-dud*.

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -partitsiip	Imperfekti	
			jaatav vorm	eitav vorm
vaidlema	спорить	vai[el]/dud	vai[el]/di	ei vai[el]/dud
vestlema	беседовать	vest[el]/dud	vest[el]/di	ei vest[el]/dud
ütlema	сказать	üt[el]/dud	üt[el]/di	ei üt[el]/dud
tegelema	заниматься	~ ö[el]/dud	~ ö[el]/di	~ ei ö[el]/dud
		tege[ll]/dud	tege[ll]/di	ei tege[ll]/dud
		~ tege[le]/tud	~ tege[le]/ti	~ tege[le]/tud
jääma	оставаться	jää/dud	jää/di	ei jää/dud
saama	получать	saa/dud	saa/di	ei saa/dud
jooma	пить	joo/dud	joo/di	ei joo/dud
käima	ходить	käi/dud	käi/di	ei käi/dud
tooma	приносить	too/dud	too/di	ei too/dud
olema	быть	ol/dud	ol/di	ei ol/dud
minema	идти	min/dud	min/di	ei min/dud
panema	класть	pan/dud	pan/di	ei pan/dud
tulema	идти, при- ходить	tul/dud	tul/di	ei tul/dud

Õhtuti **käidi** ujumas.
 Meile **toodi** küttepuid.
 Linna **mind**i rongiga, tagasi **tuldi** bussiga.

3. Perfekt

3. Перфект

Jaata v vorm

Утвердительная форма

impersonaali perfekt = *on* + *tud*-partitsiip

Неопределенно-личная форма перфекта образуется при помощи 3-го лица настоящего времени от глагола *olema* и *tud*-партиципа.

on ehitatud	on lauldud	on müüdud
(по)строили ~ построен (дом)	(с)пели ~ спета (песня)	продавали, продали ~ продан (товар)

Eitav vorm

Отрицательная форма

impersonaali perfekti eitav vorm = *ei ole* + *tud*-partitsiip

Неопределенно-личная отрицательная форма перфекта образуется при помощи отрицательной формы настоящего времени от глагола *olema* и *tud*-партиципа.

ei ole ehitatud	ei ole lauldud	ei ole müüdud
не (по)строили ~ не построен (дом)	не (с)пели ~ не спета (песня)	не продавали, не продали ~ не продан (товар)

Kas see sild on enne sõda ehitatud ?	Этот мост построен (построили) до войны?
Ei, see sild ei ole enne sõda ehitatud .	Нет, этот мост построен не до войны.
Kas seda laulu on varem lauldud ?	Эту песню раньше пели?
Ei, seda laulu ei ole varem lauldud .	Нет, эту песню раньше не пели.
Kas siin on alati roose müüdud ?	Здесь всегда продавали розы?
Ei, siin ei ole alati roose müüdud .	Нет, здесь не всегда продавали розы.

4. Pluskvamperfekt

4. Плюсквамперфект

Jaataav vorm

Утвердительная форма

impersonaali pluskvamperfekt = *oli* + *tud*-partitsiip

Неопределенно-личная форма плюсквамперфекта образуется при помощи прошедшего времени от глагола *olema* и *tud*-партиципа.

oli ehita/tud	oli laul/dud	oli müü/dud
(по)строили ~ был построен (дом)	(с)пели ~ была спета (песня)	продавали, продали ~ был продан (товар)

Eitav vorm

Отрицательная форма

impersonaali pluskvamperfekti eitav vorm = *ei olnud* +
tud-partitsiip

Неопределенно-личная отрицательная форма плюсквам-перфекта образуется при помощи отрицательной формы прошедшего времени от глагола *olema* и *tud*-партиципа.

<i>ei olnud ehita/tud</i> не строили ~ не был построен (дом)	<i>ei olnud laul/dud</i> не пели ~ не была спета (песня)	<i>ei olnud müü/dud</i> не продавали ~ не был продан (товар)
---	--	---

Kas seda silda **oli** kaua **ehita-** Этот мост долго строили?
tud?

Ei, seda silda **ei olnud** kaua Нет, этот мост строили не
ehitatud. долго.

Sinna **oli ehitatud** sild. Там был построен мост.

Seda laulu **oli lauldud**, kui Эту песню пели, когда де-
vanaisa noor oli. Aga seda teist душка был молод. А эту дру-
laulu **ei olnud lauldud**. гую песню не пели.

Kuulsin, et siin **oli** ainult kolla- Я слышал, что здесь прода-
seid roose **müüdüd**, aga puna- вали только желтые розы, а
seid **ei olnud müüdüd**. красные не продавали.

Pange tähele!

Эстонским неопределенно-личным формам могут соответствовать

а) русские глаголы в неопределенно-личном и обобщенно-личном значениях:

Kohvi **juuakse** kuumalt.

Кофе пьют горячим.

Taldrikuid pestakse kuuma veega.	Тарелки моют горячей водой.
Klubis mängitakse malet.	В клубе играют в шахматы.
Ülikoolis õpitakse mitmeid võõrkeeli.	В университете изучают многие иностранные языки.
Viimane mäng kaotati .	Последнюю игру проиграли.
Õnnitleti juubilari.	Поздравляли юбиляра.
Vaheajal avati aknad.	В перерыве открыли окна.
Kell kümme lukustati väravad.	В десять часов заперли ворота.

б) формы страдательного залога:

Selle vabriku toodangut eksportitakse välismaale.	Продукция этой фабрики экспортируется за границу.
Jõe äärde ehitatakse uut elamut.	На берегу реки строится новое здание.
Haridusele oli palju raha kulutatud .	На образование расходовалось много денег.
Sel aastal on huvitavaid ekskursioone korraldatud .	В этом году устраивались интересные экскурсии.
Millal see artikkel on kirjutatud ?	Когда написана эта статья?
See kool on asutatud möödunud sajandil.	Эта школа основана в прошлом веке.
Need roosid on müüdüd .	Эти розы проданы.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: kutsuma → kutsuti, ei kutsutud → Haigele **kutsuti arst.** → Haigele **ei kutsutud arsti.**

pesema, kütma, nägema, saatma, olema, panema, tõusma, jooksuma, saama, tooma

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Vead (parandama) kohe. → Vead **parandati** kohe. → **Vigu ei parandatud** kohe.

1. Sõnad (kordama) enne arvestust. 2. Harjutus (kontrollima) tunni algul. 3. Lause (tõlkima) eesti keelde. 4. Ettekanne (esitama) konverentsil. 5. Töötaja avaldus (rahuldama). 6. Eksamid (sooritama) hästi. 7. Ümbrik (kleepima) kinni. 8. Kiri (viima) posti.

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Sul tuleks uus fotoaparaat osta. → Mul **on** uus fotoaparaat juba **ostetud**.

1. Sul tuleks need artiklid konspekteerida. 2. Teil tuleks need teosed läbi lugeda. 3. Teil tuleks olukorda analüüsida. 4. Teil tuleks uus esimees valida. 5. Sul tuleks aken pesta. 6. Sul tuleks külalistele kook küpsetada. 7. Sul tuleks laud katta. 8. Sul tuleks külalist esitleda. 9. Teil tuleks juristiga rääkida.

Kordamisharjutus. Lõpetage lause.

1. Jüri pidi kiiresti koju sõitma, sest 2. Mari sai kiita, sest 3. Rein külastas Marit, sest 4. Mart tunneb hästi välispoliitikat, sest 5. Reet ei saanud koosolekust osa võtta, sest 6. Giid juhib turistik Toomemäele, sest 7. Tamaral on filosoofia eksam tegemata, sest 8. Ma ei saanud öösel magada, sest

37.

PARTITSIIBID

ПРИЧАСТИЯ

AKTIIVI PARTITSIIBID

ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ

1. Preesensi partitsiip =
v-partitsiip

1. Причастие настоящего
времени = *v*-партицип

Tunnus -v Признак

1) *v*-partitsiibi moodustamine

1) Образование *v*-партиципа

v-partitsiip = *ma*-infinitiivi tüvi + tunnus *-v*

а) У глаголов с основой *ma*-инфинитива на гласный признак действительного причастия *-v* присоединяется к основе *ma*-инфинитива:

alga/ <i>ma</i> – alga/ <i>v</i> õppeaasta	новый учебный год
--	-------------------

muutu/ <i>ma</i>	меняться	– muutu/ <i>v</i>
lõppe/ <i>ma</i>	кончатся	– lõppe/ <i>v</i>
tööta/ <i>ma</i>	работать	– tööta/ <i>v</i>
mõtlet/ <i>ma</i>	думать	– mõtlet/ <i>v</i>

б) У глаголов с основой *та*-инфинитива на согласный к основе прибавляется *-e*:

tõus/ma	ПОДНИМАТЬСЯ	tõuse/v
seis/ma	СТОЯТЬ	seise/v
maks/ma	ПЛАТИТЬ	makse/v
laul/ma	ПЕТЬ	laule/v
naer/ma	СМЕЯТЬСЯ	naere/v
kand/ma	НОСИТЬ	kande/v

2) *v*-partitsiibi käänamine

2) Склонение *v*-партиципа

a) vokaaltüvega verbid

а) глаголы с основой на гласный

	Nomina-tiiv	Genitiiv	Partitiiv	Illatiiv
Singul- lar	lõppe/v	lõppe/va	lõppe/va/t	lõppe/va/sse
Pluu- ral	lõppe/va/d	lõppe/va/te	lõppe/va/id	lõppe/va/te/sse ~ lõppe/va/i/sse

b) konsonanttüvega verbid

б) глаголы с основой на согласный

	Nominatiiv	Genitiiv	Partitiiv	Illatiiv
Singul- lar	laul/ev	laul/va	laul/va/t	laul/va/sse
Pluural	laul/va/d	laul/va/te	laul/va/id	laul/va/te/sse ~ laul/va/i/sse

Если причастие настоящего времени выступает в предложении в роли определения, то оно согласуется с существительным. В последних четырех падежах *v*-партиципи окончаний не имеет.

	Singular	Pluural
Nominatiiv	lõppev aasta	lõppeva/d aasta/d
Genitiiv	lõppeva aasta	lõppeva/te aasta/te
Partitiiv	lõppeva/t aasta/t	lõppeva/id aasta/id
Illatiiv	lõppeva/sse aasta/sse	lõppeva/tesse aasta/tesse
Terminatiiv	lõppeva aasta/ni	lõppeva/te aasta/teni
Essiiv	lõppeva aasta/na	lõppeva/te aasta/tena
Abessiiv	lõppeva aasta/ta	lõppeva/te aasta/teta
Komitatiiv	lõppeva aasta/ga	lõppeva/te aasta/tega

Me elame kiiresti **muutuv**as **maailmas**. Мы живем в стремительно меняющемся мире.

Mida ootame **algavalt** aastalt? Чего мы ждём от начинающегося года?

Kas te tunnete meie metsades **kasvavaid** seeni?

Tutvusin norra kirjanike kohta **leiduvate** materjalidega.

Адъективированное причастие настоящего времени может выступать в предложении и в функции именной части составного сказуемого, согласуясь при этом с подлежащим в числе.

See **pilet** ei ole enam **kehtiv**. Этот билет больше не действителен.

Kontrolltöö **tulemused** olid **üllatavad**. Результаты контрольной работы были поразительны.

Mõned inimesed on kergesti ärrituvad.	Некоторые люди легко раздражаются.
Inimeste maitse on väga erinev.	Вкусы у людей очень разные.
Uudised olid rõõmustavad.	Новости были отрадными.

2. Preteeritumi partitsiip = nud-partitsiip **2. Причастие прошедшего времени = nud-партицип**

Tunnus -nud Признак

nud-partitsiip = da-infinitiivi tüvi + tunnus -nud

При образовании действительного причастия прошедшего времени признак *-nud* присоединяется к основе *da*-инфинитива.

ala/ta – ala/nud õppeaasta начавшийся, новый учебный год

väsi/da	уставать	väsi/nud
lõppe/da	кончаться	lõppe/nud
ruta/ta	спешить	ruta/nud
möödu/da	проходить	möödu/nud
tekki/da	возникать	tekki/nud
võistel/da	состязаться	võistel/nud

Обратите внимание на сильную и слабую ступень форм *da*-инфинитива и причастия на *-nud*!

Tugev aste <i>õppima-, rääkima-, andma-, lugema-tüüp</i>		Nõrk aste <i>hakkama-, vaatama-, tõmbama-, ütlema-tüüp</i>	
<i>õppi/da</i>	<i>õppi/nud</i>	<i>haka/ta</i>	<i>haka/nud</i>
<i>rääki/da</i>	<i>rääki/nud</i>	<i>vaada/ta</i>	<i>vaada/nud</i>
<i>tõlki/da</i>	<i>tõlki/nud</i>	<i>aida/ta</i>	<i>aida/nud</i>
<i>kadu/da</i>	<i>kadu/nud</i>	<i>ooda/ta</i>	<i>ooda/nud</i>
<i>luge/da</i>	<i>luge/nud</i>	<i>korra/ta</i>	<i>korra/nud</i>
<i>saa/ta</i>	<i>saat/nud</i>	<i>puha/ta</i>	<i>puha/nud</i>
<i>and/a</i>	<i>and/nud</i>	<i>vestel/da</i>	<i>vestel/nud</i>
<i>leid/a</i>	<i>leid/nud</i>	<i>ütel/da ~ öel/da</i>	<i>ütel/nud</i>
<i>võt/ta</i>	<i>võt/nud</i>		<i>~ öel/nud</i>

Erandid:

ol/nud, pan/nud, tul/nud, sur/nud

joo/nud, too/nud, loo/nud, söö/nud, löö/nud

läi/nud, näi/nud, tei/nud

jooks/nud

***nud*-partitsiibi peamised
tarvitamisjuhud**

**Основные случаи употре-
бления *nud*-партиципа**

**1) indikatiivi imperfekti
eitavas vormis**

**1) в отрицательной форме
простого прошедшего
времени изъявительного
наклонения**

ei rääki/nud ei leid/nud

ei ooda/nud ei korra/nud

**2) mineviku liitaegades
(perfekt, pluskvamperfekt)**

**2) в формах сложного
прошедшего (перфект,
плюсquamперфект)**

ma olen rääki/nud

olin rääki/nud

sa oled ooda/nud
ta on leid/nud
me oleme korra/nud
te olete tul/nud
nad on näi/nud

olid ooda/nud
oli leid/nud
olime korra/nud
olite tul/nud
olid näi/nud

3) käändumatu atribuudina

3) в роли несклоняемого определения

Konverentsile **saabunud** külalistega vestles professor Mets.

С прибывшими на конференцию гостями беседовал профессор Метс.

Selle luuletuse **tõlkinud** noormees on väga andekas.

Юноша, переведший это стихотворение, очень талантлив.

Möödunud nädalal käisime Saaremaal ekskursioonil.

Väsinud matkajad leidsid hea laagrikoha.

Pilte **vaadanud** Jüri hakkas naerma.

4) määrusliku konstruktsiooni peasõnana

4) в роли центрального слова обстоятельственной конструкции

Lõpetanud keskkooli, astus ta Eesti Põllumajandusülikooli.

Окончив среднюю школу, он поступил в Эстонский сельскохозяйственный университет.

Kõik eksamid edukalt **sooritanud**, sõitis ta koju.

Сдав успешно все экзамены, он уехал домой.

Mantli selga **pannud**, märkas ta, et puudub üks nõör.

Ajalehe läbi **lugenud**, panin selle riulile tagasi.

Pikast matkast **väsinud**, heitsime vara magama.

PASSIIVI PARTITSIIBID

СТРАДАТЕЛЬНЫЕ
ПРИЧАСТИЯ

1. **Preesensi partitsiip =
tav-partitsiip**

1. **Страдательное причас-
тие настоящего времени =
tav-партицип**

Tunnus -ta/v ~ -da/v Признак

tav-partitsiip = tud-partitsiibi tüvi + tunnus -tav ~ -dav

При образовании страдательного причастия настоящего времени признак *-tav* (~ *-dav*) присоединяется к основе *tud*-причастия.

korra/ta/v reegel повторяемое правило	kuul/da/v hingamine слышное дыхание
--	--

-tav

tud-tunnuse puhul

при признаке *-tud*

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -partitsiip	<i>tav</i> -partitsiip
lubama	ПОЗВОЛЯТЬ	luba/tud	luba/tav
kasutama	ПОЛЬЗОВАТЬСЯ	kasuta/tud	kasuta/tav
õppima	УЧИТЬСЯ	õpi/tud	õpi/tav
tõlkima	ПЕРЕВОДИТЬ	tõlgi/tud	tõlgi/tav
leidma	НАХОДИТЬ	lei/tud	lei/tav
kandma	НОСИТЬ	kan/tud	kan/tav
saatma	ПОСЫЛАТЬ	saade/tud	saade/tav
lootma	НАДЕЯТЬСЯ	loode/tud	loode/tav
võitma	ПОБЕЖДАТЬ	võide/tud	võide/tav

kartma	бояться	karde/tud	karde/tav
kütma	топить	kõe/tud	kõe/tav
võtma	брать	võe/tud	võe/tav
tegemea	делать	teh/tud	teh/tav
nägema	видеть	näh/tud	näh/tav

-dav

dud-tunnuse puhul

при признаке *-dud*

<i>ma</i> -infinitiiv		<i>tud</i> -partitsiip	<i>tav</i> -partitsiip
kuulma	слышать	kuul/dud	kuul/dav
mõtlemä	думать	mõteld/dud	mõteld/dav
		~ mõeld/dud	~ mõeld/dav
saama	становиться; получать	saa/dud	saa/dav
tooma	приносить	too/dud	too/dav
sööma	есть	söö/dud	söö/dav
jooma	пить	joo/dud	joo/dav
panema	класть	pan/dud	pan/dav

***tav*-partitsiibi peamised
tarvitusjuhud**

**Основные случаи употре-
бления *tav*-партиципа**

1) atribuut

1) определение

Страдательное причастие настоящего времени выступает в предложении в роли определения и согласуется с существительным. Согласования нет лишь в последних четырех падежах.

Kääne	Singular	Pluural
Nominatiiv	kasutatav õpik	kasutatava/d õpiku/d
Genitiiv	kasutatava õpiku	kasutatava/te õpiku/te
Partitiiv	kasutatava/t õpikut	kasutatava/id õpiku/id
Illatiiv	kasutatava/sse õpiku/sse	kasutatava/te/sse õpiku/te/sse ~ kasutatava/i/sse õpiku/i/sse
Terminatiiv	kasutatava õpiku/ni	kasutatava/te õpiku/te/ni
Essiiv	kasutatava õpiku/na	kasutatava/te õpiku/te/na
Abessiiv	kasutatava õpiku/ta	kasutatava/te õpiku/te/ta
Komitatiiv	kasutatava õpiku/ga	kasutatava/te õpiku/te/ga

Raamatuid tuleb hoida **kõeta-** Книги следует хранить в
vates ruumides. отапливаемых помещениях.

Oodatavat kirja ei tulnud. Письмо, которого ждали, не
пришло.

Õpitavad luuletused meeldisid Mallele.

Ta suhtus **tehtavasse töösse** tõsiselt.

Seminariks **korratavaid materjale** polnud ta veel jõudnud
vaadata.

Talvel **söödavas toidus** on vähe vitamiine.

Treeningul **kantava spordiriietusega** ei saa minna teatrisse.

2) predikatiiv

2) именная часть состав- ного сказуемого

Адъективированное причастие на *-tav* может в предло-
жении выступать и в роли именной части составного ска-
зуемого, согласуясь с подлежащим.

Need **seeded** ei ole **söödavad**. Эти грибы несъедобны.
 Kõik **mängud** ei ole **võidetavad**. Все игры выиграть невозможно.

Uksekella **helisemine** oli halvasti **kuuldav**.
 See **mõistatus** on vene keelde **tõlgitav**, see vanasõna aga ei ole täpselt **tõlgitav**.

2. Preteeritumi partitsiip
 = *tud*-partitsiip

2. Страдательное причастие прошедшего времени = *tud*-партицип

korra/tud reegel	повторенное правило
kuul/dud laul	услышанная песня

tud-partitsiibi vormide kohta vt. lk. 303–307.

tud-partitsiibi peamised
 tarvitamisjuhud

Основные случаи употребления *tud*-партиципа

1) mineviku liitaegades
 (perfekt, pluskvamperfekt)

1) в формах прошедшего сложного (перфект, плюсквамперфект)

on too/dud, oli too/dud
 on laul/dud, oli laul/dud
 on mõel/dud, oli mõel/dud

on räägi/tud, oli räägi/tud
 on korra/tud, oli korra/tud
 on näh/tud, oli näh/tud

2) käändumatu atribuudina

2) в роли несклоняемого определения

Kasutatud kirjandus tuleb märkida artikli lõppu.

Использованную литературу следует указать в конце статьи.

Ma ei ole tellitud ajakirju kätte saanud.	Я не получил выписанных журналов.
Tunnis lahendatud ülesanded olid rasked.	Задачи, решенные на уроке, были трудные.
Alustatud töö tuleb lõpule viia.	Начатую работу надо довести до конца.
Linaga kaetud laual olid tassid ja taldrikud.	На столе, покрытом скатертью, стояли чашки и тарелки.
Pestud õunad pane sellesse kaussi.	
Eile toodud piimast võib suppi keeta.	

3) määrusliku konstruktsiooni peasõnana

3) в роли центрального слова обстоятельственной конструкции

Eksamid edukalt sooritatud , sõitis ta koju.	Слав успешно экзамены, он уехал домой.
Ajaleht läbi loetud , panin selle riulile.	Прочитав газету, я положил ее на полку.
Lõuna söödud , läksime tagasi randa.	Пообедавав, мы вернулись на пляж.
Keskool lõpetatud , läks Viktor ülikooli majandusteadust õppima.	
Harjutus kontrollitud , hakati sõnu pähe õppima.	

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: liikuma → liikuv → Keegi hüppas **liikuvale** trammile;
b) liikunud → Tramm ei **liikunud** veel.

seisma, toimima, tegutsema, kogunema, ruttama, puuduma, peatuma, korduma, järgnema, nutma

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: üliõpilane, kes valmistub eksamiks → eksamik **valmistuv** üliõpilane → Eksamik **valmistuv** üliõpilane oli hoolas.

1. Meeskoor, kes laulab kantaati. 2. Kask, mis kasvab tee ääres. 3. Õpilane, kes lahendab ülesannet. 4. Kontrollör, kes nõuab piletit. 5. Noormees, kes kannab teksasid. 6. Poiss, kes kaebab peavalu. 7. Vanaisa, kes riisub lehti. 8. Rühm, mis koosneb kümnest matkajast.

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: olümpiavõitjad, kes saabusid Sydneyst → Sydneyst **saabunud** olümpiavõitjad → Sydneyst saabunud olümpiavõitjatele korraldati pressikonverents.

1. Interpreet, kes lõpetas muusikaakadeemia. 2. Konverents, mis lõppes eile. 3. Ametnik, kes hilines tööle. 4. Võti, mis hiljuti kadus. 5. Teade, mis kõiki rõõmustas. 6. Mees, kes ootas kaugekõnet. 7. Võistleja, kes kordas maailmarekordit. 8. Ajakirjanik, kes vestles asutuse juhatajaga. 9. Meeskond, kes hakkas väsima.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: nõudma → a) nõutav → Turist esitas **nõutava** tõendi; b) nõutud → Kas teilt tõendit **ei nõutud**?

lubama, tarvitama, tutvustama, pildistama, parandama, mõistma, õppima, pesema, vaidlema

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: mööbel, mida Narvas toodetakse → Narvas **toodetak** mööbel → Narvas **toodetav** mööbel on moodne.

1. Miiting, mis korraldatakse laupäeval. 2. Summa, mis kulutatakse haridusele. 3. Aadress, mida otsitakse. 4. Tulemus, mida

oodatakse. 5. Distantis, mida praegu mõõdetakse. 6. Mäng, mida võimlas mängitakse. 7. Mantel, mida talvel kantakse. 8. Supp, mida kodus keedetakse.

Harjutus 6. Jätkake näidise järgi.

Näidis: kool, mis hiljuti ehitati → hiljuti **ehitatud** kool → Me õpime hiljuti **ehitatud** koolis.

1. Ajaleht, mis telliti järgmiseks aastaks. 2. Vihmavari, mis unustati kohvikusse. 3. Tolmuimeja, mis osteti kaubamajast. 4. Kleit, mis õmmeldi ateljees. 5. Dirigent, keda rahvusvaheliselt tunti. 6. Telegramm, mis õhtul saadeti. 7. Kandidaat, kes koosolekul esitati. 8. Õpilased, kes staadionile rivistati.

Harjutus 7. Tõlkige eesti keelde.

1. Не прыгай в поезд на ходу (в движущийся поезд)! 2. Решив задачу, Яан задумался. 3. Эта ошибка исправима. 4. Девочка окончила школу с золотой медалью. 5. Случившаяся с тетей история была забавна. 6. Постояв десять минут в очереди, мы получили билеты. 7. Получив телеграмму, Юри поспешил на вечерний поезд. 8. В открытом чемодане были ботсы, спортивный костюм и полотенце. 9. В этом шкафу находятся вещи, найденные на стадионе.

Kordamisharjutus. Kasutage sobivat sõna: *kubi, kus, kust, kes, mis, millal, kui kaua, miks*.

1. Kas sa tead, ... täna esineb? 2. Küsi palun, ... ettekanne kestab? 3. Ma ei kuulnud, ... ta sulle ütles. 4. Ütelge palun, ... läheb järgmine buss Tallinna? 5. Ei ole teada, ... Sergei Petrov pärit on. 6. Kes teab, ... mu mantel on? 7. Kes nägi, ...ma oma kindad panin? 8. Ma ei saa aru, ...ta ei tulnud.

38.

PÕÖRAMINE

СПРЯЖЕНИЕ

VERBI PÕHIVORMID

ОСНОВНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА

Эстонский глагол имеет четыре основные формы, от которых можно образовать все другие формы глагола:

1. <i>ma</i> -infinitiiv:	õppima, lugema, hakkama, kordama
2. <i>da</i> -infinitiiv:	õppida, lugeda, hakata, korrata
3. indikatiivi preesensi singulari 1. pööre:	õpin, loen, hakkam, kordan
4. <i>tud</i> -partitsiip:	õpitud, loetud, hakatud, korratud

1. *ma*-infinitiivi tüvest moodustatakse:

1. От основы *ma*-инфинитива образуются:

а) *ma*-infinitiivi inessiivi, elatiivi ja abessiivi vormid (*mas*-, *mast*-, *mata*-vorm)

а) формы инессива, элатива и абессива *ma*-инфинитива (формы на *-mas*, *-mast* и *-mata*)

õppi/ma	учиться	õppi/mas,	õppi/mast,	õppi/mata
luge/ma	читать	luge/mas,	luge/mast,	luge/mata
hakka/ma	начинать	hakka/mas,	hakka/mast,	hakka/mata
korda/ma	повторять	korda/mas,	korda/mast,	korda/mata

b) v-partitsiip

õppi/ma – õppi/v
luge/ma – luge/v

б) v-партицип

hakka/ma – hakka/v
korda/ma – korda/v

c) imperfekt

õppi/ma – õppi/sin, õppi/sid, õppi/s, õppi/sime, õppi/site,
õppi/sid
luge/ma – luge/sin, luge/sid, luge/s, luge/sime, luge/site,
luge/sid
hakka/ma – hakka/sin, hakka/sid, hakka/s, hakka/sime,
hakka/site, hakka/sid
korda/ma – korda/sin, korda/sid, korda/s, korda/sime,
korda/site, korda/sid

в) имперфект

Erandid: söö/ma – есть – sõ/i, too/ma – tõ/i
Vt. lk. 144.

d) kaudne kõneviis

õppi/ma – õppi/vat
luge/ma – luge/vat

г) косвенное наклонение

hakka/ma – hakka/vat
korda/ma – korda/vat

Pange tähele!

У глаголов, имеющих чередование ступеней, *ma*-инфинитив и образованные от него формы всегда выступают в сильной ступени.

2. da-infinitiivi tüvest moodustatakse:**a) gerundiiv (*des*-vorm)**

õppi/da – õppi/des
luge/da – luge/des

2. От основы *da*-инфинитива образуются:**a) деепричастие на *-des* (*des*-форма)**

haka/ta – haka/tes
korra/ta – korra/tes

b) nud-partitsiip

õppi/da – õppi/nud
 luge/da – luge/nud

б) nud-партицип

haka/ta – haka/nud
 korra/ta – korra/nud

Pange tähele!

У некоторых глаголов причастие на *-nud* образуется не от основы *da*-инфинитива, напр.:

süü/a есть – söö/nud, tuu/a приносить – too/nud, teh/a
 делать – tei/nud

Vt. lk. 146.

c) imperatiivi mitmuse 1. ja 2. pööre ning ainsuse ja mitmuse 3. pööre

в) 1-е и 2-е лицо мн. ч., 3-е лицо ед. и мн. ч. повелительного наклонения

õppi/da – õppi/gem, õppi/ge, õppi/gu
 luge/da – luge/gem, luge/ge, luge/gu
 haka/ta – haka/kem, haka/ke, haka/ku
 korra/ta – korra/kem, korra/ke, korra/ku

3. Indikatiivi preesensi singulari 1. pöörde tüvest moodustatakse:

3. От основы 1-го лица ед. ч. настоящего времени изъявительного наклонения образуются:

a) indikatiivi preesensi ülejäänud vormid

а) другие формы настоящего времени изъявительного наклонения

õpi/n – õpi/d, õpi/b, õpi/me, õpi/te, õpi/vad
 loe/n – loe/d, loe/b, loe/me, loe/te, loe/vad
 hakka/n – hakka/d, hakka/b, hakka/me, hakka/te, hakka/vad
 korda/n – korda/d, korda/b, korda/me, korda/te, korda/vad

b) konditsionaali preesensi vormid **б) формы настоящего времени сослагательного наклонения**

õpi/n – õpi/ksin, õpi/ksid, õpi/ks, õpi/ksime, õpi/ksite, õpi/ksid
loe/n – loe/ksin, loe/ksid, loe/ks, loe/ksime, loe/ksite, loe/ksid
hakka/n – hakka/ksin, hakka/ksid, hakka/ks, hakka/ksime, hakka/ksite, hakka/ksid
korda/n – korda/ksin, korda/ksid, korda/ks, korda/ksime, korda/ksite, korda/ksid

c) imperatiivi ainsuse 2. rööre

õpi/n – õpi!
loe/n – loe!

в) 2-е лицо ед. числа повелительного наклонения

hakka/n – hakka!
korda/n – korda!

4. tud-partitsiibi tüvest moodustatakse:

4. От основы tud-партиципа образуются:

a) tav-partitsiip

õpi/tud – õpi/tav
loe/tud – loe/tav

а) tav-партицип

haka/tud – haka/tav
korra/tud – korra/tav

b) kõik impersonaali vormid

õpi/tud – õpi/takse, õpi/ti, ei õpi/ta
loe/tud – loe/takse, loe/ti, ei loe/ta
haka/tud – haka/takse, haka/ti, ei haka/ta
korra/tud – korra/takse, korra/ti, ei korra/ta

б) все неопределенно-личные формы

Pange tähele!

Однако у некоторых глаголов неопределенно-личная форма настоящего времени образуется не от основы причастия на *-tud*, напр.:

söö/dud – süü/akse, too/dud – tuu/akse

Vt. lk. 312.

У глаголов, имеющих чередование ступеней, *tud*-партицип и образованные от него формы выступают обыкновенно в слабой степени.

Схема образования форм глаголов с чередованием ступеней

rääki/ma	rääki/da	räägi/n	räägi/tud
↓	↓	↓	↓
rääki/mas rääki/mast rääki/mata rääki/v rääki/sin (-sid, -s, -sime, -site, -sid) rääki/vat	rääki/des rääki/nud rääki/gem! rääki/ge! rääki/gu!	(-d, -b, -me, -te, -vad) räägi/ksin (-ksid, -ks, -ksime, -ksite, -ksid) räägi!	räägi/tav räägi/takse räägi/ti ei räägi/ta
vaata/ma	vaada/ta	vaata/n	vaada/tud
↓	↓	↓	↓
vaata/mas vaata/mast vaata/mata vaata/v vaata/sin (-sid, -s, -sime, -site, -sid) vaata/vat	vaada/tes vaada/nud vaada/kem! vaada/ke! vaada/ku	(-d, -b, -me, -te, -vad) vaata/ksin (-ksid, -ks, -ksime, -ksite, -ksid) vaata!	vaada/tav vaada/takse vaada/ti ei vaada/ta

Обратите внимание на слабую и сильную ступень основных форм глаголов:

a) *õppima- (rääkima-, lugema-)* tüüp

Tugev aste		Nõrk aste		
<i>ma</i> -infinitiiv		<i>da</i> -infinitiiv	Indikatiivi preesensi singulari 1. pööre	<i>tud</i> -partitsiip
rääki/ma говорить	rääki/da	räägi/ n	räägi/ tud	
tõlki/ma переводить	tõlki/da	tõlgi/ n	tõlgi/ tud	
kinki/ma дарить	kinki/da	kingi/ n	kingi/ tud	
sündi/ma рождаться	sündi/da	sünni/ n	sünni/ tud	
sõit/ma ездить	sõit/a	sõida/ n	sõi de / tud	
sulge/ma закрывать	sulge/da	sule/ n	sule/ tud	

b) *hakkama- (vaatama-, tõmbama-, ütlema-)* tüüp

Tugev aste	Nõrk aste	Tugev aste	Nõrk aste
<i>ma</i> -infinitiiv	<i>da</i> -infinitiiv	indikatiivi preesensi singulari 1. pööre	<i>tud</i> -partitsiip
hüppa/ma прыгать	hüpa/ ta	hüppa/ n	hüpa/ tud
aita/ma помогать	aida/ ta	aita/ n	aida/ tud
puhka/ma отдыхать	puha/ ta	puhka/ n	puha/ tud
tõmba/ma тянуть	tõmma/ ta	tõmba/ n	tõmma/ tud
vaidle/ma спорить	vaiel/ da	vaidle/ n	vaiel/ dud
õmble/ma шить	õmmel/ da	õmble/ n	õmmel/ dud

Формы *da*-инфинитива и формы настоящего времени изъявительного наклонения выступают в противоположных ступенях:

õppi/da – õpi/n
hüpa/ta – hüppa/n

VERBI PEAVORMID

ГЛАВНЫЕ ФОРМЫ ГЛАГОЛА

Не у всех глаголов глагольные формы образуются от четырех основных форм; поэтому необходимо знать еще три формы:

1) imperfekti singulari 1. pööre	1) 1-е лицо ед. числа прошедшего времени
2) <i>nud</i> -partitsiip	2) <i>nud</i> -партицип
3) impersonaali preesens	3) неопределенно-личная форма настоящего времени

Сравните, например, глаголы *lugema* и *sööma*:

<i>luge/ma</i> → <i>luge/sin</i>	Kuid: <i>söö/ma,</i> <i>sõi/n</i>
<i>luge/da</i> → <i>luge/nud</i>	<i>süü/a,</i> <i>söö/nud</i>
<i>loe/n</i>	<i>söö/n</i>
<i>loe/tud</i> → <i>loe/takse</i>	<i>söö/dud,</i> <i>süü/akse</i>

Итак, у глагола семь главных форм:

- 1) *ma*-infinitiiv (*tooma, panema, võtma*)
- 2) *da*-infinitiiv (*tuua, panna, võtta*)
- 3) indikatiivi preesensi singulari 1. pööre (*toon, panen, võtan*)
- 4) *tud*-partitsiip (*toodud, pandud, võetud*)
- 5) *nud*-partitsiip (*toonud, pannud, võtnud*)
- 6) imperfekti singulari 1. pööre (*tõin, panin, võtsin*)
- 7) impersonaali preesens (*tuuakse, pannakse, võetakse*)

HARJUTUSED

Harjutus 1. Kirjutage nende tegusõnade peavormid.

rääkima, räägin; kinkima, kingin; võitma, võidan; saatma, saadan; tootma, toodan; andma, annan; murdma, murrin; leidma, leian; nõudma, nõuan; aitama, aitan; vaatama, vaatan; ootama, ootan

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kas sa (lugema – *kondits.*) seda monograafiat? → Kas sa **loeksid** seda monograafiat?

1. Jaan (jõudma – *kondits.*) referaadi homseks valmis, kui ta (pingutama – *kondits.*). 2. Kersti Sarapuu (sõitma – *kaudne kv.*) ülemaailmsele arhitektide konverentsile. 3. Koosolek (kestma – *pluskvamp.*) kaks tundi. 4. (Näitama – *imperat. pl. 2. pööre*) õpilastele seda filmi. 5. Kas nad (tahtma – *kondits.*) kuulata kantrimuusikat? 6. Rein (kandma – *imperf.*) rasket kohvrit. 7. Reet, (tegema – *imperat.*) see aken lahti! 8. Lapsed, (tegema – *imperat.*) kõik aknad lahti! 9. Seda müüjat (kiitma – *impers. pres.*). 10. Oma linna ajalugu (teadma – *impers. imperf.*). 11. Kui (sadama – *indikat. pres.*), siis me (veetma – *indikat. pres.*) nädalalõpu linnas. 12. Etendus (algama – *indikat. perf.*), (minema – *imperat. pl. 2. pööre*) kiiresti saali!

Harjutus 3. Kasutage lauses.

asendama (*kelle? kellega?, mille? millega?*), andestama (*kellele? mille?*), asutama (*mille? kuhu?*), leidma (*kust? mille? mida?*), kohtuma (*kellega? millal? kus?*), arutama (*kellega? mida?*), esitlema (*keda? kellele?*), katma (*mille? millega?*)

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Rein kardab, et ... → Rein kardab, et ta hilineb laevale.

1. Poeg kirjutab emale, et
2. Õpetaja kordab, et
3. Õpilane lubab, et
4. Ma loodan, et... .
5. Leiutaja arvab, et
6. Kontrollör jälgib, et
7. Ametnik konstateerib, et
8. Poliitikud kinnitavad, et
9. Haige kaebab, et
10. Vahel juhtub, et

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Laps on väike, ta ... kohvrit kanda. → Laps on väike, ta **ei jõua** kohvrit kanda.

ei jõua, ei saa, ei tohi

1. Jüril ei ole pastapliiatsit, ta ... kirjutada.
2. Minu tuba on väike, siin ... suitsetada.
3. Aega on vähe, ma ... konsekti läbi lugeda.
4. Täna on kontrolltöö, sa ... puududa.
5. Klubis on huvitav kohtumine, Ene ... koju jääda.
6. Palun korrake, me ... nii kiiresti kirjutada.

Harjutus 6. Tõlkige eesti keelde.

1. Март знает все, что должен знать.
2. Он хотел бы больше знать.
3. Если бы они знали, что здесь случилось!
4. Это они знали уже давно.
5. Я хотел бы получить хорошую оценку.
6. Какую оценку ты получил?
7. Я не получил хорошей оценки.
8. Куда поставить книги?
9. Книги уже поставлены на полку.
10. Кто поставил?

Kordamisharjutus. Kas *ma-* või *da-*infinitiv?

Näidis: Tatjana õpib filoloogiat (tahab). → Tatjana **tahab** filoloogiat **õppida**.

1. Ma kutsun sind külla (kavatsen).
2. Mari ostab uusi ajakirju (läheb).
3. Kersti osaleb konverentsil (on nõus).
4. Toomas istub kogu päev raamatukogus (ei suuda).
5. Kas sa ootad mind (jääd)?
6. Kas sa võimled (tuled)?
7. Virve läheb loengule (peab).
8. Rein läheb homme koosolekule (ei saa).
9. Sergei tõlgib rasket teksti (hakkab).
10. Võistlustööd esitatakse maikuus (tuleb).

39.

POSTPOSITSIOONID JA PREPOSITSIOONID (I)

ПОСЛЕЛОГИ И ПРЕДЛОГИ (I)

1. RUUMISUHETE VÄLJENDAMINE

1. ВЫРАЖЕНИЕ ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ

**a) genitiivi reksiooniga
postpositioonid**

**a) послелогии, требующие
генитива (vt. ka lk. 116)**

<i>kuhu?</i>	<i>kuda?</i>	<i>kus?</i>	<i>где?</i>	<i>kust?</i>	<i>откуда?</i>
peale	на	peal	на	pealt	с
sisse	в	sees	в	seest	из
alla	под	all	под	alt	из-под
kohale	над	kohal	над	kohalt	с
ette	к	ees	перед, у	eest	от
taha	за	taga	за, позади	tagant	из-за
järele	за	järel	за, позади	järelt	из-за
keskele	в ~ на среди- ну, в центр, посреди, пос(е)ре- дине	keskel	посреди, в ~ на сере- дине, по- с(е)редине, в центре	keskelt	из, из ~ с сере- дины
hulka ~ sekka	в число, к	hulgas ~seas	среди, в числе	hulgast ~ seast	из чис- ла, из

Linna kohale ilmusid lennukid. Над городом появились самолёты.
 Lennukid lendavad **linna kohal**. Самолёты летают над городом.
 Lennukid lahkusid **linna kohalt**. Самолёты улетели (покинули город).

Õhtul tõmban eesriided **akna ette**.

Öösel on eesriided **akna ees**.

Hommikul tõmban eesriided **akna eest** ära.

Õpetaja järel tulevad õpilased.

Panin tordi **laua keskele**. Tort on **laua keskel**. Võta tort **laua keskelt** ja pane **ääre poole!**

Professor tuli noorte **hulka** ~ **sekka**. Talle meeldib olla noorte **hulgas** ~ **seas**. Valige endale midagi nende raamatute **hulgast** ~ **seast**.

<i>kuhu?</i>	<i>куда?</i>	<i>kus?</i>	<i>где?</i>	<i>kust?</i>	<i>откуда?</i>
kõrvale	к, рядом с, у, около	kõrval	рядом с, возле, у, около	kõrvalt	от
juurde	к, в сторону	juures	около, у,	juurest	от
poole	на, к, в сторону	pool	у, на	poolt	от, с, со стороны
külge	к, на	küljes	на, у	küljest	с, от
kätte	на	käes	у	käest	от, у
lähedale	близко	lähedal	близ, не-	lähedalt	от, из-под
~ ligidale	к, недалеко от	~ligidal	далеко от, вблизи от, около	~ ligidalt	
vahele	между	vahel	между	vahelt	из
äärde	к	ääres	у	äärest	с, от
vastu	к	vastas	напротив	vastast	от
ümbert	вокруг	ümbert	вокруг	ümbert	от, с

Minu kõrvalt tõusis poiss ja palus invaliidil istuda. Istuge **minu kõrvale**, **minu kõrval** on vaba koht!

Linnud lendavad **põhja poolt lõuna poole**. Lõuna pool on soojem. Tuul on **mere poolt**.

Märg lumi jäi **saabaste külge**. Saabaste küljes on lund. Raputa lumi **saabaste küljest** ära!

Sinu märkmik jäi **Mardi kätte**, ta on ka praegu **Mardi käes**. Homme saad märkmiku **Mardi käest** tagasi.

Asusime elama **Tallinna lähedale ~ ligidale**. Kohvik on **peahoone lähedal ~ ligidal**. Viktor on pärit **Kiievi lähedalt ~ ligidalt**.

Riputa peegel **kapi ja ukse vahele**! Miks ta ripub **akende vahel**? Leidsin tõendi **raamatu vahelt**.

Laps surus end **ema vastu**. **Kaupluse vastas** on postimaja. Mustkunstnik astus **meie vastast meie kõrvale**.

Maja ümber kasvavad lilled. Võta toolid **laua ümbert** ja pane seina äärde!

b) genitiivi reksiooniga
prepositsioonid

б) предлоги, требующие
генитива

läbi	через, сквозь
üle	через
ümber	вокруг

Muusika kostab **läbi seina**. Tuleb minna **läbi metsa** ja ujuda **üle jõe**.

Kas **üle silla** ei saa? Pane toolid **ümber laua**! Nad purjetavad **ümber maakera**.

c) partitiivi reksiooniga
prepositsioonid

в) предлоги, требующие
партитива

keset ~ kesk	посреди, среди, в ~ на середине, пос(е)редине, в центре
mööda	по
piki	вдоль, по
vastu	об, против

Ta jäi seisma **keset ~ kesk tänavat**. **Keset ~ kesk elutuba** on klaver. Ämblik jookseb **mööda seina**. Paadid sõidavad **mööda jõge**. Keegi kõnnib **piki koridori**. Vihma sajab **vastu akent**. **Vastu tuult** on raske joosta.

d) terminatiivi reksiooniga prepositsioon **г) предлог, требующий терминатива**

kuni до

Saadan sind **kuni sillani**. Minge siit otse **kuni pargini**, siis pöörake paremale.

2. AJASUHETE VÄLJENDAMINE

2. ВЫРАЖЕНИЕ ВРЕ- МЕННЫХ ОТНОШЕНИЙ

a) genitiivi reksiooniga postpositsioonid

а) послелоги, требующие генитива

eest	за; (тому) назад
jooksul, kestel	в течение, в продолжение, во время; за
pärast	через; спустя

Viie minuti eest oli ta veel siin. Пять минут назад он еще был здесь.

Tutvusime **kahe aasta eest**. Мы познакомились два года тому назад.

kirjutama → kirjuta + <i>-mine</i> → kirjutamine	писание
--	---------

hiline/ma	– hiline/mine	опоздание
joonista/ma	– joonista/mine	рисование
näge/ma	– näge/mine	видение; зрение
oota/ma	– oota/mine	ожидание
saabu/ma	– saabu/mine	прибытие

-us

kannatama – kannat/us	poor – poor/us
терпеть – терпение	молодой – молодость

Суффикс *-us*, наряду с суффиксом *-mine* (со значением действия, процесса), является в эстонском языке наиболее продуктивным суффиксом отвлеченных существительных.

1. Отглагольные существительные с суффиксом *-us* обозначают название действия с результирующим оттенком.

-us liitub:

a) verbi *ma*-infinitiivi konsonanttüvele

kaebama – kaeb/us жалоба

saavutama – saavut/us достижение

kavatsema – kavats/us намерение

võistleva – võistl/us соревнование

-us присоединяется:

a) к согласному основы *ma*-инфинитива глагола

b) *ma*-infinitiivi tunnuse konsonandile

küsima – küsim/us вопрос

harjuma – harjum/us привычка

arvama – arvam/us мнение

б) к согласному признака *ma*-инфинитива

2. Существительные, которые образуются от основы прилагательного или от причастия настоящего времени, обозначают названия признака или состояния.

pikk	– pikk/us	длина
raske	– rask/us	тяжесть; трудность
julge	– julg/us	смелость
vastama	– vasta/v – vastav/us	соответствие
erinema	– erine/v – erinev/us	различие

-ja

С помощью суффикса *-ja* от основы *та*-инфинитива образуются существительные со значением деятеля.

and/ma – and/ja	luge/ma – luge/ja
hiline/ma – hiline/ja	nägema – nägija

-lane
-lanna

Armeenia → armeen/lane	armeen/lanna
армянин, армянка	армянка
Pihkva → pihkva/lane	pihkva/lanna
псковитянин, псковитянка	псковитянка

С помощью суффикса *-lane* образуются существительные, обозначающие лицо как мужского, так и женского пола со значением национальности или местожительства:

eeslane, venelane, lätlane, leedulane, sakslane, soomlane;
moskvalane, pariislane, kiievlane, tallinlane, tartlane, saarlane.

В эстонском языке нет грамматической категории рода, но при необходимости можно для обозначения лица женского пола вместо суффикса *-lane* использовать специальный суффикс *-lanne*.

-ke(ne)

С помощью уменьшительного суффикса *-ke(ne)* от формы генитива образуются существительные с уменьшительным оттенком.

ema	мать	ema →	emake(ne)	мамочка
lill	цветок	lille →	lilleke(ne)	цветочек
raamat	книга	raamatu →	raamatuke(ne)	книжечка

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kuhu te panete vaiba? (diivan, ette) → Ma panen vaiba diivani ette.

1. Kuhu te panete diivani? (sein, äärde). 2. Kuhu te panete laua? (tuba, keset) 3. Kuhu te panete toolid? (laud, ümber) 4. Kuhu te panete kapi? (diivan, kõrvale) 5. Kuhu te panete kirjutuslaua? (aken, alla) 6. Kuhu te panete lambi? (laud, kohale) 7. Kuhu te panete kardinad? (aken, ette) 8. Kuhu te panete televiisori? (riiul ja kapp, vahele)

Harjutus 2. Jätkake näidise järgi.

Näidis: ajaleht, kiri, peal (panema) → Ajaleht on kirja peal.
→ Kes pani ajalehe kirja peale?

1. kingad, kapp, all (panema).
2. garaaž, maja, taga (ehitama).
3. mantel, kleit, peal (riputama).
4. Rein, direktor, juures (kutsuma).
5. kell, laps, käes (andma).
6. liha, supp, sees (panema).
7. vanaisa, lapsed, hulgas (kutsuma).
8. kool, tehas, lähedal (ehitama).
9. rõdu, põhi, pool (projekteerima).
10. paat, vai, küljes (kinnitama).

Harjutus 3. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Võistlustöö on professori (käes, juures). → Võistlustöö on **professori käes**.

1. Milline oli kõige huvitavam tänaste ettekannete (keskel, hulgas, vahel)?
2. Meie rong tuleb Tallinna (juurest, küljest, poolt).
3. Tulen praegu hambaarsti (juurest, küljest, poolt).
4. Siin tuleb minna (üle, läbi) tänava.
5. Jooksime (üle, läbi) kõrge rohu jõe (äärde, juurde).
6. Lennuk lendas (üle, läbi) linna.
7. Buss sõidab (üle, läbi) linna.
8. Tõlge on harjutuste (hulgast, seast, keskel) kõige raskem.
9. Monument on väljaku (hulgas, seas, keskel).
10. Pensionär käis (mööda, piki) arste.
11. Jalutasime (mööda, piki) jõe kallast.
12. Vanaisale meeldis käia (piki, mööda) metsa.

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Kas haigel on ...? Haige ... peavalu. (kaebama, kaebus). → Kas haigel on **kaebusi**? Haige **kaebab** peavalu.

1. Millised ... on teil suveks? Me ... suvel sõita mere äärde. (kavatsema, kavatsus)
2. Vanaema ... oma noorusest. Tema ... oli huvitav kuulata. (jutustama, jutustus)
3. Mida te ... sellest romaanist? Milline on teie ...? (arvama, arvamus)
4. Koosolekul räägiti tehnika ... Tööga võib palju (saavutus, saavutama)
5. See nimi on valessti kirjutatud, seda tuleb Protokollis ei tohi olla (parandama, parandus)
6. Keegi ... uksele. Kas te kuulsite ...? (koputama, koputus)

Harjutus 5. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Lauri elab Soomes. → Lauri on **soomlane**. → Soomes elavad **soomlased**.

1. Kersti elab Viljandis. 2. Tatjana elab Novgorodis. 3. Katalin elab Ungaris. 4. Mary elab Londonis. 5. Nils elab Rootsis. 6. Igor elab Ukrainas. 7. Svetlana elab Harkovis. 8. Meie elame Euroopas.

Harjutus 6. Jätkake näidise järgi.

Näidis: võimlema → võimlemine, võimleja. → Peetrile meeldib võimlemine. → Peeter on hea võimleja.

joonistama, laulma, jutustama, koostama, tõlkima, hilinema

Harjutus 7. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Mare on osav vehkleja. (vehklema) → Ta **vehkleb** osavalt. → Mare lemmikala on (ei ole) **vehklemine**.

1. Jaan on edukas jooksja. (jooksma) 2. Sirje on kiire ujuja. (uju-
ma) 3. Tõnu on täpne laskja. (laskma, lasen) 4. Mai on andekas
uisutaja. (uisutama) 5. Valeri on ideaalne poksija. (poksima)
6. Toomas on hea võrkpallur. (võrkpalli mängima) 7. Rein on
suurepärane korvpallur. (korvpalli mängima) 8. Tiit on nõrk
jalgpallur. (jalgpalli mängima) 9. Väino on halb suusataja. (suusa-
tama) 10. Saima on keskmine võimleja. (võimlema)

Harjutus 8. Tõlkige eesti keelde.

a) 1. Машина подъехала к детской больнице. 2. Бабушка
должна идти к главному врачу. 3. Рядом с палатой ванная.
4. Среди хирургов было мало женщин. 5. Детская клиника
находится недалеко от клинической больницы. 6. Между
двумя кроватями табуретка. 7. Перед операцией сделали
укол. 8. Во время операции горло было обезболено. 9. Опе-

рация кончилась полчаса назад. 10. После операции больной был очень слаб.

б) 1. Родители Мати живут на берегу моря. 2. Вокруг дома был красивый сад. 3. Солнце село за лесом. 4. В центре города большая площадь. 5. Утром мы идем на лекцию по улице Ванемуйзе или через парк и через Тоомемяги. 6. Мой фотоаппарат сейчас у брата. 7. У кого я могу получить справку? 8. Не бросай шапку на стол! 9. Убери шапку со стола и повесь над пальто!

Kordamisharjutus. Jätkake näidise järgi.

Näidis: üle Emajõe **ehitav** sild → a) sild, mis **ehitatakse** üle Emajõe; b) ehitama, ehitada, ehitama.

1. Eestis **toodetakse** elektrienergia. 2. Laulupeol **laulavad** laulud. 3. Igal aastal **korraldatakse** võistlus. 4. Õhtuks **oodatakse** külalised. 5. Ateljees **õmmeldavad** mantlid. 6. Kõige sagedamini **nõutavad** kaubad.

40.

POSTPOSITSIIONID JA PREPOSITSIIONID (II)

ПОСЛЕЛОГИ И ПРЕДЛОГИ (II)

3. Põhjuse ja eesmärgi väljendamine

3. Выражение причины и цели

Genitiivi rektsiooniga postpositioonid

Послелогии, требующие генитива

põhjus:	pärast, tõttu	по, за, вследствие, из-за
eesmärk:	jaoks, tarvis	для

Ta puudub **haiguse pärast** ~ Он отсутствует по болезни.
tõttu.

Ära **minu pärast** muretse! Не беспокойся за меня (обо мне)!

Sinu jaoks ~ **tarvis** on mul Для тебя у меня всегда
alati aega. найдется время.

Kas **Virve jaoks** on kohta? Для Вирве есть место?

4. Hulgasuhete väljendamine

4. Выражение количественных отношений

a) genitiivi rektsooniga
postpositsioonid

a) послелогои, требующие
генитива

kaupa, viisi	по; иногда переводятся формой творительного падежа без предлога
ümber	около

Seda eksamit võib sooritada **osade kaupa**.

Этот экзамен можно сдавать по частям.

Väike Mati võis **tundide kaupa ~ viisi** joonistada.

Маленький Мати мог рисовать часами.

Lapsi on selles rühmas **kümne ümber**.

В этой группе около десяти детей.

Laagrini on **viie kilomeetri ümber**.

До лагеря около пяти километров.

b) genitiivi rektsooniga
prepositsioonid

б) предлоги, требующие
генитива

alla	меньше, ниже
üle	больше, свыше

Mere ääres on praegu **üle kahekümne kraadi** sooja, mägedes on aga **alla kümne kraadi**.

У моря сейчас больше двадцати градусов тепла, а в горах меньше десяти.

Suvel teenisime **üle tuhande krooni** kuus, **alla tuhande** ei saanud keegi.

Летом мы зарабатывали больше тысячи крон в месяц, меньше тысячи не получал никто.

5. Mitmesuguste muude suhete väljendamine

a) genitiivi rektisiooniga postpositsioonid

5. Выражение других отношений

a) послелоги, требующие генитива

kohta	о(б), про; на, к
suhtes	относительно, в отношении, по отношению к, о(б), насчёт
poolest	форма творительного падежа; в отношении, по
järgi	согласно, по
kaudu	через, по
asemel, eest	вместо, за

Kas sul on materjali Tartu ajaloo kohta?

У тебя есть материалы об истории Тарту?

Tal on kõige kohta oma arvamused.

Он имеет обо всем свое собственное мнение.

Leppisime kokku järgmise kohtumise suhtes.

Мы договорились относительно следующей встречи.

Nende meeskondade suhtes on Jüri erapooletu.

К этим командам Юри относится беспристрастно.

Näo poolest on ta ema moodi.

Лицом она похожа на мать.

Soola lisage maitse järgi!

Соль добавляйте по вкусу!

Moskvasse sõidame seekord Pihkva kaudu.

В этот раз мы едем в Москву через Псков.

Kes läheb Peetri asemel ~ eest valvesse?

Ma maksan sinu eest.

Šokolaadi asemel ostsime lilli.

Täna kõige hea eest!

Mitte sõnade, vaid tegude järgi kaalutakse sõpra.
(Vanasõna)

b) genitiivi rektsiooniga
prepositsioon

б) предлог, требующий
генитива

peale

кроме

Peale noorema venna on meie perekonnas kõik brünetid.
Kohal olid kõik võistlejad **peale karteni**.

Peale Meelise ei käinud siin keegi.

c) komitatiivi rektsiooniga
prepositsioonid

в) предлоги, требующие
комитатива

koos, ühes

вместе с

Mari elab selles toas **koos ~ ühes kahe rühmakaaslasega**.

Aet lõunastab **koos ~ ühes Tamara ja Aramiga**.

Kas sa sööd õunu **koos ~ ühes seemnetega**?

d) abessiivi rektsiooniga
prepositsioon

г) предлог, требующий
абессива

ilma

без

Ma ei oska seda teksti **ilma sõnaraamatuta** tõlkida. Vanaisa ei
näe lugeda **ilma prillideta**.

Ilma söögita saaksime hakkama, **ilma veeta** aga mitte.

SÜNUNÜÜMSEID
VÄLJENDEID

СИНОНИМИЧНЫЕ
ВЫРАЖЕНИЯ

allatiiv ~ genitiiv + *peale*

Riputame pildi **seinale ~ seinä
peale**.

Istuge **pingile ~ pingi peale!**

- adessiiv ~ genitiiv + *peal* Keegi seisab **trepil** ~ **trepi peal**.
Nad kohtusid **sillal** ~ **silla peal**.
- ablatiiv ~ genitiiv + *pealt* **Võta laualt** ~ **laua pealt** album!
Ajakirja otsi **riiulilt** ~ **riiuli pealt!**
- ablatiiv ~ genitiiv + *poolest* See on **hinnalt** ~ **hinna poolest**
liiga kallis. Ta on **iseloomult** ~
iseloomu poolest meeldiv inime-
ne.
- ablatiiv ~ genitiiv + *käest* Sain **emalt** ~ **ema käest** kirja.
Küsi **juhendajalt** ~ **juhendaja**
käest!
- genitiiv + *ümbes* ~ *umbes* +
nominatiiv Siit linna on **viie kilomeetri üm-**
ber ~ **umbes viis kilomeetrit**.
Inimesi on saalis **kolmesaja üm-**
ber ~ **umbes kolmsada**.
- elatiiv + *saadik, peale* ~
elatiiv + *alates* ~ *alates* +
elatiiv **Kevadest saadik** ~ **kevadest**
peale ~ **kevadest alates** ~ **alates**
kevadest töötab ta raamatukogus.
- genitiiv + *eest* ~
nominatiiv + *tagasi* **Viie minuti eest** ~ **viis minutit**
tagasi oli ta siin. Tutvusime **nä-**
dala eest ~ **nädal tagasi**.

SÕNAMOODUSTUS

СЛОВООБРАЗОВАНИЕ

ADJEKTIIVISUFIKSID

СУФФИКСЫ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

-ne

täna	– täna/ne	сегодня – сегодняшний
päev	– päeva/ne	день – дневной

При помощи суффикса *-ne* образуются прилагательные от основы наречий или существительных.

-ne liitub:

-ne присоединяется

1) adverbitüvele

1) к основе наречия

eile	– eil/ne	вчерашний
homme	– hom/ne	завтрашний
praegu	– praegu/ne	теперешний
hilja	– hil <i>i</i> /ne	поздний
siin	– siin/ne	здесь

2) substantiivitüvele

2) к основе существительных

a) genitiivitüvele

a) к основе генитива

liiv	– liiva/ne	песчаный
sool	– soola/ne	солёный
vihm	– vihma/ne	дождливый
kivi	– kivi/ne	каменистый
hommik	– hommiku/ne	утренний
õhtu	– õhtu/ne	вечерний
kaks krooni	– kahekrooni/ne	двухкроновый

kümme senti	– kümnesendi/ne	десятис(ц)ентовый
kaks tundi	– kahetunni/ne	двухчасовой
kolm päeva	– kolmepäeva/ne	трехдневный

b) nominatiivitüvele б) к основе номинатива

vesi	– vesi/ne	водянистый
lumi	– lumi/ne	снежный
veri	– veri/ne	кровавый
kuld	– kuld/ne	золотой
mood	– mood/ne	модный

eesti keel	eestikeel/ne	на эстонском языке, эстонско-язычный
vene keel	venekeel/ne	на русском языке, русско-язычный
inglise keel	inglisekeel/ne	на английском языке, англо-язычный

c) võõrsõnade tüvele, mille lõpus on pikk vokaal + *l, r, v* в) к основе интернациональных слов на долгий гласный звук + *l, r, v*

populaar/ne, regulaar/ne, ideaal/ne, formaal/ne, internatsionaal/ne, laboratoor/ne, sanatoor/ne, aktiiv/ne, passiiv/ne, resultatiiv/ne

-line

hind – hinna/line	filoloogia – filoloogi/line
цена – ценный	филология – филологический

При помощи суффикса *-line* образуются прилагательные

1) substantiivide genitiivitüvest 1) от основы генитива существительных

närv	närvi/line	нервный
meditsiin	meditsiini/line	медицинский
revolutsioon	revolutsiooni/line	революционный
ajalugu	ajaloo/line	исторический
tuba	(kahe)toa/line	двухкомнатный

2) võõrsõnade tüvedest, mille lõpus on *-ia, -ika* 2) от основы интернациональных слов, оканчивающихся на *-ia, -ika*

akadeemia	akadeemi/line	академический
poliitika	poliiti/line	политический
tehnika	tehni/line	технический
pedagoogika	pedagoogi/line	педагогический
romantika	romanti/line	романтический

-lik

teadus – teadus/lik	sotsialist – sotsialist/lik
наука – научный	социалист – социалистический

При помощи суффикса *-like* образуются прилагательные от основы существительных.

-like liitub:

a) nominatiivitüvele
riik riik/lik
ühiskond ühiskond/lik

-like присоединяется:

a) к основе номинатива
государственный
общественный

amet	amet/lik	официальный
majandus	majandus/lik	хозяйственный, экономический
kirjandus	kirjandus/lik	литературный
arst	arst/lik	врачебный

b) harva genitiivitüvele		б) редко к основе генитива
õnn	õnne/lik	счастливый
kord	korra/lik	аккуратный; исправный
kiri	kirja/lik	письменный
koht	koha/lik	местный

c) võõrsõnade tüvedele, mille lõpus on sufiks *-ist* в) к основе интернациональных слов с суффиксом *-ist*

klassist/lik, kapitalist/lik, materialist/lik, idealist/lik, publitsist/lik, marksist/lik

ADJEKTIIVI EESLIIDE

ПРЕФИКС ПРИЛАГАТЕЛЬНОГО

eba-

eba- обычно присоединяется к прилагательным, обозначающим какое-либо положительное свойство, и придает им антонимичное значение.

tavaline	обыкновенный	– ebatavaline	необыкновенный
sobiv	подходящий	– ebasobiv	неподходящий
tärne	точный	– ebatärne	неточный
mugav	удобный	– ebamugav	неудобный

Äike on talvel **ebatavaline**.

Зимой гроза – явление необычное.

Ilmateated olid **ebatäpsed**.

Сводки погоды были не-
точные.

Selles toolil on **ebamugav** istuda.

eba- присоединяется также к некоторым существительным, внося в них значение 'плохой', 'неправильный':

õnn счастье –

ebaõnn неудача

usk вера –

ebausk суеверие

ADVERBI SUFIKSID

СУФФИКСЫ НАРЕЧИЙ

Наиболее употребительными суффиксами, с помощью которых от прилагательных образуются наречия, являются суффиксы *-sti* и *-lt*.

genitiiv + -sti ~
genitiiv + -lt

гЕНИТИВ + -sti ~
гЕНИТИВ + -lt

halva/sti

плохо

aeglase/lt

медленно

hä/sti

хорошо

piduliku/lt

торжественно

kiire/sti

быстро

sooja/lt

тепло

rumala/sti

глупо

täpse/lt

точно

tugeva/sti

сильно

vaba/lt

свободно

valju/sti

громко

vaikse/lt

тихо

õige/sti

правильно

hariliku/lt

обыкновенно

Kuidas te elate? **Halvasti**, ma olen haige.

Как вы живете? **Плохо**, я болен.

Raadio mängib **valjusti**. Mulle meeldib, kui ta mängib **vaikselt**.

Kuidas Anu räägib vene keelt? Anu räägib vene keelt väga **hästi**.

Harilikult hääldan ma seda sõna **õigesti**.

TORM

Meri, meri, meie ema,
suur ja lai ja rahuta,
hakkab valjult kõnelema,
vihaselt ta vahutab.

Juhan Smuul
(1922–1972)

ka ~ liide -gi, -ki

тоже ~ и

Частица *-gi* (после глухих согласных *-ki*) всегда стоит в конце слова.

Ka minu isa oli sportlane. Minu **isagi** oli sportlane. Мой отец **тоже** был спортсменом.

Jüri töötab **ka** õhtul. Jüri töötab **õhtulgi**. Юри работает **и** вечером.

Ka temast olenes palju. **Te-** И от него многое зависело.
mastki olenes palju.

HARJUTUSED

Harjutus 1. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Jaak kogus raha (reisimine, jaoks). → Jaak kogus raha **reisimise jaoks**.

1. Selles linnas on elanikke (sada tuhat, ümber). 2. Turistide arv rühmas ei või olla (üle, kakskümmend). 3. Mune ei müüda (kaal, järgi), vaid (tükk, viisi). 4. Poisid marssisid (kaks, kaupa) rivis. 5. (Halb ilm, tõttu) oli staadionil vähe rahvast. 6. Tarmo sõitis Tallinnasse (Igor, koos). 7. Tallinn on rikas (arhitektuurimälestis, poolest). 8. Sadamasse on siit kõige lühem tee (Pikk tänav, kaudu).

Harjutus 2. Valige sobiv postpositsioon.

1. Tahan midagi lugeda Tallinna ajaloo ...	asemele, eest,
järgi, tarvis,
jaoks, kohta,
suhtes,
poolest,
pärast
2. Mati on tuntud oma mitmekesiste huvide ...	
3. Martini ... on ta objektiivne.	
4. Muistendi ... tekkis lossi ... järv.	
5. Õppige ise, teie ... ei hakka keegi õppima.	
6. Ma ostsin paberit ka sinu ...	
7. Mari muretseb oma noorema venna ...	

Harjutus 3. Kasutage lauses sõnapaare: *sportlaste bulgas, pärast koosolekut, enne eksamit, keset väljakut, mööda metsa, ümber linna, tubande ümber, peale laborandi, vaiba peale, põhja poole, lõuna poolt.*

Harjutus 4. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Väljas sajab Mu saapad on ... (lumi, lumine). →
Väljas sajab **lund**. Mu saapad on **lumised**.

1. Nendel põldudel on palju Siin on ... põllud. (kivi, kivine)
2. Suvel sadas palju See suvi oli ... (vihm, vihmane)
3. Meie rühmal on ... eksam. Ma ei karda ... eksamit. (homme, homne).
4. Rein tõuseb hommikul Rein on ... tõusmisega harjunud. (vara, varane)
5. Peeter õppis ülikoolis vene Peetril on ... haridus. (filoloogia, filoloogiline)
6. Nende korteris on ainult kaks See suur pere vajab nelja ... korterit. (tuba, -toaline)
7. Martinit huvitab Ta loeb ... kommentaari. (välispoliitika, välispoliitiline)

Harjutus 5. Tõlkige eesti keelde.

- a) 1. Наш поезд отправляется раньше восьми. 2. После праздников в поезде много пассажиров. 3. Я знаю вашу столицу только по фотографиям. 4. Это место кажется мне знакомым. 5. Игорь довольно много знает об истории Эстонии. 6. Самый красивый город в мире – это родной

город. 7. Группа идет с площади Свободы через центр города по Нарвскому шоссе к Кадрiorгу.

õ) 1. Он не мог спать из-за боли. 2. Есть вопросы по поводу диеты? 3. Кроме отделения внутренних болезней в больнице есть хирургическое и неврологическое отделения. 4. Моему отцу за пятьдесят. 5. Мари дома уже с пятницы. 6. Марью пойдет к Мари вместе с подругой. 7. У меня есть для вас несколько брошюр. 8. Эти цветы тебе от друзей. 9. Это заявление следует подавать через деканат.

Harjutus 6. Koostage laused. Transformeerige.

see	arve	maksab on kestab	kaks tundi
	postmark		viiskümmend senti
	võlg		neli krooni
	töö		kuus päeva
	pilet		kaks krooni
	loeng		kümme krooni

Näidis: See postmark maksab **kaks krooni**. → See on **kahekroonine postmark**.

Harjutus 7. Kasutage lauses: *soe, soojem, soojalt, soojemini; mugav, mugavam, mugavalt, mugavamalt; vaikne, vaiksem, vaikselt, vaiksemini; kiire, kiirem, kiiresti, kiiremini; halb, halvem, halvasti, halvemini; hea, parem, hästi, paremini.*

Kordamisharjutus. Jätkake näidise järgi.

Näidis: Tal oli seminaris **hea** referaat (vastama, **hästi**). → Kas ta vastab seminaris **hästi**?

1. See laborant on **täpne** inimene (töötama, **täpselt**). 2. Rein on **keskmise** õpilane (õppima, **keskmiselt**). 3. Esimeses reas istuvad **vaiksed** õpilased (istuma, **vaikselt**). 4. Tal oli **halb** tuju (minema, halvasti). 5. Teil on **kerge** leida tööd (leidma, **kergesti**). 6. Täna oli mul **tugev** hambavalu (valutama, **tugevasti**).

Eesti-vene sõnastik

Эстонско-русский
словарь^{*}

^{*} Словарь является вспомогательным и включает только использованную в пособии лексику.

A

- aadress** адрес
Aafrika Африка
aas луг
Aasia Азия
aasta год
aastaeg время года
aastatuhat тысячелетие
abessiiv *gramm.* абессив
abi помощь; **abi kasutama** воспользоваться помощью
abielluma жениться; выходить замуж
abikaasa муж, супруг; жена, супруга
abiline помощник, -ица
abistama *vt.* **aitama**
abisõna *gramm.* служебное слово
ablatiiv *gramm.* аблатив
adessiiv *gramm.* адессив
adjektiiv *gramm.* имя прилагательное
adverb *gramm.* наречие
aed сад
aednik садовник
aedviljasupp овощной суп
aeg время
aeglane медленный
aeglaselt медленно
aerutamine гребля
aga а, но; же
ahi печь
aidata *vt.* **aitama**
aine предмет; вещество
ainesõnad *gramm.* вещественные существительные
ainsus *vt.* singular
ainult только
ainus единственный
aitama, aidata помогать
aitäh спасибо
ajaarvamine: enne meie ajaarvamist до нашей эры
ajakiri журнал
ajakirjanik журналист, -ка
ajaleht газета
ajaline временной
ajaloolane историк
ajalooline исторический
ajalugu история
ajama гнать
ajasuhted *gramm.* временные отношения
ajavahemik отрезок времени
akadeemia академия
akadeemiline академический
aken окно
aktiiv *gramm.* действительный залог
aktiivne активный
aksionär акционер
aktus торжественное собрание, (торжественный) акт
ala область, отрасль
alaleütlev *vt.* **allatiiv**
alaltütlev *vt.* **ablatiiv**
alalütlev *vt.* **adessiiv**
alata *vt.* **algama**
alates *prep., postp.* начиная с + *pod. n.*
alati всегда
algama, alata начинаться
algkool начальная школа
algul вначале, сначала
algus начало
algvõrre *vt.* **positiiv**

- all** *adv.* внизу; *postp.* под(о) + *тв. п.*
- alla** *adv.* вниз; *postp.* под(о) + *вин. п.*; *prep.* меньше, ниже + *род. п.*
- alla kirjutama** подписывать
- allatiiv** *gramm.* аллатив
- alles** только; только что
- allikas** источник
- alluma** подчиняться
- alt** *adv.* снизу; *postp.* из-под + *род. п.*
- alus** *vt.* subjekt
- aluskuub** комбине
- aluspesu** нательное, нижнее бельё
- aluspüksid** *pl.* кальсоны
- Ameerika** Америка
- amet** профессия; департамент, служба
- ametiühing** профсоюз
- ametlik** официальный
- ametnik** чиновник
- analüüsida** анализировать
- anda** *vt.* andma
- andekalt** талантливо
- andekas** талантливый, способный, одарённый
- andekus** талантливость, одарённость
- andestama** прощать
- andja** дающий
- andma, anda** давать
- andmed** *pl.* данные
- anne** талант
- Antarktis** Антарктида
- aparaat** аппарат
- apelsin** апельсин
- aposisioon** *gramm.* приложение
- april** апрель
- arenema** развиваться
- arglik** робкий
- arheoloog** археолог
- arheoloogiamälestis** памятник археологии
- arhiiv** архив
- arhitekt** архитектор
- arhitektuurimälestis** памятник архитектуры
- armastama** любить
- armastus** любовь
- armee** армия
- Armeenia** Армения
- armeenia, Armeenia** армянский
- armeenlane** армянин, -нка
- arst** врач, доктор
- arstiteaduskond** медицинский факультет
- arstlik** врачебный, медицинский
- artikkel** статья
- aru andma** отчитываться
- aru saama** понимать
- arutama** обсуждать
- arv** число; количество
- arvama** думать, считать
- arvamus** мнение
- arvatavasti** вероятно, наверно
- arve** счёт
- arvestus** зачёт
- arvsõna** *vt.* numeraal
- arvustus** рецензия; отзыв
- arvutama** считать
- arvuti** компьютер
- asemel** *postp.* вместо + *род. п.*, за + *вин. п.*
- asendama** заменять; замещать
- asesõna** *vt.* pronoomen
- asetsema** находиться

asfalteeritud асфальтированный
asi вещь; предмет; дело
askeldama хлопотать, возиться
assimilatsioon *gramm.* ассимиляция
assistent ассистент
aste ступень
astmevaheldus *gramm.* чередование ступеней
astuma шагать; поступать
asula посёлок
asuma находиться
asutama основывать, учреждать
asutus учреждение
atribuut *gramm.* определение
a-tüveline *gramm.* с основой на -a
auditoorium аудитория
august август
aula актовый зал
aus честный
austama уважать, чтить
Austraalia Австралия
auto автомобиль
autoaken окно автомобиля
autojuht шофёр, водитель
autor автор
avaldu заявление
avama открывать
avar просторный
avarii авария
avastama открывать

В

baar бар
ballett балет
banaanikook банановое пирожное
bibliograaf библиограф

bioloog биолог
blankett бланк
blond белокурый
bobisõit бобслей
botased кроссовки
brigaad бригада
brošüür брошюра
brünett брюнет
buss автобус
bussijaam автобусная станция
bussipeatus автобусная остановка
bürookraat бюрократ
büroo бюро
büst бюст

D

daam дама
da-infinitiv *gramm.* da-инфинитив
debüteerima дебютировать
dekaan декан
dekanaat деканат
de-mitmus *gramm.* множественное число с признаком -de- (-te-)
demonstratiivpronoomen *gramm.* указательное местоимение
detail деталь
detsember декабрь
dieet диета
diivan диван
diktatuur диктатура
diplom диплом
diplomitöö дипломная работа
direktor директор
dirigent дирижёр
distsants дистанция
doktor доктор

dokument документ
dotsent доцент
draama драма
draamateater драматический
театр
dress тренировочный, спортив-
ный костюм
džemper джемпер
duširuum душевая
dušš душ
dünastia династия

Е

ebamugav неудобный; уют-
ный; **on ebamugav** неудобно
ebasobiv неподходящий; не-
уместный
ebatavaline необыкновенный
ebatäpne неточный
ebausk суеверие
ebaõnn неудача
edasi вперёд; дальше
edel юго-запад
edenema подвигаться
edu успех
edukalt успешно
edukas успешный
eemal поодаль
ees *adv.* впереди; *postp.* перед +
тв. п., у + род. п.
eeskiri предписание; инструкция
eesmärk цель
eesnimi имя
eesriie штора, портьера
eessõna *vl. prepositsioon*
eest *adv.* спереди; *postp.* вместо +
род. п.; за + вин. п.; от + род. п.;
(тому) назад + *вин. п.*

Eesti Эстония
eesti, Eesti эстонский
eestikeelne эстоноязычный, на
эстонском языке
Eesti Põllumajandusülikool
Эстонский сельскохозяйст-
венный университет
eestlane эстонец, -нка
eesuks передние двери; парад-
ная дверь
ehitaja строитель
ehitama строить
ehitus строительство, стройка
ehitusfirma строительная фирма
ei не
ei... ega ни... ни...
eile вчера
eilne вчерашний
einestama завтракать
eitav отрицательный
eitus *ka gramm.* отрицание
eitussõna *gramm.* отрицательное
слово
ekraan экран
eksam экзамен
eksamisessioon экзаменацион-
ная сессия
ekskursioon экскурсия
eksportima экспортировать
elama жить; **elama asuma** посе-
ляться
elamu жилой дом
elamurajoon жилой район
elanik житель
elatiiv *gramm.* элатив
elav подвижный, живой
elavalt живо, оживлённо
elekter электричество

elektrienergia электроэнергия
elektrijaam электростанция
elektrimootor электродвигатель
elu жизнь
elukutse профессия; **elukutselt**
по профессии
elulugu биография
elumaja жилой дом
elutuba жилая комната, гостиная
ema мать, мама
emadepäev день матери
emakeel родной язык
emake(ne) мамочка
enam больше
enamik большинство
endale себе
energiline энергичный
enesekohane asesõna *vt. refleksiivpronoomen*
enne *adv.* раньше; сначала; *prep.*
перед + *tv. n.*, до + *rod. n.*
enneminevik *vt. pluskvamperfekt*
entsüklopeedia энциклопедия
eraldi отдельно
erapooletu нейтральный; беспристрастный
eriala специальность
erinema различаться, отличаться
ся
erinev различный
erinevus различие
esik прихожая, передняя
esiletõstetud выделенный
esimees председатель
esimene первый
esindaja представитель
esindama представлять
esinema выступать

esinemine выступление
esitama предьявлять; представлять; исполнять
esitlema представлять
esmaspäev понедельник
essiiv *gramm.* эссив
estraadimuusika эстрадная музыка
estraadiorkester эстрадный оркестр
et что; чтобы
etendama исполнять, играть
etendus спектакль
ette *adv.* вперёд; заранее; *postp.* к + *dat. n.*
ettekandja официантка
ettekanne доклад
ette nähtud предусмотренный
ettepanek предложение
ette õmblema пришивать
Euroopa Европа
eurooplane европеец

F

film фильм
filmiparaat киноаппарат
filmima снимать (фильм)
filoloog филолог
filoloogia филология
filoloogiateaduskond
филологический факультет
filoloogiline филологический
finaalkonstruksioon *gramm.*
конструкция цели
firma фирма
formaalne формальный
fosforiit фосфорит
foto фото, фотоснимок

fotoaparaat фотоаппарат
funktsoon функция
futuutum *gramm.* будущее время
füüsik физик
füüsika физика

G

gaas газ
gaaspliit газовая плита
garaaž гараж
genitiiv *gramm.* генитив
gerundiiv *gramm.* деепричастие настоящего времени, *des*-форма

gi-, ki-liide частица тоже, и

giid гид
graafik график
gramm грамм
grammatika грамматика
gripp грипп
grusiinlane грузин, -ка
gruusia, Gruusia грузинский
gümnaasium гимназия

H

habe борода; **habet ajama**
бриться
haige больной
haigestuma заболеть
haigla больница
haigus болезнь
hakkama, hakata начинать; **hak-
kama saama** справляться,
обходиться
halb плохой
hall серый
halvasti плохо
hambaarst зубной врач

hambahari зубная щётка
hambavalu зубная боль
hammas зуб
hapnik кислород
hapu кислый
hapukoor сметана
hari щётка
haridus образование
harilik обыкновенный; обыч-
ный
harilikult обыкновенно; обычно
harjuma привыкать
harjumus привычка
harjutama упражняться, трени-
роваться
harjutus упражнение
harrastama увлекаться
harrastus хобби, увлечение
haruldane редкий; необычный
harva редко
harvem реже
hautatud тушёный; **hautatud
loomaliha** тушёная говядина
hea хороший; **on hea** хорошо
heeringas сельдь, селёдка
hein сено
hektar гектар
hele светлый
helilooja композитор
heliplaat грампластинка
helisema звенеть
helistama звонить
hetk мгновение, миг
hiir мышь
hiline поздний
hilineja опоздавший
hilineema опаздывать
hiline mine опоздание

hilja поздно; **hiljaks jääma** опаз-
дывать
hiljem позднее
hiljuti недавно
hind цена
hindama, hinnata оценивать;
ценить
hingamine дыхание
hinnaline ценный
hinnang оценка
hinnata *vt.* hindama
hinne оценка, отметка
hirmus страшный
Hispaania Испания
hispaanlane испанец, -нка
hobune лошадь
hoiatama предупреждать
hoidma, hoida беречь; хранить
hoiduma избегать, остерегаться
ся
Holland Голландия
homme завтра
hommik утро
hommikul утром
hommikune утренний
hommikusöök завтрак
hommikuvõimlemine утренняя
зарядка, гимнастика
homme завтрашний
hoolas прилежный
hoolikalt прилежно, старатель-
но
hoolitsema заботиться
hoolsasti прилежно, старатель-
но
hoone здание
hoov двор
hoovihm кратковременный дождь

hotell отель, гостиница
hukkuma погибать
hulgas *postp.* среди, в числе +
pod. n.
hulgast *postp.* из числа, из +
pod. n.
hulgasuhe *gramm.* количествен-
ное отношение
hulk количество
hulka *postp.* в число + *pod. n.*, к +
dam. n.
humanitaar- гуманитарный
hunt волк
hurtsik лачуга
huumorimeel чувство юмора
huvi интерес
huvitama интересоваться
huvitav интересный; **on huvitav**
интересно
huvitavalt интересно
huvituma интересоваться
hõbe серебро
häda беда
härra господин
hästi хорошо
hävima гибнуть, быть уничто-
женным
hääл голос
hääldama произносить
hääldamine произношение
häälik звук (речи)
hüpata *vt.* hüppama
hüpe прыжок
hüppama, hüpata прыгать
hüüdma, hüüda восклицать,
кричать

I

ida восток

ideaalne идеальный

idealistik идеалистический

idee идея

iga каждый

igasugune всевозможный

igav скучный; **on igav** скучно

igavalt скучно

ikka всё; всегда; конечно

illatiiv *gramm.* иллатив

ilm погода

ilma *prep.* без + *rod. n.*

ilmajaam метеостанция

ilmakaar страна света

ilmateade сводка погоды

ilmateenistus метеослужба

ilmaütlev *vt. abessiiv*

ilmnema оказываться

ilmuma издаваться, выходить;
появляться

ilu красота

ilukirjandus художественная ли-
тература

ilus красивый

ilusamini красивее

ilusasti красиво

iluisutamine фигурное ката-
ние

ime чудо

imelik странный; **on imelik**
странно

imustus удивление

imetlema восхищаться

i-mitmus *gramm.* множественное
число с признаком *-i-*

imperatiiv *gramm.* повелительное
наклонение

imperfekt *gramm.* имперфект,
простое прошедшее время

impersonaalne *gramm.* имперсо-
нальный, неопределённо-
личный, безличный

indefiniitpronoomen *gramm.* не-
определённое местоимение

India ookean Индийский океан

indikatiiv *gramm.* индикатив,
изъявительное наклонение

inessiiv *gramm.* инессив

infinitiiv *gramm.* инфинитив, не-
определённая форма глагола

informatsioon информация

inglane англичанин, -анка

inglise английский

ingliskeelne англоязычный, на
английском языке

Inglistmaa Англия

inimene человек

innukalt горячо, страстно

insener инженер

instruktor инструктор

intellektuaalne интеллектуаль-
ный

intelligentne интеллигентный

internatsionaalne интернацио-
нальный

interpret исполнитель

interrogatiivpronoomen *gramm.*
вопросительное местоиме-
ние

invalid инвалид

isa отец; папа *razg.*

isamaa отечество; родина

ise сам

iseenda *vt. iseenese*

iseenese самого себя; свой

iseenest само собой
isegi даже
iseloom характер; **iseloomult** по характеру
iseseisvus независимость, самостоятельность
isik лицо; личность
isiklikult лично
isikuline личный, персональный; **isikuline asesõna** *vt.* *personaalpronoomen*
istuma сидеть
isu аппетит

J

ja и, да
jaa, jah да
jaam вокзал; станция
jaanuar январь
Jaapan Япония
jaatav утвердительный
jagama делить
jah *vt.* *jaa*
jahe прохладный
jaht охота
jahu мука
jakk кофта; жакет
jala *adv.* пешком
jalatsid *pl.* обувь
jalg нога; **jalga panema** обувать, надевать (на ноги); **jalast ära võtma** разуваться, снимать (с ног)
jalgpall футбол
jalgpallur футболист
jalgratas велосипед
jalgrattur велосипедист
jalutama гулять

jaoks *postp.* для + *rod. n.*
jook напиток
jooks бег
jooksja бегун, -ня
jooksma бежать
jooksul *postp.* в течение, в про-
должение + *rod. n.*, за + *вин. n.*
jooma, juua пить
joon черта; линия
joonis чертёж; рисунок
joonistaja рисовальщик, -ица
joonistama рисовать
joonistamine рисование
jopp куртка
juba уже
juhataja начальник; заведующий
juhatama руководить; заведо-
вать; **teed juhatama** прово-
жать; направлять
juhendaja руководитель
juhtima руководить; направлять;
autot juhtima вести машину
juhtuma случаться
juhuslikult случайно
julge смелый
julgelt смело
 julgema осмеливаться
 julgesti смело
 julgus смелость
 jumal бог
 jurist юрист
 jutt рассказ; разговор; история;
 juttu ajama разговаривать
 jutustama рассказывать
 jutustus рассказ
 juua *vt.* *jooma*
 juubel юбилей

juubilar юбиляр
juuksed *pl.* волосы
juuksur парикмахер
juuni июнь
juurde *postp.* к + *dat. n.*, в сторону + *pod. n.*
juures *postp.* у, около + *pod. n.*
juurest *postp.* от + *pod. n.*
juurvili овощи
juust сыр
jõgi река
jõhvikakissell клюквенный кисель
jõhvikas клюква
jõud сила
jõudma, jõuda успевать; мочь
jälgima следить; наблюдать
jäljetult бесследно
jälle опять, снова
jänes заяц
järel *postp.* за + *тв. n.*, позади + *pod. n.*, после + *pod. n.*
järele *postp.* за + *тв. n.*
järele jõudma догнать
järelt *postp.* из-за + *pod. n.*
järgarv(sõna) *gramm.* порядковое числительное; *vt. ka* ordinaal
järgi *postp.* по + *dat. n.*, согласно + *dat. n.*
järgmine следующий
järgnema следовать
järgnev следующий
järjekord очередь
järsk крутой; резкий
järsult резко, круто
järv озеро
jätkama продолжать
jätma, jätta оставлять

jää лёд
jääda *vt.* jääma
jäähoki хоккей с шайбой
jääma, jääda оставаться
jäätis мороженое

К

ka тоже, также, и
kaabu шляпа
kaalikas брюква
kaaluma взвешивать; весить
kaart карта
kaasa с(о), с собой, вместе; **kaasa tulema** идти вместе с кем, присоединяться к кому; **kaasa võtma** брать с собой
kaasaegne современный
kaasas с собой
kaasaütlev *vt.* komitatüiv
kaashäälik *vt.* konsonant
kaaslane спутник, -ница
kaasnemine сопровождение, совместность
kabinet кабинет
kadestama завидовать
kadu (häälikukadu) *gramm.* выпадение
kaduma исчезать
kaebama жаловаться
kaebus жалоба
kael шея; **kaela panema** надевать (на шею); **kaelast ära võtma** снимать (с шеи)
kaev колодец
kagu юго-восток
kahekroonine двухкроновый
kaheksa восемь
kaheksakümmend восемьдесят

kaheksas восьмой
kaheksasada восемьсот
kaheksateist восемнадцать
kahetoaline двухкомнатный
kahetunnine двухчасовой
kahjuks к сожалению
kahjulik вредный
kahjulikult вредно
kahtlema сомневаться
kahvatu бледный
kahvel вилака
kaks два, две
kakskümmend двадцать; **kaks-
kümmend üks** двадцать
один
kakssada двести
kaksteist двенадцать
kala рыба; **kalal käima** ходить
на рыбалку; **kalale minema**
идти на рыбалку
kalasupp уха, рыбный суп
kallama лить
kallas берег
kallis дорогой
kalur рыбак
kampsun (вязаная) кофта
kana курица
kandidaat кандидат
kandma носить; нести
kange сильный; крепкий; **kange
kohv** крепкий кофе
kann кувшин; кофейник
kannatama терпеть; страдать
kannatus терпение
kantaat кантата
kantselei канцелярия
kaotama терять
kapitalistlik капиталистический

kapp шкаф
kapsas капуста
kapsasupp щи
kapten капитан
kardin занавеска; штора
karikatuur карикатура
karp коробка
kartma, karta бояться
kartul картофель, картошка;
kartuleid võtma копать кар-
тошку
karu медведь
kas ли; или; разве
kas... või или... или
kask берёза
kass кошка
kassa касса
kassett кассета
kaste соус
kasukas шуба
kasulik полезный; выгодный
kasulikult полезно
kasutama употреблять, исполь-
зовать
kasutamise употребление, ис-
пользование
kasutatud использованный; по-
держанный
kasvama расти
kasvataja воспитатель, -ница
kasvatama воспитывать; выра-
щивать
katel котёл
katki: on katki сломан; разбит;
разорван
katma, katta покрывать
katus крыша
kaua долго

kaubamaja универмаг
kaudne косвенный; **kaudne kõ-
neviis** *gramm.* косвенное на-
клонение
kaudu *postp.* через + *вин. п.*, по +
дат. п.
kauem дольше
kauge далёкий
kaugekõne междугородный раз-
говор
kaugel далеко
kaugele далеко
kaugelt издали, издалека
Kaukaasia Кавказ
kaunis прекрасный, красивый
kaunistama украшать
kaup товар
kaupa *postp.* по + *дат. п.*, *вин. п.*
kauplus магазин
kauss миска
kava программа
kavatsema собираться, намере-
ваться
kavatsus намерение
keda кого
keegi кто-то, кто-нибудь
keel язык
keelama запрещать
keelduma отказываться
keemik химик
keetma, keeta варить
keetmata некипячённый; сырой
kehv бедный, скудный; слабый
kelder подвал
kell часы; звонок; час
kelle *gen.* кого; чей, чьи
kelle oma чей, чьи
kellel у кого

kellele кому
kena милый, приятный
kenasti красиво, мило
kerge лёгкий; **kerge muusika**
лёгкая музыка; **on kerge** лег-
ко
kergejõustik лёгкая атлетика
kergesti легко
kes кто; который
keset, kesk *prep.* посреди(не),
среди, в центре + *под. п.*
keskel *postp.* в, на середине, в
центре, посреди + *под. п.*
keskele *postp.* посреди, в, на
середицу, в центр + *под. п.*
keskelt *postp.* из, с середины +
под. п.
keskharidus среднее образова-
ние
keskkool средняя школа
kesklinn центр города
keskmine средний
keskmiselt средне, посредствен-
но
keskpärane заурядный
kesksõna *vt. partitsiip*
keskvõrre *vt. komparatiiv*
kesta *vt. kestma*
kestel *postp.* в течение + *под. п.*
kestev продолжающийся
kestma, kesta продолжаться
kevad весна
kiievlane киевлянин, -янка
kiire быстрый
kiiremini быстрее
kiiresti быстро
kiitma хвалить
kiitus похвала

ki-liide *vt. gi-liide*
kilo килограмм
kilomeeter километр
kindel уверенный; **kindel kõneviis** *vt. indikatiiv*
kindlasti обязательно
king туфля
kingitus подарок
kingsepp сапожник
kinkima дарить
kinnas перчатка; варежка
kinni: on kinni закрыт; занят
kinni panema закрывать
kinni pidama задерживать; соблюдать
kinni tõmbama закрывать
kinnitama утверждать
kino кино
kiri письмо
kirjakandja почтальон
kirjalik письменный
kirjandus литература
kirjanduslik литературный
kirjanik писатель
kirjavahetus переписка; **kirjavahetuses olema** переписываться
kirju пёстрый
kirjutama писать
kirjutamine писание, письмо
kirjutuslaud письменный стол
kirjutusmasin пишущая машинка
kirre северо-восток
kirurg хирург
kirurgiaosakond хирургическое отделение
kitarr гитара

kits коза
kitsas узкий
kittel халат
kivi камень
kivine каменный
klaas стекло; стакан; рюмка
klaver пианино
kleepima клеить
kleit платье
kliima климат
kliinik клиника
kliiniline клинический
klubi клуб
klusiil взрывной согласный звук
 kodu дом
 kodumaa родина
 kodus дома
 koer собака
 kogeleva заикаться
 kogemata нечаянно
 kogunema собираться
 kohakääne *gramm.* местный падеж
 kohal *adv.* на месте; *postp.* над + *тв. п.*
 kohale *adv.* на место; *postp.* над + *тв. п.*
 kohale jõudma прибывать; приходить
 kohale tulema приходить
 kohalik местный
 kohalt *postp.* с + *род. п.*
 kohata *vt.* kohtama
 kohe сейчас, сразу; немедленно
 koht место
 kohta *postp.* о, об + *предл. п.*, про + *вин. п.*
 kohtama, kohata встречать

- kohtuma** встречаться
kohtumine встреча; свидание
kohupiim творог
kohus суд
kohv кофе; **kohvi jooma** пить кофе
kohver чемодан
kohvik кафе
koi моль
koju домой
kokku вместе; всего
kollane жёлтый
kolleeg коллега, сотрудник, -ица
kolm три
kolmandik треть
kolmapäev среда
kolmas третий
kolmekorruseline трёхэтажный
kolmkümmend тридцать
kolmsada триста
kolmeteist тринадцать
kolmveerand три четверти
кома запятая
komandeering командировка
kombee комбинация
komisjon комиссия
komitatiiv *gramm.* комитатив
komm конфета
komparatiiv *gramm.* сравнительная степень
komparatsioon *gramm.* степени сравнения
kompevek конфета
konditsionaal *gramm.* условное наклонение
konjunksioon *gramm.* sidesõna
konservatoorium консерватория
konservid консервы
konsonant согласный
konsonanttüvi *gramm.* основа на согласный
konsept концепт
konspekteerima конспектировать
konstateerima констатировать
konstruktsioon конструкция
kontrollima проверять
kontrolltöö контрольная работа
kontrolör контролёр
konts каблук
kontserdisaal концертный зал
kontsert концерт
konverents конференция
konvoi конвой
kook пирожное
kool школа; училище
koolivend соученик
kooliõde сощченица
koondis сборная (команда)
koondtabel сводная таблица
koor, -e (rõõskoor) сливки; (harukoog) сметана
koor, -i хор
koos *adv.* вместе; *prep., postp.* вместе с + *тв. п.*
koosnema состоять *из кого-чего*
koosolek собрание
koostaja составитель
koostama составлять
koostamine составление
kootud вязанный
koputama стучать
koputus стук
kord раз; порядок
kordama, korrata повторять
korduma повторяться

koridor коридор
koristaja уборщица
koristama убирать
korjama собирать
korraldama устраивать
korralik аккуратный; исправный
korralikult как следует; аккуратно-
но; прилично
korras: on korras в порядке
korrata *vt.* kordama
korratu беспорядочный
korrus этаж
korrutama умножать
korsten труба
korter квартира
korv корзина
korvpall баскетбол
korvpallur баскетболист
kosmos космос
kostma доноситься; слышаться
kostüüm костюм
kotlet котлета
kott мешок; сумка
kraad градус
kraadiklaas градусник, термо-
метр
krae воротник
kriit мел
kroon корона
kroonika летопись
kuhu куда
kui когда; если; как
kui kaua? как долго?
kui palju? сколько?
kui vana? сколько лет?
kuid но, однако
kuidas как, каким образом
kuigi хотя

kuiv сухой
kujunema формироваться
kujutama изображать
kukk петух
kukkuma падать
kuld золото
kuldmedal золотая медаль
kuldmedalivõitja золотой при-
зёр
kuldne золотой
kulm бровь
kultuur культура
kultuuritegelane деятель культу-
ры
kultuuritöötaja работник куль-
туры
kulutama расходовать
kumb кто, какой, который (из
двух)
kummi резиновый сапог
kunagi когда-то
kuni *prep.* до + *rod. n.*; *konj.* пока
kuningas король
kunst искусство
kunstimuuseum художествен-
ный музей
kunstiülikool художественный
университет
kunstnik художник, -ица
kurb грустный
kuri злой
kursusekaaslane однокурсник,
-ница
kursusetöö курсовая работа
kurvalt грустно
kus где
kusagil где-то; где-нибудь
kust откуда

- kutse** приглашение
kutsekool профессионально-техническое училище
kutsuma звать; вызывать
kutsutud приглашённый, званный
kuu луна; месяц
kuub пиджак
kuuene (rong) шестичасовой (поезд)
kuues шестой
kuulama слушать
kuuldav слышимый
kuulma слышать
kuulumine принадлежность
kuulus знаменитый
kuulutus объявление
kuum горячий
kuupäev дата; число
kuus шесть
kuusk ель
kuuskümmend шестьдесят
kuussada шестьсот
kuusteist шестнадцать
kviitung квитанция
kõhn худой
kõik все; всё
kõikjal везде; повсюду
kõlblikkus пригодность
kõne речь
kõnelema разговаривать; говорить
kõrge высокий
kõrgel высоко
kõrgele высоко
kõrgelt сверху
kõrgharidus высшее образование
kõrgkool высшая школа
kõrval *postp.* рядом с + *тв. п.*, возле, у, около + *род. п.*
kõrvale *postp.* рядом с + *тв. п.*, у, около + *род. п.*, к + *дат. п.*
kõrvalt *postp.* от + *род. п.*
kõva твёрдый; крепкий
kõvasti твёрдо; крепко
kõver кривой
käes *postp.* у + *род. п.*
käest *postp.* от + *род. п.*, у + *род. п.*
käest ära võtma снимать (с руки, с рук)
käima ходить
käsi рука
käsitlema рассматривать
käsitsi вручную
käsk приказ
käskima велеть, приказывать
käskiv повелительный; **käskiv** *kõneviis* *vt. imperatiiv*
käskkiri приказ
käterätik полотенце
kätte *дат. п.*; *postp.* на + *вин. п.*; от + *род. п.*
kätte jõudma наступать
kätte panema надевать (на руки)
kätte saama поймать; получить
käänama *gramm.* склонять
käänamine *gramm.* склонение
käändelõpp *gramm.* падежное окончание
käändevorm *gramm.* падежная форма
käändsõna *vt. poomen*
käändumatu *gramm.* несклоняемый
kääne *gramm.* падеж

kõide том
kööök кухня
kübar шляпа
küla деревня; село
külaline гость
külas в гостях
külastama посещать; навещать
külge *postp.* к + *dat. n.*, на + *вин. n.*
küljes *postp.* у + *rod. n.*, на + *предл. n.*
küljest *postp.* от + *rod. n.*, с + *rod. n.*
külla kutsuma приглашать в гости
külla minema идти в гости
külla tulema приходить в гости
külm холодный; **on külm** холодно
külm(utus)kapp холодильник
kümme десять
kümnendmurd десятичная дробь
kümnes десятый
kümnesendine десятицентовый
kündma, künda пахать
küpsetama печь
küsimä спрашивать
küsimus вопрос
küsiiv asesõna *vt.* interrogatiivprooimen
kütma, kütta топить
küüna свеча

L

laadivaheldus *gramm.* качественное чередование ступеней
laager лагерь
laagrikoht лагерная стоянка
labakinnas рукавица
labidas лопата

labor лаборатория
laborant лаборант, -ка
laboratoorium *vt.* labor
laboratoorne лабораторный
laenama одаживать
laev судно, корабль
laevaõnnetus кораблекрушение
lagi потолок
lahendama решать
lahke приветливый, любезный; добрый
lahkelt приветливо, любезно
lahkuma уходить
laht залив
lahti: lahti olema быть открытым
lahti riietuma раздеваться
lahti tegema открывать
lahutama отнимать, вычитать
lai широкий
laialdane распространённый; обширный
laine волна
laisk ленивый
laius ширина
lamama лежать
lammas овца
lamp лампа
langema падать
laps ребёнок
lapsepõlv детство
lapsukene детка
laskja стрелок
laskma пускать; позволять; стрелять
laskmine стрельба
lasteaed детский сад
lastekliinik детская больница

lastesaade детская передача	lihtminevik <i>vt.</i> imperfekt
laud стол	lihtne лёгкий; простой
laul песня	lihtsalt просто
laulda <i>vt.</i> laulma	liige член
laulja певец, певица	liikuma двигаться
lauljanna певица	liitaeg <i>gramm.</i> сложное время
laulma, laulda петь	liitarv <i>gramm.</i> составное числительное
laulmine пение	liiter литр
laulupidu певческий праздник	liitlause <i>gramm.</i> сложное предложение
laupäev суббота	liitma складывать
lause предложение	liitvorm <i>gramm.</i> составная, сложная форма
laut хлев	liiv песок
Leedu Литва	liivane песчаный
leedu, Leedu литовский	lill цветок
leedulane литовец, -вка	lilla лиловый
legend легенда	lillekauplus цветочный магазин
lehekülg страница	lilleke(ne) цветочек
lehitsema листать	lillevaas цветочная ваза
lehm корова	limonaad лимонад
leht лист	lina скатерть; простыня
leib хлеб	linastuma демонстрироваться, идти (о фильме)
leidma, leida находить	lind птица
leiutaja изобретатель	linn город; linna kohal над городом
lektüür домашнее чтение	linnamuuseum городской музей
lemmikala любимый вид (спорта, деятельности)	linnaosa часть города
lendama, lennata летать, лететь	linnuke(ne) птичка
lennujaam аэропорт	lipp флаг
lennuk самолёт	lips галстук
ligidal <i>adv.</i> недалеко, близко; <i>postp.</i> недалеко от + <i>rod. n.</i> , около + <i>rod. n.</i>	lisama добавлять
ligidale <i>adv.</i> недалеко; <i>postp.</i> близко к + <i>dat. n.</i> , недалеко от + <i>rod. n.</i>	loeng лекция
liha мясо	loodus природа
lihakonserv мясные консервы	looduskaitseala заповедник
lihaosakond мясной отдел	loodusteadlane естествовед

loodusvara природное богатство
loom животное
loomaliha говядина
looming творчество
loosung лозунг
lootma, loota надеяться
lootus надежда
loss замок; дворец
loterii лотерея
loteriipilet лотерейный билет
luba разрешение
lubama разрешать; обещать
lugeja читатель; *mat.* числитель
lugema читать
lugemispala текст (для чтения)
lugu история
lugu pidama уважать
lukk замок
lukustama запереть (на ключ)
lumi снег
lumine снежный
lusikas ложка
luua *vt.* looma
luuletaja поэт
luuletus стихотворение
luuletuskogu сборник стихов
lõbus весёлый; **on lõbus** весело
lõbusalt весело
lõbusasti весело
lõhkuma разбивать; колоть; ломать
lõikama резать, нарезать
lõpetama кончать
lõpetamata незаконченный
lõpp конец; *gramm.* окончание

lõppema кончатся
lõpuks наконец; под конец
lõuna обед; юг
lõunastama обедать
lõunasöök обед
läbi *prep.* через, сквозь + *вин. п.*
läbi lugema прочитывать
lähedal *adv.* недалеко, поблизости; *postp.* недалеко, вблизи от, около + *pod. п.*
lähedale *adv.* близко; *postp.* близко к + *dat. п.*, недалеко от + *pod. п.*
lähedalt *adv.* вблизи; изблизи; *postp.* от + *pod. п.*
lähedane близкий
lähem ближайший
lähtuma исходить
Läti Латвия
läti, Läti латышский
lätlane латыш, -ка
Läänemeri Балтийское море
lääs запад
lööma, lüüa бить
lühem кратчайший
lühike(ne) короткий, краткий
lühivorm *gramm.* краткая форма
lüpsja доярка
lüpsma доить
lüüa *vt.* lööma

М

ma я
maa земля, страна
maadleja *sport.* борец
maadlus *sport.* борьба
maailmarekord мировой рекорд
maailmasõda мировая война

- maakond** уезд
maasikas клубника
maastik ландшафт
madal низкий
madalal низко
madalale низко
madalalt низко
madrus матрос
magama спать; **magama heitma** ложиться спать; **magama jääma** засыпать; **magama panema** укладывать спать
magamistuba спальня
magistrikraad степень магистра
magnetofon магнитофон
magu желудок
magus сладкий
magustoit сладкое (блюдо); десерт
maha вниз
maha kukkuma падать
maha raputama стряхивать
mahl сок
mai(kuu) май
ma-infinitiiv *gramm. ma-*инфинитив
maitse вкус
maitseaine пряность; приправа
maja дом
majand хозяйство
majandus экономика; хозяйство
majanduslik хозяйственный, экономический
majandusteadlane экономист
majandusteadus экономика
makaron макароны
makk магнитофон
maks, -a печень
- maks, -u** плата, налог
maksma платить; стоить; **ei maksa** не стоит
male шахматы; **malet mängima** играть в шахматы
malelaud шахматный столик
maletaja шахматист
maleturniir шахматный турнир
manna манная крупа
mannapuder манная каша
mantel пальто
mari ягода
mark марка
marsruut маршрут
marssima маршировать
massiivne массивный
mas-vorm *gramm. mas-*форма
matemaatik математик
matemaatika математика
materialistlik материалистический
materjal материал
matk поход; путешествие
matkaja путешественник; турист
matkama путешествовать
matma хоронить
me *vt. meie*
medal медаль
meditsiin медицина
meditsiinikool медицинское училище
meditsiiniline медицинский
meditsiiniõde медсестра
meedik медик
meel чувство
meelde jätma запоминать
meelde tulema вспоминаться
meeldima нравиться

meeldiv приятный; on meeldiv приятно	mingi какой-нибудь; какой-то
meeldivalt приятно	minna <i>vt.</i> минема
meeles olema помнить	minu мой, мои
meenuma вспоминаться	minut минута
mees мужчина; муж	mis что; который, какой
meeskond команда	miski что-нибудь; что-то
meeskoor мужской хор	missugune какой
meeter метр	mitmes который
mehaanik механик	mitmesugune разный, различный
mehele minema выходить замуж	mitmus <i>vt.</i> plural
meie мы; наш, наши	mitte keegi никто
meister мастер	mitte kunagi никогда
memuaarid <i>pl.</i> мемуары	mitte midagi ничего
menüü меню	mitu сколько; несколько
merekliima морской климат	modaalverb <i>gramm.</i> модальный глагол
meremees моряк	monograafia монография
meri море	monument памятник
mets лес	mood мода; обычай
metskits косуля	moodne модный; современный
metssiga кабан	moodustama образовывать
mida что, чего	moodustamine образование
midagi что-то; что-нибудь	moodustamisviis способ образования
miinus минус	morss морс
miiting митинг	moskvalane москвич, -ка
miks почему	mu <i>vt.</i> minu
miljard миллиард	mudel модель
miljon миллион	mugav удобный
millal когда	mugavus удобство
mille чего; которого	muidugi конечно
millegipärast почему-то	muinasjutt сказка
millimeeter миллиметр	muistend легенда, предание
milline какой; который	mulje впечатление
mina я	multifilm мультфильм
minema, minna идти	muna яйцо
minevik прошлое; <i>gramm.</i> прошедшее время; <i>vt. ka</i> pretteritum	murdarv дробь

murdma ломать; срывать; lille murdma срывать цветок	mälu память
mure горе; забота; mures olema быть озабоченным; muret tegema тревожить	mänd сосна
muretsema беспокоиться	mäng игра
muru газон	mängija игрок
must чёрный; грязный	mängima играть
muu другой, иной	mänguasi игрушка
muuseum музей	märg мокрый
muusika музыка; kerge muusika лёгкая музыка	märgatavalt заметно
muusikaakadeemia музыкальная академия	märk знак; значок
muusikaline музыкальный	märkama замечать
muutuma изменяться, меняться; превращаться	märkima отмечать; помечать
muutumine изменение; превращение	märkmed <i>pl.</i> заметки
mõelda <i>vt.</i> mõtlema	märkmik записная книжка
mõistatus загадка	märksa гораздо
mõiste понятие	märkus замечание
mõistma понимать	märts март
mõjuma влиять, действовать	määr мера, норма
mõlemad <i>pl.</i> оба; обе	määrama определять
mõni некоторый; несколько	määramata неопределённый
mõnikord иногда	määramatus неопределённость
mõru горький	määratud определённый
mõte мысль; mõttesse jääma задуматься	määrsõna <i>vt.</i> adverb
mõtleva, mõtelda <i>e.</i> mõelda думать; mõtleva panema заставлять задуматься	määrus <i>gramm.</i> обстоятельство
mõõtma, mõõta измерять	määruslik обстоятельственный
mägi гора	mööbel мебель
mälestus воспоминание	mööda <i>prep.</i> по + <i>dat. n.</i>
mälestusmärk памятник	mööduma проходить
mäletama помнить	möödunud прошлый
	müristama греметь
	müristamine гром
	müts шапка
	müüa <i>vt.</i> müüma
	müügiagent агент по продаже
	müügil olema иметься в продаже
	müüja продавец, -щица
	müüma, müüa продавать

N

- naaber** сосед
nad они
naer смех
naeratama улыбаться
naerma смеяться; **naerma ajama** смешить
nagu как
nahk кожа
naine женщина; жена
naisterõivas женская одежда
nali шутка; **nalja tegema** шутить
naljakas смешной
nautima наслаждаться
need эти
neiu девушка
neli четыре
nelikümmend сорок
nelisada четыреста
neliteist четырнадцать
neljapäev четверг
neljas четвёртый
neljatoaline четырёхкомнатный
nemad они
nende их
neuroloogiaosakond неврологическое отделение
nii так
nii... kui как..., так и
niisama... kui так же..., как
niiske влажный; сырой
niisugune такой
nimetaja знаменатель
nimetama называть
nimetav *vt.* nominatiiv
nimetus название
nimi имя
nimisõna *vt.* substantiiv
- nina** нос
ning и
nominatiiv *gramm.* номинатив
noomen *gramm.* имя
noor молодой
noorem младший; младше, мо-
ложе
noormees молодой человек,
юноша
noorus молодость
november ноябрь
nud-partitsiip *gramm.* *nud*-parti-
цип, действительное прича-
стие прошедшего времени
nuga нож
nukker грустный; печальный
null ноль
number номер
numeraal *gramm.* имя числитель-
ное
nurk угол
nutma, nutta плакать
nõrgalt слабо
nõrk слабый
nõu посуда
nõudma требовать
nõue требование
nõus: on nõus согласен
nõustuma соглашаться
nädal неделя
nädalalõpp конец недели, вы-
ходные
nädalapäev день недели
nägema, näha видеть
nägija зрячий
nägu лицо
näha *vt.* **nägema**; **näha saama**
увидеть

nähtus явление
näidata *vt.* näitama
näide пример
näidend пьеса
näidis образец
näitama, näidata показывать
näitav asesõna *vt.* demonstratiiv-
pronoomen
näiteks например
näitering драмкружок
näitleja артист, -ка
näljane голодный
närv нерв
närviline нервный
närvitseda нервничать
nööp пуговица
nüri тупой
nüüd теперь

O

objekt *gramm.* объект, дополне-
ние
obliikvakääne *gramm.* косвенный
падеж
observatoorium обсерватория
odav дешёвый
ohkama, ohata вздыхать
ohtlik опасный
ohutu безопасный
ohvitser офицер
oja ручей
okaspuu хвойное дерево
oks ветвь, ветка
oktoober октябрь
olema, olla быть
olenema зависеть
olev *vt.* essüiv
olevik *vt.* preesens

olge lahke будьте добры
olla *vt.* olema
olukord состояние
oma свой
omadussõna *vt.* adjektiiv
omaette отдельный; отдельно
omamine обладание, владение
omandama приобретать; усваи-
вать
omapärane своеобразный
omastav *vt.* genitiiv
omastav asesõna *vt.* possessiiv-
pronoomen
omavahel между собой
on jalas надет (на ногу/на ноги)
on kaelas надет (на шею)
on kohal на месте
on käes надет (на руку/на руки)
on nõus согласен
on peas надет (на голову)
on rõõm рад + *инф.*
on seljas надет
on tarvis надо, нужно, следует
onu дядя
on vaja надо, нужно, следует
on valmis готов
on õnne везёт
oodata *vt.* ootama
ookean океан
ooper опера
ootama, oodata ждать, ожидать;
ootama jääma ждать
ootamine ожидание
operatsioon операция
orav белка
ordinaal *gramm.* порядковое чис-
лительное
org долина

organisaator организатор
organiseerima организовать
organiseerimine организация
orienteeruda ориентироваться
orkester оркестр
osa часть; **osa võtma** участвовать
osakond отдел; отделение
osalema принимать участие
osastav *vt. partitiiv*
osata *vt. oskama*
osav умелый; ловкий
osavõtja участник, -ница
oskama, osata уметь
ost покупка
osta *vt. ostma*
ostja покупатель, -ница
ostma, osta покупать
otsa *postp. на + вин. п.*
otsas *postp. на + предл. п.*
otsast *postp. с + род. п.*
otse прямо
otsima искать
otstarve цель
otsus решение
otsustama решать

Р

paar пара
paat лодка
paber бумага
pada котёл
paha плохой
paigal seisma стоять на месте
paik место
paistma виднеться; казаться;
paistab päike светит солнце
pakend упаковка

pakk пакет
paks толстый; густой
palavik жар, температура
palitu пальто
palju много
palk оклад; заработная плата
pall мяч; **palli mängima** играть в мяч
paluma просить
palun пожалуйста; прошу
palve просьба
panema, panna класть; ставить; вешать; **selga panema** надевать
pannal пряжка
pannkook блин
parajasti как раз
parandama исправлять; чинить
parandus исправление; починка
paranema выздоравливать, поправляться
parem правый; лучший
paremal справа
paremale направо
paremalt справа
paremini лучше
pariislane парижанин, -нка
park парк
partei партия
partitiiv *gramm.* партитив
partitsiip *gramm.* партицип, причастие
pass паспорт
passiiv *gramm.* страдательный залог, пассив
passiivne пассивный
pastakas kõnek. *vt. pastapliiats*
pastapliiats шариковая ручка

- patsient** пациент
- pea** голова; **peast ära võtma** снимать (с головы)
- peaаegu** почти
- peahoone** главное здание
- peal** *adv.* наверху, сверху; *postp.* на + *предл. n.*
- peale** *adv.* наверх, сверху; *postp.* на + *вин. n.*; *prep.* после + *род. n.*; кроме + *род. n.*
- pealinn** столица
- pealt** *adv.*, сверху; *postp.* с + *род. n.*
- peamine** основной, главный
- peaminister** премьер-министр
- peamiselt** в основном, преимущественно
- peasõna** центральное слово
- peatuma** останавливаться
- peatus** остановка
- peatänav** главная улица
- peavalu** головная боль
- peavorm** *gramm.* главная форма
- pedagoogika** педагогика
- pedagoogikaülikool** педагогический университет
- pedagoogiline** педагогический
- peegel** зеркало
- peet** свёкла
- pehme** мягкий
- peksma** бить
- pension** пенсия
- pensionär** пенсионер
- pere** семья
- perearst** семейный врач
- perekond** семья
- perekonnaliige** член семьи
- perekonnanimi** фамилия
- perenaine** хозяйка
- perfekt** *gramm.* перфект
- personaalpronoomen** *gramm.* личное местоимение
- pesa** гнездо
- pesema, pesta** мыть; стирать
- pesemata** немытый
- pesemine** мытьё; стирка
- pesta** *vt.* pesema
- pesumasin** стиральная машина
- pettuma** разочароваться
- pidama** быть должным
- pidu** праздник
- pidulikult** торжественно
- pihkvalane** псковитянин, -янка
- pii** зубец
- piim** молоко
- piimasupp** молочный суп
- piinlik** неловкий, неудобный; **on piinlik** неудобно, неловко
- piir** граница; предел
- pikalt** длинно, долго, подробно
- piki** *prep.* вдоль + *род. n.*; *no* + *дат. n.*
- pikk** длинный; высокий
- pikkus** длина
- pildistama** фотографировать
- pilet** билет
- pilt** картина
- pilv** туча; облако
- pilvine** облачный; пасмурный
- pime** тёмный; слепой
- pind** поверхность; площадь
- pindala** площадь
- pingutama** напрягаться, стараться
- pink** скамейка
- pintsak** пиджак
- pirn** груша

pirukas	пирог	portfell	портфель
pisar	слеза	portree	портрет
pisike	крохотный	portsjon	порция
pisut	немного	positiiv	<i>gramm.</i> положительная
plaat	пластинка		степень
plats	площадь	possessiivpronoomen	<i>gramm.</i> при-
pliiats	карандаш		тяжательное местоимение
pliiit	плита	post	почта
ploom	слива	postimaja	почта
pluskvamperfekt	<i>gramm.</i> плюс-	postipakk	посылка
	квामीтерфект, давнопрошед-	postkaart	почтовая открытка
	шее время	postkontor	почта
pluss	плюс	postmark	почтовая марка
pluural	<i>gramm.</i> множественное	postpositsioon	<i>gramm.</i> послелог
	число	praad	жаркое
pluus	блузка	praadima	жарить
poeg	сын	praegu	сейчас
poiss	мальчик	praegune	теперешний
poks	бокс	praetud	жареный
poksija	боксер	praktika	практика
poksima	боксировать	praktikant	практикант
pole	нет; не	praktikum	практикум
poliitik	политик	prantslane	француз, францу-
poliitika	политика		женка
poliitiline	политический	prantsuse	французский
polikliinik	поликлиника	Prantsusmaa	Франция
pood	магазин	predikatiiv	<i>gramm.</i> предикатив
pool	половина, пол(-)	preesens	<i>gramm.</i> презенс, настоя-
pool	<i>postp.</i> у + <i>rod. n.</i> , на + <i>predl. n.</i>		щее время
poole	<i>postp.</i> к + <i>dat. n.</i> , на + <i>вин. n.</i> , в сторону + <i>rod. n.</i>	preili	барышня; мадемуазель
poolest	<i>postp. тв. n.</i> ; в отноше-	prepositsioon	<i>gramm.</i> предлог
	нии + <i>rod. n.</i> ; по + <i>dat. n.</i>	president	президент
pool kilo	полкило	pressikonverents	пресс-конфе-
poolt	<i>postp.</i> от, с, со стороны +		ренция
	<i>rod. n.</i>	preteeritum	<i>gramm.</i> прошедшее
populaarne	популярный		время
porgand	морковь	prillid	<i>pl.</i> очки
		probleem	проблема

- prodekaan** продекан
professor профессор
prognoos прогноз
programm программа
programmeerimine программирование
pronoomen *gramm.* местоимение
proovima пробовать
prorektor проректор
protokoll протокол
protsent процент
proua госпожа
pruun коричневый
psühholoog психолог
psühholoogiaprofessor профессор психологии
publitsistlik публицистический
puudel бутылка
puder каша
puhas чистый; **on puhas** чисто
puhastama чистить
puhkama, puhata отдыхать
puhkekodu дом отдыха
puhkepäev выходной день
puhkus отдых; отпуск; **puhkusel** в отпуске
puhtaks pesema выстирать; вымыть; умыться
puhtalt чисто
puhul *postf.* по поводу + *rod. n.*; в случае + *rod. n.*
puhuma дуть
puiestee бульвар
puljong бульон
punane красный
purjesportlane яхтсмен
purjetama ходить под парусами; заниматься парусным спортом
purjetamine парусный спорт
puu дерево
puud дрова
puudu; puudu olema не хватать
puuduma не хватать, не доставать; отсутствовать
puudumine отсутствие
puudus отсутствие; нехватка;
puudust tundma скучать *по кому-чему*
puust деревянный, из дерева
puutuma касаться
põder лось
põhi 1. север
põhi 2. дно
põhiarvsõna *gramm.* количественное числительное
põhisõna *gramm.* основное слово
Põhja-Eesti Северная Эстония
Põhja-Jäämeri Северный Ледовитый океан
põhjalikult обстоятельно, основательно
põhjus причина
põld поле
põlema гореть
põlevkivi (горючий) сланец
põll передник
põllumajandus сельское хозяйство
põllumajandusülikool сельскохозяйственный университет
põllumees земледелец
põnev захватывающий; увлекательный

põrand пол
põrsas поросёнок
põõsas куст
päev день
päeval днём
päevane дневной
päevasärk рубашка, сорочка
päevauudised *pl.* новости дня
päevik дневник
päevitama загорать
pähe panema надевать (на голову)
pähe õppima учить наизусть
päike(ne) солнце
päikesepaisteline солнечный
pärast *adv.* затем; потом; *postp.* по + *dat. n.*, вследствие + *rod. n.*, из-за + *rod. n.*, за + *вин. n.*; через + *вин. n.*; *pref.* после + *rod. n.*
pärinema происходить, быть родом
pärisnimi имя собственное
pärit: on pärit происходит, родом *откуда*
päts буханка
pöör ворот
pöörama поворачивать; *gramm.* спрягать
pööramine *gramm.* спряжение
pöördeline спрягаемый; **pöördeline vorm** *gramm.* спрягаемая форма
pöördelõpp *gramm.* личное окончание
pöörduma обращаться
pööre *gramm.* лицо
püha праздник

pühapäev воскресенье
pühkima мести; подметать; вытирать
püksid *pl.* брюки
püsima продолжаться; устанавливаться, стоять (о погоде)
püsti: püsti tõusma вставать
püüdma любить

R

raadio радио
raadiosaade радиопередача
raamat книга
raamatukauplus книжный магазин
raamatuke(ne) книжечка
raamatukogu библиотека
raamatukoguhoidja библиотечкарь
raamatupidaja бухгалтер
raamatupood *vt.* raamatukauplus
raamaturiiul книжная полка
rabelema биться
raekoda ратуша
raha деньги
rahakott кошелек, бумажник
rahe град
rahu мир
rahul: rahul olema быть довольным
rahuldama удовлетворять
rahulik спокойный
rahulikult спокойно
rahutu беспокойный
rahvas народ
rahvus нация; национальность
rahvuselt по национальности
rahvuslik национальный

rahvuspark	национальный парк	revolutsioon	революция
rahvusvaheliselt tuntud	всемирно известный	revolutsiooniline	революционный
rajav <i>vt. terminatiiv</i>		rida	ряд
rajoon	район	riided	одежда
rand	берег; пляж	riidehoid	гардероб
range	строгий	riidesse panema	одеваться
rannik	побережье	riie	ткань
raputama	трясти	riietuma	одеваться
raske тяжёлый; on raske	тяжело	riietusruum	гардероб
raskus	тяжесть; трудность	riik	государство
ratas	колесо	riiklik	государственный
raudteejaam	вокзал	riisuma	сгребать (сено)
ravim	лекарство	riiul	полка; этажерка
ravima	лечить	rikas	богатый
raviosakond	лечебное отделение	rippuma	висеть
reede	пятница	riputama	вешать
reegel	правило	rivi	строй
refleksiivpronoomen <i>gramm.</i>		rivistama	строить в шеренгу, выстраивать
	возвратное местоимение	roheline	зелёный
regi	дровни	rohi	трава
registraator	регистратор	rohkem	больше
regulaarne	регулярный	romaan	роман
reis	путешествие; поездка	romantika	романтика
reisibüroo	туристическая фирма, бюро путешествий	romantiline	романтический
reisija	пассажир	rong	поезд
reisima	путешествовать	ronima	лезть; залезать
reksioon <i>gramm.</i>	управление	roos	роза
relatiivpronoomen <i>gramm.</i>	относительное местоимение	roosa	розовый
reliikvia	реликвия	Rootsi	Швеция
remont	ремонт	rootsi, Rootsi	шведский
restoran	ресторан	rootslane	швед, -ка
resultatiivne	результативный	rumal	глупый
retsiprookpronoomen <i>gramm.</i>		rumalasti	глупо
	взаимное местоимение	rutata <i>vt.</i>	ruttama , rutata
		rutem	быстрее
		ruttama, rutata	спешить

ruttu быстро
ruum помещение
ruumikas просторный
ruumiline пространственный
ruumisuhted *gramm.* пространственные отношения
ruutkilomeeter квадратный километр
rõdu балкон
rõhutatud подчёркнутый
rõõm радость; **on rõõm** рад + *инф.*
rõõmsamini радостнее
rõõmsasti радостно
rõõmus радостный; **olen rõõmus** я рад
rõõmustama радоваться
rõõmustav отрадный
rõõsk koor сливки
rätik платок
rätsep портной
rääkima говорить
rühm группа
rühmakaaslane однокурсник, -ница
rühmavanem староста группы

S

sa ты
saabas сапог
saabuma прибывать
saabumine прибытие
saade передача
saadetis отправление; посылка
saadik *postp.* с + *pod. n.*
saaja адресат
saak урожай
saal зал

saama получать; получаться
saamine получение; становление
saar остров
saarlane островитянин
saata *vl.* saatma
saatja отправитель
saatma, saata посылать; прово-
 жать
saav *vl.* translatiiv
saavutama достигать
saavutus достижение
sada сто
sadam порт
sadama идти (о дожде, снеге)
sademed *pl.* осадки
sage частый
sagedamini чаще
sagedasti часто
sageli часто
sai булка
sajand столетие
saksa немецкий
Saksamaa Германия
sakslane немец, немка
salat салат
sale стройный
sall шарф
salvestama записывать
samm шаг
sammast колонна
sammuma шагать
samuti так же; также, тоже
sanatoorne санаторный
sarnanema быть похожим
sattuma попадать
saun баня
seal там

- sealt** отсюда
seanss сеанс
seapraad свиное жаркое
seas *postp.* среди, в числе + *pod. n.*
seast *postp.* из числа + *pod. n.*
see этот; **see on** это
seekord в этот раз, на этот раз
seelik юбка
seen гриб
seenesoust грибной соус
seep мыло
seepärast поэтому
sees *adv.* внутри; *postp.* в + *predl. n.*
seest *adv.* изнутри; *postp.* из + *pod. n.*
seestütlev *vt. elatiiv*
seesütlev *vt. inessiiv*
segama мешать
sein стена
seisma стоять; **seisma jääma**
останавливаться
seisund состояние
seitse семь
seitsekümmend семьдесят
seitsesada семьсот
seitseteist семнадцать
seitsmes седьмой
sekka *postp.* в число + *pod. n.*, к + *dat. n.*
sekretär секретарь
seletama объяснять
selg спина
selga panema надевать
selge ясный; чёткий; разборчи-
вый; **selgeks õppima** вы-
чивать
selgesti ясно; чётко; разборчиво
selgitama разъяснять; объяс-
нять; выяснять
seljakott рюкзак
seljast ära võtma снимать
selle *vt. see*
selline такой
selts общество
seminar семинар
seminaritöö семинарская работа
sendine сентовый
sent сент
sentimeeter сантиметр
seoses в связи с + *тв. n.*
sepp кузнец
september сентябрь
sessioon сессия
sest потому что
sibul лук
side повязка; бинт; связь
sidesõna *vt. konjunktsioon*
sidumistuba перевязочная
siduv asesõna *vt. relatiivpronoo-*
men
sihitis *vt. objekt*
siia сюда
siin здесь
siinne здешний
siis тогда
siiski всё-таки, всё же
siit отсюда
sild мост
silm глаз
sina ты
singular *gramm.* единственное
число
sinine синий
sink ветчина
sinna туда

sinu твой; твои
sirge прямой
sisekohakääne *gramm.* внутренне-местный падеж
sisemuses внутри
siseosakond отделение внутренних болезней
sisse *adv.* внутрь; *postp.* в + *вин. п.*
sisse saama поступать; попать
sisse tulema входить
sisseütlev *vt. illatiiv*
sisukalt содержательно
sisukas содержательный
skulptor скульптор
skulptuur скульптура
sobiv подходящий
soe тёплый
sokk носок
soliidne солидный
soliidselt солидно
solist солист
solvama оскорблять
soo болото
soodne благоприятный
soojalt тепло
soojemalt теплее
sool соль
soolane солёный
Soome Финляндия
soome, Soome финский
soomlane финн, финка
sooritama сдавать (экзамен)
soov желание; пожелание
soovima желать
soovisedel заявка
soovitama советовать
soovitus совет; рекомендация

sotsialist социалист
sotsialistlik социалистический
sotsioloogia социология
spetsialist специалист
spordiala вид спорта
spordichitis спортивное сооружение
spordikool спортивная школа
spordiriietus спортивная одежда
spordisaade спортивная передача
sporditarbed спортивные принадлежности
spordivõistlused спортивные соревнования
sport спорт
sportlane спортсмен
staadion стадион
stetoskoop стетоскоп
stipendium стипендия
su *vt. sinu*
subjekt *gramm.* субъект, подлежащее
substantiiv *gramm.* субстантив, имя существительное
substantiivisufiks *gramm.* суффикс существительного
sufiks *gramm.* суффикс
suhe отношение
suhkur сахар
suhtes *postp.* относительно, в отношении + *род. п.*, насчёт + *род. п.*
suhtuma относиться
suitsetama курить
sukk чулок
sukkpüksid *pl.* колготки
sulama таять

- sulepea** ручка
sulgema закрывать
sulghäälük *vt.* klusiil
summa сумма
sundima заставлять, вынуждать
superlatiiv *gramm.* превосходная степень
supp суп
surema, surra умирать
surm смерть
surra *vt.* surema
suruma нажимать; прижимать
suss тапочка
suu рот
suunama направлять
suund направление
suur большой; **suureks kasvama** вырасти
suurepärane превосходный; прекрасный
suurvürst великий князь
suusataja лыжник, -ица
suusatama кататься на лыжах
suusatamine ходьба, катание на лыжах
suusavõistlus лыжные соревнования
suusk лыжа
suuta *vt.* suutma
suuteline способный
suutma, suuta мочь
suvel летом
suvi лето
suvila дача
suvine летний
sõber друг
sõbratar подруга
sõda война
- sõitma, sõita** ехать
sõltuma зависеть
sõna слово; **sõna võtma** высказываться
sõnamoodustus *gramm.* словообразование
sõnaraamat словарь
sõnastik *vt.* sõnaraamat
sõprus дружба
sõrm палец
säilima сохраняться
särk рубашка, сорочка
säärik сапог
söödav съдаемый; съедобный
söökla столовая
sööma, süüa есть; кушать
süda сердце
sügav глубокий
sügis осень
sümpaatne симпатичный
sümpaatselt симпатично
sündima родиться
sündmus событие
sünnipäev день рождения
sünnonüüm синоним
süsi уголь
süst укол
süsteem система
süü вина
süüa *vt.* sööma; **süüa tegema** готовить
- Š**
šokolaad шоколад
- Ž**
žürii жюри

Т

ta *vt.* тема

taanlane датчанин, -нка

tabel таблица

taburet табуретка

taevas небо

taga *adv.* сзади, позади; *postp.* за + *тв. п.*, позади + *род. п.*

tagant *adv.* сзади; *postp.* из-за + *род. п.*

tagasi обратно

tagasi minema возвращаться

tagasi panema класть обратно

tagasi saama получать обратно

tagasi tooma возвращать

tagasi tulema возвращаться

tagasõna *vt.* *postpositioon*

taha *adv.* назад; *postp.* за + *вин. п.*

tahtma хотеть

tahtmine желание; воля, волеизъявление

tahvel доска

taibata, taipama догадываться

takso такси

taldrik тарелка

tallinlane таллиннец

talu хутор, ферма, крестьянский двор

talunik хуторянин, фермер

talupoeg крестьянин

talv зима

talvekuu зимний месяц

tangud *pl.* крупа

tangupuder крупиная каша

tantsima танцевать

targalt умно

tark умный

tartlane тартусец

tarvidus необходимость

tarvis *vt.* on tarvis; *postp.* для + *род. п.*

tarvitama употреблять; **toiduks**

tarvitama употреблять в пищу

tarvitamisjuht случай употребления

tarvitseb следует

tasa тихо

tase уровень

tasem тише

tasku карман

tass чашка

tavaline обыкновенный

tav-partisiip *gramm.* *tav-*партицип, страдательное причастие настоящего времени

te *vt.* teie

teada *vt.* teadma; **on teada** известно

teade сообщение; известие

teadlane учёный

teadma, teada знать

teadus наука

teaduskirjandus научная литература

teaduskond факультет

teaduslik научный

teaduslikult научно

teatama сообщать

teater театр

teatis извещение; справка

teatriendus спектакль

teatriplet билет в театр

tee 1. дорога

tee 2. чай

teema тема

- teenima** зарабатывать
teenindama обслуживать
tegelema заниматься
tegeма, teha делать
tegemine делание
tegevus действие; деятельность
tegevusala род занятий
tegevusnimi *vt. infinitiiv*
tegevusvahend орудие действия
tegu поступок; действие
teгusõna *vt. verb*
tegutsema действовать
teha *vt. tegeма*
tehas завод
tehnika техника
tehnikaülikool технический университет
tehnikum техникум
tehniline технический
teie вы; ваш, ваши
teine второй
teineteise друг друга
teisendama видоизменять; преобразовывать
teisenemine *gramm.* изменение
teisipäev вторник
tekkima возникать
telefon телефон
telefonikõne телефонный разговор
telefoninumber номер телефона
telefoniraamat телефонная книга
telegramm телеграмма
teler *vt. televiisor*
televiisor телевизор
telk палатка
tellima заказывать; подписываться
tellitud заказанный; выписанный
tema он, она; его, её
temperamentne темпераментный
temperatuur температура
tennis теннис
teonimi *gramm.* название действия
teos произведение
terav острый; **terav valu** острая боль
teretama здороваться
terminatiiv *gramm.* терминатив
territoorium территория
terve целый; здоровый; **terveks saama** выздоравливать
tervis здоровье
tervitama приветствовать
tiik пруд
tingimus условие
tingiv kõneviis *vt. konditsionaal*
tippspordlane рекордсмен
toanaaber сосед по комнате
toetus поддержка; пособие
tohtima сметь
toimetus редакция
toimuma состояться
toit еда; кушанье; **toiduks tarvitama** употреблять в пищу
tolm пыль
tolmuimeja пылесос
tonn тонна
toodang продукция
toode продукт
tool стул

- tooma, tuua** приносить; приводить; приводить
- tootma** производить
- tore** великолепный, чудесный
- torm** буря
- torn** башня
- tort** торт
- tossud** кроссовки
- traktorist** тракторист
- tramm** трамвай
- translatiiv** *gramm.* транслатив
- treener** тренер
- treenima** тренироваться
- treening** тренировка
- trepp** лестница
- triikima** гладить
- triikraud** утюг
- trikoo** трико
- tuba** комната
- tubli** стоящий, хороший
- tud-kesksõna, -partitsiip** *gramm.* *tud*-партицип, страдательное причастие прошедшего времени
- tugev** сильный
- tugevalt** сильно
- tugevamini** сильнее
- tugevasti** сильно
- tuhat** тысяча
- tuhvel** тапочка
- tuimestama** обезболить
- tuju** настроение; каприз
- tuleb** нужно, надо
- tulekahju** пожар
- tulema, tulla** идти; приходить
- tulemus** результат
- tulevik** будущее; *gramm.* будущее время
- tuli** огонь; **tuld tegema** разводить огонь
- tulla** *vt.* tulema
- tume** тёмный
- tund** час
- tundma, tunda** чувствовать; знать
- tunduvalt** значительно
- tunne** чувство
- tunnus** признак
- tuntud** известный, знаменитый
- turg** рынок
- turismireis** туристическая поездка
- turist** турист
- tuttav** знакомый
- tutvuma** знакомиться
- tutvustama** знакомить
- tuua** *vt.* tooma
- tuul** ветер
- tuulepluus** ветровка
- tuuline** ветренный
- tõde** правда, истина
- tõend** справка
- tõesti** действительно
- tõlge** перевод
- tõlkija** переводчик
- tõlkima** переводить
- tõlkimine** перевод
- tõmbama, tõmmata** тянуть
- tõmblukk** молния
- tõmmata** *vt.* tõmbama
- tõsine** серьёзный
- tõsiselt** серьёзно
- tõsta** *vt.* tõstma
- tõstja** штангист
- tõstma, tõsta** поднимать; по-вышать

tõstmine *sport.* тяжёлая атлетика
tõttu из-за, вследствие + *pod. n.*,
по + *dat. n.*
tõusma вставать, подниматься
tädi тётя
tähele: tähele panema замечать,
обращать внимание
tähendus значение
tähistama отмечать
tähtaeg срок
tähtis важный
täiend *vt.* атрибут
täiendama дополнять
täis полный; **täis olema** пере-
полняться
täishäälik *vt.* vokaal
täisminevik *vt.* perfekt
täitmine выполнение
täna сегодня
tänama благодарить
tänane сегодняшний
tänapäeval теперь, в наши дни,
ныне
tänav улица
täpne точный
täpselt точно
täpsmini точнее
töö работа
töödelda *vt.* töötlemata
töökalt прилежно
töökas трудолюбивый
töökoda мастерская
töökoht место работы
tööline рабочий
tööpäev рабочий день
tööstus промышленность
töötaja работник, -ица
töötama работать

töötlemata, töödelda обрабатывать
tüdruk девочка
tühi пустой
tühjalt порожняком
tükk кусок; часть
tülitsema ссориться
tütar дочь
tütarlaps девочка; девушка
tüvemuutus *gramm.* звуковое из-
менение в основе
tüvevokaal *gramm.* гласный ос-
новы
tüvi *gramm.* основа (слова)
tüüp тип

U

udu туман
uhke гордый
uisutaja конькобежец, -жка
uisutama кататься на коньках
uisutamine катание на коньках;
конькобежный спорт
ujuja пловец, пловчиха
ujuma плавать
ujumine плавание
Ukraina Украина
ukraina, Ukraina украинский
ukrainlane украинец, -нка
uks дверь
ukse kell (дверной) звонок
ulatama протягивать; подавать
umbes приблизительно, при-
мерно
umbisikuline tegumood *vt.* im-
personaal
umbmäärane asesõna *vt.* indefi-
niitpronoomen
Ungari Венгрия

ungari, Ungari венгерский
ungarlane венгр, венгерка
uni сон
unistama мечтать
unustama забывать
usaldama доверять
uskuma верить
uudis новость
uurimus исследование
uus новый

V

vaadata *vt.* vaatama
vaataja зритель
vaatama, vaadata смотреть
vaatamisväärsus
достопримечательность
vaba свободный
vabadus свобода
vabalt свободно
vabandama извиняться
vabariik республика
vabrik фабрика
vaene бедный
vaeselt бедно
vaev труд; трудность; **vaeva nägema** трудиться
vaheaeg перерыв
vahel *postp.* между + *тв. п.*, среди + *род. п.*
vaheldus *gramm.* чередование
vahele *postp.* между + *тв. п.*
vahelt *postp.* из + *род. п.*
vahetama менять; поменяться
vahetund перемена
vahukoor взбитые сливки
vahutama пениться
vai свая

vaid а, но; лишь
vaidlema, vaielda спорить
vaikne тихий
vaikselt тихо
vaip ковёр
vaja: on vaja нужно, надо
vajadus необходимость
vajalik нужный
vajama нуждаться
valama лить
vald волость
vale неправильный
valem формула
valesti неправильно
valge белый; светлый
valgustus освещение
valima выбирать; подбирать
valjult, valjusti громко
valmis готовый; **on valmis** готов; **valmis tegema** заканчивать
valmistama готовить, изготавливать
valmistuma готовиться
valu боль
valus больной, болезненный; **on valus** больно
valutama болеть
valve дежурство; вахта
valvegraafik график дежурств
valvur сторож
vana старый
vanaema бабушка
vanaisa дедушка
vanaks jääma стариться; стареть
vanasõna пословица
vanavanemad дедушка и бабушка, дед и бабка

vanem старший
vanemad родители
vanker телега
vannituba ванная
vara рано
varane ранний
varem раньше
vari тень
varras стержень
varrukas рукав
varsti скоро
varvas палец (ноги)
vasakule *adv.* налево
vasikas телёнок
vastama отвечать
vastas *adv.* напротив; *postp.* на-
против, против + *pod. n.*
vastastikune asesõna *vt.* retsi-
prookpronoomen
vastav соответствующий
vastavus соответствие
vastu *adv.* против; навстречу;
postp. против + *pod. n.*, об(о)
+ *вин. n.*, к + *дат. n.*
vastupidav прочный; стойкий,
выносливый
vastus ответ
vastu tulema встречать
vastu võtma принимать
vastuvõtt приём
veebruar февраль
veel ещё
veenduma убеждаться
veenma убеждать
veerland четверть
veetma, veeta проводить (время)
vehkleja фехтовальщик
vehklema фехтовать

vehklemine фехтование
veidi немного
vend брат
vene русский
vene-eeesti русско-эстонский
venekeelne русскоязычный, на
русском языке
venelane русский, -ая
Venemaa Россия
verb *gramm.* глагол
veri кровь
verine кровавый, окровавлен-
ный
vesi вода
vesine водянистый
vest жилет
vestlema, vestelda беседовать
vestlus беседа
vette minema идти купаться
viga ошибка
vihasel сердито
vihata *vt.* vihkama
vihik тетрадь
vihkama, vihata ненавидеть
vihm дождь
vihmamantel плащ
vihmane дождливый
vihmapiisad капли дождя
vihmavari зонт
viibima находиться, быть
viibimine нахождение
viidendik одна пятая
viies пятый
viima нести; вести; везти
viimane последний
viis пять
viisakas вежливый
viisi *postp.* по + *дат. n.*; *тв. n.*

viiskümmend пятьдесят
viissada пятьсот
viisteist пятнадцать
vili плод; фрукт; зерно
virgalt усердно
virk усердный
viskama, visata бросать
vitamiin витамин
v-kesksõna *vt. v-partitsiip*
vokaal гласный звук
voodi кровать
voolama течь
vorm форма
vormimüts форменная фуражка
vormistama оформлять
vorst колбаса
v-partitsiip *gramm. v-партицип,*
 действительное причастие
 настоящего времени
või *subst.* масло
või *konj.* или
võib-olla может быть
võida *vt. võima*
võileib бутерброд
võima, võida мочь
võimalik возможно; возможный
võimalikkus возможность
võimalus возможность
võimatu невозможный; **on või-**
matu невозможно
võime способность
võimeline способный
võimla спортзал
võimleja гимнаст, -ка
võimlema заниматься гимнасти-
 кой
võimlemine гимнастика
võistelda *vt. võistlema*

võistleja участник соревнования
võistlema, võistelda соревно-
 ваться
võistlus соревнование
võistlustöö конкурсная работа
võit победа
võita *vt. võitma*
võitja победитель
võitma, võita побеждать; выиг-
 рывать
võlg долг
võrdlema, võrrelda сравнивать
võrdlus сравнение
võrduma равняться
võrkpall волейбол
võrkpallur волейболист
võrrelda *vt. võrdlema*
võrreldes по сравнению с +
тв. п.
võti ключ
võtma, võtta брать
võõras чужой; знакомый
võõrkeel иностранный язык
väga очень; **väga austatud, v. a.**
 глубокоуважаемый
vähe мало
väike(ne) маленький
väin пролив
väitma, väita утверждать
väliskohakääne *gramm.* внешне-
 местный падеж
välismaalane иностранец, -нка
välispind поверхность
välispoliitika внешняя политика
välispoliitiline внешнеполити-
 ческий
välissfäär внешняя сфера
välitöö полевые работы

välja наружу; на двор, на улицу
välja arvatud исключая
väljak площадь
välja kirjutama выписывать
välja laskma выпускать
välja minema выходить
väljapääs выход
väljas снаружи; на улице, на дворе
väljast снаружи; с улицы, со двора
väljastpoolt извне
välja tulema выходить
välja tõmbama выдёргивать
välja voolama вытекать
väljaõpe обучение
väljend выражение
väljendama выражать
väljuma выходить; выезжать, отбывать
väik молния
vältevaheldus *gramm.* чередование долготы, количественное чередование ступеней
värv ворота
värske свежий
väsimus усталость
vöö пояс

Õ

õde сестра
õhk воздух
õhtu вечер
õhtukool вечерняя школа
õhtul вечером
õhtune вечерний
õhtusöök ужин
õhuke тонкий

õhukeselt тонко, тонким слоем
õhutemperatuur температура воздуха
õige правильный; **on õige** правильно
õigesti правильно
õlu пиво
õmblema, õmmelda шить
õnn счастье
õnneks к счастью
õnnelik счастливый
õnnestuma удаваться
õnnetu несчастный
õnnitlema поздравлять
õnnitlustelegramm поздравительная телеграмма
õpetaja учитель, -ница
õpetama преподавать, обучать
õpik учебник
õpilane ученик, -ница
õppeaasta учебный год
õppelaen учебный кредит
õppetund урок
õppetükk урок
õppima учить; учиться
õu двор
õun яблоко
õunakompott яблочный компот

Ä

äike гроза
äikesevihm грозовой дождь
ämblik паук
ära eksima заблудиться
ära kaduma потеряться
ära minema уходить
ära sõitma уезжать; выезжать; отбывать

ära sööma съедать
äratama будить
ära tulema уходить
ära tundma узнавать
ära viima уносить; уводить
ära viskama выбрасывать
ära võtma отнимать; (seljast)
снимать
ärkama, ärgata просыпаться
ärrituma раздражаться
äärde *postp.* к + *dat. n.*, к краю +
pod. n.
ääres *postp.* у, возле + *pod. n.*
äärest *postp.* с, от + *pod. n.*

Ö

öelda *vt.* ütlema
öeldistäide *vt.* predikatiiv
öö ночь
öökülm заморозки
öösel ночью

Ü

ühekaupa по одному
üheksa девять
üheksakümmend девяносто
üheksasada девятьсот
üheksateist девятнадцать
ühendverb *gramm.* слитный гла-
гол
ühes *prep., postp.* вместе с + *тв. n.*
ühiselamu общежитие
ühiskond общество
ühiskondlik общественный
üks один

(üks)sada сто
üksteist одиннадцать
üksus единица; соединение
üldine всеобщий, общий
üldnimi *gramm.* имя нарицатель-
ное
üldse вообще
üle *prep.* более, выше + *pod. n.*;
через + *вин. n.*; над + *тв. n.*,
поверх + *pod. n.*; *postp.* о(б) +
предл. n.
ülehomme послезавтра
ülemaailmne всемирный
üle minema переходить
üles вверх, наверх
ülesanne задание, задача
üles leidma находить
ületama (ennast) превзойти (се-
бя)
ülevaade обзор
üleval наверху
ülevalt сверху
ülikond костюм
ülikool университет
ülikooliaeg университетские го-
ды
ülivõrre *vt.* superlatiiv
üliõpilane студент, -ка
üllatav поразительный
ümb *adv.* вокруг; *postp., prep.* во-
круг, около + *pod. n.*
ümbrik конверт
ümmargune круглый
ütleva, öelda сказать
üürima снимать

**Käänamis- ja
pöörämistabelid**

**Таблицы склонения
и спряжения**

Terminatiiv	teeni	teedeni	pesani	pesadeni	jõeni	jõgedeni	kaseni	kaskedeni	aednikuni	aednikeni ~ (aednikkudeni)
Essiiv	teena	teedena	pesana	pesadena	jõena	jõgedena	kasena	kaskedena	aedniku- na	aednikena ~ (aednikkudena)
Abessiiv	teeta	teedeta	pesata	pesadeta	jõeta	jõgedeta	kaseta	kaskedeta	aednikuta	aedniketa ~ (aednikkudeta)
Komitatiiv	teega	teedega	pesaga	pesadega	jõega	jõgedega	kasega	kaskedega	aednikuga	aednikega ~ (aednikkudega)

Табел 2. NIMISÕNADE KÄÄNAMINE.

Таблица 2. СКЛОНЕНИЕ ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

	Singular	Plural	Singular	Plural	Singular	Plural
Nominatiiv	number	numbrid	kallas	kaldad	hoone	hooned
Genitiiv	numbri	numbrite	kalda	kallaste	hoone	hoonete
Partitiiv	numbrit	numbreid	kallast	kaldaid	hoonet	hooneid
Illatiiv	numbrisse	numbritesse ~ numbreisse	kaldasse	kallastesse ~ kaldaisse	hoonesse	hoonetesse ~ hooneisse
Inessiiv	numbris	numbrites ~ numbreis	kaldas	kallastes ~ kaldais	hoones	hoonetes ~ hooneis
Elatiiv	numbrist	numbritest ~ numbreist	kaldast	kallastest ~ kaldaist	hoonest	hoonetest ~ hooneist
Allatiiv	numbrile	numbritele ~ numbreile	kaldale	kallastele ~ kaldaile	hoonele	hoonetele ~ hooneile
Adessiiv	numbril	numbritel ~ numbreil	kaldal	kallastel ~ kaldail	hoonel	hoonetel ~ hooneil
Ablatiiv	numbrilt	numbritel ~ numbreilt	kaldalt	kallastelt ~ kaldailt	hoonelt	hoonetelt ~ hooneilt
Translatiiv	numbriks	numbriteks ~ numbreiks	kaldaks	kallasteks ~ kaldaks	hooneks	hooneteks ~ hooneiks
Terminatiiv	numbrini	numbriteni	kaldani	kallasteni	hooneni	hooneteni
Essiiv	numbrina	numbritena	kaldana	kallastena	hoonena	hoonetena
Abessiiv	numbrita	numbriteta	kaldata	kallasteta	hooneta	hooneteta
Komitatiiv	numbriga	numbritega	kaldaga	kallastega	hoonega	hoonetega

Tabel 3. ASESÕNADE KÄÄNAMINE

Таблица 3. СКЛОНЕНИЕ МЕСТОИМЕНИЙ

	Singular	Plural	Singular	Singular	Plural
Nominatiiv	see	need	keegi	niisugune	niisugused
Genitiiv	selle	nende	kellegi	niisuguse	niisuguste
Partitiiv	seda	neid	kedagi	niisugust	niisuguseid
Illatiiv	sellesse	nendesse ~ neisse	kellessegi	niisugusesse	niisugustesse ~ niisuguseisse
Inessiiv	selles	nendes ~ neis	kelleski	niisuguses	niisugustes ~ niisuguseis
Elatiiv	sellest	nendest ~ neist	kellestki	niisugusest	niisugustest ~ niisuguseist
Allatiiv	sellele	nendele ~ neile	kellelegi	niisugusele	niisugustele ~ niisuguseile
Adessiiv	sellel	nendel ~ neil	kellelgi	niisugusel	niisugustel ~ niisugusel
Ablatiiv	sellelt	nendelt ~ neilt	kelleltki	niisuguselt	niisugustelt ~ niisuguseilt
Translatiiv	selleks	nendeks ~ neiks	kellekski	niisuguseks	niisugusteks ~ niisuguseiks
Terminatiiv	selleni	nendeni	kellenigi	niisuguseni	niisugusteni
Essiiv	sellena	nendena	kellenagi	niisugusena	niisugustena
Abessiiv	selleta	nendeta	kelletagi	niisuguseta	niisugusteta
Komitatiiv	sellega	nendega	kellegagi	niisugusega	niisugustega

Табел 4. PÕRAMINE

Таблица 4. СПРЯЖЕНИЕ

m-infinitiviiv: **töötama**, *da*-infinitiviiv: **töötada**

	Preesens			Imperfekt			Perfekt			Pluskvamperfekt		
	Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav	
indika- tiiv	1. töötan 2. töötad 3. töötab 1. töötame 2. töötate 3. töötavad	1. } 2. } ei tööta 3. }		1. töötasin 2. töotasid 3. töotas 1. töotasime 2. töotasite 3. töotasid	1. } 2. } ei töötanud 3. }		1. olen 2. oled 3. on 1. oleme 2. olete 3. on	1. } 2. } ei ole töötanud 3. }		1. olin 2. olid 3. oli 1. olime 2. olite 3. olid	1. } 2. } ei olnud töötanud 3. }	
impera- tiiv	1. – 2. tööta 3. töötagu 1. töotagem 2. töotage 3. töötagu	1. – 2. ära tööta 3. ärgu töötagu 1. ärgem töotagem 2. ärge töotage 3. ärgu töötagu										
kon- diti- onaal	1. töötaksin 2. töotaksid 3. töotaks 1. töotaksime 2. töotaksite 3. töotaksid	1. } 2. } ei töotaks 3. }					1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } ei oleks töötanud 3. }		1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } ei oleks töötanud 3. }	

Kaudne kõneviis	$\left. \begin{array}{l} 1. \\ 2. \\ 3. \end{array} \right\} \text{töötavat}$	$\left. \begin{array}{l} 1. \\ 2. \\ 3. \end{array} \right\} \text{ei töötavat}$		$\left. \begin{array}{l} 1. \\ 2. \\ 3. \end{array} \right\} \text{olevat töötanud}$	$\left. \begin{array}{l} 1. \\ 2. \\ 3. \end{array} \right\} \text{ei olevat töötanud}$	
-----------------	---	--	--	--	---	--

nud-partitsiip
des-gerundiiv
 impersonaali preesens
 impersonaali imperfekt

töötanud
 töötades
 töötatakse
 töötati

tud-partitsiip
v-partitsiip
mine-teonimi
ja-tegijanimi

töötanud
 töötav
 töötamine
 töötaja

Табел 5. PÕÖRAMINE

Таблица 5. СПРЯЖЕНИЕ

ma-infinitiiv: lugema, *da*-infinitiiv: lugeda

	Preesens			Imperfekt			Perfekt			Pluskvamperfekt		
	Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav	
Indi- katiiv	1. loen 2. loed 3. loeb 1. loeme 2. loete 3. loevad	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei loe	1. lugesin 2. lugesid 3. luges 1. lugesime 2. lugesite 3. lugesid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei lugenud	1. olen 2. oled 3. on 1. olime 2. olite 3. on	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	lugenud	1. olin 2. olid 3. oli 1. olime 2. olite 3. olid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei olnud lugenud
Impe- ratiiv	1. – 2. loe 3. lugegu 1. lugegem 2. lugege 3. lugegu	1. – 2. ära loe 3. ärgu lugegu 1. ärgem lugegem 2. ärge lugege 3. ärgu lugegu										
Kon- ditsio- naal	1. loeksin 2. loeksid 3. loeks 1. loeksime 2. loeksite 3. loeksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei loeks	1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei oleks lugenud	1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	oleks lugenud lugenud	1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei oleks lugenud

Kaud- ne kõne- viis	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	lugevat	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei lugevat					

nud-partitsiip
 gerundiiv
 impersonaali preesens
 impersonaali imperfekt

lugenud
 luges
 loetakse
 loeti

tud-partitsiip
tav-partitsiip
v-partitsiip
mine-teonimi
ja-tegjanimi

loetud
 loetav
 lugev
 lugemine
 lugeja

Tabel 6. PÕRAMINE

Таблица 6. СПРЯЖЕНИЕ

ma-infiniitüiv: **vaatama**, *da*-infiniitüiv: **vaadata**

	Preesens			Imperfekt			Perfekt			Pluskvamperfekt		
	Jaatav	Eitav	Jaatav	Eitav	Jaatav	Eitav	Jaatav	Eitav	Jaatav	Eitav	Jaatav	Eitav
Indi- katiiv	1. vaatan 2. vaatad 3. vaatab 1. vaatame 2. vaatate 3. vaatavad	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei vaata	1. vaatastin 2. vaatasid 3. vaatas 1. vaatasime 2. vaatasite 3. vaatasid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei vaadanud	1. olen 2. oled 3. on 1. oleme 2. olete 3. on	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei ole vaadanud	1. olin 2. olid 3. oli 1. olime 2. olite 3. olid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } vaadanud	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei olnud vaadanud			
Impe- ratiiv	1. – 2. vaata 3. vaadaku 1. vaadakem 2. vaadake 3. vaadaku	1. – 2. ära vaata 3. ärgu vaadaku 1. ärgem vaadakem 2. ärge vaadake 3. ärgu vaadaku										
Kon- ditsio- naal	1. vaataksin 2. vaataksid 3. vaataks 1. vaataksime 2. vaataksite 3. vaataksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei vaataks		1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } oleks vaadanud	1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. } ei oleks vaadanud						

Kaud- ne kõne- viis	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	vaatavat	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei vaatavat				ei olevat vaadanud	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	olevat vaadanud	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }		
------------------------------	--	----------	--	----------------	--	--	--	-----------------------	--	--------------------	--	--	--

mud-partitsiip
gerundiiv
impersonaali preesens
impersonaali imperfekt

tud-partitsiip
tav-partitsiip
v-partitsiip
mine-teonimi
ja-tegijanimi

vaadanud
vaadates
vaadatakse
vaadati

vaadanud
vaadavat
vaatav
vaatamine
vaataja

Tabel 7. PÕRÄMINE

Таблица 7. СПРЯЖЕНИЕ

ma-infinitivi: **minema**, *da*-infinitivi: **minna**

	Preesens			Imperfekt			Perfekt			Pluskvamperfekt		
	Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav		Jaatav	Eitav	
Indi- katiiv	1. lähen 2. lähed 3. läheb 1. läheme 2. lähete 3. lähevad	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei lähe	1. läksin 2. läksid 3. läks 1. läksime 2. läksite 3. läksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei läinud	1. olen 2. oled 3. on 1. oleme 2. olete 3. on	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei ole läinud	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei olnud läinud
Impe- ratiiv	1. – 2. mine 3. mingu 1. mingem 2. minge 3. mingu	1. – 2. ära mine 3. ärgu mingu 1. ärgem mingem 2. ärge minge 3. ärgu mingu										
Kon- ditsio- naal	1. läheksin 2. läheksid 3. läheks 1. läheksime 2. läheksite 3. läheksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei läheks				1. oleksin 2. oleksid 3. oleks 1. oleksime 2. oleksite 3. oleksid	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	ei oleks läinud	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	1. } 2. } 3. } 1. } 2. } 3. }	

Kaud-	1. } 2. } 3. } minevat	1. } 2. } 3. } ei mine-				1. } 2. } 3. } olevat	1. } 2. } 3. } länud		
ne	1. } 2. } 3. } minevat	1. } 2. } 3. } ei mine-				1. } 2. } 3. } olevat	1. } 2. } 3. } länud		
kõne-	1. } 2. } 3. } minevat	1. } 2. } 3. } ei mine-				1. } 2. } 3. } olevat	1. } 2. } 3. } länud		
vüis	1. } 2. } 3. } minevat	1. } 2. } 3. } ei mine-				1. } 2. } 3. } olevat	1. } 2. } 3. } länud		

nud-partitsiip

gerundiiv

impersonaali preesens

impersonaali imperfekt

länud

minnes

minnakse

mindi

tud-partitsiip

tav-partitsiip

v-partitsiip

mine-teonimi

ja-tegijanimi

mindud

mindav

minev

minemine

mineja